DELUXE
REGISTER

N.C. Desai
Balakrishna +
82, Silver Town
Gokul Road HUBLI

ಜೀವನದ ನೆನಪುಗಳು.

ನನ್ನ ಹಾಗು ನಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಆದಿಯಿಂದ ಘಟನೆಗಳ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ವಂಶವೃಕ್ಷದ ಬಗ್ಗೆ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಬರೆದಿಡಬೇಕೆಂದು ಬಹಳ ದಿನಗಳ ಹಂಬಲವಿತ್ತು, ಆದರೆ ಏನೇನೋ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಅದು ಕೈಗೂಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕೆಂದೇ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ ಕೆಲವರ್ಷಗಳೇ ಕಳೆದು ಹೋದರೂ ಕಾರ್ಯಗತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಅಂದರೆ ದಿನಾಂಕ ೨೮-೧೧-೨೦೦೬ ರ ಷಷ್ಠಿಯಂದು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಆ ಯೋಜನೆ ನೆನಪಾಯಿತು ಪುಸ್ತಕ ಹೊರತೆಗೆದು ಪ್ರಾರಂಭವನ್ನಂತೂ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ, ಬರವಣಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೋ ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದರಾಯಿತೆಂದು ಈ ನೆನಪುಗಳನ್ನು- ಎಷ್ಟೂ ಇಲ್ಲದ ನಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅಷ್ಟಿ ಬರೆಯುವದಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವದು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಲ್ಲ - ಅದು ಹೇಗೇ ಮುಂದುವರಿಯುವದೋ ಹಾಗೆ ಬರೆಯುತ್ತ ಹೋಗುವದು ಎಂಬ ವಿಚಾರದಿಂದ ಬರೆಯಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಘಟನೆಗಳನ್ನು [illegible] ಆಗಿಯೇ ಬರೆಯುವ ಉದ್ದೇಶ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿಲ್ಲ ನೆನಪಾದಂತೆ ಬರೆಯುತ್ತ ಹೋಗುವದೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದೇನೆ ಅಂದರೆ (Not in Sequens)

ನಮ್ಮದು ಹಾವೇರಿ ತಾಲೂಕು ಅಗಡಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಮನೆತನ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಅಡ್ಡಹೆಸರು "ಬಹದ್ದೂರದೇಸಾಯಿ" ಎಂದು ಈ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯೂ ಇದೆ. ಅಂದರೆ ಈ ದೇಸಾಯರು ಹಾವನೂರಿನ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರಾಗಿದ್ದರು, ಸಾಧಾರಣ ಕ್ರಿ.ಶ. 1790(?) ಮೈಸೂರಿನ ಹುಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದ ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನು, ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದು ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಯೋಜನೆ ಮಸಲತ್ತು ಮಾಡಿ- ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನಾಗಿ 144 ಹಳ್ಳಿಯ ಒಡೆಯನಾಗಿದ್ದ ಹನುಮಂತಗೌಡನೆಂಬುವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕೊಲ್ಲಿಸಿದನೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿ- ಇದಾದಮೇಲೆ ಸಂಸ್ಥಾನ ಹಾಳಾಯಿತು ನಂತರ ಬ್ರಿಟಿಶರು ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೈವಶಮಾಡಿಸಿದರು ಆ ಸಮಯ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರದೇಶವೆಲ್ಲ ಮರಾಠಾ ಪೇಶ್ವೆಯವರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿತ್ತು.

ಹಾವನೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಕೊನೆಯ ರಾಜ ಹನುಮಂತಗೌಡನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದ ನಂತ ಆ ಮನೆತನದ ಮಹಿಳಾ ಸಮೂಹ ತುಂಗಭದ್ರೆಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಇದ್ದ- ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿಯ ಅರಮನೆಯಿಂದಲೇ ತುಂಗೆಗೆ ಹಾರಿ ಆತ್ಮಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಹನುಮಂತಗೌಡನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಗನಾಗಿದ್ದ ಲಿಂಗನಗೌಡ ಎಂದು ಅವನ ಹೆಸರು, ಸುದೈವದಿಂದ ಆ ಹುಡುಗನನ್ನು ಅರಮನೆಯ ಅಡಿಗೆಯವನಾಗಿದ್ದ ರಂಗಪ್ಪ ಎಂಬುವನು ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದನು ಯಾವಾಗ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಸದ್ದು ಅಡಗಿತೋ ಆಗ ಅಡಿಗೆಯ ರಂಗಪ್ಪ ಬಾಲಕ ಲಿಂಗನಗೌಡನನ್ನು ಬೈಲಿಗೆ ತಂದನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸಂಸ್ಥಾನದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅಭಿಮಾನ ತಾಳಿದ್ದವರನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿ ಮುಂದೆ ಏನು ಮಾಡುವದು ಎಂದು ಅವರೊಡನೆ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿ ಇಂತ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಗುರುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಗು ಪೇಶ್ವೆಯವರ ಮೇಲೆ ವರ್ಚಸ್ಸುಳ್ಳ ಅವಧೂತ ಪುರುಷ ಮೊರಗೋಡದ ಶ್ರೀ ಚಿದಂಬರ ಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಅವರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ನಡೆಯುವದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು, ದಾನು ರಂಗಪ್ಪನೇ ಲಿಂಗನಗೌಡನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮೊರಗೋಡಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದೆಂದೂ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ

ದರು,

ರಂಗಪ್ಪ ತಡಮಾಡದೆ ಎರಡು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಲಿಂಗನಗೌಡನೊಂದಿಗೆ ಮುರಗೋಡಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ಅದೇ ಬ್ರಿಟಿಶರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಲಾಢ್ಯರಾಗುವ ಕಾಲ ಇದ್ದ ಚಿಕ್ಕ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರನ್ನ ನೆಲೆಬಿಡಿಸುವ ಗತಿಯಿತ್ತು, ಅವರಿಗೆ ಶರಣಾಗದಿದ್ದವರ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗುವದು ಇಲ್ಲವೇ ಕೋರ್ಟ್ ವ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವದು ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಆಂಗ್ಲರು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಹಾವನೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಗತಿಯನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸಿ ಇನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು ಕೂಡ ಸ್ವಾಮಿಯ ಮೊರೆ ಹೋಗಿದ್ದರು ಅಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ರಂಗಪ್ಪ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಕಂಡನು.

ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಹಾವನೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ ಅಪರಿಚಿತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಅವರು ಪರಮ ಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದರಲ್ಲದೆ ಯಜ್ಞಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಪತ್ರದಿಂದ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿದ-ವರಾಗಿದ್ದರು ಆಗ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯು ರಂಗಪ್ಪ ಲಿಂಗನಗೌಡರನ್ನು ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಮೋಡಿಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚೀಟಿಯನ್ನು ಪೇಶ್ವೆಯವರಿಗೆ ಬರೆದು ಪುಣೆಗೆ ಹೋಗಲು ಹೇಳಿದರು, ಅವರೀರ್ವರೂ ಅವೇ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೇರಿ ಪುಣೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು.

ಆಗ ಶ್ರೀ ಬಾಪು ಗೋಖಲೆಯ ಆಡಳಿತ, ಇವರೀರ್ವರೂ ಚಿದಂಬರ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದವರೆಂದು ತಿಳಿದೊಡನೆ ಇವರನ್ನು ಕರೆದರು ಸ್ವಾಮಿಯ ಚೀಟಿಯನ್ನು ಓದುತ್ತಲೆ ನಿಜ ನಿಮ್ಮ ವಿಷಯ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತು. ಆದರೂ ನಿಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನದ ವಿಷಯ ವಿವರವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿ ನಂತರ ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುವದು ಆದ, ಆ ಕೆಲಸಮುಗಿಯುವರೆ ಸದ್ಯದ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ- ಇಂಥದ್ದೇ ಹಳ್ಳಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಹೆಸರಿಸಲಿಲ್ಲ, ಐದು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿಯ ಒಂದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿದರು ಈ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ರಂಗಪ್ಪನಿಗೆ ದಿಗಿಲಾಯಿತು ಹೆಚ್ಚು ವಿಚಾರಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ಯಾವ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದೆಂಬುವದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವದು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಮುರಗೋಡಕ್ಕೆ ಬಂದರು ಆ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯು ಅಗಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿದರು, ಅದರಂತೆ ಮತ್ತೆ ಪುಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಗಡಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿ ಮರಳಿದರು.

ಈ ಮೊದಲಿನ ಇತಿಹಾಸ ಅಂದರೆ ಹಾವನೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ನಿರ್ಮಾಣ ಆಸ್ತಿಕೆ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮೊದಲು ಈ ಮನೆತನದವರು ಎಲ್ಲಿಯವರು ಯಾವ ಕಡೆಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂದರು ಹಾವನೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ನಿರ್ಮಾಣದ ಮೊದಲಿನ ಕತೆ ಮುಂತಾದ ವಿವರ ಹೇಳುವ ಇತಿಹಾಸ ಪುಸ್ತಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ, IBH ನವರು ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ ನಾನು ಕೂಡ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ ಆದರೆ ಅಷ್ಟು ಹಾಕಿಲ್ಲ, ರಘುನಾಥ ಮಾಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾವನೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ ೨ ಶತಮಾನ ಬಾಳಿದೆ ಅದರ ಎಲ್ಲ ವಿವರವೂ ಆ ಚಿಕ್ಕ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಲಿಂಗನಗೌಡನು ಅಗಡಿಗೆ ಬಂದು ವಾಡೆಕಟ್ಟಿಸಿ ನೆಲಸಿದನು

ಅದರ ವಿವರ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿಲ್ಲ ದಂತಕಥೆಯಾಗಿಯೂ ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ ಲಿಂಗಣ್ಣನವನು ಅಗಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನಂತರ ನಾನು ಐದನೆ ತಲೆಯವನು.

1) ಲಿಂಗಣ್ಣನವರು (2) ಚಿದಂಬರನವರು, (3) ರಾಮಣ್ಣನವರು. (4) ಚಿದಂಬರನವರ ಊರ್ಫ ಬಾಬಾಸಾಹೇಬರು ನನ್ನ ತಂದೆ. (5) ನಂತರ ನಾನು ನಾನಾಸಾಹೇಬ. ಚಿದಂಬರ ಬಹದ್ದೂರ ದೇಸಾಯಿ ಎಂದು ನನ್ನ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ

ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ದಿನಾಂಕ ೪-ಏಪ್ರಿಲ್ ೧೯೨೪ರಂದು ಅಗಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಜನನ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವು ಕೂಡ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯವೆಲ್ಲ ಅಗಡಿಯ ವಾಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದಿದೆ ಕನ್ನಡ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳ ಶಾಲೆಯೂ ವಾಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತು, (ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ) ನಾನೂ ಆ ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಅಲ್ಲಿ ಆಗ ಕಮಡೊಳ್ಳಿ ಅಣ್ಣಪ್ಪನವರು ಶಿಕ್ಷಕರಿದ್ದರು, ಅವರ ಪತ್ನಿಯು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕಿ- ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕಮಡೊಳ್ಳಿಯವರಿಂದ ನನಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪಾಠ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಆ ಶಿಕ್ಷಕರು ಆಗಾಗ ಅವರ ಪತ್ನಿಯು "ನಾನು ಬಹಳ ಚುರುಕುಬುದ್ಧಿಯ ಹುಡುಗ" ಎಂದು ಹೇಳಿ-ದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಭ್ಯಾಸವು ಸುಗಮವಾಗಿಯೇ ಸಾಗಿತ್ತು---

ಕ್ರಿ.ಶ. 1931 ನೇ ಇಸ್ವಿ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ಪ್ಲೇಗಿನ ಹಾವಳಿ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಪಸರಿತ್ತು, ಆ ಪಿಡುಗು ನಮ್ಮೂರಿಗೂ ಬಂತು, ಆ ರೋಗ ಬಂದರೆ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿ ಗುಡಿಸಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ರೋಗ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುವವರೆಗೂ ಜನ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕು ಹಾಗೆ ಜನ ಊರು ಬಿಟ್ಟರು, ಆನಂದವನದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮದು ಒಂದು ಮನೆ ಇತ್ತು, ತಂದೆಯವರೇ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದು - "ಬಂಗಲೆ" (ಬಂಗ್ಲಾ) ಅದಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಅದು ಇದ್ದುದರಿಂದ ನಾವು ಗುಡಿಸಲು ಕಟ್ಟಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ - ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಣಿವಾಸವಾಗಿದೆವು ಆವಾಗೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬ Joint Family ಯಾಗಿತ್ತು ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೆವು. ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿದ್ದೆವು, ಭಾವಿ, ಶೌಚಾಲಯ, ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಇದ್ದವಲ್ಲದೆ ಸುತ್ತಲು ಬೈಲು ಜಾಗೆಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಇತ್ತು, ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಹೂವಿನ ತೋಟದ ಹುಚ್ಚು ಬಹಳ, ಸಾಧ್ಯ ಇದ್ದ ಹೂಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದರು - ಬಂಗಲೆಯ ಸುತ್ತಲಿನ ಜಮೀನುಗಳು ನಮ್ಮವೇ ಆಗಿದ್ದವು, ಅವುಗಳ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಸ್ವಂತವೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಜೋಳವೇ ನಮ್ಮ ಮುಖ್ಯ ಬೆಳೆ!

ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ: ನನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿ, ನಾನು ಹಾಗು ನನ್ನ ಇಬ್ಬರು ತಂಗಿಯಂದಿರು ಇಬ್ಬರು ಇದ್ದೆವು, ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಇಬ್ಬರು ತಮ್ಮಂದಿರು. ಭಯ್ಯಾಸಾಹೇಬ ಊರ್ಫ ಬಸವನಗೌಡ ಎಂಬುವರು ಮೊದಲ ತಮ್ಮ ಇವರೀರ್ವರೂ ನನ್ನ ಅಜ್ಜ ರಾಮಣ್ಣಗೌಡರ ಮೊದಲ ಪತ್ನಿ ಅನ್ನಪೂರ್ಣಮ್ಮನವರ ಮಕ್ಕಳು ಅನ್ನಪೂರ್ಣಮ್ಮ ತೀರಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅವರ ಖಾಸ ತಂಗಿ - ಜಾನಕಿಬಾಯಿಯವರನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದು ಅವರಿಬ್ಬರ ತೌರುಮನೆ ಕಮಡೊಳ್ಳಿಯದು, ಗುರುಗಳೂರ ತಂಗೆಂದಿರು - ಅಂದರೆ ಈಗಿರುವ ಶ್ರೀ N. ಆ. Kulkarni ಯವರ ಸೋದರತ್ತೆಯಂದಿರು. ಜಾನಕಿಬಾಯಿಯವರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಣ್ಣಗೌಡರು ಒಬ್ಬನೆ ಗಂಡುಮಗ, ಕಮಲಾಬಾಯಿ, ಸುಂದರಾಬಾಯಿ, ಸರಸವ್ವ ಕುಶಲಾಬಾಯಿ ಶಾಂತಾಬಾಯಿ ಎಂಬ ಐದು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಜನ್ನ

ಆಳಿದ್ದರು ಇವರೆಲ್ಲರ ಮದುವೆಗಳನ್ನು ನನ್ನ ತಂದೆಯವರೇ ನೆರವೇರಿಸಿದ್ದರು ಅವರನ್ನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು ಎಂಬ ವಿವರವನ್ನು ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬರೆಯುವೆ.

ಮೊದಲನೆಯ ಭೀಮ್ಯಾಸಾಹೇಬರ ಪತ್ನಿ ಗಂಗಾಬಾಯಿಯು ತೀರುವನೆ ಗಜೇಂದ್ರಗಡದ ಮನ್ನಿಯವರ ಮನೆತನ ಬಹಳ ಶ್ರೀಮಂತರು ಈ ಮದುವೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಮಾತು ಹೇಳುವದು ಅವಶ್ಯ ಆಗ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರೇ ಹಿರಿತನ, ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ವೈಭವದ ಮದುವೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಂತಸ್ತಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ, ಆಗ ವಾಹನ ಸೌಕರ್ಯ ಇಂದಿನಷ್ಟು ಅನುಕೂಲವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ - ಚಕ್ಕಡಿಗಳೇ ಅನುಕೂಲವಾದ ವಾಹನ ಈ ಮದುವೆಗೆ ಬಂದು ನೂರು ಚಕ್ಕಡಿಗಳು ಹೊರಟಿದ್ದವಂತೆ, ಹಜಾಮರು, ವಾಲಗದವರು, ಬಾರಕೇರರು, ಲಾ- ಅಲಂಕಾರರು ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲರೂ ಈ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿದ್ದರು ಅಂದರೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಕೇಳದಂತೆ Self Sufficient ಸಮೂಹ. ಈ ನೂರು ಚಕ್ಕಡಿಗಳು ಊರೊಳಗಿಂದ ಬರ- ಬಿಡುವದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಯಾದರು ಬೈಲುಜಾಗೆ ನೋಡಿ ವಸ್ತಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅದೇ ಒಂದು ಊರಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಿತ್ತಂತೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಅಂದಾದುಂದಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವ ತಾಕತ್ತು ಅವರಿಗಿತ್ತು!

ಅವರಿಗೆ ಬಾಪುಸಾಹೇಬ, ಮುರಲೀಧರ, ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ, ನಾರಾಯಣ, ರಾಮಚಂದ್ರ ಎಂದು ೫ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣ ಎಂಬುವನು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಸೈಕಲ್ ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ ಮೃತನಾದನು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು, ಸೀತಾಬಾಯಿ, ಇಂದುಮತಿ, ಮುಕ್ತಾ ಎಂದು ಮೂವರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ತಮ್ಮ ಲಿಂಗನಗೌಡರ ಮದುವೆಯಾದದ್ದು ನನಗೆ ನೆನಪಿದೆ ಬಂಗಲೆಯಲ್ಲೇ ಆಯಿತು. ಅವರ ಪತ್ನಿ ಇಲಕಲ್ಲ ತೀರುವನೆಯವರು ಗೊಂಬಿ ಎಂಬುವವರ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಅವರಿಗೆ ಶಂಕರಗೌಡ, ಅಶೋಕ ಪ್ರಕಾಶ ಸುರೇಶ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಪ್ರಭಾ ಮತ್ತು ಸುಧಾ ಎಂಬಿಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು. ಇದಿಷ್ಟು ರಾಮನಗೌಡರ ತಳಿ (ನನ್ನ ಅಜ್ಜ)

ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿದ್ಯಾವಂತರಲ್ಲ ಆಸ್ತಿ ಇದೆ ನಮಗೇನು ಕಲಿಯುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ, ಕಲೆತು ನಾವೇನು ನವಕರಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿದೆಯ್ಯ ಎಂಬ ಸೊಕ್ಕು ಇವರನ್ನು ಅಶಿಕ್ಷಿತರನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಊಹೆ!

ಆದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಮೀನುಗಳಿಗಾ ಬಹಳ ಅದರ ಉತ್ಪನ್ನವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು, ಆದರೆ ಕೂತುಉಂಡರೆ ಕುಡಿಕೆ ಹೊನ್ನು ಸಾಲದು ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಈ ಜನ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತಂದು ಕೊಂಡಿರಲ್ಲ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಕೂಡು ಅನ್ನುವದು ಹಾಗು. ಮುಂಜಿ ಮದುವೆ ಹಬ್ಬ ಹುಣ್ಣಿಮೆಗಳಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ದುಂದುವೆಚ್ಚ - ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನವರೆಗೂ ಹೀಗೆ ನಡೆಯಿತು. ನನ್ನ ಕಕ್ಕಂದಿರ ಮಕ್ಕಳ ಪಾಡು ಅದೇಯೇ ಆಯಿತು ಈ ತಳಿಯ ಬಿ.ಎ.ದವರೆಗೆ ಓದಿದವನೆಂದರೆ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ನನ್ನ ಕಕ್ಕ ಲಿಂಗನಗೌಡರ ಮಗ ಅಶೋಕ ಒಬ್ಬನೇ ಮಾತ್ರ, ಅವನು ಕೂಡ ಕಮ-ಡೊಳ್ಳಿಯ N.G.Kulkarniಯವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಹೆಬ್ಬಳ್ಳಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ

ದಲ್ಲಿದ್ದು ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ಉತ್ತಮ ನೌಕರಿ ಮಾಡಿದ್ದೂ ಅವನೇ ಮಾತ್ರ.

ಕೆಲ ಜಮೀನುಗಳು ಕೋರ್ಟಿನ ವ್ಯಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇನ್ನುಳಿದವುಗಳು ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಾದಮೇಲೆ ಉಳುವವನೇ ಒಡೆಯ ಕಾಯದೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಲಾವಣಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರೈತರ ಪಾಲಾಗಿ - ಜಮೀನುಗಳು ಕರಗಿ ಹೋದವು. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬಡತನ ಮನೆಯನ್ನು ಆವರಿಸಿತು, ಒಂದು ರೀತಿಯ ನಿರ್ಗತಿಕತೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಿತು. ಏನಾದರೂ ಉತ್ತಮ ನೌಕರಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲ್ಲ. ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ [illegible] ನೌಕರಿ ಮಾಡಿ ಬದುಕಬೇಕಾಯಿತು. ಒಂದು ವೈಭವಪೂರ್ಣ ಮನೆತನ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೀನಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂತು.! - ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಮನೆತನ ಮರ್ಯಾದೆಗೂ ಧಕ್ಕೆ ಬಂತು.

ನನ್ನ ಶಿಕ್ಷಣ ~~[illegible]~~ ಹೀಗಿನಿಂದಾಗಿ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಆನಂದವನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಬಂಗಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದವರು ಉಳಿದ ಊರಜನ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದರೂ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ವಾಸ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಆಗಿ ಉಳಿದವ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಅಷ್ಟು ದೂರ ಊರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಶಾಲೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಳಿಸಲು ನನ್ನ ತಾಯಿ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ, ದಡ್ಡನಾಗಲೀ ಹುಚ್ಚನಾಗಲೀ ನನ್ನ ಮಗ ಬದುಕಿ ಉಳಿದರೆ ಸಾಕು ಎಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆ. ತಂದೆಯವರೂ ಮಗ ಕಲಿಯಲಿ ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಲಿಲ್ಲ, ಜಮೀನುದಾರಿಕೆಯ ಪ್ರೌಢಿಮೆ ಅವರದಾಗಿರಬಹುದು! ಅಂತೂ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಇತಿಶ್ರೀ ಹೀಗಾಯಿತು. ಆನಂದವನ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಹುಡುಗರ ಜೊತೆ "ಗಿಡ-ಮಂಗನ ಆಟ" ಆಡುವುದಾಯಿತು. - ಆದರೂ - ಸ್ವಾಮಿಯ ಸೇವೆಯ ಸಂದರ್ಭ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಒದಗಿಬಂತು. ಹಾಡು ಸೋಮಣ್ಣನ (S.H. Kulkarni) ಗಾಢ ಸ್ನೇಹ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಒದಗಿಬಂತು ತಾಯಿ ಸತ್ತ ಮಗ ಎಂದು ಅವನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಹಾಗು ಶೇಷಾಚಲ ಸಾಧುಗಳ ಸೇವಕಿಯರಾಗಿದ್ದ ವೆಂಕೂಬಾಯಿಯವರು ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮೂಲತಃ ಸೋಮಣ್ಣ ತ್ಯಾಲಕೊಂಡದವನು. ಅವನ ತಂದೆ ಬೇರೆ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದರು.

ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬೇಸಾಯ (ಒಕ್ಕಲುತನ)ದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಬಂಗಲೆಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಕೆಲ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ನಾವೇ ಸ್ವಂತ ಸಾಗು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು

ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿದರೂ ಆನಂದವನದ ಹತ್ತಿರದ ವಾಸ್ತವ್ಯ ನನಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಲಾಭದಾಯಕವಾಯಿತು! ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸದ್ಬೋಧ ಚಂದ್ರಿಕೆ ಕಾರ್ಯಾಲಯ ಹಾಗು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಚಂದ್ರಿಕೆಗೆ ವಿನಿಮಯವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಇತರೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ನನಗೆ ಓದಲು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿದುದೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸೌಕರ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದ್ದು ಈ ಸಂದರ್ಭ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿರಬೇಕೆಂದು ಅನಿಸುತ್ತದೆ!

ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲದೇ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಗಳಗನಾಥರ, ಮತ್ತಿತರರ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಓದುವ ಭಾಗ್ಯ ನನ್ನದಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಆ ಸಂದರ್ಭ ಮೂಲವಾಯಿತೇನೋ? ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಾನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗದಿದ್ದರೂ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹೊರತಾಗಿ ಭಾಷಾ-ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಪರಿಚಯ ನನ್ನಲ್ಲಿ ನನಗರಿವಿಲ್ಲದೆ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು, ಆದರೂ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವರ್ಷವೆಂಬುದು ಖಚಿತವಾಗಿ ನೆನಪಿಲ್ಲ ~~ಆದರೆ~~ ಮತ್ತೆ ಶಾಲೆಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂದುವರಿಸುವ ಸುಯೋಗ ಒಂದು ಬಂದೂ ಮಾಯವಾಯಿತು, ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರೂ ಸಾಹಿತಿಗಳೂ, ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಆಗಿದ್ದ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದರು ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ T.S. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. 1918ರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಪ್ಪ ಹಾಗು ~~ಅವ~~ ಅಮ್ಮ ಅಲ್ಪಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ - ತಂದೆಯವರು ಶಿಕ್ಷಣ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಮುಗಿಸಿ ಊರಿಗೆ ಮರಳಿರಬಹುದೆಂದು ನನ್ನ ಊಹೆ. ಈ ವಿಷಯ ಖಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಪ್ರೊ. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರ ಮನೆತನಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ಮನೆತನಕ್ಕೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ, ಯಾವ ಸಂಬಂಧ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲೇಬೇಕು. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರ ತಂದೆಯವರು ಶೇಷಾಚಲ ಸಾಧುಗಳ ಪರಮಭಕ್ತರು. ಅವರ ಮನೆತನ ಉದ್ಧಾರವಾದದ್ದು ಸಾಧುಗಳ ಕೃಪಾಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಎಂದು ಹಿರಿಯರಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದ ನೆನಪು. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರ ಪೂರ್ಣ ಹೆಸರು ಇಂತಿದೆ, ತಳುಕಿನ - ಸುಬ್ಬರಾಯರ ಮಗ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ಎಂದು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವರ ಹೆಸರು ಅಜರಾಮರ.

ಅವರ ತಮ್ಮಂದಿರೇ ತ.ಸು. ಶಾಮರಾಯರು - ಅವರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಅವರು ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರು ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲೋ ಮೈಸೂರಲ್ಲೋ, ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರು, ದಾವಣಗೆರೆಯ ಹೊಸದಾಗಿ ಸರಕಾರಿ ಕಾಲೇಜು ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ ಶಾಮರಾಯರು ಒಬ್ಬ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು ಈ ಸುಸಂಧಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಅವರಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಅದಕ್ಕೆ ಶಾಮರಾಯರು ಮತ್ತು ಅವರ ಪತ್ನಿ ಬಹು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪಿದ್ದರು, ನನ್ನನ್ನು ದಾವಣಗೆರೆಗೆ ಕಳಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧತೆಗಳೂ ಮುಗಿದಿದ್ದವು ಇನ್ನೇನು ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ಹೊರಡಬೇಕು. ಆದರೂ ವಿಧಿ, ನನ್ನ ಬೆನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ!

ನನ್ನ ಬಲಗಣ್ಣು ಊದಿತು, ಹಾಗು ಕೆಳಗಡೆ ರೆಪ್ಪೆಯಿಂದ ಕೆಟ್ಟ ರಕ್ತ - ಕೀವು ಬರಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಆವಾಗ ಹಾವೇರಿಯಲ್ಲು ಕನ್ನಡ ಅಲೋಪತಿ ಡಾಕ್ಟರುಗಳು ಅಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ, ಯಾವುದೋ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಒಬ್ಬ ಆಯುರ್ವೇದ ವೈದ್ಯರು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರಿಗೆ ಬುಲಾವಣೆ ಹೋಯಿತು ಅವರು ಕುದುರೆ ಟಾಂಗಾದಲ್ಲಿ ಬಂದರು ಅದೇ ಅವರ ವಾಹನವಾಗಿತ್ತು, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು, ವೈದ್ಯರು ಹೇಳಿದರು ಇದೇನೂ ಅಂಥ ದೊಡ್ಡ ರೋಗವಲ್ಲ - ದುರ್ಮಾಂಸ ಬೆಳೆದಿದೆ 3-4 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಕೂಡ, ನನ್ನ ತಾಯಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಳಿಸಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ ಇದ್ದ ಒಬ್ಬ ಕಣ್ಮಣಿಗೆ ಇರಲಿ ದೂರದ ಊರಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ತೊಂದರೆಯಾದರೆ ಹೇಗೆ? ಎಂಬ ಚಿಂತೆ ಅದೇ ತಳಹದಿಮೇಲೆಯೇ ದಾವಣಗೆರೆಗೆ ಕಳಿಸುವುದನ್ನು ರದ್ದು ಪಡಿಸಿದರು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಒದಗಿಬಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಯೋಗವು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋಯಿತು.

ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾನು ದಾವಣಗೆರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಟಿ.ಸು. ಶಾಮರಾಯರಂಥವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತು, ಅಂಥವರ ದೇಖರೇಖಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಜೀವನದ ದಿಕ್ಕೇ ಬದಲಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ ಆದರೆ ನಸೀಬ ಖೊಟ್ಟಿ! -ಯೋಗವಿತ್ತು!

ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೂರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ, ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿತ್ತು, ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಕರೂ ಸುದೈವದಿಂದ ಈ ಶಾಲೆಗೆ ವರ್ಗವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೇ ಆ ಶಿಕ್ಷಕರು ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು - ಮುಲ್ಕೀ ಪರೀಕ್ಷೆಗಂತೂ ಪರಊರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು! ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾ. ದೆ. ಕುಲಕರ್ಣಿಯೆಂಬುವರು ಮುಖ್ಯಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರು (ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆ ಆಗಿದ್ದು ವೈಷ್ಣವರಾಗಿದ್ದರು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕಟ್ಟಾ ಮಡಿವಂತರಾಗಿದ್ದರು) ಶಾಲೆಗೆ ಬರುವಾಗ ಹಾಕುವ ಪೋಷಾಕೇ ಬೇರೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಸ್ನಾನವಾದ ಮೇಲೆಯೇ ಮುಂದಿನ ಮನೆಗೆಲಸ- ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದೇ ಇದರ ಹಿನ್ನೆಲೆ! ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಿಕ, ರಾ.ನ. ಗುಡಿ, ವರಹಮ್ಮ, ಆರ್ ಎಂಬ ಮುಂತಾದ ಕೆಲ ಶಿಕ್ಷಕರೂ ಇದ್ದರು ಎಲ್ಲರದೂ ಅಷ್ಟೇ ಆಸ್ಥೆ. ರಾ.ನ. ಗುಡಿಯವರಿಗೆ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಆಸ್ಥೆ ಇತ್ತು ಹೀಗಾಗಿ ಹಿಂದುಗಡೆಯಿಂದ ಅಂದರೆ ನನ್ನ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿಯ (ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು) ಗುರುತಿಸಿದ ನಂತರ ನನಗಿಷ್ಟು ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದಾರಿ ತೋರಿಸಿದ್ದು ಉಂಟು!

ನನಗೆ ನೆನಪಿದ್ದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಊರಿಂದ ಬಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಲಗಚ್ಚಿನ ಮಧ್ವಾಚಾರಿಯೆಂಬುವನೂ ಒಬ್ಬ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸ್ನೇಹ ಬೆಳೆಯಿತು ಅದು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ವಾಸದಲ್ಲಿ ಗಾಢವಾಯಿತು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಹೋದದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ!

1939ನೇ ಇಸ್ವಿ ಯಾವ ತಿಂಗಳೆಂಬುದು ನೆನಪಿಲ್ಲ - ತಂದೆಯವರ ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ ಬಹಳವಾಯಿತು ಅದಕ್ಕೆ ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆಯೇ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಡಾ|| ರುಗ್ವೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು ಅಂಥ ಕ್ರಿಯೆಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಬರಬೇಕು ಅಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ family Dr. ಕೂಡ Dr. Sontake ಎಂಬುವರು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು ತಂದೆಯವರ ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆಗಾಗಿ ನಾವೆಲ್ಲ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದೆವು,

ಆಗ ಹೆಬಸೂರ ಭೀಮರಾಯರು PWD ಯಲ್ಲಿ Superwiser ಎಂದು ನೌಕರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಅವರಿಗೆ ಈದಗಾ ಮೈದಾನದ ಹತ್ತಿರ Quartersನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು treatmentಗೆಂದು ಹೋದಾಗ ಹೋದ ನಾವೆಲ್ಲ ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ವಸ್ತಿ ಮಾಡಿದ್ದೆವು, ಆದರೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಎಷ್ಟು ಜನ ಹೋಗಿದ್ದೆವು ಎಂಬುದು ನೆನಪಿಲ್ಲ. ಆಪ್ರೇಶನ್ನಾಯಿತು ವ್ಯಾಧಿ ಕಡಿಮೆಯಾದ ನೆನಪು, ಆದರೆ ಪ್ಲೇಗ ಬಂದಾಗ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಆನಂದವನ ಪಕ್ಕದ ಬಂಗಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಂತೆ, ತಂದೆಯವರು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಊರಿಗೆ ಮರಳಲು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ, ಬಹಳ ದಿನ ಬೇರೆಯವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲ

ಆ ಸಂದರ್ಭ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರ ಎರಡನೇ ಮಿಸ್ಸೆಸ್ ಬನಾಬಾಯಿಯೆಂಬವಳ ತಾಯಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದೆವು, ಅವಳು ಮುಸ್ಲಿಮ ಮಹಿಳೆ ಅವಳು ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಮಿಸ್ಸೆಸ್!

ಹೇಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಒಂದು ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ ಅಂತು ಆಗ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದೆವು - ಅವರ ಮನೆ ಕಿಲವಂತೆಗಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿದೆ

ಕೆಲಕಾಲ ~~ಕು~~ಕುಟುಂಬದವರೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೆವು ಆಗ ನಮ್ಮ ಬಹಳ ಕಷ್ಟದ ಕಾಲ ದೊಡ್ಡ ಜಮೀನುದಾರರಾಗಿದ್ದರೂ ಒಂದು ಹಳೆಯ ವ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದಾಗಿ 1936ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟ ಡಿಕ್ರಿ ಪ್ರಕಾರ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದವರಾದ ಕಾವೇಲವಳ್ಳಿ ನೆಲವಿಗಿ ಎಂಬುವರು ನಮ್ಮ ಆಗ ಹಿರಿಯರಾದ 3 ಜನರ (ತಂದೆ ಇಬ್ಬರು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪಂದಿರು) ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ 900 ಎಕರೆ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಪೀಕಿನ ಸಹಿತ ಕಬ್ಜಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಇದೇ ನಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಅವನತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು - ನಂತರ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಸೋಲಾದಮೇಲೆ ಆ ಡಿಕ್ರಿ ವಿರುದ್ಧ ಮೇಲಿನ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಅಪೀಲ ಹೋಗಲು ಉಳಿದ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟೆ ಕೈಗೆ ಬಂದಂತೆ ಅಗ್ಗದ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರಿದ್ದರಿಂದ, ಉಳಿದಿದ್ದ ಜಮೀನುಗಳಿಂದಲೂ ಬರುವ ಆದಾಯ ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಡತನ ನೃತ್ಯವಾಡತೊಡಗಿತು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಬಿದ್ದ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರ ಮಾರಿ (ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ) ಸಂಸಾರ ನಡೆಸಿದರು ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ, ಆಗ ಸರಾಫಗಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ (ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ) ಬೆಳಮಕರ್ ಎಂಬುವರ ಒಂದು ಸರಾಫಿ ಅಂಗಡಿಯಿತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿಗೆ ತಂದೆಯವರು ಮಾರುವ ಸಾಮಾನುಗಳೊಂದಿಗೆ ನನ್ನನ್ನೇ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಿಂದೆ ಅಷ್ಟು ವೈಭವದಿಂದ ಮೆರೆದ ಈ ಮನೆತನ ಈ ರೀತಿಯ ಅವನತಿಹೊಂದುತ್ತ ನಡೆಯಿತು

ವೈಭವದಿಂದ ನಡೆದ ಮನೆತನ ಎಂಬುವ ಸಂದರ್ಭ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬರೆದ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ನಮೂದ ಆಗಿಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ ಬರೆಯುವುದು ಅವ್ಯ

ಬನುಬಾಯಿಯು ತಾಯಿಮನೆಯ ಅಡ್ಡಹೆಸರು "ಮಿರ್ಜೀಕರ" ಎಂದು ಮನಿ ಹಿರಿಯ ಆರತಿಹೊಣಿದ್ದ ಅವಳಿಗೆ ತಂಗೆಂದಿರಿದ್ದರು - ಒಬ್ಬ ತಮ್ಮನೂ ಇದ್ದ ರಾಜಾಸಾಬ ಎಂದು ಅವನ ಹೆಸರು ಈಗಿನ ಗಾಂಧಿ ಬಜಾರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉಣ್ಣಿಗಡ್ಡಿ ಹೋಲಸೇಲ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರಲ್ಲಿ ನೌಕರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ, ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದ

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಮನೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗ ಬಂದು ಮಾಡಿದರು ಎಂಬುದು ನೆನಪಿಲ್ಲ ಆದರೆ ನಾನು ಹಟಹಿಡಿದು ಕಲಿಯುವುದನ್ನು ಮುಂದರಿಸುವೆನೆಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಆಗ ನನಗೆ ವ್ಹರ್ನ್ಯಾಕ್ಯುಲರ್ ಮಿಡಲ್ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ

ಕೃಷ್ಣ ಮಧ್ವಮನ್ನಾರಿ ಎಂಬುವನು ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದವನು ಮುಲ್ಕಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿಸಿ ಹೈಸ್ಕೂಲ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದನು ಹೊಸ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಓಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಟಕೋಳ ಎಂಬುವವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬ ನೆನಪು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಇಂಗ್ಲೀಷ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಅಗಡಿಯ ಹಳೆ ಸ್ನೇಹ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಮುಂದುವರೆಯಿತು, ಮನ್ನಾಕಿ ಪಿ.ಕೆ. ಬೆಂಗೇರಿ ಎಂಬುವನ ಹೊಸ ಸ್ನೇಹವಾಯಿತು. ಆ ಬೆಂಗೇರಿಯ ತಂದೆ K.P ಬೆಂಗೇರಿ ಎಂಬುವರು ಶಿವ ಹೈಸ್ಕೂಲ ಎಂಬ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಕೆಲ ಸ್ನೇಹಿತರೊಂದಿಗೆ ತೆರೆದಿದ್ದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಆ ಹೊಸ ಶಾಲೆಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇತ್ತು ಈ ಸಂದರ್ಭ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ

ಮನ್ನಾರಿಯು ಗೆಳೆಯ ಬಂಗೇರಿ ಮುಖಾಂತರ ಅವರ ತಂದೆಯವರನ್ನು ಕಂಡೆ ಅವರೇ ಸಿಟಿ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರಾಗಿದ್ದರು ಪ್ರವೇಶದೊರೆಯುವ ಭರವಸೆ ದೊರೆತ ಮೇಲೆಯೇ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿ ಪುಸ್ತಕ ಫೀ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೈಸ್ಕೂಲ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ.

ನಿಜವಾಗಿ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಸಿಕ್ಕದೇ ಮರಾಠಿ ಶಿಕ್ಷಣದ(?) ಕಾರಣ ಮುಲ್ಕಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ನೇರ ೪ನೇಯತ್ತೆಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ ಒಂದನೆ ಕ್ಲಾಸಿನಿಂದಲೇ ಮೆಟ್ಟಲು ಹತ್ತಬೇಕಿತ್ತು. ಅಂತೂ ನನಗೆ ಪ್ರವೇಶದೊರಕಿತು ಬಹುಶಃ ೬ನೇ ಕ್ಲಾಸಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆ ವಿಷಯ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನೆನಪಿಲ್ಲ! ಆದರೆ ನಾನು ಹೊರಗಡೆ ಖಾಸಗಿ ಪಾಠ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನನಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಸಿಕ್ಕ ಕ್ಲಾಸಿಗೆ ಸರಿಹೊಂದುವಂತೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಕಟ್ಟಳೆ ಹಾಕಿದ್ದರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ, ಹಾಗೆ ನೆನಪು. ಅದೇ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಹಟ್ಟಿ(?) ಬಾಬು ಎವರಲ್ಲ(?), ಜಕಾತಿ ಎಂಬುವವರೂ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿದ್ದರು. ಅವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೈವೇಟ Tuition ಆಗೆದು(?) ಕೊಳ್ಳುತಿದ್ದೆ- ಅವರಿಂದ "ಹುಡುಗ ಹುಷಾರಿದ್ದಾನೆ" ಎಂಬ ಶಹಬಾಸಗಿರಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದೆ! ಅಂದರೆ ನಾನು ಧಡ್ಡನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಹೇಳಿದನ್ನು ತಿಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಬುದ್ಧಿಯು ತಾ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಇತ್ತು!

ಆ ಸಿಟಿಹೈಸ್ಕೂಲು- ನ್ಯೂ ಇಂಗ್ಲೀಷ ಹೈಸ್ಕೂಲ ಹತ್ತಿರ P.B Road ನಲ್ಲಿತ್ತು ಅದರ ಸರಿಯಾದ ಅಂಚೆವಿಳಾಸ ನೆನಪಿಲ್ಲ ಶೋಧಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಅದು ಹಳೇ ಕಟ್ಟಡ ಎರಡಂತಸ್ತಿನ ಇಮಾರತು ಈ ಕಟ್ಟಡದ ಅಲ್ಲದೇ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಬಾಡಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಅಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಆಟದಮೈದಾನವಿತ್ತು ನಾನು ಅಲ್ಲಿ Badminton ಆಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಮನೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗ ಬಂದು ಮಾಡಿದರು ನೆನಪಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹಿಂದೆ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ ಅಂತೂ ಮನೆಬಂದಾದಮೇಲೆ ನಾನು ಇರಲು "ಮಿತ್ರಸಮಾಜ" ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ತಂದೆಯವರು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರು ಮಿತ್ರ ಗಾಂಧಿಮಾರ್ಕೆಟ್ಟಿನ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆಗ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೇ ದೊಡ್ಡ ಹೋಟೇಲು- ಅದನಾನು ರೂಮಿನಬಾಡಿಗೆ ಎಡುಹೋತ್ತು ಚಹ, ಎರಡು ಊಟ ಇಷ್ಟಾದರೆ(?) ತಿಂಗಳಿಗೆ ರೂ.18/- (ಹದಿನೆಂಟು ಕೊಡುತಿದ್ದೆ) ಸಿಟಿಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಿಳವಳ್ಳಿಯ, ನಾಡಿಗೇರ ಬಂಧುಗಳು ಸುಬ್ಬಣ್ಣ, ಬಾಬಣ್ಣ ಎಂದು ಹೆಸರು ಇದ್ದರು. ಅವರು ಊಟಕ್ಕೆ ಮಿತ್ರಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು ಒಂದು ಕೆಲವು ನಾಲ್ಕಾರೆ(?) ಫುಲ್‌ಮೀಲ ದಿನವು ಭಕ್ಕರಿ ಮಾಡುತಿದ್ದರು- ಉತ್ತಮ ಅಕ್ಕಿಯ ಅನ್ನ, ಉತ್ತಮ ತುಪ್ಪ ಎಲ್ಲ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು ನಾಡಗೇರ ಬಂಧುಗಳಲ್ಲದೆ ದಿನ ನಿತ್ಯ ಊಟಕೆ ಬರುವ ಕೆಲ ಜನರ ಸ್ನೇಹವೂ ಆಗಿತ್ತು ಹೀಗಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಸೇರಿದರೆ ಮೋಜಿನಿಂದ- ಹೈಸೂಟೆಯಿಂದ(?) ಊಟಮಾಡುತಿದ್ದೆವು.

ಭಕ್ಕರಿಯನ್ನು ಶಿರಹಟ್ಟಿಕಡೆಯವ ಇಬ್ಬರು ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಿದ್ದರು ಬಿತ್ತಮ(?) ಭಕ್ಕರಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಕಡಕಭಕ್ಕರಿಯನ್ನಂತೂ ಬಹು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿ ಮಾಡುತಿದ್ದರು ಬಿಸಿಭಕ್ಕರಿ ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಬಿಸಿಭಕ್ಕರಿಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚ ತುಪ್ಪ ಹುಗ್ಗಿ(?) ...

ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದು ಸಾಗಿ ಇದನ್ನು ಬರೆಯುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ೮೦ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು ತುಂಬಿದೆ (2-1-2003) ಆ ಹಿಂದಿನ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ನೆನೆದಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಒಂದು ಹಬ್ಬ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನ ದಿನಗಳು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಭ್ಯಾಸವು ಭರದಿಂದ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದ ನಾವೆಲ್ಲ ಸ್ನೇಹಿತರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸಾಯಂಕಾಲ ಒಂದೆಡೆ ಕಲೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವು

ನನ್ನ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ R.H. ಕುಬ್ಬಣ್ಣವರ್ ಹಾಗೂ M. Kulkarni ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರು ವಾಲಟ ಮಾಸ್ತರರ ಮಗ. ವಾಲಟ ಮಾಸ್ತರರ ತಮ್ಮ ನೀಲಕಂಠರವರು ಒಬ್ಬ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರು ಆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ. ನನ್ನ ಕ್ಲಾಸಿನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಗೆಳೆಯರೆಂದರೆ - ಅವರ ರಾ. ವಾ. ಶಿರೂರ ಪಾಟೀಲ ಎಂಬುವವರು ಇದ್ದರು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಭಿರುಚಿ, ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯ ಹುಚ್ಚು ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ "ಹನಿಗಳು" ಎಂಬ ಒಂದು ಅತಿ ಚಿಕ್ಕ ಕಾವ್ಯಸಂಗ್ರಹ ಬರೆದಿದ್ದರು ಅದನ್ನು ಆನಂದವನದಲ್ಲಿ ಛಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರ ಧಾರವಾಡದ ಬಿ ಮು ಪ್ರತಿ ಕಾಪಿಗೆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ 100 - ಒಂದು ಸಾವಿರ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಿಂಟು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು ಹುಡುಗರು ಏನೋ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅಚ್ಚುಹಾಕಿಕೊಟ್ಟರೆಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ "ಪಮ್ಮಾರ್" ಎಂಬ ಡ್ರಾಯಿಂಗ ಮಾಸ್ತರ ಇದ್ದರು ನಾನು ಗ್ರೇಡ ಡ್ರಾಯಿಂಗ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಅದು ಉತ್ತೀರ್ಣವಾದರೂ Intermediate ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಮೊದಲ ಡ್ರಾಯಿಂಗನಲ್ಲಿ ಪಾರಿತೋಷಕ ಪಡೆದೆ ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯವರು (ಹೆಡ್ಡ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಬೆಂಗೇರಿಯವರು) ಒಂದು ಸಭೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ - ಬೆಟಗೇರಿಯವರನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದರು ಇದು ನನಗೆ ಮೊದಲ ಸತ್ಕಾರ

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ದಿನಗಳು ಉರುಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕ್ರಿ. ಶ. 1942ನೇ ವರ್ಷ ಕಾಲಿರಿಸಿತು ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ 1942 ಬಹು ಮಹತ್ವದ ವರ್ಷ. ಆ ವರ್ಷ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮುಖಂಡರು ಬ್ರಿಟಿಶರಿಗೆ "ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿರಿ" ಎಂದು ಅವರಿಗೆ, ಹೇಳಿ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ "ಮಾಡು ಇಲ್ಲವೇ ಮಡಿ" ಎಂದು ಇದು ನಮ್ಮ ಆಂದೋಲನವೆಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಸಾರಿತು ಈ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮುಂಬಯಿ ಗೋವಾಲಿಯಾ ಟ್ಯಾಂಕದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತು. ಈ ನಿರ್ಣಯದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಭಾರತೀಯ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಜಾಗೃತಿಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಶರನ್ನು ಗಟ್ಟಿ ತೊಲಗಿಸುವತನಕ ಹೋರಾಟ ನಿಲ್ಲಿಸುವದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಜನತೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಲ್ಲದೇ ಕಂಕಣ ಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು

ಜನತೆಯು ಈ ಚಳುವಳಿ-ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದ ಬ್ರಿಟಿಶ ಸರಕಾರ ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕುರಿತ ಸಭೆ ಸೇರಿಸಿತ್ತು, ಸಂಶಯ ಬಂದವರನ್ನು ಅಂದರೆ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವವರು ಎಂಬ ಸಂಶಯ ಬಂದರೆ ಸಾಕು ಅಂಥವರನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಹಾಜರುಪಡಿಸದೆ ಇಲ್ಲವೆ ಬಂಧಿಸಿ ಸೆರೆಮನೆಗೆ ತಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು, ಅಂದರೆ ಅವರು ಯಾರು ಬ

ಕೈ ಅವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದಾಗ ಕಳಿಸಿಬಿಟ್ಟರು ಕೈ ಆಯುಧಗಳ ಮುಷ್ಟಿಮಾರಾಟ ನಡೆಯಿತು

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮುಖಂಡರನ್ನು ಗೋವಾಲಿಯಾ ಟ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿದ್ದು 1942ರ ಅಗಸ್ಟ 9ರಂದು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲೇ ಬಂಧಿಸಿದ್ದರು, ಬಂಧನದ ಸುದ್ದಿ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ದೇಶದ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗೂ ಹರಡಿತು, ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಗಲಭೆ ಸರಕಾರದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಉಂಟುಮಾಡುವುದು ನಾಡ ಮುಖಂಡರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಅಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮುಂದಾಳುಗಳ ಕರೆಯು ಹಾಗೇ ಇತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಮುದುಕರು ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲರೂ ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕಿತ್ತು, ಏನೇ ಆದರೂ ಈ ಸಲದ ಚಳುವಳಿಯು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಳಿಸುವವರೆಗೂ. ಫಲ ಆ ಉದ್ದೇಶ ದೇಶದ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಿತ್ತು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಅಹಿಂಸಾ ತತ್ವವೇನೋ ಇತ್ತು, ಅದನ್ನು ಮೀರಿಯೂ ಆಗ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಸರಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಅಸಹಕಾರವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಸರಕಾರದ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವುದು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು ರಾಜಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯ ಸೇತುವೆ ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿದರೆ ಸೈನ್ಯಕ್ಕಾಗಲೀ ಪೋಲೀಸರಿಗಾಗಲೀ ಚಲನೆಗೆ ತೊಂದರೆ, ಟೆಲಿಫೋನ ತಂತಿ ಕಡಿದು ಹಾಕಿದರೆ ಸಂಪರ್ಕ ತೊಂದರೆ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಧ್ವಜ ಇಳಿಸಿ, ಅಂಚೆ ಕಚೇರಿಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚುವುದು, ಶಾಲಾ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಸರಕಾರಿ ಕಚೇರಿಗಳ ಧ್ವಂಸ ವಾಹನಗಳ ನಾಶ, ಇಂಥ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಖಂಡರು ಸಾರಿದ್ದರು. ಆ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಯಸ್ಸಿನ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲದೇ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡು ಭಾಗವಹಿಸುವ ಅನುಕೂಲತೆ ಇತ್ತು ಆದರೆ ಇಂಥ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರಗಳು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಸಾರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಚಳುವಳಿಗಾರರಿಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಗುಪ್ತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಿದ್ದ ಮಾಧ್ಯಮದಿಂದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚುಹಾಕಿ ಗುಪ್ತರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕಾರ್ಯ ಹಿರಿದಾಗಿತ್ತು.

ಅಲ್ಲದೆ ಕೆಲ ಹಿರಿಯ ಮುಖಂಡರು ವೇಷ ಬದಲಾಯಿಸಿ - ಊರೂರು ಅಲೆದು ಜನ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಅಂಥವರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಲು, ಅವರ ಊಟ ಉಡುಗೆ ನೋಡಲು ಬೇರೊಂದು ಪಡೆಯೇ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿತ್ತು, ಅಂತೂ ಆತ್ಮಾಹುತಿಯ ಜೀವನ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ತಲೆದೋರಿತ್ತು!

ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನನ್ನ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ತೊಡಕು

ಹೇಗೋ ತಂದೆಯವರ ಮನ ಒಲಿಸಿ ನಾನೂ ಒಬ್ಬ ಹೈಸ್ಕೂಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದೆ ಸಿಟಿ ಹೈಸ್ಕೂಲನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂದುವರಿದಿತ್ತು, ನನ್ನ ಓದಿನ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಕಲ್ಲು ಸತ್ತು ಬಿದ್ದಿತು!

ಅಗಸ್ಟ 9ರಂದು ಎಂದಿನಂತೆ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದರೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ಹುಡುಗರು ಖಿನ್ನಮುಖರಾಗಿ ಹೊರಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಕೂಡ ನಿರ್ಜೀವ ಕಳೆಯಿಂದ ಕೈಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮೌನಧರಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದರು ಯಾರಾರೂ ಮಾತಿಲ್ಲ ಕತೆಯಿಲ್ಲ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯದೇ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತರಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದರು ಒಬ್ಬರ ಮುಖದ ಮೇಲೂ ಚೈತನ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ!

ಈ ವಾತಾವರಣ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ರಿಕ್ತನನ್ನಾಗಿಯೇ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿತು, ಆಗ ನನ್ನ ಜೊತೆ ಕೆಲ ಸಹಪಾಠಿಗಳೂ ಇದ್ದರು, ಅವರು ಕೂಡ ಸ್ತಬ್ಧ, ನನ್ನ ಆವರಣ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದವರೆಂದರೆ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಜಂತಲಿ" ನಾವಿಬ್ಬರು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರ ಮುಖ ನೋಡಿದೆವು, ಜಂತಲಿಯವ ನೋಡಲು ಬಾಂಬಿನಂತೆ: ನಡಿ ಏನಾಯಿತೆಂದು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣಾ ಎಂದ. ನಮ್ಮ ಕ್ಲಾಸು ಇದ್ದುದು ಕೊನೆಯ ಅಂತಸ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಕ್ಲಾಸು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆವು - ಕೆಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನಾಗ ಇದ್ದರು, ಯಾರೂ ಮಾತಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಡೆಸ್ಕ ಮೇಲೆ ಕೈಯೂರಿ ಗಲ್ಲಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಚ್ಚಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು ಅಧ್ಯಾಪಕರೂ ಅಷ್ಟೇ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ----

ಆ ಕಪ್ಪು ಹಲಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಹು ಜೋರಿನಿಂದ ಮಾತಾಡುತ್ತಿತ್ತು"!---

--- ನಿಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಾಯಕರನ್ನೆಲ್ಲ "ದೇಶಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿರಿ" ಎಂಬ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ, ಕೆಲವೇ ನಿಮಿಷ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಅವರನೆಲ್ಲ ಬಂದಿಖಾನೆಗೆ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ" ಎಂದು ಬರೆದು --->

ಗಾಂಧಿ ನೆಹರು ಪಟೇಲ್ ಅಬ್ದುಲ್ ಕಲಾಂ ಆಜಾದ ಮೊದಲಾದವರ ಜಿಂದಾಬಾದ್ ಘೋಷಣೆ ಸಾರುತ್ತ ಆ ಕಪ್ಪು ಹಲಗೆ ---

ಅದೇ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಯಾರು ಬರೆದಿದ್ದರೆಂದು!

ಆವರೆಗೆ ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ಅಳಿಸಲು ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ!

ಆದರೆ ಆ ಬರಹ ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಕೂಡಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಗಿದಷ್ಟು ಮಾರ್ದನಿಯ ಧ್ವನಿ ಘೋಷ ಗರ್ಜನೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿತು ಆ ಹಲಗೆ—

ಹಾಗೆ ನಾನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಜಂತಲಿ ಕಡೆ ನೋಡಿದೆ. ಅವನು ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಕೆಳಗಿಳಿಯುವ ಸಂಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು ನಾನು ಉಳಿದ ಹುಡುಗರಿಗೆ ನಡೆಯಿರಿ ಹೋಗೋಣ ಎಂಬಂತೆ ಕೈಮಾಡಿದೆ---

ಇದುವರೆಗೆ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಆ ಕರೆಯುವ ಧ್ವನಿ ಎಚ್ಚರ ಬಂತೋ ಮುಖಂಡರ ಜಿಂದಾಬಾದ್ ಘೋಷಣೆ 'ಭಾರತ ಮಾತಾಕಿ' ಜೈ ಎಂಬುದರೊಂದಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಶರಾ ನಮ್ಮ ದೇಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಲಿ ಇದು ನಮ್ಮ ನೆಲ ನಮ್ಮ ಜನ ಪರಕೀಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಾವು ಸಹಿಸಲಾರೆವು, ತೊಲಗಲಿ 'Quit India' ಎಂದು ಮುಂತಾ ಜೋರಿನಿಂದ ಕೂಗುತ್ತ ಕೆಳಗಿಳಿದರು ಇಳಿಯುವಾ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಕ್ಲಾಸಿನವರನ್ನೆಲ್ಲರನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಇಳಿಯುತ್ತ ಹೋದರು, ಎದುರಿಗೆ ಹಾಯುತ್ತಿದ್ದ ~~ಇ~~ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಲಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರಾಗಲೀ ಹೀಗೆ ಹೋಗುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು! "ನೀವ್ಯಾಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಏನು ಸಮಾಚಾರ" ಎಂದು ಯಾರೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ನೆಲಮಾಳಿಗೆಗೆ ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ದೊಡ್ಡ ಸಮೂಹವೇ ಆಗಿತ್ತು, ಅಂದು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿದ್ದ ಯಾವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೂ ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ನಂತರ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಲಿಲ್ಲ

ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ರಸ್ತೆಗೆ ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮಾನಸಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ಬೇರೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಘೋಷಣೆಯ ಧ್ವನಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೇ ತಲುಪಿತೋ ಏನೋ ಎಂಬಷ್ಟು ಜೋರಾಗಿತ್ತು, ಎಷ್ಟೋ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕೈನಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜ ಅಲಂಕರಿಸಿತು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ - ನನ್ನ ಮತ್ತು ಜಂತಲಿಯ ದೃಷ್ಟಿ ಒಂದಾದವು "ನಡಿ ಹೋಗೋಣಾ" ಎನ್ನು

ಕಡೆಗೆ
ನ್ಯೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಕಡೆಗೆ ಹೋದವರು - ಜೊತೆಗೆ, ಆಗ ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಮೂಹ ಮೆರ-
ವಣಿಗೆಯ ರೂಪ ತಾಳಿತು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಾಗಲೂ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಮುಂದುಗಡೆ ನಾನು
ಮತ್ತು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೆವೆಂಬ ನೆನಪು

ನ್ಯೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸ್ಕೂಲ ಕಡೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮುಖಮಾಡಿ ಹೊರಟ ಕೆಲವೇ ಅಂತರದ-
ಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರೂ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರತೊಡಗಿದರು. ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮೆರವಣಿಗೆ
ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿತ್ತು. ಘೋಷಣೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಜೋರಾಗಿತ್ತು. ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜಗಳು ಮೆರವಣಿಗೆ-
ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಕೈಗೂ ಬಂದಿತ್ತು - ಆಗ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಕನ್ನಡ ೨ನೇ ನಂಬರ ಶಾಲೆ
ಬಿಟ್ಟ ಹೊತ್ತಾಗಲೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಜಾಸ್ತಿ. ಈ ಮೆರವಣಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಹೊರಟಿತು
ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಶಹಾಪುಪೇಟೆ ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ೨ನೇ ನಂಬರ
ಶಾಲೆ ಸೇರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಗಿತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ - ಹೀಗೆ ಈ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೋಗು-
ತ್ತಲೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬಂದು ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಯಾರ ಆಮಂತ್ರಣವೂ
ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ - ಅಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಆತಂಕವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ! ೨ನೇ ನಂಬರ ಶಾಲೆ-
ಯ ನಂತರ ಜನಸಮೂಹ ತೀರ ದ್ವಿಗುಣವಾಯಿತು ನಾಗರಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು
ಬೆಳೆದಿತ್ತು, ಘೋಷಣೆಯು ಆ ಸಾಗರದ ಇಂಗ್ಲಂಡನ್ನೇ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತೋ ಏನೋ
ಮೆರವಣಿಗೆ ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಪ್ರಾರಂಭದವರು ಕನ್ನಡ ಎರಡನೆ ನಂಬರ ಶಾಲೆಯ ಹತ್ತಿರ
ಇದ್ದಾಗ ಇನ್ನೊಂದು ಕೊನೆ ಕೊಪ್ಪೀಕರ ರೋಡಿನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿತ್ತು ಅಥವಾ ಲ್ಯಾಮಿಂಗ್ಟನ್ ಹೈಸ್ಕೂಲ ಬಳಿ
ಇತ್ತೆಂದರೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ

ಈ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಮುಂದಿನ ಉದ್ದೇಶ ಲ್ಯಾಮಿಂಗ್ಟನ್ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ-
ನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದೇ ಇತ್ತು. ಆದರೆ:

ಹಿಂದಿನ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಸಹಕಾರ ಇಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾಗಿತ್ತು, ಅಲ್ಲದೆ ಮೆರವಣಿಗೆಯನ್ನು
ಗೇಟಿನ ಒಳಗಡೆ ಬಿಡಕೂಡದೆಂಬ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯೂ ಭದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಗೇಟು ಬಾಗಿಲ ಬಂದು
ಮಾಡಿ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಪೋಲೀಸರ ಕಾವಲು!

ಈ ಶಾಲೆ ಸರಕಾರಿ ಶಾಲೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕಾರ್ಪೋರೇಶನದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿ-
ದ್ದ ಶಾಲೆ. ಈ ಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು ಎಂಬುದು ಸರ-
ಕಾರಿ ಶಾಲಾ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಅಪಮಾನಕರ ಎಂಬುದು ಅವರ ಭಾವನೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಮೇಲಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಶರ ಆಡಳಿತದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಶಹರಗಳಲ್ಲಿ "ಸಿವಿಕ್ ಗಾರ್ಡ"
ಎಂಬುದೊಂದು ಸರಕಾರದ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಖಾಸಗಿ 'ಪಡೆ' ಅದೊಂದು ಸ್ವ-
ಯಂ ಸೇವಕರ ದಳವೆಂದರೂ ಆದೀತು ಆ ದಳದ ಕಮಾಂಡಂಟ್ ಈ ಶಾಲೆಯ ಡ್ರಿಲ್
ಮಾಸ್ತರ ಆಗಿದ್ದು ಅವರ ಹೆಸರು "ದೀ.ಗ.ಮಾವ" ಎಂದಿತ್ತೆಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಶಾಲೆ ಬಂದಾದರೆ
ಅವರಿಗೂ ಅಪಮಾನ ಎಂದು ಅವರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಪೂರಾ
ಪೋಲೀಸರ ಬೆಂಬಲ ಪಡೆದು ಎಲ್ಲ ಕ್ಲಾಸುಗಳಲ್ಲೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಳಗೇ ಕೂಡಿಸಿ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು
ಭದ್ರಪಡಿಸಿ ಸುತ್ತಲೂ ಪೋಲೀಸರ ಕಾವಲು!

ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವರು ಶಾಂತರೀತಿಯಿಂದಲೇ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕಳಿಸಿ.
ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನ ನೀವು ಹೀಗೆಯೇ ಹಟ ಹಿಡಿದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರೆ, ನಿಮ್ಮದು

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ದೇಶಪ್ರೇಮಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹಾಡಿದ ಜನ
ಸಂಪಾದಿಸಿದೆ ಹೇಳದಿರಿ ಬೈದುಕೊಂಡಂತಾದ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ
ಅಪ್ಪನೆಂದರೆ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರ ಶಿಶುವನ್ನ(ವಿವೇಕಾರ್ಥ- ಕುವರಾಂಡಂತೆ) ನಿಮ್ಮ ಹಿಡಿದು ಬೈದು ಬರ
ಮೆರವಣಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಕಳಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಮ್ಮದು ಎಂಬ ಭಾರವನ್ನೆ ಹೊತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಎಂದು
ನಮಗೆ ಹಿಂದುಗಡೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯಿತು!

ಪೋಲೀಸರ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಪಟ್ಟ(ನಮ್ಮಿಂದ?) ಆದರೆ ಒಂದು ಮಾಡಿದ ನಿರ್ಣಯ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ನಮ್ಮನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬಿಡುವ ಎಂಬ ಆರ್ಡರ್ ನೀಡಿತು.

ಈ ದೃಶ್ಯದಿಂದ ಮೆರವಣಿಗೆಯು ಬಂದಿದ್ದ ಜನರ ಎಲ್ಲ ಮುಖ ತಿರುಗಿತು; ಸ್ಥಾನಾಂತರ ನಡೆದ. ಇತ್ತ ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಒಂದು ಕಲ್ಲು ತೂರಿಬಂದು ಬಾಗಿಲ ದದ್ದ ಒಂದು ಕಿಟಕಿಯ ಗಾಜು ಝಲ್ಲ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದದೊಂದಿಗೆ ಪುಡಿಯಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಬಂದ ಕಲ್ಲು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಸಾವಿರಾರು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತರುವಂತಾಯಿತು, ಇನ್ನೇನು ಪೋಲೀಸರು ಗೋಳಿಬಾರ್ ಮಾಡಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಬಹುಶಃ ಇದು ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಕಾನೂನಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತ

ಪೋಲೀಸರು, ಆಡಳಿತ ವರ್ಗದವರು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಬಾಗಿಲುಗಳ ಕೀಲಿಗಳನ್ನು ತೆರೆದರು, ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಸಂಗ ಇನ್ನೂ ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅನಾಹುತ ಆಗುವ ಸಂಭವದ ಚಿಹ್ನೆಗಳೂ ತಲೆದೋರಿದ್ದವು!

ಸರಿ, ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುವುದೇ ತಡ ಆ ಸಾನು ತಾಸುಗಳು ಕ್ಲಾಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಂತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳು ಕೇಕೇ ಹಾಕುತ್ತ ಚೀರಾಡುತ್ತ ಹೊರನುಗ್ಗಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯದಾಯಕವಾದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ- ಹೊರಬರುತ್ತಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಚೀರಾಟ ಮತ್ತು ಕೇಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೈ ಜೈಕಾರ, ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಜಯವಾಗಲೀ ಎಂಬ ಘೋಷಣೆ ರಾಷ್ಟ್ರನಾಯಕರ ಹೆಸರೆತ್ತಿ ಜಯಘೋಷಣೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ್ದ ದೇಶಪ್ರೇಮ, ರಾಷ್ಟ್ರಭಕ್ತಿ, ರಾಷ್ಟ್ರಹಿತರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಭಕ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಉತ್ತಮಗಳು ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿಯೇ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದವು. ರಕ್ತಗತವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ದೇಶಪ್ರೇಮ ರಾಷ್ಟ್ರಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲಕ್ಕೆ ಬೀಗ ಜಡಿದರೆ ಅದು ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವೆ?

ಈ ಪ್ರಸಂಗ ನಡೆಯುವ ಸಮಯಕ್ಕೆ, ಬಹುಶಃ ಸಾಯಂಕಾಲದ 3 ಘಂಟೆಯಾಗಿರಬೇಕು; ನಾವು ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ಬಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಹಾಗು ನಮಗೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಸಾವಿರಾರು ನಾಗರಿಕರು ಮಕ್ಕಳು ಸಂತಸದಿಂದ ಹಾಗು ಘೋಷಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊರಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಸಮಾಧಾನದ ಉಸಿರನ್ನು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದರು. ಕೊನೆಗೂ ಲ್ಯಾಮಿಂಗ್ಟನ್ ಹೈಸ್ಕೂಲನ್ನು ಬಂದುಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದೆವಲ್ಲ! ಎಂಬ ಸಮಾಧಾನ ಉಸಿರೇ ಅದಾಗಿತ್ತು, - - -

ಭಾರತಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿರಿ ಎಂಬ ಆಂದೋಲನದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದು, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ
ಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ. ಈ ಕಿಡಿ ಜ್ವಾಲೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪಸರಿಸಿ
ತು. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಈ ಆಂದೋಲನದ ವಿಸ್ತರಣವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೇ ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸು
ತ್ತೇ. ಆದಿನ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಆಂದೋಲನ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಪ್ರಜ್ವಲ ಅಗ್ನಿಯಾಗಿ ನಿಯಂತ್ರಣವಿಲ್ಲ
ದೆ ಪಸರಿಸಿತು. ಅದರ ವಿವರ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಆ ಸಂದರ್ಭದ ಇತಿಹಾಸವ
ನ್ನೇ ಓದಬೇಕು. ಈ ಬರವಣಿಗೆಯು ನನ್ನ ವಯಕ್ತಿಕ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ
ಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಇದು ನನ್ನ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊನೆಯ ದಿನವಾಗಿ ಆಯ್ತು!

ಮೆರವಣಿಗೆ ಮುಗಿಯಿತು, ಜನ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದರು
ನಾನೂ ಮಿತ್ರಸಮಾಜ ತಲುಪಿದೆ --- ???

ಮೊದಲ ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ನನ್ನ ರೂಮಿಗೆ ಹೋದರೆ ಕೀಲಿ ತೆಗೆದು
ಬಾಗಿಲುಗಳು ತೆರೆದಿದ್ದವು. ಹೋಗುವಾಗ ಹಾಕಿದ್ದ ಕೀಲಿ ಹೇಗೆ ತೆರೆಯಿತು ಎಂದು
ಅನುಮಾನವಾಯಿತು. ಖೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಇಣುಕಿದೆ. ಪಲ್ಲಂಗದ ಮೇಲೆ ತಂದೆಯವರು
ಮಲಗಿದ್ದರು. ಖೋಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ನನ್ನ ಸಾಮಾನುಗಳು - ಬಟ್ಟೆಬರೆ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಎಲ್ಲ
ವನ್ನೂ ಗಂಟಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಡಲಾಗಿತ್ತು. ಖೋಲಿಯ ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿ
ದೆ. ಖೋಲಿಯನ್ನು ಖಾಲಿಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ - ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ
ಟ್ಟಿತು! ಕಾಲುಸಪ್ಪಳ ಕೇಳದಿರಬೇಕು ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿ
ತು ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡು ಎದ್ದು ಕುಳಿತರು -----

ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ -- ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಅವರ
ಮುಖ ನೋಡುತ್ತಲಿಯೇ ಕೋಪದಿಂದಲೇ ಮಲಗಿದರು ಎಂಬುದು ಎದ್ದು ಕಾಣು
ತ್ತಿತು- ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಇನ್ನೂ ಕ್ಷಣಕಾಲ ತಗಲಿತು ---

---ಸಾಲೇನೂ ಬೇಡ ಮೂಲೇನೂ ಬೇಡ ಊರಿಗೆ ಹೋಗೋಣ ನಡಿ,
ಈ ರೀತಿ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವದಾದರೆ ನಮ್ಮ ಆಸ್ತಿ ಪಾಸ್ತಿ ಕುಲಕಸಬು
ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸರಕಾರ "ಖಾಲಸಾ" ಮಾಡುತಾರ--- ಕಣ್ಣಾಪೂರ ದೇಸಾಯರದು ಏನಾಗಿ
ದ ಗೊತ್ತದನ ಇಲ್ಲ ನಿನಗ" ಎಂದು ಗದರಿಸಿದಂತಾ ಆಯಿತು --

ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಾಲ ಸಮೀಪಿಸಿದ ಹಳೆತಲೆಮಾರಿನ ಜನಕ್ಕೆ ಭಾರತ ಸ್ವತಂ
ತ್ರ್ಯವಾಗುವದೆಂಬ ಭರವಸೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಇರಲಿಲ್ಲ! ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ
ರು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ನರಗುಂದ ಬಾಬಾಸಾಹೇಬ [illegible] ಇಂಥ ಅನೇಕರು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷ, ಕ್ಷೇ
ಷ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ನರಗುಂದ ಬಾಬಾಸಾಹೇಬರು ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೆದ್ದಾಗ ನಮ್ಮ
ದೇಸಾಯಿ ಮನೆತನದ ಹಿರಿಯರು [illegible] ಬಾಬಾಸಾಹೇಬನಿಗೆ ಸಹಾಯ
ಮಾಡಿದ್ದರಂತೆ ಆ ಸಂಶಯದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ನಮ್ಮೂರ ವಾಡೆ ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿದ್ದ
ರಂತೆ! ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಬಿದ್ದ ಬಂಗಾರ ಬೆಳ್ಳಿ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು
ಬಾವಿಗೆ ಎಸೆದಿದ್ದರಂತೆ? ಎಂದು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಮಾತಾಡಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೆನು

ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತ ಉದಾಹರಣೆಯೊಂದು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆಯೇ ಇದ್ದುದು
ಒಂದು - ಹಾನಗಲ್ಲ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಾಪುರ ಎಂಬುದೊಂದು ದೇಸಗತಿ ಹಳ್ಳಿ
ಆ ದೇಸಾಯಿಯವರು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಚಳುವಳಿಗೆ - ಅಂದರೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ ಪಾರ್ಟಿಯ ಹೋರಾ-
ಟ - ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ಅವರ ಆಸ್ತಿ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ
ದೇಸಗತಿಗೆ ಇರಬೇಕಾದ ಹಕ್ಕು-ಬಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ರದ್ದು ಪಡಿಸಿದ್ದರು - ಈ ಹೊಡ-
ತೆ ಬಹು ಜನರ ಹೆದ್ದೇ ಇತ್ತು, ಹಾಗೆ ಹೆದರಿ ಹಿಂದೆ ಉಳಿದ ಜನಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ
ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ತರಲಿಕ್ಕೂ, ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಕೂಡ ಅವರಲ್ಲಿ ಬೇರೂ-
ರಿತ್ತು. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಈ ಭಾವನೆ ನಮ್ಮ ಮನಕಲಕದಲ್ಲಿತ್ತು!

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾದಮೇಲೆ ಹೊರಡು ನಾವೂ ಹೋಗೋಣ ಎಂದು ಅಂದೆ-
ವರು ಆಗಿರುವದೇ ತಡ ನಾನು ಹೊರಟೆ ಮಿತ್ರ ಸಮಗಾರದಿಂದ ಕಳಿಸಿದ
ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಒಂದು ಟಾಂಗಾದಲ್ಲಿ ~~...~~ ಕಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದೆವು, ಸಾಯಂಕಾಲ ಅರಬಿ
ಕೆರೆಕಡೆಗೆ ಒಂದು ನಾಟಕವಿತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿ - ಹಾವೇರಿಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಂ-
ದ ಅಗಡಿ ತಲುಪಿದೆವು, ಆದಿನ್ನು ಆನಂದವನದ ಪಕ್ಕ ಬಂಗ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೆ-
ನ್ನರ ಅಲ್ಲಿನ. ಕಲಿಯಬೇಕೆಂಬ ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದಟ್ಟವಾದ ದೃಷ್ಟ
ಅಂಕುರಿಸದೆ ಬಿದ್ದಿತು!

ಆಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇತ್ತು ಬಂಗಲೆಯ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಇದ್ದ
ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ನಾವೇ ಸ್ವಂತ ಸಾಗು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು, ಆಳಿನ ಜೊತೆ ನಾನೂ ಹೊಲಕ್ಕೆ
ಹೋಗುವದನ್ನು ರೂಢಿಮಾಡಿಕೊಂಡೆ - ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬೇಗ ಏಳುವ ಹವ್ಯಾಸ
ಇದ್ದಮೇಲೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಏನಾದರು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರನೇ ತೃಪ್ತಿ
ನಾನು ಎದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಳು ಬಂದಿರದಿದ್ದರೆ ಯಾವ ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದೆ ~~ಹ~~ ಹೇನಿಕೆ,
ಲ್ಲದೇ ನೇರ ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸಗಣಿಕಸ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ
ಸಮಾಧಾನ ಬಹುಶಃ ಗಾಂಧಿತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರ ಪರಿಣಾಮ ಇದಾಗಿರಬಹುದು ನನ್ನ ಬಟ್ಟೆ-
ಗಳನ್ನು ನಾನು ಒಗೆಯಲು ಆಳಿಗಾಗಲಿ ಅಗಸರಿಗಾಗಲೀ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಸ್ವಂತ ಒಗೆಯು-
ವದು ಇದಂತೂ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಗಾಂಧೀಜಿ ಜೀವನದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪರಿಣಾಮ!

ಆಳಿನ ಜೊತೆಗೆ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ನಾನು ಆಳಿನಮೇಲೆ ದೇಖರೇಖಿ ಮಾಡುತ್ತ
ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಂಟೆ, ಕುಂಟಿ ಹೊಡೆಯುವದು, ಈ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ-
ಗೆ ನೊಗಕಟ್ಟಿ ಹೇಗೆ ಹೊಡೆಯುವದು ಎಂಬೆಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸ್ತೆಯಿಂದ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಅವ-
ರ ತಂತ್ರವನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡೆ ಹಾಗು ಹಳೆಕಾಲದಿಂದಲೇ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಹಳೆಯ
ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸತೊಡಗಿದ್ದೂ ಉಂಟು.

ಬಿತ್ತುವದು, ಎಡೆ ಹೊಡೆಯುವದು ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಆಳುಗಳ-
ಜೊತೆಗೇ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಇನ್ನು ವೇಳೆಯ ಅನುಕೂಲವಿದ್ದ ಸಲ
ಹೊತ್ತು ನಾನು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದುದು ಎನಿಸಿದಾಗ ಸದ್ಗ್ರಂಥ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು (ಆನಂದವನ)
ಕಾರ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಓದುವ ಹವ್ಯಾಸವಿದು
ಮನಕ್ಕೆ ಆನಂದ ನೀಡಿದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದುವದು

ಅಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನಾಥರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರೀ-
ಮೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿತು. ಮುನ್ಷಿಯವರು ಮರಾಠಿಗರುಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಹುಟ್ಟಿಸಿ
ನಾಥರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವು ನೇರವಾಗಿ ದೈವಭಕ್ತಿಯ ಕುರಿತು ಹೇಳದಿದ್ದರು
ತರುಣರಲ್ಲಿ ಆ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಬಿತ್ತುತ್ತಿದ್ದುವು! ಹೀಗೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳೇ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ
ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕದಂತಹ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಪತ್ರಿಕೆ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿರುಚಿಯನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ-
ಸಿದುವು. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಪುರಾಣಿಕ "ಸೈರಂಧ್ರಿ"ಯನ್ನು ನಾನು ಓದಿದ್ದು ಆನಂದವನ-
ದಲ್ಲಿ. ಇಂಥ ಎಷ್ಟೋ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಕೃತಿಗಳು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದುವು

ಇನ್ನೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿ ವೀರ ಸಾವರಕರ ಅವರ ಅಮೂಲ್ಯ ಕೃತಿ
"ಕರಿನೀರು" ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಯೇ - ಮರಾಠಿ "ಕಾಳಾಪಾಣಿ" ಎಂಬುದರ
ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವು ಆ ಗ್ರಂಥ. ಶ್ರೀ ಲೋಕಶಿಕ್ಷಣ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಮಾಲೀಕರಾದ ಬೇ.
ಹ. ಶಾಳಿ ಅವರು ಅದನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಅಚ್ಚುಹಾಕಿದ್ದರು.
ನಾನು ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆಂದು ತಿಳಿದ ಶಾಳಿಯವರು "ಕರಿನೀರು"
ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಬೇಕಿದ್ದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಬರೆಸಿದರು. ನೆನಪು, ಚಿತ್ರಗಳು ಎಲ್ಲವೂ
ಬಹು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದ್ದುವು. ಅಂದಮಾನದ ಜೇಲಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಶರು ರಾಜಕೀಯ ಕೈದಿ-
ಗಳಿಗಾಗಿ ಸೈತಾನ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಕ್ರೂರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದ-
ನ್ನು ವರ್ಣನೆಮಾಡಿಯೂ ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಆ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ [illegible] ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು
ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ವತಃ ತಾವು, ಆ ಬಂದಿಯೊಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸು-
ತ್ತಿದ್ದ ಆಯುಧಗಳ sketch ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಅಚ್ಚ-
ಳಿಯದೆ ನೆನಪಿದೆ, ಆದರೆ ಆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ [illegible]
[illegible] ನಾನು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದೆ ಹಾಗೂ ಆ ಚಿತ್ರಗಳು ಚಿತ್ರ-
ಕಥನದಲ್ಲಿ [illegible] ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಸರಿಯಾಗಿ ನೆನಪಿಲ್ಲ - ಅಲ್ಲದೇ ನಂತರದಿನ-
ಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬುದಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಪುಸ್ತಕಮಾತ್ರ ಮುದ್ರಣವಾಗಿ-
ದೆ

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಮೇಲೆ ಆನಂದವನದ ಬಂಗಾರದೂಲಿಯೇ ಇದ್ದುವು. ಒಂದು
ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದಲ್ಲ, ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಕಳೆಯಿತು. ೧೯೩೩ನೇ ಇಸ್ವಿ ಡಿಸೆಂಬರ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ, ದ.ರಾ.
ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ನಡೆಯಿತು. [illegible]
ಲನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸು ತುಡಿಯತೊಡಗಿತು. ಹೊಲದೊಳಗಿನ ಮುಖ್ಯ ಬೆಳೆ-
ಗಳನ್ನು ಬಿಕ್ಕು (Harvest) ಆಗಿತ್ತು. ಕಣದಲ್ಲಿ ಹಗಲಿರುಳೂ ಆಳಿನ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲಸಮಾಡಿ-
ದ್ದೆ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿಬಂದ ಸಮಾಧಾನ. ಬಂಗ್ಲೆಯ ಆಜೂಬಾಜಿನ ಹಂಗ ಇರಲಿಲ್ಲ
ಜೋಳವನ್ನು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡಬೇಕಿದ್ದರೆ ಹಾಡೇವಲ್ಲದ ಹಗೆಯಲ್ಲಿ-
ಯೇ ಶೇಖರಿಸಬೇಕು. ಕಳೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಒಣಗಿದಮೇಲೆ ಹಾಕಿದರಾಯಿತೆಂದು
ಸದ್ಯ ಜೋಳವನ್ನು ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತುಂಬಿಡಲಾಯಿತು. ಆಗಿನ ಒಕ್ಕಣ-
ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಸಾಧಾರಣ ಕೂಡ ಕೆಲಸ ಮುಗಿದಂತಾಗಿತ್ತು!

ಸುಗ್ಗಿ ಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಡಿಸೆಂಬರ ತಿಂಗಳು ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬರ-

ತಿರುಗಿತು ಶಿವಮೊಗ್ಗೆಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸುವ ದರಾ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಚಿತ್ರ ಕಣ್ಣೆದುರು ಸುಳಿಯುತ್ತಾ ಇತ್ತು. ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟ ಇಚ್ಛೆ ಬಲವಾಗ ತೊಡಗಿತು. ತಂದೆಯವರನ್ನು ಕೇಳಲು ಒಂದು ಅಳುಕು-ಸಂಕೋಚವೇನೂ ಕೇಳಿದೆ, ಖರ್ಚು ಎಷ್ಟಾಗುತ್ತದೆಂದು ಅವರ ಪ್ರಶ್ನೆ. ನಾನು ಅಂದಾಜು ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡಿಯೇ ಇಟ್ಟಿದ್ದೆ. ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ರೈಲು ಖರ್ಚು ಮೂರು ದಿನಗಳ ಊಟ - ವಸತಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಶುಲ್ಕ ಎಲ್ಲ ಸೇರಿ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ (ರೂ 10/-) ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆಗಲಿ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿದರು. ಮರುದಿನ ನಾನು ಶಿವಮೊಗ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆ!

ಅದೇ ನಾನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ಪ್ರಥಮ ಸಮ್ಮೇಳನ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಭಾಷಣ, ಅವರೇ ನುಡಿದ ಗಂಗಾವತರಣ ಪದ್ಯ. ಉಳಿದ ಗೋಷ್ಠಿಗಳು ನಡೆದ ಅವುಗಳ ನೆನಪು ಉಳಿದಿಲ್ಲ! ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಮಾತು ಪದ್ಯ ಮಾತ್ರ ಮನದಲ್ಲಿ.

ಈ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸ್ವಾಗತ ಸಮಿತಿಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಶ್ರೀ ಎಸ್.V. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಎಂಬುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಧುರೀಣರು ಆಗಿದ್ದು ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಯಾವುದೋ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆಂಬ ನೆನಪು!

ಶಿವಮೊಗ್ಗೆಗೆ ಹೋಗಿ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಕಲಾಪಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನಂತರ ನನಗೆ ಅಳುಕಾಯಿತು ಹಾಗು ಹೊಳೆಯಿತು, ಜೊತೆಗೆ ಜಲಪಾತ ಇಲ್ಲಿಂದ ಸಮೀಪವಿದೆ ಎಂದು, ಇನ್ನೊಂದು ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತಂದೆಯವರಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗುತ್ತಿತ್ತಲ್ಲ" ಎಂದು. ಆದರೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ನೋಡೋಣ ಎಂದು ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಒಂದು ಕಾರ್ಡು ಬರೆದು ಇನ್ನೊಂದು 15/- ರೂ ಕಳಿಸಿ ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ನಾನು ಹೊರಡುವ (ಮರಳುವ) ಸಮಯದವರೆಗೂ ಹಣ ತಲುಪಲಿಲ್ಲ - ಹೊರಟು ಬಂದೆ. ಊರಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಯಿತು ತಂದೆಯವರು ಹಣ ಕಳಿಸಿದ್ದರೆಂದು. ನಂತರ M.O. ಮರಳಿ ಊರಿಗೆ ಬಂತು. ಜೋಗಜಲಪಾತ ನೋಡುವದು ಮಾತ್ರ ಆಗ ಕೈತಪ್ಪಿತು!

ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಆಗಲು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಯತ್ನ

ನಮ್ಮೂರಿನಿಂದ 3 ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಕರಜಗಿ ಎಂಬುದೊಂದು ಊರು ಇದೆ. ಅದೇ ನಮ್ಮ ತಾಲೂಕಾ ಸ್ಥಳವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕರಿದ್ದರು "ರಾಟೆ" ಎಂದು ಅವರ ಹೆಸರು. ಅವರು ಆಚಾರ್ಯರು (ಭಾಗವತ ಎಂದು) ಅವರು ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಕಲಿಸಿ (ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಿ) ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕೂಡಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದೆ. ನಮ್ಮೂರಿಂದ ಕೆಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ನಡೆದೇ ಹೋಗುವದು ನಡೆದೇ ಮರಳುವದು. ನನಗೆ ಹಾಗೆ ಅವರೊಟ್ಟಿಗೆ ನಡೆದು ಹೋಗುವದು ಬೇಡವಾಗಿತ್ತು. "ದೇಸಾಯರ ಮಗನು ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ" ಎಂದು ಟೀಕಿಸುವರು ಟೀಕಿಸಿಯಾರು ಎಂಬ ಅಳುಕು. ಒಂದು ಸೈಕಲ್ಲು ಹಳೆಯದು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಒಂದು ಸೈಕಲ್ಲನ್ನು 3/- ರೂ (ಮೂರು ರೂಪಾಯಿಗೆ) ಖರೀದಿಸಿಕೊಂಡೂ ಆಗಿತ್ತು. ತಂದೆಯವರು ನಿರಾಕರಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಂಬಿ,

ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಅವರು 'ಇಲ್ಲ' ಎನಲಿಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಕಾಕಾನ (ಅಂಗನ್ಯಾತಕು) ಕೇಳಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು, ಆಗ ನ್ಯಾಯ ಮಾಡಲು ಅವರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದರು ನ್ಯಾಯಕತ್ತು ನಮ್ಮದು. ಯಾರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದರು ಖಾತೆದಾರರೇ ನೇಮಿಸಿದ್ದರು. ಆಗ ಅವರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದರು ಗೊತ್ತುಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು, ಎಲ್ಲಾ, ಎಲ್ಲಾ ಆತ್ತು ಆ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಹತ್ತಿರ ಕಳಿಸುವರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ! ಚಿಕ್ಕ ಸಧ್ಯ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಏನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಸರಿ. ಮತ್ತೊಂದು ಆಶೆಯೂ ನಿರಾಶೆಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು! ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಾಲ ಉರುಳುತಿತ್ತು.

ತಂಗಿಯ ಮದುವೆ.

ನನ್ನ ಪ್ರಥಮ ತಂಗಿ ಮೋಹನಾಬಾಯಿಯ ಮದುವೆಯು ಆಜುಬಾಜು ನಡೆದಿತ್ತು. ಹಾನಗಲ್ಲಿನ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಬೋಧರಾಯರ ಮನೆತನದ ಹನುಮಂತರಾಯರ ಮಗ, ಅವನು ನನಗೆ ಬಾಲ್ಯಬಂಧು ಸಂಬಂಧದ ನಾತೆಯಿಂದ ಸೋದರತ್ತೆಯ ಮಗನಾಗಬೇಕು. S.S.L.C ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆತ್ರಿ ವಂಟಾಕ ರೂಪವಂತನೂ ಅಹುದು. ಇರಿಂಯರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಕೊಡುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಯಿತು. ಮದುವೆಯನ್ನು ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡುವದಾಗಿ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಮದುವೆಯ ನಿಶ್ಚಿತ ದಿನಾಂಕ ನೆನಪಿಲ್ಲದಿದ್ದರು ಬಹುಶಃ 1945-46ನೇ ಇಸ್ವಿ ಇರಬೇಕು. ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಮದುವೆಗಳೆಂದರೆ ಜನಗಳಿದ್ದರೆ ಜರುಗುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಏನೋ ಒಂದು ನಿಮಿತ್ತಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ಜನರಿಂದ - ಮದ್ಯಾನ್ಹ ಜರುಗಬೇಕಾದ ಊಟ ಬೆಳಗು ಮುಂಜಾನೆ ನಡೆಯಿತು, ಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೆ ಆರಿ ಅಂಗಾರವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಊಟ ತಡವಾಯಿತೆಂದು ಊಟಬೇಕಾದವರು ಏನೇನೋ ಒಂದು ಹನಿಯನ್ನು ತಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಊಟ ಮಾಡಿದರಷ್ಟೆ!

ಬೀಗರನ್ನು ಹೊತ್ತಾಗಿ ಹೊಸ ಕಡೆಯವರನ್ನು ನಾನಾರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲದ ಶಿಕ್ಷೆ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕಡೆಯುವದು ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ರೀತಿಯ "ರೂಢಿ" ಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಎಷ್ಟೋ ಸಾಮಾನುಗಳು ಮಾಯವಾದದ್ದು ಮದುವೆ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆಯೇ ಆಳಿದದ್ದು.

ಅಳಿಯನ ಹೆಸರು ಶಾಮರಾವ ಎಂದು. ಸರಿಯಾಗಿ ನೆನಪಿರದಿದ್ದರೂ ಮೊದಲು ಅವರು ಮುಲ್ಕಿ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ನೌಕರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ನಂತರ ನೌಕರಿ ಬದಲಾಯಿಸಿದರೋ ಏನು ಆಯಿತೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಂತರದ ನೌಕರಿ ಬಂದಿದ್ದು ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ - ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಸೋಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು, ಅವರಿಬ್ಬರೇ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂಗಿಗೆ ತಂಪಿನಿ ಎಂದು, ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಮೊದಲು ಮಂಗಳವಾರ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕಮನೆ ಬಾಡಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದರು ನಂತರ ಸರಕಾರಿ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ನೆನಪಿಲ್ಲ!

ನಾನಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲಿಯೇ ದ.ರಾ. ಚಂದ್ರಯ್ಯನವರು ~~AA~~ DAV(?) ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿದ್ದರು ಅವರ ಆರಹತ್ತಿರಹೋಗಿ ಸಂಪರ್ಕ ಬೆಳೆಸಬೇಕು ಅವರೊಡನೆ ನಾಲ್ಕು ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಆಗ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಲೂ ಇಲ್ಲ ಆದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕ-ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಸಂಬಂಧ ಉತ್ಸಾಹ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು....

ಅಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ನಿಧನರಾದರು ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಆ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯಿತು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚಿತ್ರಗಳ ಪ್ಯಾಕೆಟ್ಟನ್ನು ಸಂಗಡ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತಿದ್ದೆ ಆ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ಚಿತ್ರವೂ ಇತ್ತು, ಕೂಡಲೇ ಶಿಕ್ಕ ಆ ಚಿತ್ರದ ರೇಖಾಚಿತ್ರಮಾಡಿ ಬೆಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮರು (ಆನಂದಕಂದರು) ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ "ಜಯಂತಿ" ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ ಕಳುಹಿದೆಂದು ಸಿದ್ಧತೆಮಾಡಿದೆ: ಆಗ ನನ್ನ ಭಾವ:

ಅದನ್ನೇನು ಮಾಡುತ್ತೀರವರು? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದರು

ಮುಂದೆ ಒಂದುವಾರ ಕಳೆದಿರಬೇಕು, ಅದೊಂದು ದಿನ ಭಾವ ದಿನ ಬರುವ ವೇಳೆಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲೇ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು, ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀಯವರ ನಾ ಬರೆದ - ಚಿತ್ರ ಹೊತ್ತ 'ಜಯಂತಿ' ಪತ್ರಿಕೆ ಇತ್ತು ಹೊದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ/ಆ ಚಿತ್ರ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು, ನನ್ನ ಭಾವನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಸಂತೋಷದ ಚಿಹ್ನೆ, ಅಭಿಮಾನದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಒಡೆದು ಎದ್ದುಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು, ಅವರು ನನಗೆ ಅಭಿನಂದಿಸಬೇಕೆಂಬ ಶಬ್ದಗಳು - ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಅವರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಮೂಡಿದ್ದ ಭಾವಗಳೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದವು, ಆ ಸಂದರ್ಭವು ನನಗೆ ನಿಜವಾದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ತಂದಿತು, ಸಂತೋಷವಾಯಿತು, ಆನಂತರವೂ ಕೂಡ ಸ್ಥಿರ-ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಾಗಿ ಕೆಲ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಕೊಟ್ಟೆ, ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡರು! ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯದೊಡನೆ ಬೆರೆತುಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿತು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಪತ್ರಕಾರರಿಗೆ ಅವರಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವ ನಾನೊಬ್ಬ ಚಿತ್ರಕಾರ ಎಂಬ ಅರಿವು ಬಗೆತೊಡಗಿತು.

ಸೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಿನ ಮಾತು ಏನಾದರೂ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯಬೇಕಿಲ್ಲ, ಆಗಾಗ್ಗೆ ನಾನು ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ ಪೇಟೆಯನ್ನು ಸೇರಬೇಕಾದರೆ ಸಂದಿಗೊಂದಿ - ಚಿಕ್ಕ ಓಣಿಗಳನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಅಂಥ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಓಣಿಯಲ್ಲಿ - ಒಬ್ಬ "ಸೈನ್ ಬೋರ್ಡ್ ಪೇಂಟರನ ಅಂಗಡಿಯಿತ್ತು ಅದೇ ಸಮಯ ಸೊಲಾಪುರ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಯುವದಿತ್ತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ಆ ಪೇಂಟರನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೆಲಸವಿತ್ತು, ಅದೇನು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ, ನೇರ ಅವನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕೇಳಿದೆ "ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಚಿತ್ರಕಾರರಿಗೆ ಕೆಲಸವಿದೆಯೇ?" ಎಂದು. ಅವನು ನಾನು ಏನೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದಾಗ - ಅವರಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಹುಲಿಯ ಚಿತ್ರಗಳಿದ್ದವು ಬಹುಶಃ ಇವರೆಲ್ಲ ಚುನಾವಣೆಯ ಹುರಿಯಾಳಿನ ಚಿತ್ರ ಹುಲಿ "symbol" ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಅಂದುಕೊಂಡೆ, ಹಾಗು

ಇಂಥ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬಲ್ಲೆ" ಎಂದೆನು ಉತ್ತರಿಸಿದೆ! ಆ ಅಂಗಡಿಯ ಮಾಲೀಕನ ಹೆಸರು "ಬಸವರಾಜ" ಎಂದಿತ್ತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ(?)
ನಾಳೆ ಬರ್‍ರಿ ಬಂದು ಚಿತ್ರಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿರಿ ನನಗೆ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿತ್ರಗಳಂತ ಚನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸುವವರು ಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು ನಾಳೆ ಚಿತ್ರಮಾಡಿ ತೋರಿಸ್ತೀನಿ-ನೋಡ್ರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ - ಆಗಲಿ ಎಂದನು ----

ನಮ್ಮ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯಿತು. ಇವನಲ್ಲ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತಾಡುವುದು ರೂಢಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು ಆಗ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಕನ್ನಡ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಊರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲೇಕೆ ಎಂದು ಇಷ್ಟೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಮಾತ್ರ ಬರಿ "ಇದ್ದಾನೆ" "ಇದ್ದಾಳೆ" ಎಂಬುದಕ್ಕೆ "ಹಾನ" "ಹಾಳ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು, ಇದೇ ರೀತಿ ಇನ್ನು ಕೆಲ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥವೇ ವನಾ ಸಾತ್ರರಲ್ಲ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಬದಲಾವಣೆ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಗಡಿಪ್ರದೇಶ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶಗಳ ಗಡಿಗಳು ಹೊಂದಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಆಯಾ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಭಾವ. ಈ ಮಿಶ್ರ ಭಾಷೆಗೆ ಕಾರಣವೇನೋ ಎಂದುಕೊಂಡೆ. ಆದರೆ ಭಾಷೆ ಹೇಗೆ ಇರಲಿ ಸೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚೆಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮನಗಂಡೆ.

ಮರುದಿನ ಚಿತ್ರ ತಯಾರಿಸಿಕೊಟ್ಟೆ ಬಸವರಾಜರ ಅಪೇಕ್ಷೆಗೆ ಮೀರಿಯೂ ಚಿತ್ರ ಚನ್ನಾಗಿ ಆಗಿತ್ತು! ನಾನು ಇಷ್ಟು ಚನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತೇನೆಂಬ ಭರವಸೆಯೂ ನನಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ! ಕಾರಣ ಆ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದು ಅದೇ ಮೊದಲು! Banner ಬರೆಯುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಫ್ರೇಮಿಗೆ ಬಟ್ಟೆ ಬಿಗಿದು ಅದರಮೇಲೆ ಪೌಡರಗಳಿಂದ ಕಲಸಿಕೊಂಡು ತಯಾರು ಮಾಡಿದ ವರ್ಣಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರಣ ಅಂತಾಗ ಗೆದ್ದೆ.

ಸೊಲ್ಲಾಪುರದ ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ - "ಝುಂಗಾಡೆ"(?) ಒಬ್ಬ ಪೋಸ್ಟರ ಚಿತ್ರಕಾರ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದ ಎಂತಹುದೇ ಇರಲಿ ಉತ್ತಮ ಚಿತ್ರಬೇಕೆಂದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅವನಲ್ಲಿಗೇ ಧಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ನಾನು ಬರೆದ "ಹುಲಿಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು" ನೋಡಿ ಬಸವರಾಜರ ಕೆಲಸಗಾರರು "ಝುಂಗಾಡೆ" ಚಿತ್ರಿಸಿದಂತೆಯೆ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಅಂದಿದ್ದನ್ನು ನಾನೂ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ! ಆಮೇಲೆ ಸೊಲ್ಲಾಪುರವನ್ನು ಯಾವಾಗ ಬಿಟ್ಟೆವು ಎಂಬ ನೆನಪಿಲ್ಲ

ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮರಣ

ನಾವಿನ್ನೂ ಸೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಅಂದೊಂದು ಮರಣದುಃಖದ ಭಾವನೆಯು ಆಂತರವಾಗಿಯೇ ಬಂತು. ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಭೀಮ್ಯಾಸಾಹೇಬರು ತೀರಿಕೊಂಡ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಂದಿತ್ತು ನಾನು ತಕ್ಷಣ ಊರಿಗೆ ಹೋದೆ ಅವರು ಧನುರ್ವಾಯುವಿನಿಂದ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು, ಧನುರ್ವಾಯು ಎಂದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಬಿಲ್ಲಿನಂತೆ ಮುದುಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಳಾಡಿ ಪ್ರಾಣಬಿಡುತ್ತಾನಂತೆ. [illegible]ದಂತೆ. ಆ ಹುಟ್ಟು ಬೇನೆ ಆವರಿಸಿದ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ.

ನಮ್ಮ ವಾಡೆಯ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕಕ್ಕಸವಿದೆ ಕುಳಿತುಕಟ್ಟೆದಾಟಿ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕು, ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ತುಳಸೀ ಕಟ್ಟೆಯ ಸಮೀಪ ಚುಚ್ಚಿದ ಮೊಳೆಯಿಂದ ಈ ರೋಗ ಬಂದು ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟರು ಇದನ್ನು ಆಧುನಿಕರು ಟಿಟಾನಸ್ ಎಂದು ಇಂಗ್ಲಿಷನಲ್ಲಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

22

ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮರಣದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಗರ್ಭಿಣಿ. ಕೆಲ ತಿಂಗಳ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಗಂಡುಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತಳು 'ರಾಮ' ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ

ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಲೇಬೇಕು.

ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಜೀವಂತವಿರುವ ವರೆಗೂ ತಂದೆಯವರು ನೌಕರಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಾ ನೇಮಿಸಿಲ್ಲ!

ಆಗಿನ ಪೋಲೀಸ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ 'ಚಾಣಾಕ್ಷನಾದ' ಎಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಕಳವು ಖೂನಿ ಮುಂತಾದ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸೀಮರು. ಅವರ ಜೊತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು: ಊರಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ದೊಡ್ಡ ಅಪರಾಧ ನಡೆದರೆ ಇವರು (ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ) ಕೆಲ ದಿನಗಳು ನಾಪತ್ತೆ, ಕೆಲ ಬೆಳಗು ಮುಂಜಾನೆ ಊರ ಹೊರಗೆ ಮುದುಕರು ಊರ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿ ಚೊಂಬು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕೆರೆಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಹರಟೆಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ. ಊರಲ್ಲಿಯ ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವದೇ ಹರಟೆಯ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ - ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ರಹಸ್ಯಮಯ ಸುದ್ದಿಗಳು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬರುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ - ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸೂತ್ರಗಳು ಹೊರಬೀಳುವದು ಸಹಜ. ಅಂಥ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಊರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಳವು, ಹಾದರ, ಖೂನಿ ಹೊಂಚು ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಕುಂಟುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿ ತಕ್ಕಪಕ್ಕ ಬಂದ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಅನತಿದೂರ ಕದ್ದುಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅವರಾಡುವ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕದ್ದು ಆಲಿಸುವದು. ಅಂಥ ಮಾತುಗಳು ಪತ್ತೆದಾರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಪರಾಧದ ವಿಶೇಷತೆಯೋ ಆ ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಪೋಲೀಸು ಖಾತೆಯವರಿಗೆ ವಿವರ ಕೊಡುವದು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ದೈನಂದಿನವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥ ವಿವರಗಳಿಂದ ಪೋಲೀಸು ಖಾತೆಯವರು ಕೆಲ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿದ್ದುಂಟು. ಹೀಗಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಗಂಭೀರ ರೀತಿಯ ಅಪರಾಧ ಒಂದು ನಡೆಯಿತೋ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ಪೋಲೀಸರ ಆಮಂತ್ರಣ ಬರುತ್ತಿದ್ದದ್ದು! ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅಪರಾಧ ಪತ್ತೆಹಚ್ಚುವಲ್ಲಿ ಚಾಣಾಕ್ಷನಾಗಿದ್ದನೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಅವನೊಬ್ಬ ಉತ್ತಮ "ಶಿಕಾರಿ" ಯೆಂದೂ ಹೆಸರುಗಳಿಸಿದ್ದ!

ನಮ್ಮೂರು ಮಲೆನಾಡಿನಂತಹ ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ ಆದರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಅಡವಿಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದಿತ್ತು. ಅಂಥ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಚಿರತೆ ಚಿಗರೆ ಕಾಡು ಹಂದಿ ಮೊಲಗಳು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದವು, ಅಲ್ಲದೆ "ಡಬಗಳ" ಎಂಬ ಕೃತಕ ಥರದ ಕಾಡುಗಳು ನೆಲದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು, ವನ್ಯಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಅದೂ ಅನಾದಿಯೇ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತ "ಕಳ್ಳಿ" ಇದು ಈ ವನ್ಯಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವು, ಹೀಗಾಗಿ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ಬೇಟೆಯ ಹವ್ಯಾಸ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಡಬಲ್‌ಬಾರ 12 bore ಬಂದೂಕು ಇತ್ತು, ಆ ತುಪಾಕಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಎರಡು ಕಾಡತೂಸುಗಳನ್ನು ಲೋಡಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು. ಬೇಟೆಗಾರರ ಹವ್ಯಾಸ ಆಸಕ್ತಿ ಇದ್ದಂತೆ. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಇನ್ನೊಂದು ತುಪಾಕಿಯನ್ನು ತಂದಿದನು ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಲಕ್ಕೆ ಐದು ಕಾಡತೂಸುಗಳನ್ನು ಲೋಡಮಾಡುವ ಅನುಕೂಲವಿತ್ತು

ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಟನೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ೬-೭ ಜನ ಹಿಂಬಾಲಕರು

ಇರುತ್ತಿದ್ದರು - ಅದರಲ್ಲಿ ರಾಜೇಸಾಬ - ಅಂಗಡಿ ಎಂಬುವವನು ಮುಖ್ಯನು. ಅವನು
[illegible] ಸಹಾಯಕನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳ, ವಾಸ್ತವ್ಯದ ಸ್ಥಳ, ಅವುಗಳ
ಚಲನವಲನಗಳು ಹೀಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚುವುದು ರಾಜೇಸಾಬನ
ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಈ ವಿವರಗಳು ದೊರೆತ ಮೇಲೆಯೇ ಬೇಟೆಯ ದಿನ, ಬೇಟೆಯ ಸ್ಥಳ
ಬೇಟೆಯ ಸಮಯಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಿತಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸಂ [illegible]
[illegible] ಆಹಾರ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ತುಬಾಕಿಗಳಿದ್ದವರು ಉಳಿದವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ
ಬರ್ಚಿ, ಕೊಡಲಿ, ಖಡ್ಗಗಳು ಮುಂತಾದ ಆಯುಧಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದವು.

ನನಗೆ ನೆನಪಿದ್ದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನು ಆರು ಚಿರತೆಗಳ ಬೇಟೆಯಾಡಿ
ದ್ದಾನೆ. ನಂತರ ಅದರಿಂದಾಗಿ ಪೋಲೀಸರ [illegible] ಒಂದು [illegible]
ಅದು [illegible] ಆಗಿಹೋಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಅಂತ್ಯವೂ ಆಯಿತು.

× × ×

ನನ್ನ ಮುಂಜಿವಿ

ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರೇ ನನಗೆ ಮುಂಜಿ [illegible]
ನನ್ನ ಉಪನಯನದ [illegible] ಕಾರಣ ನನ್ನ ಉಪನಯನದ ಸಂಬಂಧ
[illegible] ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಘಟನೆಯನ್ನು [illegible].

ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಮಹತ್ವದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳು
ವ ಮುಂಚೆ ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ಭಗವಾನರಿಗೆ ತಿಳಿಸದೆ ಅವರ ಅಪ್ಪಣೆ ಇಲ್ಲದೆ ನೆರವೇರಿ
ಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ! ಅದೇ ತಾನೇ ಶೇಷಾಚಲ ಸಾಧುಗಳ ಜಯಂತ್ಯುತ್ಸವ ಮುಗಿದಿತ್ತು. ಭಗವಾನ
ರು ಇನ್ನೂ ಆನಂದವನದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಮೈವಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ~~ವ [illegible]~~
1933 ಇರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ ನನಗೆ ೯ ವರ್ಷದ ವಯಸ್ಸಿನವನಿರಬೇಕು.
ದಿನವೂ ಹೋಗುವಂತೆ ಅವತ್ತು ಕೂಡ ಆನಂದವನಕ್ಕೆ ಭಗವಾನರೊಡನೆ ಹರಟು
ತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಅದೇನು ಹೊಳೆಯಿತೋ ಏನೋ" ಮಗನ -
ಮುಂಜಿವಿ ಮಾಡಬೇಕು ಬೇಗನೆ ಮಾಡುವದೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ನಾನು ಸಿದ್ಧತೆ -
ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು ಉಸಿರು ಬಿಡುತ್ತ ಭಗವಾನರ ವಾಣಿ ಅಟಂಬಾಂಬಿನಂತೆ -
ಸ್ಫೋಟವಾಯಿತು 'ನಾಳಿಲ್ಲದೇ ನಾಡಿದು ಮುಹೂರ್ತ ದಿನವಿದ್ದಾದೆ" ಅವತ್ತು ಮಾಡಿ
ಬಿಡಿ" ಎಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಣಿಯಲ್ಲೇ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಹೌಹಾರಿದ ನನ್ನ ತಂದೆ ಸ್ತಂಭೀ
ಭೂತರಾಗಿ ನಿಂತು ಅಂದರೆ ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲೆ ಎಲ್ಲ ತಯಾರಿ ಮಾಡಬೇಕು ದೊಡ್ಡ
ಬಳಗಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಮಂತ್ರಣ ಹೋಗಬೇಕು ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಗುಣುಗುಟ್ಟಿ
ದರು. ತಂದೆಯವರು ನಾರಾಯಣ ಭಗವಾನರು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರವಾಣಿಯಿಂದ [illegible]
ಸ್ವಾಮಿಪ್ಪನ ಎಲ್ಲ ಸರಿ ಹೋಗುತ್ತದ ಕಾರ್ಯಪ್ರಾರಂಭಿಸಿಬಿಡಿ - ಮನ್ನಿಯೇ ಜಯಂತು.
ತ್ತವ ಮುಗಿದ ಕೋಟಿನ ತುಂಬಿದ - - - . ಎಂದು ನುಡಿದ ಭಗವಾನರು ನಿಂ
ಹಾಸನವು ನೆಯ ಕಡೆ ಹೊರಟೇ ಹೋದರು - !

ಮುಂದೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ತಂದೆಯವರು ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ತಡಬಡಿಸುತ್ತ
ಬಂಗ್ಲೆಗೇ ಬಂದವರೇ 'ಏ ಭಂಡ್ಯಾ. ಬಾಯಿಲ್ಲೆ' ಎಂದು ತಮ್ಮನನ್ನು ಕರೆದು "ನೋಡು

ನೋಡು. ಸಾವಿ (ಸಾವು) ಮುಂಜಿವಿನ ಸಾಡದ್ದೇ ಮಾಡುವದೆಂದು ಭಗವಾನರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ತಯಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸತ್ತೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರದವಾಣಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದರು

ಆದಿನಕಾಲವೆಂದರೆ ದೈಶಿಗತಿಯ ಭರ್ಭರಾಟೆಯ ಕಾಲ, ಮನೆತುಂಬ ಆಳು ಗಳು. ಕರೆದಾಗಲೆ 'ಓ' ಕೊಡುವವರೆಲ್ಲರು ಅಷ್ಟೇ ಭೂದೇವಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನ-ಭಕ್ತಿ ಆಕ್ಕಡ ಊರಜನ (ಹಳ್ಳಿಗರು) ಜನ ನೆರೆಯುವಲ್ಲಿ ತಡವಾಗಲಿಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಹಂಚಿಕೊಂಡರು ಕೆಲವರು ಚಕ್ಕಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತೆಂಗಿನಕಂಬ ಬಾಳೆಗಿಡ ತರಲು ತೋಟಕ್ಕೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವರ ಬಂಗಲೆಯ ಮುಂದೆ ಹಂದರ ಹಾಕಲು ಕಂಬನೆಡಲು ಗುದ್ದುತೆಗೆಯಲು ಉದ್ಯುಕ್ತರಾದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಹಂದರಕ್ಕೆ ಪತ್ರ ಕಟ್ಟಲು ಮಾವಿನ ತೋರಣ ಮಾಡಲು ಹಗ್ಗ-ಹುರಿಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿದರು ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲೇ (ಬಂಗ್ಲೆದಬದಿಗೆ) ಇದ್ದ ಮಾವಿನ ತೊಪ್ಪಲನ್ನು ತಂದರು, ಹೀಗೆ ಅಲ್ಪವೇಳೆಯಲ್ಲೇ ನೂರಾರು ಜನರಿಂದ ಹತ್ತಾರು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕೆಲವಾಳುಕಾರರು ವಾಲಗದವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಜಂತ್ರಿಯವರನ್ನು ಕರೆತಂದರು. ಈ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ತಂದೆಯವರು ನಗರ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕರೆತರಲು ಯಾರಿಗೋ ಹೇಳಿದರು. ಶ್ರೇಷ್ಠಾಚಾರ್ಯರು ಬಂದರು. ಆಯಿತು ಆಗ ತಂದೆಯವರು" ಲಿ ಆಚಾರೀ ಯಾರ ಗಾಡಿ ಅವನೊಡನೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ 'ಬನು'ನ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು, ಯಾರು ಈ ಬನು?

ಅವಳ ನಿಜವಾದ ಹೆಸರು "ರಾಜಮಾ" ಎಂದಿತ್ತು, ಬನು-ಬನುಬಾಯಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಅವಳು ಪಾತರದವಳು ಸಂಗೀತವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದ್ದಳು ಹೀರಾಬಾಯಿ ದೇಶಪಾಂಡೆ ಮುಂತಾದ ಜಮೀನದಾರರು, ಶ್ರೀಮಂತ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಅವಳು ಸಂಗೀತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮಾಡಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು ನನ್ನ ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದವಳು.

ನನ್ನ ತಂದೆಯವರಿಗೂ ಅವಳಿಗೂ ಕೆಲಕಾಲದ ಪರಿಚಯವಿರಬೇಕೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವಳ ಮಿತ್ರ ಕೋಟಿ ಚಾಂದಸಾಹೇಬರ ಮಗಳು ಅವಳನ್ನು ಸಾಕಿಸಲು ಇದವರು ಚಾಂದಸಾಹೇಬನ ಅಣ್ಣ ಅಲ್ಲಾಸಾಬ ಮತ್ತು ಅವನ ಪತ್ನಿ ಅಲ್ಲಮ. ಅವಳನ್ನು ಪಾತರದ ತನಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿದವರೇ ಅವರು. ಬನುಬಾಯಿ ನೋಡಲು ಅಂದವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಳು ತಾರುಣ್ಯ ತುಂಬಿದ ಯಾವ ಪುರುಷನಾ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಆಕರ್ಷಿತನಾಗುವಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಮೈಬಣ್ಣ! ಎತ್ತರ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಆಗಿ ಗಿಡ್ಡಿಯೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಂತರು ಮುಂಬಯಿಯಂಥ ನಗರಗಳಿಂದ ಉತ್ತಮ ಉಡಿಗೆಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಅವಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅವುಗಳನ್ನು ಯೋಗ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ತೊಡುವ ಕಲೆಯೂ ಅವಳಿಗೆ ಜನ್ಮಗತವಾಗಿತ್ತು ಅಂಥ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಓರಣವಾಗಿ ತೊಟ್ಟಾಗ ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿತ್ತು!

ಉಪನಯನದ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಪೂಜೆ, ಭೂನ, ಭಿಕ್ಷೆ, ಸಾಡೆ (ಮುಂಜಿವಿ ಮರೆಯ ಮೆರವಣಿಗೆ!) ಊಟದ ಗಾಜನ್ನಂತೂ ಹೇಳತೀರದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬೇರೆ, ಅನ್ಯಜಾತಿಯ ಸ್ನೇಹಿತರು ಕೆಲಸಗಾರ ಜನರ ಊಟ

ವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿಯೇ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದರು ಸ್ನೇಹಿತರ ನಂಟಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮೇಲ
ತಾರಗಣವನ್ನು ಆ ಜನಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸುವುದ್ದರಿಂದಲೇ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದರೆ, ಆದರೂ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ
ಯಾವ ಕೊರತೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ!

ಬಂದು ಮೆರವಣಿಗೆ ಮುಂಜಿವಟುವನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬರಲು
ಇನ್ನೊಂದು ಊರಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಅದುನಡೆದದ್ದು ಸಾಯಂಕಾಲ, ಅದ್ಭುತ ಗ್ರಾಮಗಳು
ಅದ್ಭುತ ಪಟಾಕಿ ಮದ್ದು. ನಡುನಡುವೆ ತುಬಾಕಿಯ ಕಾಡತೂಸಿನಿಂದ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ
ಪ್ರಕಾಶಯುತ ಮದ್ದಿನ ಸುರಿಮಳೆ. ವಾಲಗದವರು, ಬ್ಯಾಂಡು, ಡೊಳ್ಳು ಕುಣಿತ
ಲೇಝಿಮ್ ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಗಳು ಮುಂಜಿ~~ವ~~ಮಾಣಿ ಶೃಂಗಾರವಾದ ಕುದುರೆ
ಯ ಮೇಲೆ ಸವಾರ, ಬಾಜು ಬಾಜುಕ್ಕೆ ಛತ್ರಿ ಚಾಮರಗಳು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಸಾಕಿ
ಸಲು ಇದು ಕೋಲ್ಲಾರ ಮಹಾನ ಸಾಬನಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಲಗಾಮು ಮಾತ್ರ ಸಮವಸ್ತ್ರಧ
ರಿಸಿದ ಕೆಲವಾಲಕಾರರು ಕುದುರೆಯ ಇಬ್ಬದಿಗೆ ಬಿಚ್ಚುಗತ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಗಲಿಗೇರಿಸಿ
ಕುದುರೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ತಾಳಹಾಕುತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದಾರೆನೋ ಎಂಬಂತೆ, ಶೋಭಾಯಾತ್ರೆ ನಡಿಗೆ
ಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದ್ದರು ಸುತ್ತಲೂ ಜನಸ್ತೋಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆಂದು ನಿಜ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಿಂ
ಗೆಳೆಯರೆಲ್ಲ ದ್ವಿಪಾಯರ ಮಗನ ಮುಂಜಿಯಿಂದು ಇದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಿಯಾಯುತ
ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು, ಮುಖ್ಯ ಕೆಲ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮೆರವಣಿಗೆ
ಬಂಗಲೆಗೆ ಮರಳಿತು, ಅದು ಮರಳುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ಮದ್ದಿನ ವರ್ಣರಂಜಿತ ಹೂಬಾಣ
ಸುಡಿಕೆಗಳ ನೋಟ. ಹತ್ತಿರದ ಊರು ಗುತ್ತಲದ ಮದ್ದುಗಾರ ನಮ್ಮಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪ್ರಸಿದ್ಧರು. ಆ
ಅಲ್ಪವೇಳೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಎಂತೆಂಥ ಚಮತ್ಕಾರಿಕ ಮದ್ದನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದ್ದನ್ನು
ನೋಡಿದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುವಂತಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿ ಕಪ್ಪು ಆಕಾಶದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣರಂಜಿತ
ನೋಟ ಆಹ್ಲಾದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತ್ತು ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಳ್ಳಿಗರು ಸಂತೋಷ ಸಾಗ
ರದಲ್ಲಿಯೇ ತೇಲಾಡಿರಬೇಕು!

ಅಂದಿನ ಕೊನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಬನುಬಾಯಿಯ ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿ
ಮೆರವಣಿಗೆ ಮುಗಿದ ದವಾಖಾ ಬಂಗಲೆ ಎದುರಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಹಂದರದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿಯನ್ನು
ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದರು - ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕನ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲೇ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿ ಆತ್ಮೀಯತೆ-
ಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಳಿ ಹೊದಿಕೆಯ ಗಾದೆಗಳು, ದಿಂಬುಗಳು, ಲೋಡಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದವು
ರಸಿಕರು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಆಸನಗಳು

ಗುರುಗಳಿಗೆ, ವೈದಿಕರು-ಪುರೋಹಿತರಿಗೆ, ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಆಸನಗಳ ಏರ್ಪಾಡು.

ಸಂಗೀತ ಹೇಳುವವರಿಗೆ ಹಾಗು ಸಾಥಿದಾರರು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದಿಷ್ಟು ಎತ್ತರ
ದ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದರು! ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್ ನುಡಿಸಲು ರಾಜವೈದ್ಯ ಮೊದಲು ಸಂಗೀತ
ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ವಜ್ರಬನಿಬ ಎಂಬ ಸಂಗೀತ ಮಾಸ್ತರರು ಬಾಗಲಕೋಟೆಯಿಂದ ಬಂದಿ
ದ್ದರು, ತಬಲಾದ ಸಾಥಿಯನ್ನು ರಾಘವನ ತಾಪುಲಂದಿ ಅಲ್ಲಾಸಾಹೇಬರೇ ಮಾಡಿದ್ದರು ಅವರು ಕಾರಣ
ಅನುಭವಿಕ ತಬಲಾ ವಾದ್ಯಗಾರರೇ ಆಗಿದ್ದರು ಕಾರಣ ಅವರ ಇಬ್ಬರು ಕುಂಟುರ ಪೇಟ ಸಂಗೀ
ತ ಕಲಿತವರು ಹಾಗು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು ಅಲ್ಲಾಸಾಹೇಬರು ಬರೀ
ತಬಲಾ ಸಾಥಿದಾರರಾದರೆ ಅವರನ್ನು ಊರೂರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಲ್ಲದೆ

ಅವರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ನೋಡುವುದೂ ಅವರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸೋದರಮಾವಂದಿರೇ ಆಗಿದ್ದರು!

ಹೀಗೆ ಹಂದರದಲ್ಲಿ ಆಮಂತ್ರಿತ ಅತಿಥಿಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲ ಹಳ್ಳಿಯ ರಸಿಕರು ಹಂದರದ ಹೊರಗಿನ ಬೈಲಿನಲ್ಲಿ ಹೆಗಲಿಗೊಂದು ಗಾಂಗಡಿಯ ಬೈರಾಸವ (Towel)ನ್ನು ಹೊತ್ತು ಬೈಲಾಟವನ್ನು ತುಂಬಿದ್ದರು

ಮಧ್ಯ ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಚಹಾವನ್ನು ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಕಚೇರಿ ಮುಗಿದಾಗ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವವೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ಮಧ್ಯಾನ್ಹಕ್ಕೆ ಊಟವಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ವರೆಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲ ನಾವು ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ ನಡುಮನೆಯ ಜೋಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದೆ ಗಾಢನಿದ್ರೆಯಿಂದಲೇ ಎಚ್ಚೆತ್ತಿದ್ದು

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದು ಕೈತಪ್ಪಿ ಉಳಿದಿದೆ—

ಆ ಸಾಯಂಕಾಲ ತಂದೆ ಹೋಗಿ ಪಾಟ್ಲ ನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮುಂಜಿವೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದಾಗ "ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದಾಗ- ತಂದೆಯವರು ಬೇರಾರ ಶಬ್ದ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಎಲ್ಲ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸಿದ್ಧ- ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಗುಡಿಸಲುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವಿದ್ದ ಬಂಗಲೆಯು ಮಾತ್ರ ಮುಕ್ತವೆ ಇದ್ದಿತು. ಅವರೆಲ್ಲ ಮರುದಿನ ಏಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಬಂಗಲೆಯ ಮುಂದಿನ ಶೃಂಗಾರವಾದ ಆ ಹಂದರವನ್ನು) ಕಂಡು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲದಿರಲಾಯಿತು.- ನಿನ್ನೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಇದೇನು ಬೆಳಗಾಗುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಹಂದರ? ಏನು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ? ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸತೊಡಗಿದರು ಹೊತ್ತು ಏರಿದಂತೆ ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ವಿಷಯ ಹರಡಿತು. ಅವರೆಲ್ಲ ಸ್ನಾನಮುಗಿಸಿ ಧರ್ಮರ ಬಂಗಲೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ತಮ್ಮದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂಜಿವೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನದ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಎದುರು ಕಂಡ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡರು. ಔಪಚಾರಿಕ ಆಮಂತ್ರಣ ಹೋದದ್ದು ನಂತರವೇ.

× × ×

ಶೇಷಾಚಾರ್ಯರು ಬನುಬಾಯಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ವೇಳೆ ತಂದೆಯವರು ಅವಳನ್ನು ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಲು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗು ಮುಂಜಿ ಆಗಿ ಕೆಲದಿನಗಳ ನಂತರ ನಿನ್ನ ಸೇವಾ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಾಯಂಬರೋಳಿಕ್ಕಿದ್ದಾಳೆ "ಬನು" ಎಂಬುವ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿ ಚಿಕ್ಕಿ ಜೊತೆಗೆ ಬನುಕೂಡ ಎಲ್ಲ ಮನಿಗೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನಿನ್ನ ಸೇವಾ ಮಾಡಲಾಳ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮಾತನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದರು

ಅತಿ ಸೌಮ್ಯ ಸ್ವಭಾವದ, ಪೇಟೆಗೆ ಎಂದೂ ಎದುರು ಮಾತಾಡದ ನನ್ನ ತಾಯಿ ಪತಿ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಏನೇ ಇದ್ದರೂ ಅದು ಪವಿತ್ರ ಪಾಲಿಸುವದು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ತಿಳಿದಿದ್ದ ನನ್ನ ತಾಯಿ- ಬರಲಿ ಚಿಕ್ಕವ್ವನ ಜೊತೆಗೆ ಅವಳೂ ಇರತಾಳ ಅವಳಿಗೂ ಬಂದು ಹೋಲುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿರಿ ಎಂದು ಮುಗ್ಧಸ್ವಭಾವದ ನನ್ನ ತಾಯಿ ಸೌಮ್ಯವಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದ್ದು ತಂದೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಆಗ ಬಂದಿದ್ದ ಬನುಬಾಯಿ ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಪಾದಮುಟ್ಟಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು.

ಅಹುದು. ಆ "ಚಿಕ್ಕಿ" ಯಾರು? ಎಂದು ತಿಳಿಯುವ ಆತುರ ನಿಮಗಾಗಿರುವದು ಸಹಜ, ಅಲ್ಲವೆ? ಅದುಕೂಡ ದೀರ್ಘ ಕತೆಯೇ ಆಗಬಹುದು. ನಂತರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

× × ×

ಮುಂಜಿಯು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದಲೇ ಮುಗಿಯಿತು. ದೂರದ ಆಪ್ತರು, ಒತ್ತಡದ ಕೆಲಸವಿದ್ದವರು ಬೇಗ ಮರಳಿದರು. ತವರುಮನೆಗೆ ಬಂದ ಹೆಂಗಳೆಯರು ~~ಬೇ~~ ಬೇಗ ಮರಳುವ ಆತುರತೆಯನ್ನೇ ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಒತ್ತಾಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಲೆತಿದ್ದ ಅಕ್ಕ, ತಂಗಿಯರೆಲ್ಲ ಮಜವಾಗಿ ಕಾಲಕಳೆಯುವ ಸಂದರ್ಭ ಬಹುಕಾಲದನಂತರ ಒದಗಿಬಂದಿತ್ತು. ಎಷ್ಟೋ ದಿನಕ್ಕೊಂದು ರೀತಿಯ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹರಟುತ್ತ ಊಟ ನಂತರ ಹರಟೆ, ಆಮೇಲೆ ಕವಡೆ ಆಟವೋ, ಚೌಕಾಬಾರೋ, ಅಂತೂ ತವರುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಜವಾಗಿ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅದೊಂದು ದಿನ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ನಮ್ಮ ಟಾಂಗಾ (ಕುದುರೆಗಾಡಿ) ಬಂದು ನಿಂತಿತು. ಅದರಿಂದ ಇಳಿದವರೆಂದರೆ ನಗರ ಶೇಷಾಚಾರ್ಯರು ಹಾಗೂ ಬನುಬಾಯಿಯು. ಮುಂಜಿಯ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ್ಗೆ ಸಣ್ಣದೊಂದು ಬ್ಯಾಗು ಮಾತ್ರ ತಂದಿದ್ದ ಅವಳು ಈ ಸಲ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಟ್ರಂಕುಗಳನ್ನೇ ಹೊತ್ತು ತಂದಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವಳನ್ನು ತಾಯಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ "ನಿನ್ನ ಸೇವಾ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಬರೋತಿದ್ದಾಳೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಸಂದರ್ಭವೇ ಅವಳು ಬಂದಿದ್ದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಚಿತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ತಂದೆಯವರು ಆ ಮಾತನ್ನು ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಕರೆದು ಹೇಳಿದರು!

ನಾವಿದ್ದ ಬಂಗಲೆಯ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಾತನವರು ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಇನ್ನೊಂದು ಮನೆಯೂ ಇತ್ತು. ದೊಡ್ಡವಾಡದವರ ಬಂಗಲೆ ಎಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ಖಾಲಿ ಇತ್ತು. ಆ ದೊಡ್ಡವಾಡದವರೆಂದರೆ ನನ್ನ ಅಜ್ಜನ ಸೋದರಮಾವಂದಿರಾಗಿದ್ದರು. ದೊಡ್ಡವಾಡದ ಕುಲಕರ್ಣಿಯ ಮನೆತನ ಅವರದ್ದು. ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಅಂದರೆ ನನ್ನ ಅಜ್ಜನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ದೊಡ್ಡವಾಡದಲ್ಲಿಯ ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು? ಎಂಬ ಜಟಿಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಕೊನೆಗೂ ಉತ್ತರ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ - -.

ಊರಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯಬಂಧುರ ದ್ವೇಷ, ರೈತರಿಂದ ಕಿರುಕುಳ ಹೀಗೆ ಅವರ ಸ್ವಂತ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ - ನನ್ನ ಅಜ್ಜಂದಿರ ಆಸ್ತಿ ಬಹುದೊಡ್ಡದು ನೂರಾರು ಎಕರೆ ಹಾಗೂ ಉಳಿದ ಮನೆತನದ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಗೆಹರಿಸಲು - ಮನೆತನ ದೇಖರೇಖಿ ನೋಡಲು ಇಬ್ಬರೂ ಅಣ್ಣತಮ್ಮ ಅಗಡಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಬಾಳಪ್ಪ ಎಂಬುವವರು ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮನ ಹೆಸರು ರಂಗಪ್ಪ ಎಂದು. ಇವತ್ತಿಗೂ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಜಟಿಲಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ!?

ಈ ದೊಡ್ಡವಾಡದವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದು ಇಳಿದಿದ್ದ ಬನುಬಾಯಿಯ ವಾಸಸ್ಥಳವಾಯಿತು. ಚಹಾ ತಿಂಡಿ ಊಟ ನಮ್ಮ ಬಂಗಲೆಯಿಂದಲೇ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬನುಬಾಯಿ ಶಹರದಿಂದ ಬಂದವಳಲ್ಲದೆ ಮುಸ್ಲಿಮಳಾಗಿದ್ದಳಾದರೂ ಅವಳ ಊಟದ ಥಾಟು ಉತ್ತಮವಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದೇ ಇತ್ತೋ ಅಥವಾ ತಂದೆಯವರು ಅವಳನ್ನು [illegible] ಅಷ್ಟು ಮೆಚ್ಚಿದ್ದಕ್ಕೆ [illegible] ಪರಿಚಿದ್ದರೋ ತಿಳಿಯದು. ಅವಳಿಗೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಉಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದ ತಟ್ಟೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ - ಕಾಚಿನ ಪ್ಲೇಟುಗಳು, ನಾಪ್ಕಿನ್, ಊಟಕ್ಕಿದ್ದ ಅಕ್ಕಿಯ ಅನ್ನ ಅವಳಿಗಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ "ಬಂಗಾರಕಡ್ಡಿ" ಅಕ್ಕಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ತೆಳ್ಳನೆಯ ಉದ್ದನೆಯ ಅಕ್ಕಿ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದವು - ಬಹಳ ಶುಭ್ರ ಬಿಳಿಯ ವಾಸನೆಯುಳ್ಳ ಅಕ್ಕಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಿ ಬಹುದು ಆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನ

ಬಿಕ್ಕಳು ತಪಂಚ ತುಷ್ಟ ಕಾಯುವಲ್ಲಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಂತೂ ಪರಿಯೇ ಹೀಗೆ ಅವಳ ಆಹಾರ ರಕ್ಷಣಾನಾಬಾನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲಿಸುವ ರೀತಿಯರೆ ~~ಆ~~ ಸಿಲ್ಲುವ [illegible]ದೆ-ಪ್ರಬ್ರಹ್ಮಸ ಅಡಿಗೆಯವರ, ತಾಯಿಯವರ ದೇಖರೇಖಿಯಲ್ಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಆ ಮನೆಗೆ ಯಾರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಉಣಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬ ನೆನಪು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲ

ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಬಿಲ್ಲಿಯ್ಯ ಪ್ರವನ್ನು ಸಮಯದ ಅನುಕೂಲತೆ ಇದ್ದಾಗೆಲ್ಲ ತಂದೆಯವರ ಪಾಲಿ ಬಿಲ್ಲಿಂದೇ ಇರುತಿತ್ತು ಅವರು ಮಲಗುವುದಂತೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ! ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ತಮ್ಮ [illegible] ನನ್ನನ್ನು ಮಲಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಮಲಗುವಾಗ ನಾನಿರುವುದು ತಂದೆಯವರ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಕಾಟಿನ ಮೇಲೆ, ಬೆಮ್ಮಗೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬೈಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿ ನಾನೆದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ತಂದೆಯಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಆಗವರು ಅವಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಶುಚಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಳಗೆ ಮಲಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು- ನಾನು ಎಚ್ಚರವಾದುದು, ಎದ್ದುದು ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಪಾಠ ಆಡಬಿಡುತ್ತ ಬಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು ನಾನೂ ನೋಡದವನಂತೆ- ಕಳ್ಳಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಹೊರಬೀಳುತಿದ್ದೆ.....

ಬನುಬಾಯಿ ಬಂದ ಹೊಸತರಲ್ಲಿ ~~ಈ~~ ಊಟದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ರಾಣಿಯರಿಗೆ ನೀಡಿದಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ರೀತಿ ..

ದಿನಕ್ಕೊಂದಂತೆ ಒಂದು ದಿನ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ನನ್ನ ತಾಯಿಯವರಿಗೆ ಗುಜು-ಗುಜುಮಾತಿನಲ್ಲಿ- "ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಬನುವನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿಗೇ ಎಲ್ಲರ ಜೊತೆಗೆ ಕರೆಯೋಣ? ಎಂದು ಗುಣುಗಿದ ನೆನಪು--- ತಾಯಿ ಏನು ಉತ್ತರಿಸಿದರೋ ತಿಳಿಯದು, ಅಂತೂ ಬನುಬಾಯಿಗೆ ಈ ಬಂಗ್ಲೆಯಿಂದ ಊಟ ಹೋಗುವುದು ನಿಂತಿತು. ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಎಲ್ಲರಿಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೆಯದ್ದೇ ಊಟ [illegible] ಪ್ಲೇಟುಗಳೂ ಮಾಯವಾದವು! ರಾಣಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಸವಲತ್ತುಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾದವು, ಆದರೆ ಈ ಮಾರ್ಪಾಡಿನಿಂದ ಬನುಬಾಯಿಯ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ, ಮಾತಿನಲ್ಲಾಗಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬದಲಾವಣೆಗಳೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ -----

ಮನೆಗೆಲಸದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಮುಂಬಯಿಯ ದಿನ ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿಗೆ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಸಾಥಿದಾರರಾಗಿದ್ದ ಬಾಗಿ-ಲುಕರ[illegible] ವರನ್ನು, ತಂದೆಯವರು ಮತ್ತೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಬನೂಬಾಯಿಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಾಲ ಸಂಗೀತಪಾಠ ನಡೆಯಲಿ ಎಂಬುದೇ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ಪಾಠ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು- ತಂದೆಯವರು ಆಗ ಆಗಾಗಲೇ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತಬಲಾ ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರದನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲ ಸಂಗೀತಪ್ರೇಮಿಯಷ್ಟೆ- ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ~~[illegible]~~ ಕಲಿತ-ದವರಲ್ಲ

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ರಸಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲೂ ಅಷ್ಟೇ ಶ್ರದ್ಧೆ ದಿನವೂ ಮನೆಯ [illegible] ದೇವರ ಪೂಜೆ ನಡೆಯಲೇಬೇಕು, ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ಉತ್ಸವಗಳಂತೂ [illegible] "ಆರತಿ-ಮಂಗಾರ" ಆಗುವುದಂತೂ [illegible] ಮೈಲಾರಲಿಂಗ (ಖಂಡೋಬಾ) ನ ಬಗ್ಗೆ [illegible] (ಕುಲದೇವತೆ) [illegible] ದೇವತೆಗೆ [illegible]

ನಡೆಯಲೇಬೇಕು. ಈ ಕುಲದೇವತೆಯ ಬಳ್ಳಲಿದ್ದವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷವೆಂ
ದರೆ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ "ಈರುಳ್ಳಿ ಬೆರಸಿದ" ಬದನೆಕಾಯಿ ಭಜ್ಜಿ ಆಗಲೇಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಆತುರ
ದಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಪುರೋಹಿತರು ಪಂಡಿತರನ್ನು "ಈರುಳ್ಳಿ ಭಜ್ಜಿಯ ರಹಸ್ಯವನ್ನು" ಕೇಳಿ [illegible],
[illegible] ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ ಯಾರೂ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಉತ್ತರ ನೀಡಿಲ್ಲ.
ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ತ್ರಿರತಿಯ ಪದಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ದೇವರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಚರಿತ್ರೆಯೇ
ಅದರಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ತಂದೆಯವರು ಬನುಬಾಯಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ವಾಚಿಸಿ [illegible]
[illegible] ಈ ಪದಗಳನ್ನು [illegible]
[illegible] ಬನುಬಾಯಿಯು ಆ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಹಾಡು
ತ್ತಾನು ಮುನಿಯಮ್ಮಳು ಎಂಬ ಅರಿವು [illegible] ಅವಳಿಗಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಆವೇಳೆಯಲ್ಲಿ. ಕೆಲ
ವೇಳೆ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿತ್ತು.
ಕೆಲಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವಿನ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟು ಹಣೆಗೆ ಕುಂಕುಮ ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಇ
ಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಂತೂ ಅವಳು ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮುತ್ತೈದೆಯಂತೆಯೇ ಕಾಣು
ತ್ತಿದ್ದಳು ಬನುಬಾಯಿ. --- ಆರೀತಿ ಅವಳನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿದ್ದರು ತಂದೆಯವರು!
ನವರಾತ್ರಿ, ಶ್ರಾವಣಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಹಬ್ಬಗಳೂ ನಡೆಯಬೇಕು. ಶ್ರಾವಣಮಾಸ
ದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರವಾರ ಸಂಜೆ (~~[illegible]~~) [illegible] ಎಲ್ಲವನ್ನೂ
~~[illegible]~~ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಣಪತಿಯನ್ನು; ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ
ಮನೆಯವರು [illegible] ಎತ್ತಲು ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] ಇರುತ್ತಿದ್ದರು [illegible]
[illegible] "ಚಿತ್ರ [illegible]" ಗ್ರಾಮದ [illegible]
ದಲ್ಲಿ [illegible] ಉತ್ಸವದಲ್ಲಂತೂ ೨ ದಿನಗಳೂ ಸಾಯಂಕಾಲ ಮಂಗಳಾರತಿ-
ಯಾದ ಬಳಿಕ ಊರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪಟಾಕಿ ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಸರ್ಜನೆಯನ್ನು ತರುವ ದಿವ
ಸದ ವಿಸರ್ಜನೆಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಪಟಾಕಿ ಹಚ್ಚುವಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕವೇ ಇಲ್ಲ. ನಿಜಕ್ಕೆ ಗೌಜು.
ನಮ್ಮ ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಲಂಕಾರವು! ಅಷ್ಟೇ ಅಂದ, ಸುಂದರ ಮಂಟಪ
ವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಊರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಕರೆದು ಅದರ ಶೃಂಗಾರ, ಮನೆಯ
ಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಆಟಿಕೆ ಗೊಂಬೆಗಳೆಲ್ಲ ಆ ಅಲಂಕಾರದೆದುರು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು!
ನವರಾತ್ರಿ ಇನ್ನು ಬರುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವ ಸಮಯಕ್ಕೆ ದೇವರ [illegible] ಅಡಿಗೆಮನೆ
ಲ್ಲಿ ಸುಣ್ಣ ಬಣ್ಣ ನಡೆಯಬೇಕು. ದೇವರನ್ನು ಕೂಡಿಸುವ ಮಂಟಪವನ್ನು ತೊಳೆದು ಸ್ವಚ್ಛ
ಮಾಡಬೇಕು, ಆ ಕಾರ್ಯ ~~[illegible]~~ ಆಳುಗಳಿಂದ ನಡೆಯುವಂತಿಲ್ಲ ಸೂತ್ರಧಾರರು ಇಲ್ಲವೆ ಮನೆಯ
ವರಿಂದಲೇ ಆಗಬೇಕು. ಪ್ರತಿಪದೆಯ ದಿನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡು ಬಂದು ಹತ್ತು ದಿನಗಳೂ [illegible]
[illegible] ನಂದಾದೀಪ ನಂದುವಂತಿಲ್ಲ! ದಿನವೂ ಪಾರಾಯಣವಾಗಲೇ ಬೇಕು. ಆರತಿ
[illegible] ಆಗಬೇಕು - ದಿನವೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ [illegible] ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. [illegible]
[illegible] ಈರುಳ್ಳಿ ಹಾಕಿದ ಬದನೆಕಾಯಿ ಬಜ್ಜಿ [illegible] ಅಷ್ಟೇ [illegible] ಪೂಜೆ [illegible]
[illegible] ನೈವೇದ್ಯ. ದೇವರ [illegible] ಅಡಿಗೆಮನೆಯಿಂದ [illegible]
[illegible] ಮುಂದಿನ [illegible]

ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು [illegible] ಮತ್ತು ನೈವೇದ್ಯ [illegible]
ಆರತಿ, ಆರತಿಯ ಹಾಡನ್ನು [illegible] ಇಲ್ಲವಾದರೆ
ಮೊದಲು ಮನೆಯ ಯಾರಾದರೂ ಹೆಂಗಸರಾಗಲೀ ಇಲ್ಲವೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಲೀ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ
ರು.

ನಂತರ ದೀಪಾವಳಿಗೆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಹಾಗು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದೈವ
ಕ್ಷೇತ್ರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಉಧೋ ಉಧೋ ಹಾಗು "ಏಳುಕೋಟಿ" "ಚಾಂಗಮಲೋ" ಎಂಬ ಘೋಷ
ಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಮೈಲಾರಲಿಂಗನ ಅಭಿಮಾನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಪೂರೈಸುತ್ತೇವೆ. ನಂತರ ಹಾಲು ತುಪ್ಪ
ಹಾಕಿ ದೀಪಾವಳಿಗೆ 'ಶಾಂತಿ' [illegible].

ಉಳಿದ ಹಬ್ಬಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ರೀತಿ!

ಗಣಪತಿ ಹಬ್ಬದ ವಿಶೇಷವೆ ಬೇರೆ.— ಗಣಪತಿಯ ಕೂರಿಸುವ ಮಂಟಪದ
ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು!

ನವರಾತ್ರಿಯ ಹಬ್ಬ ಒಂದು ರೀತಿಯದು - ಹಳೆಕಾಲದ ಒಂದು ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ
ಒಂದು [illegible] ಎಂಬುದಾಗಿ [illegible] ಅದರಲ್ಲೊಂದು [illegible]
[illegible]ಯಲ್ಲಿ ದಸರೆಯ ಮಾರನೆ ದಿನ ಊರವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಬನ್ನಿ [illegible]
ಊರಲ್ಲಿಯ ಮುಖ್ಯ ದೇವಸ್ಥಾನದಿಂದ ಈ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೊರಡುವದು, ಆ ಊರಲ್ಲಿ ದೇ
ಸಾಯಿಯಿದ್ದರೆ ಅವರ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಶೃಂಗಾರವಾಗಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮುಂದು ಇರುವದು.
ಕುದುರೆಯಮೇಲೆ ದೇಸಾಯಿಯವರ ಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳು ಸವಾರಿ ಮಾಡಿರುತ್ತಿದ್ದರು
ಆ ಹಿಂದೆ ದೇಸಾಯಿಯರ [illegible] ಶೃಂಗಾರವಾದ [illegible] ಮುಂದು [illegible] ಡೊಳ್ಳು ಭಜನೆ
ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ [illegible] ಅದರ ಹಿಂದೆ ಊರಿನವರು
ದೇಸಾಯಿಯರು, ಈ ಮೆರವಣಿಗೆ [illegible]
[illegible] ದೇವಸ್ಥಾನದ ದೇವರಿಗೆ [illegible] ನಂತರ ಊ
ರವರೆಲ್ಲ ಬನ್ನಿಯನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡುವದು ಇದು ದಸರೆಯ ದಿನ ನಡೆಯುವ ರೀತಿ.
ಮಾರನೆ ದಿನ ಅಂದರೆ ನವಮಿಯ ದಿನ ಆ ದಿನ "ಮಹಾನವಮಿ" ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ [illegible]
ಆಯುಧ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ನಮ್ಮ [illegible] ಎಲ್ಲವನ್ನು [illegible]
[illegible] ಪೂಜೆ ನಡೆಸುತ್ತೇವೆ.

ದೀಪಾವಳಿಯ ಹಬ್ಬದ ದಿನಗಳ [illegible] ಕೆಲ[illegible] ಆಕಾಶಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡ
ಬೇಕಲ್ಲವೆ- [illegible] ನಮ್ಮ ಮನೆಯ [illegible] ಫಲಹಾರದ [illegible]
[illegible] ದೀಪಾವಳಿಯ
ಪ್ರತಿಪದೆಯ ದಿನ ಆರತಿಯ ಹಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಆಮಂತ್ರಿಸುವದು ಪ್ರಾರಂಭ
ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅಳಿಯಂದಿರನ್ನ [illegible]. ಇತ್ತ ಗಂಡುಹುಡುಗರು
ಆಕಾಶಬುಟ್ಟಿ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರೆ ಹುಡುಗಿಯರೆಲ್ಲ ಹಬ್ಬದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾ
ವ ದಿನ ಯಾವ ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕುವದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲು [illegible], ಊರಲ್ಲಿ [illegible]
ನಿಪುಣರಾದವರಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವದು ಹೀಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
[illegible] ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ [illegible]

ಬಾರಿಸುತ್ತಿತ್ತು

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೀಪಾವಳಿಯ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಆಟ ಕಾ-
ದಿರುತ್ತಿತ್ತು - "ಕೋಟೆ ಹಾಕುವದು" ಎಂದು ಆ ಆಟದ ಕುರಿತ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತಿ-
ದ್ದರು ಈ ಆಟಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಅಪ್ಪರಗಾಪು ಇಲ್ಲವೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದರೂ ಆದೀತು

ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿಯರು ಒಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲೆತು ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಕೂಡಿ-
ಸುವದು, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಹಾಡು ಹಸೆಯಿಂದ ಪೂಜೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಹಿರಿಯರ ಬೆಂಬಲವೂ
ಇರುತ್ತಿತ್ತು! ಪೂಜೆಯಾದ ನಂತರ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಸಲೆಂದು ಒಂದು ಕಾ-
ಲಿಕ ಬಾವಿಗೆ ಹೋಗುವದು, ಉತ್ತಮ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿದ ಈ ಹುಡುಗಿಯರು ಹೋಗುವಾ-
ಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತ ಹೋಗುವದು, ಬಾವಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದೊಡನೆ ಕೋಟೆ-
ಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದು ಕೋಲಾಟ ಹಾಡು, ಆ ಸ-
ಮಯ "ಅಲ್ಲೋ ಪಿಲ್ಲೋ - ನಿಂದಿ ಬಸವಾ" ಬಂದು ಆಗಾಗ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದುದು ಮಾತ್ರ
ಚಿಕ್ಕವಳಿಂದಿದ್ದು ನೆನಪಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಊರ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಿದ್ದವರು ಕೋಟೆ ಹಾಕುವದಕ್ಕೆ ತ-
ಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಬಡವರು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿ-
ದ್ದರು. ಕೋಟೆ ಹಾಕಿದವರ ಮನೆಗೆ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಹುಡುಗಿಯರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮ-
ನೆಯಿಂದಲೇ ಊಟ ತಂದು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂತು ಊಟ ಮಾಡುವದು, ಈ "ಅಲ್ಲೋ ಪಿ-
ಲ್ಲೋ ನಿಂದಿ ಬಸವನ ಆಟ ಒಂದು ವಾರ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅದೂ ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಈ ತರಹದ ಆಟವಾದರೆ ಕೇ-
ತದ ಆಳಿನ ನಿಜಾ ಒಂದು ತರ, ಈ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮ್ಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ
"ಹಟ್ಟಿ ಹಬ್ಬ" ಎಂದೇ ಇವತ್ತಿಗೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಟ್ಟಿ ಎಂದರೆ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರ್ಥ
ಅಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಗಣಿಯಿಂದಲೇ ಕೋಟೆ ಆಕಾರದ ಗೋಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಾ,
ಗ ಮೂರ್ತಿನ ಸಗಣಿಯ ಒಂದಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದು ಹೀಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಪಿಂಡಗಳ
ಪಾಂಡವರೆಂದು ಕರೆಯುವದು, ಚೆಂಡು ಹೂವು, ಬಳೆಯ ಚೂರುಗಳು ಉತ್ತರಾಣಿ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು
ಚುಚ್ಚಿ ಅದನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಹೂಗಳಿಂದ ಹಸಿ ಜೋಳದ ದಂಟನ್ನು ತಂದು
ಸುತ್ತಲೂ ಇಟ್ಟು, ತುದಿಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಮಾಡಿ ಕಟ್ಟಿ ಗೋಪುರ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಕೊ-
ಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ಅದಕ್ಕೆ ಪೂಜೆ ನೈವೇದ್ಯ ನಡೆಯಬೇಕು.

ಅದೇ ದಿನ ಮನೆಯ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲದ ಇಕ್ಕೆಲದಲ್ಲೂ ಒಂದು ಸಗಣಿಯ ಮುದ್ದೆ
ಅದಕ್ಕೆ ಹೂವು ಅರಿಷಿಣ ಕುಂಕುಮದ ಅಲಂಕಾರ ಅವಕ್ಕೆ "ಪಾಂಡವರು" ಎಂದು
ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡುವವರು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಆಳುಗಳೇ!

ಹಬ್ಬಗಳು ಇಲ್ಲಿಗೇ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ---

ಹಬ್ಬಗಳಿಗೇನೂ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ. ಅವನ್ನು ಆಚರಿಸುವಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹದ ಕೊರತೆ-
ಯೂ ಇಲ್ಲ, ದುಂದು ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಮಿತಿಯೂ ಇಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಹಬ್ಬ ಹವನ ಮಾನಿಯೇ ನಡೆ-
ಯುವವು ಎಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಿಲ್ಲ! ---

ಆದರೆ ಆ ಹಬ್ಬಗಳ ವಿಚಾರ ನಂತರ ಮಾಡೋಣವಂತೆ - ಈಗ ಆ

ಆ ಅನುಭವದ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಆತುರವನ್ನು ~~[illegible]~~ನ್ನು ನಾನು ಮರೆತಿಲ್ಲ! ----

ಕ್ರಿ. ಶ. 1930-31 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿರಬೇಕು ಅಂದಿನ ಆಳರಸರಾದ ಬ್ರಿಟಿಶರು ಸ್ಥಾನಿಕರಿಗೆ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಬಂದಿಷ್ಟು ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದರಬೇಕು ಅಥವಾ ಬೆಳಗಿಸುವ ನಾಯಕತ್ವ ಬೆಳೆಸಲು ಒಂದು ತುಂಡು ರೊಟ್ಟಿ ಬಗೆದಂತೆ ಇದ್ದರೂ ಇರಬೇಕು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ ಲೋಕಲ್ ಬೋರ್ಡ, ತಾಲೂಕಾ ಲೋಕಲ್ ಬೋರ್ಡುಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅವಕ್ಕೆ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸಿ ಚುನಾಯಿತರಾದವರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಕೊಡುವ ಈ ಬೋರ್ಡುಗಳ ಕಾರ್ಯ ವಿಸ್ತಾರ ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತು, ಕೆಲ ರಸ್ತೆಗಳ ರಿಪೇರಿ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದ ಕಡೆ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ತೋಡಿಸುವದು ಹಳ್ಳಿಯ ಕೆಲ ಹಾದಿಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಶಾಲೆಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ? ಇಂಥ ಕೆಲವೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಈ ಬೋರ್ಡುಗಳು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು ಎಂದು ನನ್ನ ನೆನಪು ಹೇಳುತ್ತದೆ!

ಇಂಥ ಕಾರ್ಯ~~[illegible]~~ಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಿನ್ನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಭಾಗ್ಯವಿತ್ತು!? ಸಂಪೂರ್ಣ ಆರಕ್ಷಣ ಬರಲಿಲ್ಲ! ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅಗಡಿಯ ದೇಸಾಯರು, ಜಮೀನುದಾರರು ಉಚ್ಚಮನೆತನದವರು ಎಂದು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಒಂದು ಗೌರವವಿತ್ತು!

ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲುವವರೂ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆಲ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಿರಿಯರನ್ನು ದೇಸಾಯಿಗಳ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರ ಹಿತವಂತರ ಸಭೆಯನ್ನು ಊರಿನ ವಾಡೆದಲ್ಲಿಯೇ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದರು ಕರಜಗಿಯ ಮಹಾಂತಪ್ಪನವರು ಬಿ. ಕೆ. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರು ಬಂ ಆಚಾರ್ಯರು ವೈದ್ಯ ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರು ಎಲಗಿಚ್ಚನ ಮುತ್ತಪ್ಪ ಬೆಳವಿಗಿಯ ಲಿಂಗರಾಜ ನಾಗನಾಥ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಗುತ್ತಲದ ಕಾನೇಟಕರ ಬಂಡಪ್ಪ, ಶಂಕ್ರಪ್ಪನವರು ಹಾವನೂರು ಶ್ರೀಪಾದರಾಯರು ಇಂಥ ಕೆಲವರು ಸಭೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೆಂಬ ನೆನಪು

ಚುನಾವಣೆಯ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಊರಿನವರು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡೇ ಜನರನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿದ್ದರು, ಆಗ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸುವದಕ್ಕೆ ತಡ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆಯಂತಹ ಜನ ಏನನ್ನೂ ಸೇರಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಬಂದವರಿಗೆಲ್ಲ ಚಹಾ ಅವಲಕ್ಕಿ ಅಥವಾ ಮತ್ತೇನಾದರೂ ತಿಂಡಿ ನಡೆದೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು ಮಾಡುವ ಜನ ಇದ್ದರು ಬಂದವರೂ ಸ್ವಯಂಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಗಡಿಯ ಜನರ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆಯಲು ಹೋದರೆ ಉದ್ದಪಟ್ಟಿಯೇ ಆದೀತು, ಅವರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರಾದವರು ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಅತಿ ಸಮೀಪದವರಾದ ಕಾರ್ಕಮಲ್ಲಪ್ಪ ಎಲಿ 'ಕೆಂಚ' ಮುಗದಿನಸಾಬ ಎಲಿ 'ಕೆಂಚ' ಮೋದೀನಸಾಬ ಹೆಸ್ಕಾಟಕಾರ್ಯಕರು ಹನುಮಂತನಾಯಕರು ಕುದರಿ ಫಕೀರಪ್ಪ ಹೀಗೆ ನೂರಾರು ಜನ ಊರ ಧನಿ ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆಂಬ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಟೊಂಕಕಟ್ಟಿ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ನಿಂತರು.

ಬಾಕಿಮಲ್ಲಪ್ಪ ಯಾವಾಗಲೂ ದೇಸಾಯರ ಹತ್ತಿರವೇ ಇರುವವರು [illegible] ಮನೆಯವರಿಗೆ ಬಹಳ ಹತ್ತಿರದವರು ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಂಬಂಧ ಕೆಲವರಿಗೆ [illegible] ಕೆಲವರಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ [illegible] ಇರದ ಇಲ್ಲ

ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಅಂತಹ ಉತ್ತಮ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನಲ್ಲ ಕ್ರೈಸ್ತಾಪಿ ಜನರ ಗುಂಪಿ
ನಲ್ಲಿಯೂ ಎಣಿಕೆ ಆಗುವಂತೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ದೇಸಾಯರ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಯವಾಗಿ
ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದವನು ಇಲ್ಲವಾದರೆ ದೇಸಾಯರ ಮನೆಯ ಮುಂದು
ಆಳುವುದೇ ಅವನ ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸ ಆ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ದೇಸಾಯ್ ಅವರ ನಂಬಿಗ
ದ ಸಲಹೆಗಾರನೆ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆಗಿತ್ತು, ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ
ಹೇಳುವಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲ ತಡೆಯುವದೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು!

ಇನ್ನೇನು ಚುನಾವಣೆಯ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಓಡಾಡಬೇಕು, ಆಗ ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಸೌಕರ್ಯ
ಇರಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲದೆ ಇವರು ಕೇವಲ ಕಾಲನಡಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಓಡಾಡುವದಿತ್ತು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತ
ಮ ಕುದುರೆ ಸಾಕು ಹಾಗಾ ಇತ್ತು, ತಂದೆಯವರೂ ಹಾವೇರಿಗೆ ಹೋಗು
ವದಾದಲ್ಲಿ ಟಾಂಗಾದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು ಅದರ ಸಾರಥಿ ಕೋಲಕಾರ ಮರ್ದಾನಸಾಬನೇ ಆಗುತ್ತಿ
ದ್ದ. ಚುನಾವಣೆಯ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಟಾಂಗಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯವರೆ
ಬ್ಬರೆ ಜೀವಕಿಂತ ಅಲಂಕೃತ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವದು. ಊರಿನ ಕೆಲ-
ಜನ- ಚಾರ್ಕಮಲ್ಲಪ್ಪ ಇವರು ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಿಂದ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಹೋಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು,
ಹೀಗೆ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಶಿಗ್ಗಾವಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ
ದೃಶ್ಯ ಅವರನ್ನು ಬೆರಗುಗೊಳಿಸಿತು ಮರುಳು ಮಾಡಿತು.
ಒಂದು ಓಣಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಯ್ದು ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲಿಂದಲೇ ಹೋಗು
ವಾಗ ಎದುರಿನಿಂದ ಬಂದ ಹೆಂಗಳೆ...

ಬೆಳ್ಳನೆ ತೆಳ್ಳನೆ, ಎತ್ತರದ ನಿಲುವು, ನಿಲುವಿಗೆ ತಕ್ಕ ಮೈಕಟ್ಟು ಸುಂದರವಾದ
ದೇಹ. ಅವಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಎಂಥ ಪುರುಷನು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಬೇಕು ಅಂಥ ಮಾಟದ
ದೇಹ ಅವಳೂ ತಂದೆಯವರ ಎದುರಿನಿಂದಲೆ ಶೃಂಗಾರದ ನಡುಗೆಯಿಂದ ಹಾ-
ದು ಹೋದಳು ಉಟ್ಟ ಇಲಕಲ್ ನೀಲಿಯಾದ ಸೀರೆ ಚೆಂದ, ಸೆರಗು. ತೊಟ್ಟ ವೇಷದ
ಲ್ಲಿ ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು ರಸಿಕರಾದ ತಂದೆಗೆ ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯದ
ನೋಟವೆ ಆ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನೆಟ್ಟು ಹೋಗಿತ್ತು! ಅವರ ರಸಿಕತೆ ಎಷ್ಟಿತ್ತೆಂದರೆ
ಅಂಥ ಹೆಂಗಳೆಯರನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅದು ಕಾಮರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತೆ
ಅದೇ ವಿಚಾರದ ಸುಳಿಯನ್ನೇ ಹೊತ್ತು ಮುಂದೆ ಕೆಲ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಪ್ರಚಾರ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿ
ಸಿಕೊಂಡು ಊರಿಗೆ ಮರಳಿದರು. ಸಂಜೆಯಾಗಿ ಮಬ್ಬುಗತ್ತಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು,
ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೋದವರೆಲ್ಲರೂ ಮರಳಿದರು ದಿನಚರಿಯಾದಿಯ ಪ್ರಕಾರ - (ನಂತರ ಚಹಾ
ಪಾನ ಆ ಮೇಲೆ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಂದವರ ವರದಿ ಅವರೆಲ್ಲ ಯಾವ ಯಾವ ಹಳ್ಳಿಗೆ
ಹೋಗಿದ್ದರು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು ಅವರ ಒಲವು, ನಿಲುವು ಏನು!
ದನ್ನು ಮರಳಿ ಬಂದವರು ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಅಂದು ಅದೆಲ್ಲ ಆಯಿತು ಬಂದವರು ತಮ್ಮ
ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಮರಳಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಆಗ ತಂದೆಯವರು

ಚಾರ್ಕ ಮಲ್ಲಪ್ಪನಿಗೆ "ಏ ಮಲ್ಲಾ, ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರು ಹೋಗಬೇಡ-
ಬ್ಬರೆ ಹೋಗು ಬಳಿ ಎಂದು (ತಂದೆಯವರು) ಅವನಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು, ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಅದರ
ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದನು, ಮನೆ ಖಾಲಿಯಾಯಿತು ತಂದೆಯವರು ಅವನನ್ನು ಕರೆದು

ಬಸಾಲನ ಕರೆದರು ಅವರು ಪಲ್ಲಂಗದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು ಮುಲ್ಲಾ ಬಂದು ಅವರ ಪಾದದಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು ಆ ಮೊದಲು ಬೇಗಾಲಿಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಂದು ಮಾಡಲು ಹೇಳಿದರು. ಕ್ಯಾಗಮೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರೆ.---

--- ತಂದೆಯವರೇ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು "ಎಲೆ_ ಮುಲ್ಲಾ ನಿನ್ನಗೆ ವಿವಸ್ತ್ರರ ಪರಿಚಯವಿದೆಯೇ? ಎಂಬುದೇ ಮೊದಲ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿತ್ತು!

ಅಂಥಾ ಅ/ರ ಪರಿಚಯವುಳ್ಳವರಾರು ಇಲ್ಲ ಬಿಡಿ, ಕೆಲಸ ಹೆಚ್ಚೆಂಬುದನ್ನ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಮುಲ್ಲನ ಮಾತು! —

ತಂದೆ ಒಂದು ನಿಗರ್ವಿಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು .— ನೋಡು ಮುಲ್ಲ ನಿನ್ನ ನಾಲ್ಕು ತಿಪ್ಪಾವಾ ಅಗ್ರಾಡಿವಿ ಕುರುಬರ ಓಣಿಯ ಗುಡು ಹೋಗುವಾಗ ಕೆಂಪಗಿನ ಹೆಣ್ಣಾಬ್ಬಳು ಪಮೋಡುರು ಗಾಡು ಹೋಲುವನು ನಿನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲವೆ ಇನದುವಾಗಿಸೋ --- ಎಂದರು ಧನಿಯರು

--- ಅದಕ್ಕುತ್ತರವಾಗಿ ಮುಲ... ಅಲ್ಲಪ್ಪ ಚುನಾವಣೆ ಚರ್ಚೆದಾಗ, ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ನಾ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣ ನೋಡಲೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬಂತ ದಾರ ಉತ್ತರ ---- ಎಂದುಬಿಟ್ಟನು

~~ಹೆ~~ ಹೋಗಲಿಬಿಡು, ನಾಳೆ ನೀನು ಚುನಾವಣೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರಬೇಡ ಇಂದಿಗೆ ಹೋಗು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಅವನ್ನ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡು ಮುಳುವ ನಿನ್ನ ಮನೆರ ಎಳ ಹತ್ತಿರ ನೋಡು ನಾಳಂತರ ಹೋಗು ---

ಮರುದಿನ ಮುಲ್ಲನಿಗೆ ಚುನಾವಣೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ರಜೆ, ಬದಲೀ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೇಮಣೂಕ

ಮರುದಿನ ಮುಲ್ಲ ವಾಡಿಕ್ಕೆ ಬಾರದೇ ಇದ್ದು ಕೆಲಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇರಲಿಲ್ಲ, ಧಣೇರು ಅವನನ್ನು ಬೇರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ್ದಾರೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಬೇರೆಡೆ ಸೆಳೆದರು. ಧಣೇರು.

ಚುನಾವಣೆಯ ಕೆಲಸ ಭರದಿಂದಲೇ ಸಾಗಿತ್ತು ಧನಿಯರ ಹೆಸರು ಚಿನ್ನಾಗಿತ್ತು ನಡೆಯುವ ಜನಗಳು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು - ಚುನಾವಣೆ ಮುಗಿಯಿತು ದೇಸಾಯರು ತಾಲೂಕ ಲೋಕಲ್ ಬೋರ್ಡ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೆಂದು ಚುನಾಯಿತರಾಗಿದ್ದರು- ಹಾವೇರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಬೋರ್ಡಿನ ಕಚೇರಿ ತಾಲೂಕು ಕಚೇರಿ (ತಹಸೀಲದಾರ ಆಫೀಸು) ಎದುರಿಗೆ ~~ಮು~~ ಮು.ನಿ.ಪ ಕಾಲೇಜ ಹತ್ತಿರವಿತ್ತು. ಆಫೀಸು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಆಫೀಸಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಖರ್ಚು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಅಂದಿನ ಬ್ರಿಟಿಶ ಸರಕಾರವೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು, ಚುನಾಯಿತರಾದ ಸದಸ್ಯರು ಸಭೆಗೆ ಬಂದರೆ ಅವರ ಭತ್ತೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಕಾರಿನ ಭತ್ತೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲಕಾರ್ಯದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಈ ಬೋರ್ಡಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದರು. ಕೆಲ ಒಳಮಾರ್ಗಗಳ ರಸ್ತೆ, ರಿಪೇರಿ, ಪಂಚಾಯಿತಗಳ ಕಾರ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರ ನೇಮಕ ಇಂಥ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಬೋರ್ಡಿಗೆ ವಹಿಸಿದ್ದ.

ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿಯೆ ಒಂದು ಬಾವಿಯನ್ನು ತೋಡಿಸಿದ್ದರು ಅದು 'ಮಾದರ ಗಾಣಿಯ (ಹಳ್ಳೆಯವರು) ಎಂದು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಬಾವಿ ಅವರ ಕೈಯಿಂದ ಹತ್ತಿರದ್ದವರೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ (ಮಾದಿಗರು) ಎಂದು ಕರೆಸಲಾದ್ದು ಶುದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಬ್ಬ ಸವರ್ಣೀಯರು ಆಗ ಒಬ್ಬದ ಹಿಂದೂಗಳು ಧನಿಯರಿಗೆ ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು ಈ ಬಾವಿಯನ್ನು ಮಾದಿಗರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ' ಎಂದು ಅದೇ ರೀತಿ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಬಳಿದವರ ಇಷ್ಟ ಆದರೆ ಆ ದಿನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸು ಅವರಿಗಾಗಿಯೇ ತೋಡಿಸಿದ ಬಾವಿ ಅವರಿಗೆ ಇರಲಿ ಎಂಬ ಹಠ

ಈ ಅನ್ಯಾಯ ನಡೆದೇ ಇತ್ತು - ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಚುನಾವಣೆಯ ಸಂದರ್ಭವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ
ಕೊಂಡವರಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ಇದಕ್ಕೊಂದು ಪರ್ಯಾಯವನ್ನು ನೀಡುವುದೇ ಉತ್ತ
ಮವೆಂದು ಬಗೆದು ತಂದೆಯವರು ಒಂದು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ಕುದುರೆಗೆ ಜೀನ ಹಾ
ಕಲು ಹೇಳಿ ತಾವು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಮರ್ದಾನಸಾಬ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಸವಾರಿಗಾಗಿ ತರುವ
ದ್ದು ಮರ್ದಾನಸಾಬನಿಗೆ ಮಾದರಗೇರಿಗೆ ಬರಲು ಹೇಳಿ ತಾವು ಏರಿದ ಕುದುರೆಗೆ 'ಚಲ್' ಎಂ
ದರು ನಡಿಗೆ ವೇಗದಿಂದ ಅರ್ಧ ಮುಕ್ಕಾಲು ಘಂಟೆಯ ನಂತರ ಹೋದದ್ದು ಮಾದರಕೇರಿಗೆ, ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲ
ಮಾದಿಗ ಮುಖಂಡರನ್ನು ಕರೆದು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕೊಡ ತರಲು ಹೇಳಿ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತೇ ಆ
ಬಾವಿಯ ನೀರನ್ನು ಎಳೆಸಿದರು, ಬೆಳಗಾಗುತ್ತ ಈ ಸುದ್ದಿ ಊರಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿತು, ಮಾದರು
ಮುಟ್ಟಿ ಬಾವಿ ಮೈಲಿಗೆ ಆಯಿತು ನಂತರ ಯಾವ ಹಿಂದುವೂ ಬಾವಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ
ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ!

ಹೀಗೆ ನನ್ನ ತಂದೆ ನ್ಯಾಯ ನಿಷ್ಠುರರು ಆಗಿದ್ದರು!

ಬಾವಿಯನ್ನು ಮಾದಿಗರ ವಶಮಾಡಿದರೆಂದು ಕೆಲವರು ತಂದೆಯವರನ್ನು ತೆಗಳ
ದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ - ಆದರೆ ತಂದೆಯವರು ಅದಕ್ಕೆ ಸೊಪ್ಪೇ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ!

ಬೋರ್ಡ ಅಧ್ಯಕ್ಷಪದವಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಇಂಥ ಕೆಲ ಉಪಕೃತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು
ತಂದೆಯವರು ಮಾಡಿದ್ದುಂಟು! ---

ಕೆಲ ಬಳಕಸ್ತೆಗಳ ರಿಪೇರಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನು ಈ ಬೋರ್ಡಿಗೆ ಸರಕಾರ ಒ
ಪ್ಪಿಸಿತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೆನಲ್ಲ, ಅಗಡಿ ಕಳ್ಳಾಪುರ ರಸ್ತೆ, ರಾಜಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೊಸ
ರಿತ್ತಿಗೆ ಸೇರುವ ದಾರಿ, ಅಗಡಿ ಕಾಟೇನ ಹಳ್ಳಿ ಮಾರ್ಗ ಇಂದವೆಲ್ಲ P.W.D ನೋ
ಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅಂಥವುಗಳ ರಿಪೇರಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನು ಈ ಬೋರ್ಡ್
ಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಿದ್ದರು. --- ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರನ್ನು ಕರೆದು ಆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ~~ಆಕ್ಕ~~ ಹರಾಜು ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಬೋರ್ಡಿನ ಕಾರ್ಯ
ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು!

ದೇಸಾಯರ ಸ್ವಂತ ಜೀವನದತ್ತ ನೋಡುವದನ್ನು ಮರೆಯುವದು
ಬೇಡ. ಬಾರಕೇರ ಮಲ್ಲಪ್ಪನನ್ನು ಚುನಾವಣೆಯ ಕೆಲಸದಿಂದ ದೇಸಾಯರ ಅತಿ ನಿ-
ಕಟ್ಟ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ಕಳುಹಲಾಗಿದೆ ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಏನು ಮಾಡಿದನೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡು
ವದು ಬೇಡವೆ?

ದಿನಾಲು ಮತ್ತೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದನೆಂಬುದು ತಿಳಿಯಿತು, ಹೋಗುವದು
ಬರುವದೂ ನಡೆದೇ ಇತ್ತು! ಆದರೆ ಹೋದ ಕೆಲಸ ಏನಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ!

ಅದೇನೊಂದು ದಿನ ಬಾರಕೇರ ಮಲಪ್ಪ ವಾಡೆಕ್ಕೆ ಬಂದ ೧೦ ॥ ೧೧ ಘಂಟೆಯ ಸಮಯ
ವಾಗಿರಬೇಕು ಧನಿಯರು ತಮ್ಮ ಎರಡನೆಯ ಚಹಾ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದರು
ಮಲಪ್ಪನನ್ನು ನೋಡಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಕರೆದರು. "ಏನು ಮಲ್ಯಾ ನಾ ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸ
ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೇನ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ನೀವು ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸಾ ಮರ್ತ್ಯಾಕಾಗತೈತ್ರಿ,
ಕೆಲಸ ಚಾಲೂನ ಐತಿ, ಆದರ ಈ ಕೆಲಸ ಅಷ್ಟು ಜಗರಕಲ್ಲ ಆಗಲ್ಲಾತಿ ಅನಿಸುವಲ
ದು ನಾ ಇಂದಿಂದ ವಾಡೆಕ್ಕ ಬಂದಿಲ್ಲ ಅಂದಿಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಕೇಳತೇನಿ. ನಾಲ್ಕಾರು

ಜನರ ಭಕ್ತಿ ಆಗೇನಿ ಕುರುಬರ ಕೇರಿಕ್ಕದುಕ್ಕೆ ಅಕಿಲ್ಮೆ ನೀವಾ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚೇನಿ
ಆಕೇನು ಬಿಡಿ ಹಣ್ಣಿಲ್ಲ ಗಂಡುಳ್ಳವಳು ಆತ್ಮಮುಟ್ಟಿಗೆ ಶ್ರೀಮಂತರಾ ಅಹುದು. ಶಿಲ್ಪ
ಹೇಳಿದಂಗ ಅವಳು ಕುರುಬಳ್ಕಂತಾ ಸರಿ ಅವರಿಗೆ ಗಂಡಿಮಲದವರಾ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ
ಅಂಥ ಶ್ರೀಮಂತರಲ್ಲದಿದ್ದರಾ ದನಕರ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹಾಲಮಾರಿ ಜೀವನಾನಿಸ್ತಾರ.
ಆದರ ಅಕಿನ್ನ ಮಾತಾಡಿಸಲಿಕ್ಕ ಆಗಿಲ್ಲ ಅವಳನ್ನ ತಡವಿಯಾ ಇಲ್ಲ — — —

ಯಾರೆರ ಅನುಕೂಲವಾಗುವವರು ಸಿಗ್ತಾರೇನಾ ಎಂದು ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತೇ
ತಾನ ~~ಇದ್ದಲ್ಲೆ~~ ಅದ್ದಲ್ಲೆ ಆ ಉದ್ದೇಶ ಇಟಕೊಂಡ್ರೆ ಸಿಗ್ಗಾವಿಗಾ ಹೋಗಿತ್ತೈನಿ — — — ಆದರು
ಉಳಿ ಹಿತವಲ್ಲದು - - - ಹಂಗಂತ್ಲೇಳಿ ಆಶಾಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ.

ಅಹುದು, ತಂದೆಯುಮರಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದಂದಿನಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ದುಗುಡ
ಇಲ್ಲ ಕಾಮದ ಕಿಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚೆದ್ದು ಕುಣಿಯುತ್ತಿದೆ, ಮೆಲ್ಲ ಕಾರ್ಯ ತಡಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ
ದು ಮನಸಿನ ಉತ್ಕಟತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ಮಲ್ಲನ ಸವಾರಿ ಸಿಗ್ಗಾವಿಗೆ ಹೋಯಿತು ಒಂದು ಬೇವಿನ ಗಿಡದ
ಕೆಳಗಿನ ತಂಪು ನೆರಳಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಕುಳಿತ, ಚಂಚಿ ಬಿಚ್ಚಿದ್ದ ತಂಬಾಕು ಮೆದ್ದಲು
ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಊರಿನ ನಡುಹರೆಯದ ಜನ ಒಂದು ಬಂತು —
"ಯಪ್ಪಾ ನನ್ನ ಎಲಿಗೆ ಸುಣ್ಣ ಹಚ್ಚ ತಿಂದು? — ಎಂದು ಕೇಳಿದ, ಬಾ ಬರೀ ಸುಣ್ಣಾ ತ
ಎಲಿ ಅಡಿಕೆ ಇಲ್ಲ ಹಕ್ಕ್ವಾಲೆ ತಂತ ಬಾ ಎಂದ ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಚಂಚಿ, ಅವನ ಕೈಗೆ ನೀಡಿದ ಆ ಚಂಚಿ
ಯಲ್ಲಿನ ವಿಶಾಲ ಹರವಿನ ಎಲೆ ಬುಡಲೆ ನೋಡಿ, ಆತನಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು ಅಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾದ,
ಅಷ್ಟು ಸುಂದರವಾದ, ಅಚ್ಚ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣದ ಎಲೆಯನ್ನು ಆ ಜನ ಇದುವರೆಗೆ ನೋಡಿ
ರಲಿಲ್ಲ! -- ಯಪ್ಪಾ ಯಾವ ಊರವ್ರೋ ಯಪ್ಪಾ ಕೈ ಎಲ್ಲಿ, ಯಾಲ್ಲಿ ಬೆಳೆತಾರ
ಇಂಥ ಸುಂದರ ಎಲಿ ಎಂದು ಆ ಎಲೆಗಳ ತಾರೀಫ ಮಾಡಲು, ಹಾಗಿದ್ದ ಬರೀ ನೋ
ಡಿದ್ರೆ ಚಂದಿಲ್ಲ ತಿಂದು ನೋಡು ಅದರ ರುಚಿನ ಎಂದ ಮಲ್ಲಪ್ಪ. ಆ ಎಲ್ಲ ಮೆಚ್ಚಿದ
ಆ ಗ್ರಹಸ್ಥ "ಯಪ್ಪಾ ನೀ ಹೇಳೋದ ಖರೇನ ಐತಿ ಇಷ್ಟು ರುಚಿ ಎಲ್ಲೀನ ನಾನು ಇ
ಲ್ಲಿಮಟ್ಟ ತಿಂದಿರಲಿಲ್ಲ' ಎಂದ ಆ ಗ್ರಹಸ್ಥ — —

ತೊಗೊ ಒಂದಿಷ್ಟ ಎಲಿ ನೀನು ಇಟಕೋ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಮಲ್ಲಪ್ಪ
ಒಂದಿಷ್ಟು ಎಲೆನ ಅವನ ಕೈಗೆ ತುರುಕಿದ. — — —

ತಾಂಬೂಲ ಮೆದ್ದಾಯಿತು! ಯಾವೂರು ನಿಂದು' ಎಂದು ಮಲ್ಲಪ್ಪನೇ
ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ. ನಾ ಇದ ಊರ್ಯಾ ಕಾಲಿ ಕುಂಬಳಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀ
ವನಾ ಸಾಗಸ್ತೇನಿ - - - ನಿಂದ್ಯಾವೂರು ಪ್ಪಾ ಎಂದು ಮರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದ.

ಹಾವೇರಿ ಹತ್ತರ 'ಅಗಡಿ' ಅಂತ ಐತಿ ಕೇಳಿರಬೇಕಲ್ಲ? ಎಂದ ಮಲ್ಲಪ್ಪ

ಹೌದ ಕೇಳೇನಿ ಮನ್ನೆ ಚುನಾವಣಿಗೆ ನಿಂತಿದ್ದರಲ್ಲ ನಿಮ್ಮೂರ ಧಣೇರು
ಆವಾಗ ಅವರಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರನಾ ನೋಡೇನಿ, ಏನ ತೇಳ ಎಂದಿ ನಿಮ್ಮ ಧನಿ
ಮ್ಯಾ ತೆಳ್ಳಿ ನೀಲಿ ಪಟ್ಟೆ ನಾಗಿರುತ್ತಿ, ದಪ್ಪ ನೀಲಿ ಕೋಟ ಹಾಕಿ ಬಿಳಿ ಚಣ್ಣಾ ಹಾಕೊಂಡು ಕುದರಿ
ಬಂದರ ಸುದ್ದ ಸಾಮ್ರಾಜನ ನಿಮ್ಮ ಧನಿ! ಅವರ ಬಂದಾರಂದ ಊರಮಂದೆಲ್ಲ ನೆರೆ
ತಿತ್ತು, ಅಂಥಾ ಧನಿ ನಿಮ್ಮ ದೇಸಾಯರು - ಒಬ್ಬ ರಾಜನೆ ಬಂದಾನೇನೋ ಎಂಬ

ಭಾಸ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು ನಿಮ್ಮದ್ದು ನೀವು ನೋಡಿದ್ರ--- ಎಂದ್ಹೇಳುತ್ತ ಅವನು ಮಾತು ಆಡಿದ---

ಮಲ್ಲಪ್ಪನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರೂರ ತೊಡಗಿತು ಧಣೇರ ಮೆಚ್ಚಿದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸುಖವೇನಾದರು ಸಿಕ್ಕೀತೋ. ಎಂಬ ಆಶೆ ಮೂಡಿ ಬಂದಿತು!

ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಬಾಯಿ ತುಂಬಿದ ತಂಬಾಕನ್ನು ಉಗುಳಿ ಬಂದ---

ಯಜಮಾನ್ರೆ? ಹಂಗಾರ ನೀ ಕೊಟ್ಟ ಎಲಿನ ಅಂಗಡಿಯ ಅಂದಂಗಾತು ಅದಕ್ಕ ಅಷ್ಟು ರುಚಿ ಬಂದಾವ ನೋಡ --- ಎಂದ. ಅಂಗಡಿ ಆಗಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯ ವಿಳ್ಳೆದೆಲೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಕರಾಚಿವರೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಎಲೆ ಪೆಂಡಿಗಳನ್ನು ಪ್ಯಾಕ್ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಾಣತನವಿತ್ತು. ಪ್ರತಿ ಸುತ್ತಿನ ಎಲೆಗಳ ಆರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಗಿಯನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು ಅಂದರೆ ಕರಾಚಿ ತಲುಪುವುದರೊಳಗೆ ಉದುರಿದ ರಾಗಿ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದು ಎಲೆಗಳ ಆರದ ಮಧ್ಯ ಅಂತರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಹೀಗಾಗಿ ಎಲೆ ಕೊಳೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಕರಾಚಿಯ ಜನಕ್ಕಾಗಲೀ ಉತ್ತರ ಭಾರತೀಯರಿಗಾಗಲೀ "ಪಕ್ಕೇಪಾನ" ಬಹಳ ಇಷ್ಟ ಅಂದರೆ ಎಲೆ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣ ಹಳದಿಯಾಗಿರುವ ಎಲೆಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚು. ಆಗ ಬೋಟಿನ ಮೂಲಕ ರೈಲಿನಲ್ಲಿಯ ಎಲೆ ಪೆಂಡಿಗಳು ಹೋಗಬೇಕು ~~ಪ್ರ~~ ಪ್ರಯಾಣದ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನಂತಾನೆ ಎಲೆಗಳು 'ಪಕ್ಕೇಪಾನ' ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು.

ನಿತ್ಯವೂ ಆ ಜನ ಅಂಗಡಿಯ ಮುಂದಿನ ರಸ್ತೆಯ ಬದಿಯಿಂದ ಹಿಂದಿನ ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಲ್ಲರ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಿವಿ ಅಗಲ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು ಮನಸು--- ~~ಕೈಗೆ ಹಸ್ತದಿಂದ~~ ಕುರುಬರ ಓಣಿಯ ಇವರ ಆಗಿ ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂದು ತವಕ ಪಡುತ್ತಿತ್ತು----" ಅಲ್ಲ? ಯಜಮಾನ ಇಷ್ಟೊತ್ತಿನಿಂದ ಮಾತಾಡುತಿದಿ ನಿನ್ನ ಹೆಸರ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲ? ಎಂದು ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಕೇಳಿದ ಇದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೆ ಎದುರಿನ ಗ್ರಹಸ್ಥ ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಕ್ಕು ಹಾದು ನೋಡು ಯಜಮಾನ್ರು ನನ್ನ ಹೆಸರು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ನೀವೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತ ನನಗೆ ಹೀಂಗ ಮಾತಾಡಿ ಆಡಿದಿರಿ, ನನ್ನ ಹೆಸರು "ಬಸವಣ್ಣಿ" ಎಂದು ಸವಣೂರಿಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರ್‍ಯಾಗೆ ಇದ್ದ ಮನಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಯಜಮಾನ್ರು? ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣಿ ಕೇಳಿದ

ಮಲ್ಲಪ್ಪ- ಕುರುಬರ ಓಣಿ ಎಷ್ಟು ದೂರ ಆಗತೈತಿ ನಿಮ್ಮ ಮನಿಯಿಂದ ಎಂದು ಕೇಳಿದ, ಯಜಮಾನ್ರು ಇದೇನು ದೊಡ್ಡ ಊರಲ್ಲ ಯಾವ ಓಣಿಗೆ ನಿಂತು ಕೂಗಿದರು ಇಡೀ ಊರಿಗೆ ಕೇಳತೈತಿ ನಮ್ಮ ಮನಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಂದರ ಕುರುಬರ ಓಣ್ಯಾಗ ಹಾದ ಹೋಗಬೇಕ. ಎಂದ ಬಸವಣ್ಣಿ

ಓ ಬಸವಣ್ಣಿ ಕುರುಬರ ಓಣ್ಯಾಗ ಒಂದಿಷ್ಟು ಶ್ರೀಮಂತರು ಯಾರಾರ ಇದ್ದಾರೇನ ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಮಲ್ಲಪ್ಪ--. ಅಂಥ ದೊಡ್ಡವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಆದರ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಸಾವಿತ್ರವ್ವ ಅಂತ ಅದಾಳ 8/10 ಎಕರೆ ದನಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಅದಾಳ ಹಾಲಿ ಬೆಣ್ಣಿ ಮಾಡಿ ಇದ್ದದ್ದಾಗ ನೆಟ್ಟಗಿದ್ದಾಳ! ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳು ತಮ್ಮಗ ಮದುವಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಾಳ ಆದರ ಅವ ಗಂಡಾಕಿ ಬಿಟ್ಟು ಆಗಾಗ ಕುಡಿದು ಬರತಾನ ಎಂತ ಅವನಿಂದ ಅವ್ವಗಾಗೇನು ಬ

ತನ್ನ ಇಲ್ಲ ಕುಡಿಸ್ಕೊಂಡಾಕ್ತು ಅಕ್ಕನ ಕೊಡಬೇಕು- ಅಳಿಯ ಇದ್ದಾ ಇಲ್ಲಂದಾ
ಗ, ಆದರೆ ಮಗಳು ತಿಲುವಿ ಬಂದೂ ಅವಳ ಹಾಲುಬೇಕೆ ನೆಮಪಾಡಿಕೊಂಡು
ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಿರಂಗೆ ಹೆಂಡಿಷ್ಟು ಮಗಳ ಸಂಗಡ ಮಾತಡ್ಕೊಂಡು ಬರಾಕ ಹೋಗಿರತಾರ ಅಂಥ
ಪ್ರಸಂಗದಾಗ ಶಾಮಂತ್ರವ್ವ ಅಂಥವರಾದಿಗೂ ಹುಳುಪ್ಪ ಹತ್ತದಂಗ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳ
ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಮಾಡತಾಳೆ.

ಆದರ್ಶವು ಬೆಲ್ಲ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಇರುವೆ ಮುಕರಿಕೊಳ್ಳೋದ! ಹ್ಯಾಂಗಿದೆ ಬೆಸನ
ಬಂದ್ಹಾಂಗೆ ---

ಬೀರನ ಅಕ್ಕ ಅಷ್ಟು ಶುದ್ಧ ಅವಳೇನು --? ಎಂದ ಮಲ್ಲ

ರಜ್ಜ ಈ ಮಾತು ಹೇಳೋದು ಭಾಳ ಕಠಿಣ ಎಪ್ಪ- ಹದ್ದುಗದ್ದಲ
ಇಲ್ಲದವ್ಕ ಕೆಲ ಶ್ರೀಮಂತರು ಕದ್ದು ಬಂದ ಹ್ಯಾಂಗ ಹೋಗಿರತಾರ ಅಂಬೋ ಸುದ್ದಿ
ಮಾತ್ರ ಕೇಳೇವಿ ಆದರ ನಾಂತೇನ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಿಲ್ಲ ---- ಎಂದ ಬಸವಣ್ಣ

ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು ರಜಾರನ ಹಿಡಿದರ ಈ ಕೆಲಸ ಆಗತೈತಿ ಅಂಬೋ
ದನ್ನ ಹೇಳಾಕ ಸಾಧ್ಯ ಐತೇನ ನಿನಗ" ಎಂದು ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಕೇಳಿದಾಗ ಬಸವಣ್ಣ
ಯೋಚಿಸಿಂದು ನಕ್ಕ ---

"-- ಇದ್ದೇನ ರಜ್ಜ ಈ ಕಾಯ್ದಿಸಾಗ ---. ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಂತೆ.
ಮುಚ್ಚಿರಲಿ ನಾಹೇಳತೀನಿ ನಿನಗ" ಎಂದು ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಬಸವಣ್ಣನ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿದ-

ಏ ಬಸವಣ್ಣ. ಈವರಾಗ ಎಪ್ಪ ಮಜಾ, ಶ್ರೀಮಂತನ ಹುಡ್ಗ ಅಂತ ಆಳಕೊಂಡ್ರಾಗ
ಕಾಣತೈತಿ ನೀನು, ನೀ ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲ ಮನ್ನಿನ ಚುನಾವಣಿ ಹೊತ್ತಿನ್ಯಾಗ ನೀನು ನಮ್ಮ
ಧನಿನ್ನ ನೋಡಿದಂತೆ ~~ಹೇಳಿದಿ~~, ಅವರ ರೂಪಾನ ವರ್ಣನ ಮಾಡಿದಿ, ಆ ಧನಿ ಇಲ
ಚುನಾವಣಿ ಹೊತ್ತಿನಾಗ ಬಂದಾಗ ಆ ಶಾಮಂತ್ರ್ಯಾವನ ಮನಿಯಾಗ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆಡ ನನ್ನ
ಹಿಂದ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟ ಧನಿ, ಇಂಥಾದೊಂದು ಕೆಲಸ ಇದ್ದರ ಧನಿ ನನಗ ಹೇಳೋದು ಗುಟ್ಟಿನಿಂ
ದ ಮಾಡಬೇಕು. ತಪ್ಪಿ ಎಲ್ಲರ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿದರ ಬದುಕಿನಾ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಕಲ್ತೈತಿ ಹೋ-
ದಲ್ಲೋ?--

ರಜ್ಜಾ ಬಂದರಡಿನ ಈ ಊರಾಗ ನಿಲ್ಲಾಕ ಸಾಧ್ಯ ಐತೇನ್ ನಿನಗ, ಅಂದರ
ಊರಾಗ ಓಡಾಡು ಅದ್ರಾಗ ಶುಳುವು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಕ ಆಕ್ಕೇತಿ--?

-- ಕೆಲಸ ಮಾಡತ್ತೇನಿ ಅಂದ್ರ, ಎರಡದಿನ ಅಲ್ಲ ನಾಲ್ಕುದಿನ ಇರತ್ತೇನಿ ಆದರ ಒಂ
ದು ದಿನ ಊರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೋಗಿ ಬರತೇನಿ. ~~ಮಲ್ಲ~~ ಬಸವಣ್ಣ ನೀ ಭಿಡೆ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ ನಿನ್ನ ಕರಾರು ಕುಂ
ಬಕ್ಕ ಇಟ್ಟಿದರ ಬುಕ್ಕಾನ ನಾಕೊಡತ್ತೇನಿ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಯಾರಿನಾದರು ಕುಡಿಸೋದಕ್ಕ ಮುಂಡ
ದಕ್ಕ ಅವರ ಖರ್ಚಾದರೂ ಅಷ್ಟುಬಿಲ್ಲ ನೀಕೊಡುವಾಂಗ ಆದಕ್ಕ ನೀ ಹೇದಾ
ಬ್ಯಾಡ -- ಎಂದ್ಹೇಳಿ "ಇವತ್ತ ಕೆಂಬಿನ್ಯಾಗ ನಾ, ಅಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರತೇನಿ" ಎಂದ್ಹೇಳಿ
ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಹೊರಟ ---

ಅಗಡಿ ಕುಳಿದಿದ್ ಮಲ್ಲಪ್ಪ ತನ್ನ ಮನಿಗಿ ಹೋಗಿಲ್ಲ ನೇರವಾ ತೆಕ್ಕೆ ಹೋದ
ಗುಂಡು ಇವನಾಗ್ಲು ಹಾರುವದೇ ತಡ ಮಲ್ಲ್ಯಾ ನೀ ಊರಿಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದೋ ಎಂ
ದ ಮಾಡಿದ್ದ. ಅಂತೂ ಬಂದಲ್ಲ ---! ಏನರ ಕೆಲಸ ಆಗಂಗೈತ್ಯಾ? ಎಂದು

ಆತುರದ ದನಿಯಲ್ಲೇ ಕೇಳಿದರು. ನಡೇಶನ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಪತ್ತ ಒಂಬತ್ತು ಎಳ್ಳಿನಿಶ್ಕಂಗ ಆಗೇತಿ ಅದಕ್ಕ ಬಂದಿದ್ದ ಜನರನ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟೆನು. ನಾಳೆ ಮಾತ್ರ ನಾ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗತೇನಿ. ಗುಡದಯ್ಯನ ಹೆಸರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮುಂದರಿಸತೇನಿ ನೋಡೋಣ ದೇವರ ಇಚ್ಛಾ ಹೆಂಗೈತೋ--?

ನಾಳೆ ಹೋಗಿಯೇಬಿಡು ಬೇಗ ಹೋಗು — ಎಂದ್ಹೇಳಿ ಧಣಿಯರು ಒಳಗೆ ಹೋದರು ಮಲ್ಲಾ ಮನೀಗೆ ಹೋದ. —

ಮರುದಿನ ಗಂಟೆಯಂತೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಲ್ಲ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಹಣೆಗೆ ವಿಭೂತಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅದರಮೇಲೆ ಗುಡದಯ್ಯನ ಭಂಡಾರ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ನಿವದ ಪೋಷಾಕಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದಿದ್ದ! ಅವನ ಪೋಷಾಕು ಎಂದರೆ ಏನು ಕಚ್ಚೆಪಂಚೆ, ಬಗಲಬನಿ ಅಂಗಿ ಬಿಳಿರುಮಾಲು ಹೆಗಲಮೇಲೊಂದು ಮಾಸಿದ ಅಂಚಿನ ದೋತರ. ಚೆಂಬಿಗೆ ಎಲೆಅಡಿಕೆಯೆಲ್ಲ ಅಂಗಿಯ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. —

ಬಂದ ಧಣಿಯರನ್ನು ಕಂಡ, ಅಂದು ಆಲಾಹಾರಕ್ಕೆ. ವಗ್ಗರಣೆ ಅವಲಕ್ಕಿ ಆಗಿತ್ತು, ಬಂದು ಪ್ಲೇಟಿನಲ್ಲಿ ಅವಲಕ್ಕಿ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ನೀರು ಅವನಮುಂದೆ ಬಂದವು, ನಂತರ ಚಹಾ ಕೂಡ ಬಂತು ತಿಂದಾದಮೇಲೆ ಹೊರಡ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದ ಆಗ "ಮಲ್ಲ್ಯಾ ತಡಿಯಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಕರೆದು ಧಣಿಯರು ಅವನ ಕೈಗಿಷ್ಟು ನೋಟುಗಳನ್ನು ತುರುಕಿದರು - ಧಣಿಯರು.

ಅಗಡಿಯಿಂದ ನೇರ ಸಿದ್ಧಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದವನೇ ಬಸವಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದ. ಅವನು ಮೊದಲು ಭೆಟ್ಟಿಮಾಡಿದ್ದ ಕಟ್ಟೆಯಮೇಲೆಯೇ ಮಲ್ಲಪ್ಪನನ್ನು ಕಾದಿದ್ದ ಮಲ ಬಂದು ಕುಳಿತು "ಏನ್ ಬಸವಣ್ಣ ಏನರ್ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸುಳಿವು?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ. "ಆಗೇತಿ!" ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣ ಮಲ ಏನು ಆಗೇತಿ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಮುಖ ಅರಳಿದಂಥಿತು ನಸೆಯ ಮೌನವೇ ಮಾಡಿತು! ಸಾಮಂತ್ರಪ್ಪನ ಮನೆಗೆ ಪರಿಚಾರಿ ಇದ್ದವನು ಆಗಾಗ ಅವರಮನೆಗೆ ಹೋಗುವವನು ಕರುಬರ ಓಣಿಯಲ್ಲೇ ಇರುವ ಇಳಿಗಂಡಿ ತಿಪ್ಪಣ್ಣ ಎಂಬವನ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿತ್ತು ನೋಡೋಣ ತಡಿ ಇವನಿಂದ ಏನಾದರ ಕೆಲಸ ಆಕ್ಕೈತ್ಯೇನ ಎಂದು ತಂಬಾಕದ ಸೇವನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗುರುತಾನಮಾಡಿಕೊಂಡೆ ಹಂಗ ಮಾಗದಲಾ ಅವನ ಪರಿಚಯವಿತ್ತು ಆದರ ಅದನ್ನೆಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಮಾಡಲಿಲ್ಲ ತಿರಕಪ್ಪನ ತೋಟದ ಕೆಲಸ ಕಬರಿದ್ದ ತಿದರ ಎಲ್ಲಾ ದಿನಾನೂ ಇಬ್ಬರೂ ಬಂದ, ತೋಟದಾಗಿನ ಕೆಲಸ ಸಿಗಲೈತಿ ಅಂಬೋದು ಬರೋಬರಿ ಇರಲ್ಲಿ ಆದರ ಚೆಂಜನಾನ ಎಲ್ಲರ ಕಾಪಲಿದ್ದು.

ತಿರಕಪ್ಪನು ನೋಡಿ ಸಾಮಂತ್ರಪ್ಪ ಯಾಕಲಾ ತಿರಿಗ್ಯಾ ಈ ದಿವಸ ಎಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ದಿ ಕಂಡೇ ಇಲ್ಲ! ಇಲ್ಲಬಿಡ ಯಪ್ಪ ತೋಟದ ಕೆಲಸ ಬ್ಯಾಳಿ ಆಕ್ಕೈತ್ತು ಹೊತ್ತಿನಮೇಲ ಬರಾಕ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಇವತ್ತ ಒಬ್ಬಾಕಿ ಸಿಸ್ತಮ್ಮನಾಗಡಾಲ ಏನಾರ ಕೆಲಸಾ ಐತೇನಾ ಎಂದು ಕೇಳಾಕ್ಷಿದ ನಡೂರಾಗರ ನಾನು ಬರತ್ತೇನಿ ಎಂದು ಬಂದ - ಬಸವಣ್ಣಗ ಒಬ್ಬಾಕಿ ಹಾಲು ಬೇಕಾಗೈತಂತ - ಇವತ್ತ ಹಾಲ ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ ಬಿಡು ಕೈಸಾಮಾನ ಮಸ್ಸಾನ ತರಾಕ ಬಂದಿದ್ದಾರಾತ ...

ಒಂದು ಒಕರಳಿ ಕಾಲ ಅದು ಪ್ರೇಮದು ಕೇಳಿ ಕಬಂದಿದ್ದರು ಹಂಗರ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಹುಡು
ಜೀವಾತ ಆಗಿ ಹೋದಾಳು! ಅಂತು ಕೆಟ್ಟು ಕ್ಕೋಳುವಿದೆ -- --

ಹೋಗಲೇ ಬಿಡು ಸಾವಕ್ಕ ? ಮನೆ ಯಾಕೋ ಏನೋ ಪಹಾರ
ಬಂದು ಹೋಗ್ತೀರಿ? ಹಿಡ್ದು ನಿಂದು ಅವಕ್ಕ ಸಾವಕ್ಕ ಕೆಣಕಿದರ ಕೇಳ್ತಾರ. ಅವರ ಮನೆ ಅವರ
ಬರತಾರ, ಅವರ ಹೋಗತಾರ ಅದಕ್ಕ ನಿನ್ಗ್ಯಾಕ ಆಕೀ ಕೇಳಿದ್ಳಿ.
ಸಾವನ್ನಾರ ಬಂದಿದ್ದು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಮಾತ್ರ, ಅದು; ಹೀ ಮಾತಾಡಿ
ಎಲ ಅತಿಕೆ-ಕೋಳಿ ಬಿಡ್ಬೇಕ--

ಹ್ಯಾಗ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣಿ - ತಿರಸ್ತಾ ಇಬ್ಬರು ಬಳಿ
ದಿದ್ದರು ತಿರಸ "ಅಕ್ಕ ಬಲದಾನ ನಿನ್ನ ಅಳ್ಯಂದು? ಎನ್ನುವದ್ಕೆ ತಾಡ ನನ್ನಕ್ಕಂತ
ಹೆಚ್ಚು ನನಗ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕು ಅವ ಹೆಂಗರದಾಗ ಬಿದ್ದಾವ ಅಂಬೋದು! ಅಲ
ಬೆ ಸಾವಕ್ಕ ಇಂಥಾ ಚಂದ ಮಗಳದಾಳ ಚಲೋ ಮನಿ ನೋಡಿ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿ
ಕೊಡಬಾರದ? ನಾಲ್ಕೈದ್ ತಿಂಗಳು ಆಯ್ತು ಬಂದು ಸುಖವಾಗಿ ಇರಾಕ ಅನುವಾದೀತು ಇನ್ನ
ಎಷ್ಟು ದಿನ ಅಂತ ಆ ಹುಡುಗನ ಕೈಯಾಗ ಬಿಡಬೇಕಂತಿ - "ನೀ ಹೇಳೋದು ಖರೆ
ತೈತಿ ನನಗ ಆದರ ಏನ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ತಿಳಿವಲ್ಲದಂಗ ಆಗೇತಿ - . --

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣಿ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿದ, ಸಾವಕ್ಕ ನೀನು ತಪ್ಪು ತಿಳ
ಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಅಂದರ ನಾ ಒಂದು ಮಾತ ಹೇಳಬೇಕಂತ ಮಾಡೇನಿ. -- ಹೇಳಂದ್ರ ಹೇಳತೀನಿ
ಮನ್ನೆ ಚೋಳರ್ ಚುನಾವಣಿ ನಡೆದಿದ್ದು ನಿಮ್ಗ ಇರಬೇಕಲ್ಲ. ಓಟು ಕೇಳಾಕ
ಬರತಿದ್ದರಲ್ಲ ಕುದುರಿ ಸವಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರ ಅರ್ಜಿ ದೇಸಾಯರು ದೊಡ್ಡ
ಜಮೀನದಾರರು ದೊಡ್ಡ ಕಮತ ಮಾಡತಾರಂಬ ದನಕರುಗಳು ಹೇಳಲಾರದಷ್ಟು ಬಹಳ
ಮಗಳ್ ಅಂಥವರ ಮನಿ ಹ್ಯಾಂಗ ನಡೀತಿದ್ದಾರ ಹೇಳು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಾಕ ಬರತೈತಿ.
ಬೇಕಂದರ ನನಗ ಖರೆ ಗೊತ್ತು ಅದರಲ್ಲ ಚನ್ನಪ್ಪ ಭರ್ಮಪ್ಪ ಅವರನ್ನ ಮಾತ
ಕೇಳಕೋ ಅಂತಂದರ ವಿಷಯ ಸೋಮ್ಪೆ ಎಲ್ಲಿನಾಕ ಜನ ಮಗಳು ಬಿಡಿ ಹೋದ್ರ
ಅಂದಿರಬಾರದು ನಮ್ಮ ಕಲಮಾನ ತಿರಗಬೇಕು ಜನರ ಬಾಯಿನಾ ಬಿದ್ದೀತು

ಬಸವಣ್ಣಿ ನಿನ್ನ ವಿಚಾರವೇನೋ ಬರಾಬರ ಐತಿ ಆದರ ಆ ಕೆಲಸ ನಾವ್ತ ತಕ
ಕೊಂಡ್ರ ಆಗತೈತೆಲ್ಲ - "ನೋಡಕ್ಕ, ಮೊದಲ ನೀನು ಚನ್ನಪ್ಪ ಭರ್ಮಪ್ಪ ಅವರ
ಕಿವಿಮ್ಯಾಲ ಹಾಕು - ಅಂತಂದರೆ ನಿನ್ನ ಮನಿದು ವಿವರ ಇಂಥ ವಸ್ತ ಇದ್ದರ ಅವರ
ನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಯಾ ಮಾಡೋದೇಕೆಲ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ನಿನ್ನ ಮನಿ ಬಾಜೂಲ ಬರದ
ದರಗ ವಿಷಯ ತಿಳಕೊಂಡೇನಿ" ನೀ ಆಗಲಿ ಅಂದರ ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸ, ಆಗ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವ ಬಸವಣ್ಣಗೆ ಹೇಳಿದಳು "ನೋಡ್ತಂಗಿ ಭರಮಪ್ಪ ಚನ್ನಪ್ಪ ಮನ್ಯಾಗ
ಇದ್ದ್ರೆ ಕರಕೊಂಡು ಬಾ" ಎಂದಳು ಬಸವಣ್ಣಿ ಹೋದ ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನೆ ಕಂಡು ಬಂತು
ಇಲ್ಲದ್ರೆ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಬಸವಣ್ಣಿ ಮನಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ.

ಬಸವಣ್ಣಿ ತನಗೆಷ್ಟು ಹೇಳಿದ ವಿಷಯವನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಒಂದ ಕಾಲ
ಮಾಡಿ, ಮನಸ್ಸಿನ ಮುಂದ ಮಾಡಿ ಒಂದ ತನ್ನ ಬಿಟ್ಟಂತಾದ ಭರಮಪ್ಪ ಚನ್ನಪ್ಪ
ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು, "ಅಲ್ಲ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಈ ವಿಷಯವಾನ ನಮಗೆ ಮುತ್ತ ಹೇಳಾ

ರಾಗಿತ್ತ್ಸ,

ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಏಕೆ ಅಂತ ಅಳಿಯನನ್ನ ಮನೇಗೆ ಇಟ್ಕೊಂಡಿದೀ, ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗ್ತಾಳೆ ~~[illegible]~~ ಫಲಗಾ ಮೇಲೆ ಮನಸ್ಸು ಗಟ್ಟಿ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಂದರ ಅವಳು ಯಾರ ದೀಗೆ ಬೆನ್ನತ್ತಿ ಹಿಡಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ರೆ ಏನಾಗುತ್ತಿದ್ದರೋ? ಹಿನಗಾ? ---

"--ಹೌದು ಬಸ್ಣೋದು ಆರಕ್ಕೊಂದು ಸಾಯಿಸನೇನೋ ಬರೋಬರ ಮೇಲೆ. ಆದರೆ ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡೋರ್ಯಾರು ಯಾರಾದ್ರೂ?.

ಬಸವಣ್ಣಿ ಈ ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ಇದರಲ್ಲೇನೇ ಪಳಗಿದಷ್ಟು ಅನುಭವ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೋ ಎಂಬುವಂತೆ- ಅವನ ಮಾತಿನಂಗಾಗಿತ್ತು! ---

ಬಸವಣ್ಣನ ಬಾಯಲ್ಲಿಗೆ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ರೆಂಗಾ ಹೋಗ್ತಾನ್ನಾಗೇಲೆ, ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸ ಮಾಡೋಕೆ ಡೌಟಿಲ್ಲ ಅಂದರ ಪ್ರಿಯಾಂದಾರ ಇಷ್ಟು ಇಲ್ಲೇ ಬಂದಾನ ಅವನ ಕರಕೊಂಡು ಬಂದೀನಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲರಿಗಾ ಕೇಳಿ ಎಂದು [illegible] ~~[illegible]~~ ನಿಮ್ಮಗೆ ತಿಳುಸ್ತಾ ನಗಾಡಿದರು!

ಬಸವಣ್ಣ ಅರಳಿಕಟ್ಟೆಗೆ ಹೋದವನೇ ಬಾಕಿ ಮಲ್ಲಪ್ಪನನ್ನ ಕರಕೊಂಡ ಬಂದ!

ಆಗ ಇನ್ನೇನು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ಬಂದಿತ್ತು- ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಬಂದಾಗಲೇ ಹಿಟ್ಟಿಗೆ ಇತ್ತ ಇಟ್ಟಂಗಿಯಿಂತ ಬಾಕಿ ಇದ್ದಳು. [illegible] "ಬಿ ರತಿ" ಎಂದು ಮಗಳು ಕರದಷ್ಟು ಅಷ್ಟು [illegible] ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ [illegible] ಮೊಲ್ಲ ಇದೋ ಕಟ್ಟೆಪ್ಪ ಹುಕ್ಕಿತ್ತಳು. - ಅವಳು ಒಳಗೇ ಇದ್ದರೂ ಇವರೆಲ್ಲ ಮಾತಾಡಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು.- ಬಿಸ್ಲೇಂಬುವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ನೇರ ಹೇಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರಲ್ಲ: ಅವಳ ನಿಮ್ಮ ತಿಂಗಾ ಟ್ಯಾನಿಗಿರಲಿ ---.

ಭರಮಪ್ಪನ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ: ಬಾಕಿ ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಅಂದರೆ ನೀವನ್ನಿ? ಮನ್ನಿನ ಚುನಾವಣಿ ಮೇಳಕ್ಕೆ ಬರಲಿದ್ದೀರಿ(ನ್ನಿ), ಭಾರೀ ಅದಾರ್ರಿ ನಿಮ್ಮ ದೇಸಾಯರು ಲಕ್ಷಣವಂತ ನೀಲಿ ಪಟಗಾಸುತ್ತಿ ಕುದುರಿ ಮ್ಯಾಲ ಬ~~[illegible]~~ಂದರಂತೂ ಯಾವದೋ ರಾಜಾನ ಬಂದಾನೇನೋ ಎಂಬುವಂತು, ಅಪ್ರು ಬಂದರ ಊರಾನ ಮಂದೆಲ್ಲ ಬರಲಿಕಚ್ಚಿ ನಿಲ್ತಿದ್ದರು ---. ಆರತಿ ಬಂಡಾರ ಹಾಡಾಕು --

ನಿಮ್ಮ ಧಣೇರು ಶೋಕಿನಾ ಅದಾರ ಅಂತಃಕರಣತ್ತಿಕೆ ಇಲ್ಲಂದರ [illegible] ತ್ರ್ಯಾನ ಮನಸ್ಸ ನೋಡಿದ್ದೂ ಮಾವಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಅಕಿ ನಡೆಬಾಕಣಗಿಲ್ಲ ಎಂಥ ಚೆಲುವಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಿನಬಣ್ಣ, ಮಾವಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾಗಿ ಇದ್ದರೂ ದುಷ್ಟಳಿ, ಆ ಹುಡುಗಿನ ನೆಂಗೆ ಬಾಳೆ ಮಾಡಲೇಕೆ [illegible] ಬಾಳೆ ಮಿನ [illegible] ದಾಳಾತ್ತು ಬಾಳೆ!

ಅಂತು ಹೊಡಿದ ಆಟ ಬಂದ ಹುಂತಕ್ಕೆ ~~[illegible]~~ [illegible] ಎಂದು ಮಲ್ಲಪ್ಪನ ಮನಸ್ಸಿನ್ಯಾಗೆ ಒಂದರೀತಿ ನೆಮ್ಮದಿ ಕಾಣಿಸಿಕ ಹುರುಪಾಯಿತು, ಅದನ್ನೇ ಮೊಗದಾ ಹಾಕುತ್ತ ಮಲ್ಲಪ್ಪ, ಹಂಗರ ನನ್ನ ಮಾತ ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಒಪ್ಪಿಗಿ ಮೇಲೆ ಅಂತ ತಿಳಿಕೊಳ್ಳಿ! [illegible] ಭರಮಪ್ಪ, [illegible] ನಿಮ್ಮ [illegible] ಮಾಡಬೇಕಂತೀನಿ [illegible] ಎಂದು ಹೇಳಿದ, ಅಂದರ ಧಣೇರು ಮನಸ್ಸಿಗೆ [illegible] ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು [illegible] ಅಂದು [illegible]

ಭರಮಪ್ಪನ ಆಗಿನ ಸಮಾಜಸೇವೆ [illegible]

ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಅವರಿಗೆ [illegible] ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಮೊದಲ ಮಾಡಿದಾಗ ಧೈರ್ಯದಿಂದ [illegible] ಎಲ್ಲ ಬಂದಿದ್ದರು [illegible] ಎಲ್ಲ ಏನು ಕಾಯಿಲೆ [illegible] ಎಂದು ಕೇಳಿದರು ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಕೆಲವೇ ದಿನ [illegible] ಶಿವಮಂತ್ರವನ್ನ [illegible] ಅವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು

[illegible] ಅವರಿಗೆ [illegible] ಶಿವಮಂತ್ರ ವನವಾಸ [illegible] ಬಂದಿದ್ದ ಸುಖಾನು [illegible] ಇವನ್ನೆಲ್ಲ [illegible] ಕೆಲಸ [illegible] ಬಂದು [illegible] ಶಿವಮಂತ್ರವನ [illegible] ಅಂದ್ರ ಕೆಲಸ [illegible] ಬಂದೆ [illegible] ಈ ಪ್ರಸಂಗ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮಾತ [illegible] ಅಂತ್ಹ ಬಂದೇನಿ. [illegible] ಅವಲ್ಲ [illegible] ಅರ್ಧ [illegible] ನಡಕೊಂಡರು. ಆದರ [illegible] ಬರಬೇಕಾಗತ್ತೇತಿ. ಎಂದಮ್ಮ 'ಆಗಲಿ' ಎಂದರೂ [illegible] ಎಲ್ಲ ಮತ್ತೆ [illegible].

ಈ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಭರಮಪ್ಪ - ಚನ್ನಪ್ಪ ಇಬ್ಬರು [illegible] ಸಮಾಜ [illegible] ಶಿವಮಂತ್ರವನ ಮಕ್ಕಳ [illegible] ಅವರ ಮುಂದಿನ ಜೀವನ [illegible] ಎಂಬುದರ [illegible] ವಿಚಾರಗಳನ್ನು [illegible]:

ಶಿವಮಂತ್ರಪ್ಪನ ಮಕ್ಕಳ [illegible] ಅಗಡಿ [illegible] ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರಿಂದ [illegible] ಮದುವ್ಯಾದ [illegible] ಬರಬೇಕು [illegible] ಇಲ್ಲ, ಇಂಥ ಈ [illegible] ಮಾಡಿದ ವಿಚಾರ [illegible]:

[illegible] ಮನಿ [illegible] ಒಂದು [illegible] ಭಾಳ [illegible] ಯವರಿಗೆ [illegible] ಮಾಡಿದರು [illegible] ಅಲ್ಲದ ಅವರ ತಂದಿ [illegible] ನವಕರಿ [illegible] ಇದ್ದಾಗ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಗುಜರಾತ ಇಂಥ [illegible] ಅವರ [illegible] ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ [illegible] ಕನ್ನಡವೂ ಇಲ್ಲ ಹಿಂದಿ ಮರಾಠಿನೂ ಇಲ್ಲದಂಗ [illegible] ಬಹಳ [illegible] ಅವರ ಹೆಂಡಂದಿರು ಮಕ್ಕಳು [illegible] ಬೇರೆ ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗ [illegible] ಒಬ್ಬ [illegible] ಮಗಳು ಅವರ [illegible] ಅವಶ್ಯ [illegible] ಅಗಡಿಯ [illegible] ಅವರಿಂದ [illegible] ಒಬ್ಬ [illegible] ಅಂತ [illegible] ಶಿವಮಂತ್ರಪ್ಪನ ಮಕ್ಕಳ [illegible] ಅದರ [illegible] ಅದರಾಗ [illegible] ಎಷ್ಟು! ಅಂತ [illegible]

ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಅಪ್ಪನ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಿಬಿಟ್ರು, ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸ್ತೀರಿ ಎಂದು,
ವಿಚಾರದಿಂದ ಈ ಹೊತ್ತು ಮಾಡೋಣ ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೇಳೋದು ಇದೇ ಮಾತು
ಇದನ್ನ ಯಾರಾರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಬೇಕು ಹೊರಡಿಸುವರಿಗೆ — — — .

ದಿಗ್ಗಾವಿಯ ಹಿತವಂತರು ಮಾಡಿದ ವಿಚಾರವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಮಲ್ಲಪ್ಪ
ಧಣೇರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ. ಹಾಗು ನೀವೊಬ್ಬರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ದಾಪ್ರು! ಎಂದೂ
ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟ. ನಂತರ ಧಣಿಯರು ಒಂದು ದಿನ ಹಾಗೆ ಹೋಗಿ ಸಾವಂತ್ರವ್ವ
ಭರಮಪ್ಪ ಇವನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿಯಾದರು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ತಿರಗಾ ಇಬ್ಬ
ರೂ ಇದ್ದರು. ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಅಪ್ಪನ ಭೆಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ ಮಲ್ಲಪ್ಪ

ಇನ್ನು ಅಪ್ಪನ ಅಗಡಿಯ ದ್ಯಾಮಯರ ವಾಡೆಯನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸವೆನ್ನ
ಎಂಬ ಶಿರೋನಾಮೆ ಹೊತ್ತು ಪ್ರವೇಶವಾಗಬೇಕು ಆ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಬಹುಕಾಲ ಮು
ದಕ್ಕದಾಗಿಲ್ಲ. ಶಿಗ್ಗಾವಿ ಹತ್ತಿರದ ಗಂಗೆಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗುವುದು
ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಅಪ್ಪನ ಅಗಡಿಗೆ ಬರುವದು ಎಂದೂ ನಿರ್ಧಾರವಾಯಿತು

ಧಣೇರು ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಕೋಲಕಾರ ಮರ್ದಾನಸಾಹೇಬನ ಸಾರಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಟಾಂಗಾದಲ್ಲಿ ಗಂ
ಗೆಭಾವಿಗೆ ಹೋದರು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶಿಗ್ಗಾವಿಯ ಜನ ಎಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರು - ಅಲ್ಲಿಯ ದೇವರಿ
ಗೆ ಹಣ್ಣುಕಾಯಿ ಮಾಡಿಸಿದರು ಸಾವಂತ್ರವ್ವ ಮುಂಚಿನ ದಿನದ ಹಾಲನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಮಾರ
ದ್ದೆ ಬನ್ನಿಗೆ ದಪ್ಪಕೆನೆ ಬರುವಂತೆ ಕಾಸಿ ಹೆಪ್ಪುಹಾಕಿ ಉತ್ತಮ ಕೆನೆಮೊಸರನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿ
ಸಿದ್ದಳು ಜೋಳದಲ್ಲಿ ಅವಲಕ್ಕಿ ಪುಠಾಣಿ ಮಿರ್ಚಿಬಜಿ, ಮಿರ್ಚಿ, ಬಜಿ ಕಾರದಾಣಿ ಮಂಡ
ಕ್ಕಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಇದ್ದವು, ಅದರ ಜೊತೆಯ ಲೋಕಾಚಾರಾದಿ ಮಾತುಕತೆಯಾದಮೇಲೆ, ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರಾ-
ರಂಭವಾಯಿತು.

ಭರಮಜ್ಜನ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಧಣ್ಯಾರು ಅಂದರ ನಿಮ್ಮಂತಾ ಎದಿ ಇದ್ದವರ
ಇರಬೇಕ ಅಪ್ಪಾದರ ಬರೀ ಧೈರ್ಯ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಉಪಕಾರಮಾಡೋ ಬುದ್ಧಿ ಅಂತಃಕರಣ
ಎಲ್ಲಾನು ಇದ್ದಂಗಾ ತುಂಬಿರಬೇಕು. ಅಂದ್ರ ಸಾವಂತ್ರವ್ವನಂತಹರ ಜೀವ ಹಸನಾದೀತು. ನಿಮ್ಮಬಗ್ಗೆ
ಕೇಳಿದ್ದೆ ಚುನಾವಣಿ ಹೊತ್ತಿನಾಗ ನೋಡಿದ್ದೆ ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಸಮೀಪದಿಂದ ನಿಮ್ಮನ ಕಾಣೋ
ಯೋಗ ಬಂದಿದ್ದಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕ ಬಾಕಿ ಮಲ್ಲಣ್ಣನ್ನ ಎಷ್ಟು ಹೊಗಳಿದರೂ ಕಡಿಮಿನ ಮಲ್ಲಣ್ಣ
ನಿಮ್ಮಬಗ್ಗೆ ಎಳಿಎಳಿಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳ್ಯಾನ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿದಮ್ಯಾಲ ಸಾವಂತ್ರವ್ವನ ಮಗಳ್ನ
ನಿಮ್ಮ ಉಡ್ಯಾಗ ಹಾಕೋಣು ಎಂದು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆವು, ಅನ್ನ ಇದ್ದ ಗುಡಿಸ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕ
ಎಂದು ಧರ್ಮಧಾನ ಬಿಟ್ಟೆವು, ಇನ್ನಮುಂದ ಅಕಿ ನಿಮ್ಮ ಮನ್ಯಿ, ಅಕಿ ಮಾತ್ರ ನಿರ್ವಂಚನೆಯಿ
ಲ್ಲದ ಎಲ್ಲಾಕೆಲಸಾನೂ ಮನಸಿಗೊಟ್ಟು ಮಾಡತಾಳ ಅಂಬೋ ಭರವಸಿನ ನಾವು ಕೊಡತೇವು
ಹಕ್ಕು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ತಗೊಂಡಾಂಗ ಮನೀಕೆಲಸಾನೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದನ ಮಾಡತಾಳ ಆ
ಮಾತಬೇಕಾರ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಅವ್ವಾ ಅವರನ ಕೇಳಿ ಖಾತ್ರಿಮಾಡಿಕೊಳ್ರಿ!

ಇಷ್ಟೆಲ ಮಾತಾಡಿದಮ್ಯಾ ಮೊಸರವಲಕಿ ಬಜಿ ಎಲ್ಲಾ ತಿಂದು ಟಾಂಗಾದಲ್ಲಿ ಧಣೇರು
ಹೊರಟರು ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದ ಉಳಿದವರು ಶಿಗ್ಗಾವಿಗೆ ಹೋದರು ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಅಪ್ಪನ
ಸಂಗತಿ ಚೆಂಜಬಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಗಡಿಗೆ ಹೋಗುವದೆಂದು ನಿರ್ಧಾರವಾಯಿತು ಆಗಿನ ಬಸ್
ಅಂದರ ಸಾವಕಾರ ಬಸ್ಸುಗಳು ಹೊರಡೋದು ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಸ್ತಿ ಇಲ್ಲ ಹಂಗ ಮುಂತಾದ

ಕಷ್ಟ ವೇಳೆ ಇಲ್ಲ.

ಅಗಡಿಯವಳು ತಿಪ್ಪವ್ವ

ಒಮ್ಮೆ ಹೀಗಾದಾಗ ಧನೇರು ಅಗಡಿಯವರು ಹೋದಾಗ ಆಗ ತಾವು ಎಲ್ಲ ಯವನ್ನು ತಿಳಿದರು. "--- ನಿನಗೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೇನೆ ನಿನಗೆ ಮನೆಯ ಕೆಲಸ ಹೊಲದ ಚಾಕರಿ ಆಳುಮಕ್ಕಳ ದನಕರು ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನಿನಗೊಬ್ಬ ಸಹಾಯಕಳನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಮಲ್ಲಾಗೆ ಹೇಳಿ' ಅಂತ ಅಂತಾ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತು ಮಲ್ಲಾ ಹುಡುಕ್ಯಾದನಿನ್ನಾಳಿ- ಹೆಂಗಸಾದವಳು ಅಂದರ ಕೂಲಿಬರೆ ಆಗ ಸ್ವೇರಿದವಳು ಸ್ವಚ್ಛ ಇದ್ದಾಳ- ಕೆಲಸಾ ನೋಡಿಕೊಂಡ ಹೋಗೋ ಹಾಂಗ ಇದ್ದಾಳ--!

ಹೌದು, ನೀವು, ಯಾವಾಗ ನೋಡಿದಿರಿ ಆಕೀನ? ಎಂದು ನನ್ನ ತಾಯಿ ಕೇಳಿದ್ದಿತ್ತು, ಒಮ್ಮೆ ಬಾಳಿ ದಾರಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಹೋಗುತ್ತ ಮಾಡಿದರಾತು ಎಂದು ಆಡಿದ್ದ ಇವತ್ತ ನಿನ್ನಾವಗ ಬೇಕ ಕೆಲಸಾನು ಇತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದ ಆಕೆ ತಾಯಿಬನ್ನಾ ಬಿಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೋದ್ಲು ಅದ್ಕೆಯಿಲ್ಲ ಅನಾಥ ಮಲ್ಲಾ ಕೈಗ ಕರಕೊಂಡು ಬಂದ್ರು ಬಂದಾನು! ---- ಕೈ ಮಾಡಿ ತೋರಿ ಕಳದಿತ್ತೋ ಇಲ್ಲೋ ಝುಮಕ ಬಂದನಿಂತ ಬಿದ್ದಾಯಿತು ಮಲ್ಲ ಇಳಿದು ಬಂದ ಅವನ ಹಿಂದಿನಿಂ ತಿಪ್ಪವ್ವ ಇದ್ದಳು ಒಂದು ಟ್ರಂಕ ಇತ್ತು ಮಲ್ಲನೀಗಾ ತಿಪ್ಪವ್ವನ ಧನೇರಿದ್ದಲ್ಲೇ ಕರಕೊಂಡ ಹ್ಯಾಂ ಅವಳ ನೋಡಿ ನೀನು ಮದುವೆ ನಮ್ಮ [illegible] ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋರು ಅವರು ನಾ ಹಿಂಗ ಹಾಲುಂಡಿದ್ದಾಂಗ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಅವಳನ್ನ ನನ ತಾಯಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು ಆಗ ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಹೇಳಿದರು ದನದ ಹಕ್ಕಿ ಮೇಲೆ ಕಮಲದ ಕಟ್ಟಿ ಅದ ಅಲ್ಲ - ಅದರ ಹಿಂದಿನ ಬಾಗಿಲಾಗ ಆಕಿ ಇರತಾಳ ಅದರ ಎಮ್ಮಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಎತ್ತಿನ ತನಕ ಎಲ್ಲಾನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರ್ತಾಳಾಗ್ಲೇ ತಾರ! ---

ಮರು ದಿವಸದಿಂದಲೇ ಅವಳ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭ ಇನ್ನು ನಮ್ಮಕಡೆಯಲ್ಲಿ [illegible] ಹುಡುಗ ಬಂದಾನೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಗಾದಿ ಮೇಲೆ ಹಾಕ್ಯರಿಲ್ಲ ಹಿಂದೇ ದನಕ್ಕೆ ಹುಲ್ಲು ಆರುವಿಯಾರೋ ಇಲ್ಲ ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತಲೆ ಹಿತ್ತಲ ಕಮಲಕನ [illegible] ಇಟ್ಟು ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಬಂ [illegible] ಮಾತ್ರ [illegible] ಎಮ್ಮೆ [illegible] ಸುವದು ಹಾಲು ಕಾಸಿದ ಹಾಲು ಕುಳ್ಳು ನುಗಿನ ಮಾಡದಲಿ ಇರಿಸುವದು ಅಂದರೆ ಪ್ರತಿ ಕುಳ್ಳಿ [illegible] ಎರಡು [illegible] ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದು ನಂದಿ ಹೋಗುವ [illegible], ಆ ಕುಳ್ಳಿನ ಕೆಂಡ ನಂದುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹಾಲನ ಮೇಲಿನ ಕೆನೆ ಸಾಕಷ್ಟು ದಪ್ಪವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು ನಂತರ ಅದನ್ನು ಹೆಪ್ಪು ಹಾಕುವದು ಹಾಗು ಹೆಪ್ಪು ಹಾಕಿದ ಭಾಂಡೆಯನ್ನು ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇದ್ದ [illegible] ಇರಿಸುವದು ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಮನೆಯ ಒಳಗಿನವರೇ ಮಾಡುವದು ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆಕೆ ತೆರೆದ [illegible] ಹಾಗದ ಆಧಾರದಿಂದ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಕಡೆದು ಬೆಣ್ಣೆ ತೆಗೆಯುವದು, ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಿಪ್ಪವ್ವ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಮಜ್ಜಿಗೆ ನೀರು ಬೆರೆಸಬೇಕಲ್ಲ ನೀರು ಸೇರಿದರೆ ಅದು ಮೈಲಿಗೆ [illegible] ವರು [illegible] ವಂತಿಲ್ಲ ಸಾಧಾರಣ ೧೦-೧೧ ಘಂಟೆಯ ಸುಮಾರಿಗೆ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಬೇರೆಯವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕೇರಿಯವರು ತಕ್ಕಷ್ಟನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು

ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಕುಟುಂಬ

ಆಷ್ಟವ್ವ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ನಮ್ಮದು ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಕುಟುಂ
ಬವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡೇದಲ್ಲಂತೆ ಇತ್ತು, ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು, ಬಾಣಂತಿ ತವರಿಗೆಂದು
ಬಂದ ತೌರುಮನೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ಹೀಗೆ ಮನೆಯಾವಾಗಲೂ ತುಂಬಿ
ಗಿಜಿಗಿಜಿಯಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು, ಬಚ್ಚಲು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ವಿಶಾಲ ಕೋಣೆಯು "ಬಾಣಂತಿ
ಖೋಲಿ" ಎಂದು ನಾಮಕರಣಗೊಂಡಿತ್ತು ಇತ್ತು. ಆ ಖೋಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಮೀ
ಸಲು. ತೊಟ್ಟಿಲುಗಳು, ನೆಲಹಾಸಲು, ಮುಸಂಡಿಗಳು ಬೇರೆ ಬಾಣಂತಿಯರು ಇದ್ದರಾ
ಬಾಣಂತಿಖೋಲಿಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೋಡುವವನ ಚಾಕರಿ ಮುಗಿದು --- ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯಲು
ಅಗಸರು ಬೇರೆ. ಒಗೆದು ಒಣಗಿಸಿ ಮಡಿಕೆಹಾಕಿ ತಂದಿಡುವ ವರೆಗೂ ಅವರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ
ಗಂಜಿಯ ಅರಿವೆಯನ್ನು ಕಲಬೆರಕೆ ಸಿದ್ಧ ತೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಆ ಊರಲ್ಲಿ ವರದಾನದಿ
ಹರಿದಿರುವುದರಿಂದ ನೀರಿನ ಅನುಕೂಲ ಹಾಗೂ ಹೊಳೆಯವರಿಗೆ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ
ತ್ತಿದ್ದವು.

ಆಷ್ಟವ್ವ ಬಂದಹೊಸದಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಾಯಿಯವರನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ
ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು, ಆ ಮೇಲೆ ತನ್ನದೇ ಪೂರ್ತಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಯಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದ
ಳು. ಅವಳ ಈ ಕಾರ್ಯ ಚಾತುರ್ಯಕ್ಕೆ ನನ್ನ ತಾಯಿ ಮಾರುಹೋಗಿ "ಏ ಆಷ್ಟವ್ವ
ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರ ಎಷ್ಟು ಛಲೋ ಆಗುತಿತ್ತು! ನನಗ ಕೆಲಸದ
ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಉಳಿತಿದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ದೇವರ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡ್ಯಾನ ನೋಡ್ರ್ಯಾನ ನೋಡು -
ಎಂದು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ್ಯಾಗಿಂದು ಹೇಳುತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ ಆಷ್ಟ
ವ್ವ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸವತಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆಂದು - ಆದರೂ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಶಾಂತ
ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತಿದ್ದರು ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಸ್ವಭಾ
ವದ ಪೂರ್ಣ ಅರಿವಿತ್ತು ಅಷ್ಟೆ. ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು "ಸವತಿ" ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ
ಅಷ್ಟೆ!

ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಚಿಕ್ಕವನಿದ್ದಾಗ ~~[illegible]~~ ತೆಗೆಸಿದ ಒಂದು ಫೋಟೊ
ಇದೆ ಅದರಲ್ಲಿ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ನಾನು ಮಗುವಿದ್ದಾಗಿನದು. ಕೈಯಲ್ಲೊಂದು ಆಟದಾಟ
ಮರಿ ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತಿದ್ದೇನೆ. - ತಾಯಿ ಚಿತ್ರದ ಬಲಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವುದು ತಂ
ದೆ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿನ ಟೇಬಲ್ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ - ತೊಂಪು ಹಾಕಿದ್ದು ಕೋಟು ಜಾಕೀಟು
ತಲೆಯಮೇಲೆ ಸುತ್ತಿದ ಪಟಗಾ. - ಆ ಚಿತ್ರನೋಡಿ ಆ ದಿನದ ಫೋಟೋಗ್ರಾಫರ ವೇಳೆ
ಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ರಾದ್ಧಾಂತದ ವರ್ಣನೆ ಈಗ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಫೋಟೊಗ್ರಾಫರನನ್ನು
ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೆ. ಟೇಬಲ್ಲು ಖುರ್ಚಿ ಎಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮ ದಿವಾನಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುವು ಆದರೆ
ಆ ಫೋಟೊದಲ್ಲಿ ಖುರ್ಚಿಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಬೇರೆ ಅವಳ ಹೆಸರ
ನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತಾರು ಇರಲಿಲ್ಲ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ! ----- ತಾಯಿ ಹೇಳುತಿದ್ದರು ಅರೆ ಜನರು
ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಂತ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕಿ ಎಂದು ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಚಿಕ್ಕ
ಚಿಕ್ಕಿಯ ಸೂಳೆಭಾವಿ ಊರಿನವಳು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಳು ಅವಳನ್ನು ನಿಮ್ಮಪ್ಪ
ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು ನಮ್ಮ ಫೋಟೊ ತೆಗೆಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನೂ ಫೋಟೊಕ್ಕೆ

46

ಬೇಗ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬುದು ತಂದೆಯವರ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿತ್ತು. ಬಸವಣ್ಣೆವ್ವ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ
ದ್ದಳು. ಸಿಟ್ಟಿನ ಸ್ವಭಾವದ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಅವಳ ವಿರೋಧ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬಡಿ
ಬಡಿದು ಶಾಲೆಗೆ ಬಾ ಎಂದು ಕರೆದರೂ ಅವಳು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ತಂದೆ
ಯು ಕೋಪದ ಆವೇಶಕ್ಕೆ [illegible] ಆಗ ಮಾಳಿಗೆ [illegible]
ತು ಸುತ್ತಲೇ ಬಿದ್ದ ಜಾಲ (ದನಕ್ಕೆ ಮೇವು, ಹೊಟ್ಟು ಹಾಕುವ ದೊಡ್ಡ ಬುಟ್ಟಿ)
ಎತ್ತಿ ಅವಳನ್ನು ಹೊಡೆದದ್ದೇ ಹೊಡೆದದ್ದು. ಅವಳು ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸೋತು ಶಾ-
ಲೆಗಾಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಳು --

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಊರ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಿದ್ದ ಫೋಟೋಗ್ರಾಫರ್
ಎಂದರೆ ಗುತ್ತಲದಲ್ಲಿದ್ದ "ಕೊಟ್ರಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ ಗುತ್ತಲ - ಫೋಟೋಗ್ರಾಫರ್ ಮತ್ತು
ಆರ್ಟಿಸ್ಟ್" ಎಂಬುವವರು. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಹಳೆಕಾಲದ ಫೋಟೋಗಳೆ
ಲ್ಲ ಅವರೇ ತೆಗೆದಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಜೊತೆ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಮಾರ್ಬ ಚಿತ್ರವನ್ನು
ಅವರೇ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದರು. ಅದು ಈಗಲೂ ಇದೆ! ಇದು ಬಸವಣ್ಣೆವ್ವನ ಫೋಟೋದ
ವೃತ್ತಾಂತ. ಈ ರೀತಿ ಇನ್ನು ಎಷ್ಟು ಜನ ಹೆಂಗಸರು ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಸ್ನೇಹದಲ್ಲಿ
ದ್ದರೋ ಇದ್ದಾರೆಯೋ?! ---

ಅಪ್ಪನ ಕಾಮುಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ವಿಶಾಲವಾಗುತ್ತಲೇ ಹೋ
ಯಿತು. ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಶೀಲದ ಪ್ರೇಯಸಿ, ತಾಯಿಗೆ ಅಕ್ಕರೆಯ ತಂಗಿಯರಂತಾ
ದ್ದರು ಇವು. ಯಾವುದೇ ಹೆಂಗಳೆಗೆ ಪತಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಹೆಂಗಸಿನ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಾನೆಂದರೂ
ಅವಳಿಗೆ ಮತ್ಸರ, ಸಿಟ್ಟು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆಘಾತಗಳು ಆಗುವದು ಸಹಜ. ಇವನ್ನೆಲ್ಲ
ನೆನಸಿಕೊಂಡರೆ ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಆ ಭಾವನೆಗಳೇ ಇರಲಿಲ್ಲವೋ ಅಥವಾ ಅಷ್ಟು ಮುಗ್ಧ
ಳಾಗಿದ್ದಳೋ ಎಂಬ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವು ದೊರೆಯುವದಿಲ್ಲ! ಅಥವಾ ಪತಿ ಏನೇ
ಮಾಡಲಿ ಏನಿದ್ದರು ಅದು ತನಗೆ ಪವಿತ್ರ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯೋ ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು,
ನಾನು ಮುದುಕನಾಗಿ ಊರ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಆ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೋ ಮೆಲ
ಕು ಹಾಕಿದಾಗ ಉತ್ತರ ಸಿಕ್ಕುವದು ಕಷ್ಟ. ಆದರೆ ಊರಿನ ಹಿರಿಯ ಹೆಂಗಳೆಯರು
ಸಹನಶೀಲತೆ ಎಂದರೆ ಏನು ಎಂಬುವದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಬಸಪ್ಪತಾಯಿಯ
ವರನ್ನು (ನನ್ನ ತಾಯಿ) ನೆನಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ನನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಒಬ್ಬ ದೈವತೆಯ ಸ್ಥಾನ
ದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮರ್ಯಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಊರ ಮುದುಕಿಯರು!

ಅಪ್ಪನ ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಶಾಲವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ? ಈಗ
ಹೊಲ ಹೊಲಿ-(ಬಣಗಾ)ದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ಅಪ್ಪನದ್ದೇ. ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಕುಟುಂಬ [illegible]
[illegible] ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಜಿನಸಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾರಿ ಬಂದ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪೇಟೆ
ಯ ಸ್ಥಳ ಹಾವೇರಿಯಿಂದ [illegible] ತರುವದು. ತಂದ ವಸ್ತು
ಗಳನ್ನು ಹದನ ಮಾಡಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿಡುವದು ಕೆಲವರ ವಸ್ತುಗಳ [illegible]
ಮನೆತನದ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆದು [illegible] ಎಲ್ಲ ಅಪ್ಪನ [illegible]
ನಡೆಯಬೇಕು. ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
ಅದ್ರಸಗೋ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದ [illegible] ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಮಾಡಿದ್ದು!

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಖರೀದಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಆಗುವಷ್ಟೋ ಇಲ್ಲವೆ ಹೆಚ್ಚು ಭತ್ತವನ್ನು ಮಲ್ನಾಡ (ಮಲೆನಾಡು) ದಿಂದ ತರುವುದು ರೂಢಿ. ಸಿದ್ದಾಪುರ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪೇಟೆಯ ಸ್ಥಳವೆಂದರೆ ನಮಗೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಆ ಊರು ನಮಗೆ ಚಿರಪರಿಚಿತವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಆಪ್ತೇಷ್ಟರು ವಿಶೇಷ್ಟ ಜನರಿದ್ದರಲ್ಲದೆ ಅವರೆಲ್ಲ ಉತ್ತಮ ಬೇಸಾಯವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ತಮಗಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಉತ್ತಮ ಭತ್ತವನ್ನೇ ನಮಗಾಗಿಯೂ ಇರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಸುಗ್ಗಿಯ ಕಾಲ ಮುಗಿದೊಡನೆ ನಮಗೆ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುದ್ದಿ ಬಂದಾಗ ಎರಡು ಮೂರು ಕುಟುಂಬದವರು ಸೇರಿ 3/4 ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬೆಳಗಿನಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಜೋಳ ಹುರಳಿ ಮುಂತಾದ್ದವುಗಳನ್ನು ಹೇರಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ! ಬರುವಾಗ ಭತ್ತ ಭತದ ಹುಲ್ಲು ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ತರುವುದು - ಈ ರೀತಿಯ ಹೋಗಿ ಬರಲು 10/12 ದಿನಗಳೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

<u>ಭತ್ತ ಒಡೆದು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು</u>

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈಗಿನಂತೆ ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ಭತ್ತದ ಗಿರಣಿಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಸಣ್ಣಪ್ರಮಾಣದ ಭತ್ತವನ್ನು ನೊಂದಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಂದ ಭತ್ತವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಬಹುಶಃ ಎಲ್ಲರ ಮನೆಯಲ್ಲೂ "ಕಣಜ"ಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಭತ್ತವನ್ನು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ "ಭತ್ತ ಒಡೆಯುವುದು" ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು!

ಒಡೆಯುದು ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ. ಆದರೆ ಹಿಟ್ಟು ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲುಗಳಿಗೂ ಭತ್ತ ಒಡೆವ ಕಲ್ಲುಗಳಿಗೂ ಆಕಾರ ಮತ್ತು ಅಗಲತೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಅಂತರವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಭತ್ತ ಒಡೆಯುವ ಕಲ್ಲಿನ ವ್ಯಾಸ ಕಡಿಮೆಯೆಂದರೆ 3 ಅಡಿ ವ್ಯಾಸವಿದ್ದಾದರೂ ಇರುತ್ತಿತ್ತು! ಅದನ್ನು ತಿರುಗಿಸಲು ನಾಲ್ಕು ಜನರ ಒಂದು ಗುಂಪು ಅವಶ್ಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಕಲ್ಲಿನ ಗಾತ್ರವೆಂದರೆ 10 ಅಡಿ ಉದ್ದದ ಒಂದು ಕೋಲು ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಬೀಸುವ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾದರೆ, ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ~~ಈ~~ ಹತ್ತೆಂಟು ಜನರ ಗುಂಪಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ. ಬೀಸುವಲ್ಲಿ 4 ಜನರು ಬೇಕು. ಆ ಮೂರು ಅಡಿ ವ್ಯಾಸದ ಕಲ್ಲಿಗೆ 10 ~~ಮೊಳದ~~ ಸಗಟಿ. ಆ ಗೂಟದ ಒಂದು ತುದಿ ಕಲ್ಲಿನ ತೂತದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿ ಮುದ್ದಾಮ ಹಾಕಿದ ಜಂತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ. ಅಂದರೆ ಆ ತುದಿ ರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡಬೇಕು. ಮೇಲಿನಿಂದ ಗಂಡಾಳುಗಳು ಆ ಗೂಟದಿಂದ ಕಲ್ಲು ತಿರುವದು. ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಲ್ಲಿಗೆ ಭತ್ತವನ್ನು ಸುರಿಯುವುದು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭತ್ತ ಒಡೆಯುವ ಕೆಲಸ. ಭತ್ತವನ್ನು ಒಡೆಯುವ ಮುನ್ನ ಹದನ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು, ಗೋಳಲಿಯನ್ನು (ಭತ್ತದ ಸಿಪ್ಪೆ) ಸಾರಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವದು. ತವಡು ತೆಗೆಯುವದು ಮುಂತಾಗಿ ಹತ್ತೆಂಟು ರೀತಿಯ ಕೆಲಸ. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟೋ ಮಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ರೈಸುಮಿಲ್ಲುಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣಭಾಗದಲ್ಲೂ ಪ್ರಚಾರವಾದಮೇಲೆ. ಮಲೆನಾಡಿನಿಂದ ಭತ್ತ ತರುವ ಪದ್ಧತಿ ರದ್ದು ಆದಂತೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಕಣಜಗಳೂ ಮಾಯವಾಗಿವೆ!

ಈ ಮಧ್ಯ ತಿಪ್ಪವ್ವನ ತಾಯಿ ಸಾವಂತ್ರವ್ವ ಮನೆಯನ್ನು ಶಿಗ್ಗಾವಿಯಿಂದ ಹಾವೇರಿಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಿದ್ದಳು, ಬೇಕೆಂದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿ ಬರಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವದೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ.

ಕಾರಕೂನ ಜಮದರಖಾನಿ ಗುಡ್ಡಪ್ಪ.

ಸಾವನೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ ಟಿಪ್ಪುವಿನಿಂದ ನಾಶವಾಗಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾದಮೇಲೆ ಈ ವಂಶಜರಿಗೆ ಅಗಡಿ ಇನಾಮಾಗಿ ದೊರೆತಾಗ ಆ ಊರಿನ ಕೃಷಿಕ್ಷೇತ್ರ ಬಹ್ರ ದೊಡ್ಡದಾಗಿತ್ತು ಎಂತಲೇ ಆ ಊರಿಗೆ "ಅಗಡಿ" ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದದ್ದು ಅಂದರೆ ಗಡಿ ಇಲ್ಲದ್ದು - ಅರ್ಥಾತ್ ಗ್ರಾಮದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು ಎಂದು ಹೇಳುವದನ್ನು ಈ ಶಬ್ದ (ಅಗಡಿ) ದಿಂದ ಪರಿಚಯಿಸಿರಬಹುದು. ಅಂತೂ ಕ್ಷೇತ್ರ ದೊಡ್ಡದು

ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡಕ್ಷೇತ್ರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮನೆಯವರಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಊರ ಶಾನುಭೋಗರು ಹಾಗೂ ನೇಮಿಸಿದ ಕಾರಕೂನರ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು - ನನ್ನ ತಂದೆಯವರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜಮದರಖಾನಿ ಗುಂಡಪ್ಪ ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕಾರಕೂನನಾಗಿದ್ದ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಲಾವಣಿ ಹಾಕುವದು ಲಾವಣಿ ವಸೂಲು ಮಾಡುವದು, ಕೈ ಆಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವದು ಹೀಗೆ ವತನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸವೂ ಅವನದೆ ಆಗ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಸೌಕರ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ ಊರಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಕೂಲವಂತ ಸಾವುಕಾರರೇ ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಆಗ ಸಾವುಕಾರರಾಗಿದ್ದವರು ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ವ್ಯವಹಾರ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವರು ಎಂದರೆ "ಕುದುರಿ" ಮನೆತನದವರು.

'ಕುದುರಿ' ಮನೆತನ ದೇವಾಂಗ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು ಮೂಲತಃ ಅವರದು ನೇಕಾರಿಕೆ ಧಂದೆ, ಪ್ರಥಮ ವಿಶ್ವಯುದ್ಧದ ಸಮಯದ ಪರದೇಶದ ಮಾಲು ಬರುವದು ಬಂದಾದಾಗ ಇವರಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಕುವ ಬಣ್ಣದ ಸಂಗ್ರಹವಿದ್ದುದು ಇವರು ಸಾವುಕಾರರಾಗಲು ಕಾರಣವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಧನದಿಂದ ದೇಸಾಯರಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಿದ್ದರೂ - ದೇಸಾಯರಬಗೆ ಅಪಾರ ಗೌರವ, ದೇಸಾಯರು ಎದುರ್ಗೆ ಕಂಡರೂ ನಿಂತು ಬಾಗಿ ನಿಂತು ನಮಸ್ಕಾರ ಬಹುಶಃ ಊರಿನ ಜನರಲ್ಲಿ ಇದೇ ಪ್ರೀತಿಯ ಗೌರವವನ್ನೇ ಧನಿಯರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು

ಕುದುರಿಯವರು ಸಾಕಷ್ಟು ಮಗ್ಗಗಳನ್ನು (ಕೈಮಗ್ಗ) ಸ್ವಂತ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ್ಡರು ನೂಲು ಕೊಟ್ಟು ಕೂಲಿಕೊಟ್ಟು ಕೊಡ ನೇಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಬರಿ ಗುಟ್ಟಿದಡಿ ಸೀರೆಗಳೂ ಅದಕ್ಕೊಪ್ಪುವ ಖಣಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು, ನಮ್ಮ ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ಸುತ್ತಲಿನ ತಾಲೂಕುಗಳ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಹಳೆಯ ಗಟ್ಟಿದಡಿ ಸೀರೆಗಳ ಪೂರೈಕೆ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮೂರಿಂದೆ ಸರಬರಾಜು ಆಗುತ್ತಿದ್ದವು, ಹೀಗಾಗಿ ನಮ್ಮೂರ ನೇಕಾರ ಜನ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಚನ್ನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು ಅವರಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವೂ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ - ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕೈಗೊಂಡ ಕಾರ್ಯ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ನನ್ನ ಅಜ್ಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಶರ ಆಡಳಿತವಿದ್ದಾಗಲೆ ಬ್ರಿಟಿಶ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದಲೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು, ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಾಯ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಅಪ್ಪಾಸಾಹೇಬ ಎಂಬುವರು ಈ ಸಹಕಾರಿ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿ-ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಸೊಸೈಟಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಂಥಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂ

ಬಿತ್ತಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟರು ಜನರಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರ ಎಂಬುದರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು, ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಅವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಸಂಸ್ಥೆ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿದೆ. ಈಗಂತೂ ಸಹಕಾರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಕೃಷಿಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ವಲವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿದೆ. ಅದರ ಮುಖಾಂತರ ರೈತರ ಕೆಲಸ ಸುಲಭವಾಗುತ್ತಲಿದೆ-.

ಸರಿ, ತಿಪ್ಪವ್ವ ನೈರ ಜಮೀನುದಾರಳಾಗಿ ಗುಡ್ಡಪ್ಪನಿಗೆ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರೂ ಗುಡ್ಡಪ್ಪನ ಕಾರ್ಯವೇನು, ಅವನ ಕಾರ್ಯ ವೈಖರಿ ಹೇಗೆ! ಕಾರ್ಯಗಳು ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಗುಡ್ಡಪ್ಪ ಯಾವರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕು, ಎಂಬೆಲ್ಲ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಸಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಮಾಡದ್ದೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲಕೆಲವು ತಮಗಿಲ್ಲೆಂದು ತಮಗೆ ಇಂಥದೆ ಹೊಲವನ್ನು ಲಾವಣಿಗೆ ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕೆ ತಿಪ್ಪವ್ವನ ಸನ್ನಿಕೂಡ ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅನಿಸಿದ ತಿಪ್ಪವ್ವ ಆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು

ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಬೆಳೆ ಬಾರದೆ, ಇಲ್ಲವೆ ರೈತನ ಅಲಕ್ಷ್ಯತನದಿಂದಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಫಸಲು ಬಾರದಿದ್ದಾಗ ರೈತ ಕಂಗಾಲಾಗುವದು ಸಹಜ. ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗ ಆ ರೈತ ಕಾರಕೂನ ಗುಡ್ಡಪ್ಪನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವದು, ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿಜಕ್ಕೂ ಚಿಂತಾಜನಕವಾಗಿದ್ದರೆ. ಗುಡ್ಡಪ್ಪ ರೈತರ ಪರ ಧನಿಯರಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಆ ರೈತನ ಆವರ್ಷದ ಲಾವಣಿ ಮಾಪ ಬಿಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದು ಉಂಟು.

ಬರಿ ರೈತರಿಂದ ಲಕ್ಷವನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಮನೆಯ ದೊಡ್ಡ ಖರ್ಚಿನ ಬಾಬತ್ತು ವಿವರವಾದ ಲೆಕ್ಕವನ್ನಿಡುವದು ಗುಡ್ಡಪ್ಪನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತಿಪ್ಪವ್ವನ ಪಾತ್ರವು ಮಹತ್ವದಲ್ಲಿಂತ್ಯ ಇಲ್ಲ, ಪ್ಲೇಗ ಬಂದು ಊರಜನ ಊರಹೊರಗೆ ಗುಡಿಸಲು ಹಾಕಿದಾಗ ವಾಡೇದ ಜನ ಅಂದರೆ ಬಾಬಾ ಸಾಹೇಬರ ಮನೆಯ ಜನ (ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಕುಟುಂಬ) ಆನಂದವನದ ಪಕ್ಕದ ಬಂಗಲೆಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಮಾಡಿದರು ಆವಾಗಲೂ ತಿಪ್ಪವ್ವನೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೇ (ಅವಿಭಾಜ್ಯದ ಕುಟುಂಬದ ದೊಡನೇ) ತೆರಳಿದಳು.

x x x

ಇಷ್ಟು ಸಮಯವಾದರು ತಿಪ್ಪವ್ವಗೆ ಸಂತಾನ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಂಜೆತನದ ಬೇಜಾರ ಅವಳ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತಿತ್ತೋ ಏನೋ. ಈ ಮಧ್ಯ ಇವಳ ನಾದಿನಿ ಬಂದ ಬನುಬಾಯಿ ತಾಯಿಯಾದಳು ಮೊದಲ ಮಗುವೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಗಂಡು! ಈ ಪ್ರಸಂಗ ತಿಪ್ಪವ್ವಗೆ ಆಘಾತವನ್ನೇ ಮಾಡಿರಬೇಕು! ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಆಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆ ಕೊರಗು ಮನಸ್ಸಿನ್ನಾ ಕೊರೆಯುತ್ತಲೇ ಇರಲ್ಲ, ಹೆಂಗಳೆಗೆ ತಾಯಿಯಾಗುವ ಹಂಬಲ ಪ್ರಬಲವಾದ ಇಷ್ಟೆ ಹಾಗು ನೈಸರ್ಗಿಕ. ಅವಳಿಗೆ ಯಾರದಾ ಏನೂ ಅನ್ನದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಜನ ತನಗೆ 'ಬಂಜೆ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ಏನೋ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ತಾನೆ ಗುಣಾಕಾರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೊರಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಇನ್ನೊಂದು ಸಂದರ್ಭವೂ ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು, ಬನುಬಾಯಿ ಪ್ರವೇಶದ ನಂತರ ಧನಿಯರು ಅವಳಿಗೆ ಆ ಕೊರಗು ತೋರಬಾರದೆಂದು ಎಷ್ಟೋ ಕಾಳಜಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಯ ಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಅವಳ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ನಾನಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿದ್ದರೂ ಕೂಡ, ತಾನಾಗಿಬ್ಬ ಸವತಿ

ಇದ್ದಾಳೆಂಬ ಮನದ ಗುಪ್ತವಾದ ಕೊರಗನ್ನು ಯಾವ ಸೌಂದರ್ಯವೂ ಮರೆಮಾ-
ಚಿಸಲಾರದಲ್ಲ- ಧನಿಯರು ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ. ~~ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ~~ ಪಾಲಿಸಿಯಿಂದ ಇದ್ದರೂ,
ಕೂಡ ತನಗೊಬ್ಬ ಮಗಳು ಇದ್ದಾಳೆಂದು ಮಾಡಿದ ಚಿತ್ರ ದೊಡ್ಡದಾಗುತ್ತಲೇ ಹೋ-
ಯಿತು, ಆ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಉಪಚಿತ್ರಗಳು, ಅವಕ್ಕೆ ಸಂಶಯದ ಬಣ್ಣಕೊಡ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂ-
ಡು ಹಬ್ಬತೊಡಗಿತು. ಈ ರೋಗ ಹೆಂಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದರೆ ಯಾವ
ಔಷಧವೂ ನಾಟುವದಿಲ್ಲ. ಮೈಲಾಗಿ ಔಷಧ ಕೊಡಿಸಬೇಕಾದವರೇ ಅಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡಿ-
ದರೆ? ----

~~ಕ್ಷಣ~~ ಬನುಬಾಯಿ ಬಸುರಿಯಿದ್ದಾಗ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಉಪಚಾರ ಹೆಚ್ಚಾಯಿ-
ಅವಳ ಬಳಿಗೆ, ಹಿತವಂತರು ಬಂದು ಹೋಗುವದು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು, ಧನಿಯರು ಬಂದ
ಅತಿಥಿಗಳ ಶೌರ್ಯದ ಕಡೆ ಲಕ್ಷ್ಯಕೊಡುವದು ಸಹಜ- ಅನಿವಾರ್ಯ ಮೊದಲೇ
ಸಂಶಯ, ಅಸೂಯೆಯ ಭೂತ ಆಪ್ಪವನ ಮನವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿದ್ದು ಈಗ ಅದು
ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿ ಹೊರ ಬೀಳತೊಡಗಿತು.

ಬನುಬಾಯಿಯ ಸಾಕುತಂದೆ- ತಾಯಿ ಧನಿಯರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಕೆಲ
ಕಾಲವೇ ಆಗಿತ್ತು ಅವರು ~~[illegible]~~ ಬಂದ ದಿನದ ನಂತರ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ
ಉಳಿದಿದ್ದ ಜಾಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಮನೆಯೊಂದು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿತ್ತು ಅವರಿಬ್ಬರು ಇದ್ದ ಎಲ್ಲ
ಶೌರ್ಯಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ರೂಪಗೊಂಡವು, ಇದು ಕೂಡ ಆಪ್ಪವನ ಹೃದಯದ ಮನನಮೂಲ ಬರೆ ಕೊಟ್ಟಂತೆ
ಆಗಿದ್ದರೂ ಆಗಿರಬಹುದು..

ಬನುಬಾಯಿಯ ಸಾಕು ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಸಂತಾನವಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಬನುಬಾಯಿ-
ಯನ್ನು ಸಾಕಿ, ಸಲುಹಿ, ಗಾಯಕಿ ಹಾಗು ಸಾಕ್ಷರದವಳನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಅವರದೊಂದು
ಸ್ವಾರ್ಥವೂ ಇತ್ತು, ಅವರ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಸಲಹಲು ಯಾರಾದರೂ ಬೇಕಿ-
ತ್ತು ಈ ಸುಲಭ ಉಪಾಯದಿಂದ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದರು, ಬನುಬಾಯಿಗೆ ಆ ಸಂಸ್ಕಾರ
ಬೇಕಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂತಲೇ ಅವರ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದಳು, ಇಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂ ಬಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವದೂ ಅವಶ್ಯ. ಬನುಬಾಯಿ ಚಿಕ್ಕ ಕಾಲದಿಂದ
ಕಥೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಓದುವಷ್ಟು ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನ ಭಾಷಾಜ್ಞಾನ ಇತ್ತು ಅಲ್ಲದೆ ಓದುವ
ಹವ್ಯಾಸವೂ ಇತ್ತು. ಈ ಓದು ಅವಳ ಮನದ ಮೇಲೊಂದು ಪರಿಣಾಮವನ್ನ
ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿತ್ತು, ಆ ಅನೀತಿ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತಿದ್ದಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅದರಿಂದ
ಹೊರಬರುವದೊಂದು ಎಂಬ ಚಿಂತೆ ಅವಳನ್ನು ಸುಡುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು, ಆದರೆ ಇನ್ನು
ಮದುವೆಯೆಂಬುದು ಅವಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಖಚಿತವಾಗಿ-
ಹೋಗಿತ್ತು! ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೀದಿಯ ಹೆಣ್ಣಾಗಿರುವದಕ್ಕಿಂತ ಯಾರಾದರೂ
ಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದಳು, ಆ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಅಂಗಡಿಯ ಧ-
ಧನಿಯರು ಒದಗಿಸಿದ್ದರು. ತನ್ನ ಆಳವಲ್ಲದ ಈ ಬದಲಾವಣೆಯ ಸಂತೋಷದ
ಆಳನ್ನು ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ತೋಡಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದ ನೆನಪು ಅಚ್ಚಳಿಯದೇ
ಉಳಿದಿದೆ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದು ಅವಳ
ಸಂಸ್ಕಾರಯು ಹೊಸ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮೀಯುತ್ತಿದ್ದರು ಸುಸಂಸ್ಕಾರದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ

ಉಳಿಂದು ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅವಳಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಹೇಳಲೇ ಬೇಕು! ಇಷ್ಟೆ ಧೈರ್ಯವಂತರು ನಲುಗಬೇಕಾದ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿಯುತ್ತು ವಾಗಾತ್ರ)

ಬಿನುಬಾಯಿಯ ಜೀವನದ ಪರಿವರ್ತನೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬದಲಾಯಿತು- ಬಂದ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ, ಅನ್ನ ಗಾಜಿನಪ್ಲೇಟಿನಲ್ಲಿ ಊಟ ಮುಂತಾದ್ದೆಲ್ಲ ತ್ರಾಸದಾಯಕವಾಗಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿನ ಅಲ್ಲಾಸಾಬರ ಪ್ರವೇಶದನಂತರ ಕಟ್ಟಿದ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳ ಊಟನಡೆಯಿತು

ಈ ರೀತಿಯ ಬದಲಾವಣೆ/ ಮೆಚ್ಚು ಕಂಡ ಅವಳು ಬೇಸತ್ತಿದ್ದ ಆ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆಯನನ್ನು ಮುರಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ತಿಪ್ಪವ್ವಗೆ ಇನ್ನು ಬೇಜಾರವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿರುವುದೇ ಬೇಡವೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ನಿರ್ಧರಿಸಿತ್ತು!

ಅದರಿಂದು ದಿನ ಬೆಳಗಿನ ೧೦ ಘಂಟೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ತಿಪ್ಪವ್ವ ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಳು ನಿರಾಶೆ, ದುಃಖ, ಅಸಮಾಧಾನ ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಭವಿಷ್ಯ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಅವಳ ಮುಖ ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ನನ್ನ ತಾಯಿ ಗೋಡೆಗೆ ಒರಗಿಕೊಂಡು ಕೂತಿದ್ದರು ತಿಪ್ಪವ್ವ ಬಂದವಳೆ ಅಳುತ್ತಲೇ ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ದೊಪ್ಪನೇ ಬಿದ್ದಳು, ಬಿದ್ದವಳೇ ಅವಳ ಅಳು ರೋದನವಾಯಿತು ಆ ದುಃಖದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ತಡಬಡಿಸುತ್ತಾಳೆ 'ತಾರಕ್ಕ'* ನನಗಿನ್ನು ಇಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ಇನ್ನಷ್ಟು (*: ತಾರಾಬಾಯಿ ಎಂಬುವುದು ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ತವರು ಮನೆ ಹೆಸರು. ಗೊತ್ತಿದ್ದವರೆಲ್ಲ "ತಾರಕ್ಕ" ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು) ಜೋರಾಗಿ ರೋದಿಸಿದಳು, ಈ ಅವಳ ರೋದನದ ಕೂಗು ಜೋರಾಯಿತು, ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದವರೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನೋಡತೊಡಗಿದರು, ತಾಯಿಯವರ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವ ನಾಲ್ಕು ಹಿತನುಡಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಬ್ಬೇ ಇಷ್ಟು ವರ್ಷ ನಾ ಇಲ್ಲಿ ಕಳೆದೆ ನನ್ನ ತಂದೆ ಹಾಗೆ ಇದ್ದೀರಿ ಇನ್ನು ಕೆಲಕಾಲ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೋ, ನೀನು ಹೋದರೆ ನನಗೊಂದು ರೀತಿಯ ಸಿದ್ಧ್ಯೋತ ಬಂದ್ಹಂಗ ಅದೆಲ್ಲ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿಕೋ ~~ಹೋ~~ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗೋದು ಮಾತ ಮರೆತುಬಿಡು ಎಂದು ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದರೂ ಅವಳ ರೋದನ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತೆ 'ಇಲ್ಲ ತಾರಕ್ಕ ಹಿಂದ ನೀ ಹೇಳಿದಾಗೆಲ್ಲ ಕೇಳೇ ಕೇಳೀನಿ, ಇವತ್ತು ಮಾತ್ರ ಒಂದು ಹೇಳಿನಿ ಎಂದ್ರೆ ತಪ್ಪುವುದು ಕಷ್ಟ ಆಗೇದ ನಿನ್ನ ಉಪಕಾರ ಬಂದಿದ್ರೆ ಸಾಕು ಅದನಷ್ಟು ಮಾಡು ನನ್ನ ಕೈ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ತನ್ನ ಗಂಟನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಾಯಿಗೆ ತಡವರಿಸುತ್ತಲೇ ; ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹೊರಬಾಗಿಲೆಡೆಗೆ ಬೆಳೆಸಿದಳು --

ತಾಯಿ ಹಿಂದೆ ಹೋದರು ಆದರೆ ತಿಪ್ಪವ್ವನ ನಡಿಗೆಯ ವೇಗಕ್ಕೆ ತಾಯಿಯವರ ವೇಗ ತಾಳ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ--- ತಿಪ್ಪವ್ವ ಹೊರಗೆ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಮಾವಿನಗಿಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ದಾವಣಗೆರೆ ಕಡೆ ವಾಹನಕ್ಕಾಗಿ ~~[illegible]~~ ಕಾದು ಕುಳಿತಳು. ಆಗಿನ್ನು ಸರಕಾರಿ ವಾಹನಗಳಲ್ಲ ಖಾಸಗಿ ಬಸ್ಸುಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವೇಳಾಪಟ್ಟಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಕುಳಿತಲ್ಲಿಗೆ ನನ್ನ ತಾಯಿ ಹೋದರು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೋಗಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿದರು ಆದರೆ ತಿಪ್ಪವ್ವನು ತನ್ನ ನಿರ್ಧಾರ ಬದಲಿಸಲು ಸಿದ್ಧವಿರಲಿಲ್ಲ ಅಂಥ ಆಘಾತವೇನಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ

ಒಂದು ಬಿಸುಬ್ಬಂಟಾ ಕೈವಾಡಿ ನಿಲ್ಲದೆ ಹೋದಿಂಯೇ ಬಿಟ್ಟಳು ಬಸ್ಸು ಮರೆಯಾಗುವರೆಗೆ ನಿಂತಿದ್ದ ನನ್ನ ತಾಯಿ ಒಳಗೆ ಬಂದರು, ಹೆಣ್ಣಾಳು ಗಂಡಾಳುಗಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಾದಿನಿಯರು ತಾಯಿ ಒಳಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ- ಬಂದು ಅವಳು ಹೋದ ವಿಷಯವನ್ನ ನಾನಾರೀತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಂದ ಆತುರದಿಂದ ಕೇಳತೊಡಗಿದರು. ಇಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮನೆಯಲ್ಲ ಕಾರುಭಾರಗಳನ್ನ ತನ್ನದ್ದೆ ಕೆಲಸವೆಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿಕೊಂಡೂ ದ್ಯಾಮಯರು ತನ್ನಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳನು ತಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡುದನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ನಿರ್ವಾಂಚನೆಯಿಂದ ಇಷ್ಟುವರ್ಷ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಗಿಡದಿಂದ ಹಣ್ಣೆಲೆ ಉದುರಿ ಬಿದ್ದಂತೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಳಲ್ಲ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಚಡಪಡಿಸುವವರೇ. ನಿಜವಾಗಿಯು ಆ ಕ್ಷಣ ಅವಳು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಕ್ಷಣ ಯಾರನ್ನೂ ನೋಯಿಸುವಂತಿತ್ತು ಅದರಲ್ಲೂ ಕೆಲ ಆಳುಗಳಿಗೆ ಅವಳು ಬಂದ ಸಂದರ್ಭ ಬಾರ್ಕಮಲ್ಲಿದ್ದ ಅವಳನ್ನು ಕರೆತಂದ ಶ್ರೀ ದ್ಯಾಮಯರು ಅವಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭ ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡ ಕೆಲ ಆಳುಗಳೂ ಇದ್ದರು ಅವರಿಗಂತೂ ಇದೊಂದು ಬಹಳ ದುಃಖದಾಯಕವಾಗಿ ನಡೆದ ಸಂದರ್ಭವಾಯಿತು!

ಆಷ್ಟ್ವ ಹೋದ ವಿಷಯ ತಿಳಿದರೂ ದ್ಯಾಮಯರು ಬಸುಬಾಯಿಯ ಮನೆಯಿಂದ ಇತ್ತ ಬರಲಿಲ್ಲ ಕೆಲಸಮಯದ ನಂತರ ಆಷ್ಟ್ವ ಬಸ್ಸು ಏರಿ ಹೋದಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು "ಆಷ್ಟ್ವ ಹೋಗೇಬಿಟ್ಟಳೇನು --" ಎಂದು ಕೇಳಿದರು ಬಸುಬಾಯಿ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ.

"ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ತನ್ನ ಹಟಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಅವಳಿನ್ನೆನಾದರು ಬಿಟ್ಟುವಾಗಲಿಂದ ನೀವೇನಾದರೂ ಬೈದಿದ್ದರೇನು? ಎಂದು ತಾಯಿಯವರು ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿದ್ದರು. ತಂದೆಯವರು ಯಾವ ಉತ್ತರವನ್ನು ನೀಡದೆ ಸುಮ್ಮನೇ ಇದ್ದರು ಅಂದು ಮನೆಯ ವಾತಾವರಣ ಮಾತ್ರ ದಿನದಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಪ್ರಪ್ರಬ್ಬಳಿ ಹರಡಿತ್ತು ನನ್ನ ತಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಅಂದು ಊಟ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆಳುಗಳೂ ಹೋ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಲೇ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದರು.------

ಕೈಬಿಟ್ಟ 100 ಎಕರೆ ಆಸ್ತಿ

ಕ್ರಿ.ಶ.1936 ನೇ ಇಸ್ವಿ (ತಿಂಗಳು ದಿನ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ) ಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಊರಮುಗ್ಗಲುಂಯೇ ಇದ್ದ ಕಾಟೇನಹಳ್ಳಿಯ ಸಾಹುಕಾರರಾಗಿದ್ದ ನೆಲವಿಗೆ ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರು-ಅವರ ಮನೆತನದವರು ಶ್ರೀ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಎಂಟು ಆಣೆ ಹಿಡಿದವರು ಕೋರ್ಟ್ ಡಿಕ್ರಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸೀಕು (ಜಗಳ) ನಿಂತ 100 ಎಕರೆ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಕಬ್ಜಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು (ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಮಾತು ಈ ಹಿಂದೆ ಬಂದಿದೆ)

ಇದರ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇಂತಿದೆ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಅಜ್ಜನ ತಂಗಿಯ ಮದುವೆ: ಬ್ರಹ್ಮವರದ ಜಾಹಗೀರದಾರರ ಮನೆಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಯನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು ಅವರದು ದೊಡ್ಡ ಜಾಹಗೀರು ಅವರ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮದುವೆ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕು ಕಾರಣಕ್ಕೆ ... ಹಾಕಲಿಲ್ಲ - ಕಲ್ಯಾಣದ ಹೊರಡಾ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿನ್ನೂ Petromax (ಪ್ಯಾಸಿ) ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ ರಾತ್ರಿ ಸಮಯ ಮೆರವಣಿಗೆ ಯೊಂದಾದ್ದು ನಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಹಿಲಾಲುಗಳ

ಅಂದರೆ ಕಲ್ಲೆಣ್ಣೆಯ ಪಂಜು (ಹಿಲಾಲು) ಆಗ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲೆಣ್ಣೆಯ ಹಿಲಾಲು ಹಚ್ಚುವದು ಅಪಮಾನಕರವೆನಿಸಿತು ಕಲ್ಲೆಣ್ಣೆಯ ಬದಲಿಗೆ ಕೊಬ್ಬರಿಬಟ್ಟಲನ್ನೇ ಪ್ಲೇಟಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಉರಿಸಿದರು ಅಂದರೆ ಮಣಗಟ್ಟಲೆ ಕೊಬ್ಬರಿಯನ್ನು ಸುಟ್ಟಿರಬೇಕು ಆ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಪರಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇವು ಒಂದೆರಡು ಉದಾಹರಣೆ ಮಾತ್ರ ಇದೆ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬೋಜನ, ಪಕ್ವಾನ್ನ, ಅಕ್ಷತಾರ್ಪಣೆ ನಡೆದಿರಬೇಕಲ್ಲ ಈ ಅಂದಾದುಂದಿಯಲ್ಲಿ - ಖರ್ಚು ಕೈಮೀರಿ ಹೋಗಿರುವದು ಸಹಜವೇ ಅಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಸಾವಕಾರರಾಗಿ ನೆಲಸಿದ್ದ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಣ ತರಿಸಿಕೊಂಡರು ಅದ್ದೇನು ಅಂಥ ದೊಡ್ಡ ಮೊತ್ತವಾಗಿರಲ್ಲಿಲ್ಲ ಕೇವಲ ಆರುಸಾವಿರ ಮಾತ್ರ.

ಹಣಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ ನೆಲಸಿರುವವರ ಬಂದುವಿನಾಕಾರಣ ಆಪ್ತಿ ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಧನಿಯಮನೆಗೆ ಯಾರನ್ನೂ ಕಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಧನಿಯರಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟೇನು ಗೌರವ ನೆಲಸಿರುವ ಮನೆತನದವರಲ್ಲಿತ್ತು ಹಣ ಕೇಳಿದರೆ ಧನಿಯರೆಲ್ಲ ಮನಸ್ಸುನೋಯಿಸದೆ ಕೊಡ್ಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬಭಾವನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅಸಡ್ಡೆಯಾಕೆ ದೆ ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗದು! ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಆಂದಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಗ ನೆಲಸಿದ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನವರೆಂಬುವರು ಮನೆಯಾಳಿಯರಾಗಿದ್ದರು!

ಹಿಂದೆ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋಗುವಾಗ ಧನಿಯರು ಒಂದು ಕಾಗದದಮೇಲೆ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಬಾಂಡಿನಮೇಲೋ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಮಿಸರಿನೋಟಮೇಲೊ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನಿನ್ನೂ ಖಾತ್ರಿಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ- ಆದರೆ ಆಕಾಗದಬಗ್ಗೆ ಯಾವಾಗ ಆಯಿತು ಎಲ್ಲಿ ಕಾಗದ ಬರೆದರು ಮುಂತಾದ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ. ಅಂತೂ ಈ ವ್ಯವಹಾರದ ಕಾಗದಮಾತ್ರ ಇತ್ತು ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಖಾತ್ರಿ

ಇನ್ನೇನು ಆಕಾಗದದ ಅವಧಿಮುಗಿಯುತ್ತಬಂದಿದೆ, ಅಥವಾ ಮುಗಿಯಲು ಕೆಲತಿಂಗಳುಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದೆ ಎಂದಾಗ ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರು ಬಹಳ ಪೇಚಾಟದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರು. ಇತ್ತ ಧನಿಯರನ್ನು ಕೇಳುವಂತಿಲ್ಲ ಅವರ ಮಂಯಾದೆಗೆ ಧಕ್ಕೆಬರಬಾರದು ಎಂಬ ಅಳುಕು ಈ ಧರ್ಮಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರು ಬಹಳಷ್ಟು ತೊಳಲಾಡಿದರು ಕೊನೆಗೆ ತಾವೇ ಒಂದು ಉಪಾಯ ಕಂಡುಕೊಂಡರು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹೇಳುವದು ಬೇಡವೆಂದು, ಒಂದುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬೇಗ ಎದ್ದರು ಸ್ನಾನ ಶಿವಪೂಜೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡರು ಆಳಿಗೆ ಟಾಂಗಾಗಾಡಿಯನ್ನು ಹೂಡಲು ಹೇಳಿದರು ಕೊಲ್ಹಾಪುರ ಟಾಂಗಾಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನೇರ ಆನಂದವನಕ್ಕೆ ~~ಬಂದಿದ್ದ~~ ಬಂದರು, ಆಗ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ ಸಾಧುಗಳ ನಿಲಯವಾಗಿತ್ತು ಆಗ ಸ್ವಾಮಿ ಮುನಿಗಳಾದ ಆನಂದವನದ ಹಿರಿಯರು ಆನಂದವನವಾಸಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನ ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನ ಪಡೆದು ಭಗವಾನರಿಗಾಗಿ ಕಾದರು ಮತ್ತೆ ಅಂದು ಶ್ರೀಗಳವರು ಆನಂದವನದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು ನೇರವಾಗಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಬಿದ್ದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು ಭಗವಾನರು ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮಬಳಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ನಿಮ್ಮ ಕಾಲಕೆಳಗಿರುವ ಗುರು ಕೃಪೆಯಿಂದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆನಂದವಾದರು, ಪ್ರೇಮಸಮಾಚಾರದ ನಾಲ್ಕು ಮಾತಾಡಿದಮೇಲೆ ಬಹಳ ಮೃದುವಾಗಿ ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರು ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ವಿಷಯ

ತಪಸ್ವಿನಾದಿತು ಹಾಗು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಅದಕ್ಕೆಂದೇ ತಮಗೆ ತಿಳಿಸಲು ವಿಷಯ ತಿಳಿಸದೆ ಏಕಾಏಕಿಯಾಗಿ ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆ ದಯವಿಟ್ಟು ಹೀಗೆ ಹಿಮ್ಮೆಲೆ ಬಂದುದಕ್ಕೆ ಗುರುಗಳು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಾಲ್ಗೆರಗಲು ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರು ಭಗವಾನರಿಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು.....

ಛೆ, ಅದಕ್ಕೇಕೆ ಇಷ್ಟು ಸಂಕೋಚ ಹೇಳಿ ಏನು ಕೆಲಸವಿತ್ತೆಂದು ಸ್ವಾಮಿಯ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಮಾಡೋಣವೆಂದು ಹೇಳಿದರು ಭಗವಾನರು!

ವಿಷಯ ಬಹಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಸಂಕೋಚ ಮೇಲಾಗಿ ಮುಂದಾದಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಈ ಕಾಗದದ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಬರೆದಿದೆ ಅಂತೆಲ್ಲಾ ವಿಷಯವನ್ನು ತಮಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸುವುದು, ತಿಳಿಸುವುದೋ ಬೇಡವೋ ಎಂದು ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ, ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡು ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಇವತ್ತು ತಮ್ಮೆಡೆ ಬಂದೆ---- ಎಂದೆಂದು ಮೌನಧಾರಿಯಾದರು_ !

--- ಇಲ್ಲಿ ಈಗಿನ ಧನಿಯರು ಬಾಬಾಸಾಹೇಬರ (ಶ್ರೀ ಚಿದಂಬರನಾಥರ) ಅಜ್ಜಂದಿರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಯರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಂದ ಅಲ್ಪ ಹಣ ತಂದಿದ್ದು ಅದು ಇದುವರೆಗೆ ಹಾಗೇ ಬಾಕೀ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಆ ಹಳೆಯ ಕಾಗದವನ್ನು ಭಗವಾನರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಭಗವಾನರು ಅದನ್ನು ಓದುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ - ಅದನ್ನೇನು ಓದುವದು ಬೇಡ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು? ತಿಳಿಸಿದರೆ ಕಾರ್ಯ ಬಗೆಹರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸೋಣ ಎಂದು ಭಗವಾನರು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು_ _ _ _.

ಆಗ ಮುರಿಗೆಪ್ಪ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಕಾರ್ಯ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವ ಅಧಿಕಾರ ನನ್ನದಲ್ಲ ವಿಷಯವನ್ನು ಗುರುಗಳ ಪಾದದಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ತಾವು ಹೇಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀರೋ ಏನು ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡುತ್ತೀರೋ ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಬದ್ಧನಾಗಿರುತ್ತೇನೆ - - - - ಎಂದಿಷ್ಟೇ ಹೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾದರು ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರು.

ಆಗ ಭಗವಾನರು. ಸರಿ, ನಾನು ಧನಿಯರೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತೇನೆ ಆನಂತರ ನಾವು ನೀವು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕೂಡಿ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರೋಣ ಎಂದು ಭಗವಾನರು ಆಶೀರ್ವಾದ ಪೂರ್ವಕ ಹೇಳಿದರು

ಭಗವಾನರ ಶಿಷ್ಯರು ಹಾಲು ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರಿಗೆ ನೀಡಿದರು ಆ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಿ ಒಡೆಸಿಕೊಂಡು ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರು ಬಂದಿದ್ದ ಜಟಕಾದಲ್ಲಿ ಕಾಟೇಲ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಮರಳಿದರು.

× × ×

ಅದೇ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಭಗವಾನರು ಧನಿಯರನ್ನು ಕರೆಕಳಿಸಿದರು. ಧನಿಯರಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಮಾತೆಂದರೆ ವೇದವಾಕ್ಯ ತಡಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಬಂದರು. ಸಾಯಂಕಾಲವೇ ಆನಂದವನ ಗದ್ದಲ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬರುವ ಭಕ್ತರು ಬೇರೆ ಊರಿಂದ ಬರುವ ಜನ ಹೀಗೆ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಮಯವೆಂದರೆ ಭಕ್ತ ಜನ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಾರೆ ಕೆಲವರು ಮಂದಿರದ ಸುತ್ತ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಕುಂದುಬ

ಯಲ್ಲಿ ಜಪ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪೂರೈಸು ವ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲ ಭಕ್ತರಿದ್ದರೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯವಾಗಲಿನ್ನೇ ಕೇಳುವದು ವಿಷಯ ಏನೇ ಇರಲಿ ಅವರವರಿಗೆ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರವಚನ ಆಶೀರ್ವಚನ.

ಈ ಹದ್ದಿನಲ್ಲಿ ಭಗವಾನರು ಧನಿಯರನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಾಸಿಗೆ ಹೋಲಿಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು: ಧನಿಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದ ನಂತರ:

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಶಾಂತೇನಹಳ್ಳಿ ಸಾಹುಕಾರ ನೆಲುಗಿ ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರು ಬಂದಿದ್ದರು-- ಎಂದಿಷ್ಟನ್ನೇ ನುಡಿದು ಭಗವಾನರು ಸ್ತಬ್ಧರಾದರು.....

ಆಗ ಧನಿಯರು ವಿಷಯ ಏನಂತೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ, ಭಗವಾನರು ನಿಮ್ಮ ಅಳಿಯ ಚಿದಂಬರರಾಯರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಅಂಗಿಯ ಮದುವೆಯು ನಂದಭದಲ್ಲಿ ಏನು ಅಡಚಣೆ ಬಂದಿತ್ತೋ ಏನೋ ಆಗ ಅವರಿಂದ ಹಿಂದಿಷ್ಟು ಹಣ ತರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಂತೆ ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರು ಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಅಂಜಿ ಹಾಗೂ ಇಂಥ ವಿಷಯವನ್ನು ಧನಿಯರಿಗೆ ನೇರ ಹೇಳಿ ಕೇಳುವದೆಂದು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾಲ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಇನ್ನು ಸಮಯ ಹಾರಿದರೆ ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟ ಕಾಗದದ ಸಮಯ ಮೀರಿ ಹೋಗುವದೆಂಬ ಸಾದಿಸ್ಥಿತಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮೈದೋರಿದಾಗ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ನನ್ನೆದುರು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದರು. ಪಾಪ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವರು ಮರ್ಯಾದಸ್ಥರು ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನೇರ ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಕೇಳಬಹುದಿತ್ತು----

ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಆವು, ಆರಿದ್ದ ಕಾಗದವನ್ನು ನನಗೆ ತೋರಿಸಿದರು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಆಗ ತಂದೆಯವರು ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರು ಒಳ್ಳೇ ಜನ ಮರ್ಯಾದಸ್ಥರು ಕೂಡ, ಹೊಣೆ ಹಿಡಿದು ಅವರ ಹತ್ತಿರವೇ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ--- ಎಂದರು

---ಯಾಕೆಂದರೆ, ನಿಜ ಧನಿಯರು ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದ ನೆನಪು, ಆ ಮದುವೆಯನ್ನು ಭರ್ಜರಿ ಮಾಡಿದ್ದರಂತೆ ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಖರ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಆಗುವದು ಸಹಜ, ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾರದರೂ ಹಣ ತರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವದು ಸಹಜವಾ ಇದೆ ನಾನು ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೇ ಮುಗಿಸಿದ್ದೆನೆ ಎಂದರು ತಂದೆಯವರು

ಬ್ರಹ್ಮವರದ ಜಾಹೀರದಾರರೊಡನೆ ನಡೆದ ಮದುವೆಯದು ಆ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತಲ್ಲ, ಆ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಾಗ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವದೂ ಸಹಜ

ಸರಿ ತಾವು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಪೂರ್ಣ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿದೆ ನಿಮ್ಮ ನಿರ್ಣಯವೇ ಕೊನೆಯದು ಅದರಂತೆ ನಾನು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು ತಂದೆಯವರು

ಆಗ ಭಗವಾನರು ನಾನೊಂದು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ ಆ ನಿರ್ಣಯವನ್ನೇ ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರಿಗೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಅವರು ಕೂಡ ನನ್ನ ಮಾತು, ನನ್ನ ನಿರ್ಣಯವೇ ಕೊನೆಯದು ಅಂತ ಹೇಳ್ತಾರೆ ಆ ಮಾತು ಏನೆಂಬುದನ್ನು ನಿಮಗಂತೂ ಹೇಳಿಸ್ತೀನಿ

ನೀವು ಆಗಲಿ ಅಂದರ ಅವರಿಗೂ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ "ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರು ಕೊಟ್ಟ ಹಣಕ್ಕ ಒಂದು ಕಾಸೂ ಬಡ್ಡಿ ಕೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ/ಕೂಡದು, ಆವ್ರು ಮೊದಲ ಅಸಲು ಆರು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ವಸೂಲು ಹಿಡಿದು ಕೊಡಬೇಕು ಇದು ಅಲ್ಲದೆ ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರು ಆ ಕಾಗದ ಹರಿದು ಹಾಕಬೇಕು" ಎಂಬುದನ್ನ, ನಾನು ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಇದು ತಮಗೆ ಸಮ್ಮತವಿದ್ದರೆ ವಿಷಯವನ್ನು ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಭಗವಾನರು ಹೇಳಿದರು.

ಮುಂದೆ ಕೆಲದಿನ ಕಳೆದವು, ಭಗವಾನರು ಉಭಯತರನ್ನು ಕರೆ ಕಳಿಸಿದರು ಆನಂದವನದಲ್ಲಿ ಬಗೀಚದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನದೆದುರಿಗೆ ಕುಳಿತ ಭಗವಾನರು ತಮ್ಮ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಹೇಳಿದರು ಇಬ್ಬರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದಲೇ ಒಪ್ಪಿದರು. ಭಗವಾನರು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರಸಾದ ನೀಡಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು.

ವಿಧಿಯ ಆಟವೇ ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು

ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರು ಕಾತೇನಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋದರು ಹೋಗುವಾಗ ಮನಸ್ಸು ಉಲ್ಲಸಿತಗೊಂಡಿತ್ತು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ನೀಡಿದ ಪ್ರಸಾದ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಇತ್ತು ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ಬಂಧುಗಳಿಗೆ ಅಗಡಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಸಿದರು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ನೋವಾಗದಂತೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ನೀಡಿದ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಕೊಂಡಾಡಿದರು ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಣ ಮರಳುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲ ಮಯಾದೆಯಿಂದ ಅದು ಮರಳಿ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಇನ್ನೊಂದು ಸಂತೋಷ.

ದೇಸಾಯರು ವಾಡೆಕ್ಕೆ ಮರಳಿದರು - ದೇಸಾಯರ ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಬೇಗ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಹೀಗಾಗಿ ನನ್ನ ಅಜ್ಜನ ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರು ವಾಡೆದ ಕಾರುಭಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದೊಡ್ಡವಾಡದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಅವರೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅವರು ಇಬ್ಬರು ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು - ಬಾಳಪ್ಪ - ರಂಗಪ್ಪ ಎಂದು. ಅವರ ಹೆಸರುಗಳು

ಕೋರ್ಟು ಕಚೇರಿ ಹೊಲಲಾವಣಿ ಹಾಕುವದು ಕೈಲಾಗನ್ನು ಆರಿಸುವದು ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಅವರೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಇದು ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಅನುಕೂಲವೇನೋ ಆಗಿತ್ತು ಈ ಅನುಕೂಲತೆ ಕೂಡ ತಂದೆಯವರ ಜೀವನ ಕೆಲ ಅನಾನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿದವು, ತಾರುಣ್ಯ ರೂಪ ದರ್ಪ ಅಧಿಕಾರ ಊರ ಜನರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮರ್ಯಾದೆ ಜೊತೆಗಾಗಿ ಮನೆಯ ಎಲ್ಲ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಬಾಳಪ್ಪ ರಂಗಪ್ಪ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು ತಂದೆಯವರ ವಿಲಾಸಿ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವೇ ಆಗಿತ್ತು ಅವರ ವಿಲಾಸಿ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಆತ್ಮವೃತ್ತಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಈ ವಿಲಾಸಿ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಆಧಿಕಾರದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಕಾರಣ ಭದ್ರವಾದದ್ದೇ ಇತ್ತು.

ಆನಂದವನದಿಂದ ತಂದೆಯವರು ಮರಳಿದ ನಂತರ ಕೂಡ ವಿಷಯವು ಮನುಕಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೂಡ ಹೊಲದ ಕೆಲಸ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಕೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ ತಂದೆಯವರು ರಾಜಾಗಿಯೇ ಹೇಳಲು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಇಷ್ಟು ಫಲವಾದ ವಿಷಯ ಸ್ವಾಮಿ

ಯ ಸಮುತ್ಸವ ತಯಾರಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಊರಲ್ಲ ಡಣಾಡಂಗುರವಾಗಿದ್ದರು ಆ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಆಡೆಯುಲ್ಲ ಬಹುಶಃ ಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಮಾಡುವಮುನ್ನ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಅವರೊಡನೆ ಚರ್ಚಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂದೇನಾದರೂ ಕೋಪ ಅವರಿಗೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಮುತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಏನು ನಡೆಯಿತು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಆತುರವಷ್ಟೇ ತುಂಬಿತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೊಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬಾಳಪ್ಪನವರೇ ಓ ಬಾಬು. ಅವರು ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಒಂಟಿ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಕರೆಯುವ ರೂಢಿ ಇತ್ತು ಗೆ ಕರೆದು ಏನು ಊರತುಂಬ ಸುದ್ದಿ ಹಬ್ಬಿದೆ ನೀ ಏನೋ ನೆಲವಗಿ ಸಾವಕಾರರಿಗೆ ಹಣ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವರ ಹಳೆಯ ಬಾಕಿ ಬಗ್ಗೆ ರಾಜಿಯಾಗಿ ಬಂದಿದೀ ಎಂಬುವ ಸುದ್ದಿ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿದೆಯಲ್ಲ ಎಂದರು ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಕೇಳಿದರು. ತಂದೆಯವರು ಅಹುದು ಎಂದು ಹೇಳುವದರೊಳಗೆ ಬಾಳಪ್ಪ ಅವರ ಕೇಳಿದರು ತಂದೆಯವರು ನಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನಾ ಸಾದ್ಯಂತವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು ವಿಷಯವನ್ನು ಶಾಂತವಾಗಿಯೇ ಕೇಳಿ. ಒಮ್ಮೆಲೆ ಗುಡುಗಿದರು ಬಾಳಪ್ಪನವರು. ಬಾಬು ನೀ ಒಂದು ಬಿಡಿಕಾಸನ್ನು ನೆಲವಗಿಯವರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಡ ನಿನ್ನ ಹಿಡಿಮಣ್ಣನ್ನು ಯಾರೂ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದೆನ್ನು ಆ ಸಿಟಿ ನಲಿಯಿತ್ತು "ಆ ಗದ್ದದವ ಹೇಳಿದನಂತ ಇವ ಒಪ್ಪಿದನಂತ" ಎಂದು ಗುಡುಗಿದರಂತೆ - ಈ ವಿಷಯ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ತೀರಿಕೊಂಡ ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಹೇಳಿದ್ದರು.

ಅಂತಹ ದಿನಗಳು ಕಳೆದವು, ದೇಸಾಯರು ಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿ ಬಂದಂತೆ ಹಣ ನೀಡಲಿಲ್ಲ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಗಡುಸಿನಿಂದ ಹೇಳಿದ ಆ ವಿಷಯ ತಂದೆಯವರ ಮನಸ್ಸಿನಮೇಲೆ ಅಲ್ಪವ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತ್ತು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೆಲವಗಿ ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರು ಕೆಲವಾರಿ ಭಗವಾನರನ್ನು ಕಂಡು ಹೋದರು ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಹಣ ಮಾತ್ರ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ದೇಸಾಯರಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಯಿತು. ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ವಚನ ಕೊಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದರು ದೇಸಾಯರು ಅದನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆಂಬ ಲಕ್ಷಣ ಯಾವುದೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರು ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಂತಾಯಿತು ಸ್ವಾಮಿ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನು ಮುರಿಯುವಂತಿಲ್ಲ ಹಾಗೆಂದು ಆದರೆ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಸಮಯ ಮುಗಿದುಬಿಟ್ಟಿದೆ ಏನನ್ನಾ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ ಈ ರೀತಿಯ ಉಭಯ ಸಂಕಟ ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರನ್ನು ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿ ಮಾಡಿತು, ಅವರೊಬ್ಬ ಸಾತ್ವಿಕ ಸ್ವಭಾವದ ಮನುಷ್ಯ ತತ್ವವನ್ನು ನಿರಪಾಲಿಸುವ ಜೀವ. ಅವರು ದುಷ್ಟಸ್ವಭಾವದವರಾಗಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ವಿಚಾರಮಾಡುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ನೇರ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೇಸು ದಾಖಲುಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವದು ಅವರ ಸ್ವಭಾವ-ತತ್ವಕ್ಕೆ ತೀರ ವಿರುದ್ಧವಾದುದು. ಅಂದರೆ ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರು ಏನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ? ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿದರು ಉತ್ತರ ಹೊಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲ! ಕೊನೆಗೂ ಅವರ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿದ್ದೆಂದರೆ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆದುದು ಆಗಿಲ್ಲ ಭಗವಾನರ ಸಮಕ್ಷಮವು ಅಲ್ಲವೇ? ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಈಗಲು ಅವರೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡುವದು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಭಗವಾನರಲ್ಲಿಯೇ ಹೋದರು. ನಡೆದುದನು ತಾವು ಕಾಯಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಜ್ಞಾಪಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡಿ

ಕೊಟ್ಟರೂ, ಧಣಿಯರನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕರೆಸಿ ಜ್ಞಾಪಿಸುವಷ್ಟು ವ್ಯವಧಾನ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ! ಆಗ ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರನ್ನು ಕರೆದು ಭಾಗವತರು ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರೆ ಸ್ವಾಮಿಯ ಪ್ರಸಾದವೆ ಏಕೋ ಸಂಸ್ಥಾನದವರಿಗೆ ಬಂದಂತಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿಯ ಇಚ್ಛೆ, ಹೋಗಲಿ, ಇವನ್ನು ಸ-ಹಿಸುವಂತಿಲ್ಲ ತನಗೆ ಹಾಕಿ ಕೊಳ್ಳೋಣ/ಕುತ್ತಿಗೆ ತಾವು ನಡೆಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರು ಸ್ವಾಮಿಯ ಬಳಿ ಇಟ್ಟ ಕಾಗದವನ್ನು ಮರಳಿಸುತ್ತ ಕಾಗದ ಜೊತೆಗೆ ಫಲಪುಷ್ಪ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತ ಸ್ವಾಮಿಯು ನಿಮಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದಿಸಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಾಗದ ಮರಳಿಸಿದರು!

ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರು ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಬಂದ ಆ ಸಮಯವನ್ನು ನುಂಗಲಾರದ ದುಃಖದಿಂದ ಎದುರಿಸಿದರು! ಪ್ರಸಂಗ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಕಾಗದದ ಮುಗಿಯುವ ಸಮಯ, ಮುನ್ನವೇ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಖಟ್ಲೆ ದಾಖಲ ಮಾಡಿದರು ಭಾರವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ! (1924 ನೇ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ)

× × ×

ಖಟ್ಲೆ, ದಾವೆ, ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಗಳು ಎಂದರೆ ಹ್ಯಾಂವದ ಉಗಮಸ್ಥಾನ ನಿಜ ಮುರಿಗೆಪ್ಪನವರೇನೋ ಸಾತ್ವಿಕ ಸ್ವಭಾವದ ಸದ್ಗೃಹಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು ಆದರೆ ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳೂ ಹಾಗೇ ಇರಬೇಕಲ್ಲ? ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಭಾವಿತ ಜನ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಆಗುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದರು - ಇನ್ನು ತುಂಟ ಜನ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಹುರುಪಿದ್ದ ಸಮಯ ಸಾಧಕ ಜನ ಇಂಥ ಸಮಯಗಳ ದುರುಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಕಾದಿದ್ದರು ದುಷ್ಕಾರ್ಯವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಹಣದ ಮೋಹ ಹಾಗು ಅದರ ದುರುಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸು ಹಾಕಿದ್ದರು

ಇನ್ನು ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದಾವಾ ದಾಖಲ ಆಗಿದ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಲ್ಲ ವಾಡೆದಲ್ಲಿ ಆ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಾಳಪ್ಪನವರಂಥ ಹಿರಿ- ಹಳೆ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳು ಕಾನೂನಿನಿಂದ RR ಉತಾರಗಳು ಇವನ್ನು ಕಲೆಹಾಕುವದೆ ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು, ನಿಜ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಹಿತವಂತರಂತೆ ತೋರಿಸಿದರೂ ಒಳಗಿದ್ದ ವಿಶ್ವದ ಗುಣ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು, ಅದು "ಬಾಬು ನಿನ್ನ ಹಿಡಿಮಣ್ಣು ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಬಾಳಪ್ಪ ಹೇಳಿದರೂ ಕೆಲ ವಿಶ್ವಾಸಘಾತವಾಗಿತ್ತು ಅದಕ್ಕೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಇದೆ ನೋಡಿ - ನ್ಯಾಯ ಹೈಕೋರ್ಟಿನ್ನು ತಲುಪಿತ್ತು ಆಗ ನಮಗೆ ಹೈಕೋರ್ಟ ಇದ್ದುದು ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ತಂದೆ ಮುಂಬೈಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಷ್ಟೇ ಪ್ಲೇಗ ಹತ್ತಿತು. ವಾಗ ಕೊಂಚ ಕಾಲ ಹಣೆಗೆ ಕಿಟಕಿ ಬಡಿದು, ಆಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಲೆಯಾಗಿತ್ತು ಅಂಥ ಭಯಂಕರ ಘಾಯವೇನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟು ಕಾಳಜಿ ಮಾಡುವಂಥ ಕಾರಣ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ - ಆದರೂ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಒಂದು ಕಾರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ಲೇಗ ಹತ್ತಿದಾಗ ಚಿಕ್ಕವನಿಗೆ ಹಣೆಗೆ ಬೇರೆ ತಾಗಿ ಗಾಯವಾಗಿದೆ --- ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಈ ತಿಳಿಸುವಲ್ಲಿ ದುರುದ್ದೇಶವೇ ಇತ್ತು, ಬಾಳಪ್ಪನವರಿಗೆ ಖಾತ್ರಿ ಇತ್ತು ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಬಾಬು ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿ ನಿಲುವದಿಲ್ಲ ಕೂಡಲೇ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆಂಬ ಖಾತ್ರಿ ಇತ್ತು ಅಂದರೆ ಖಟ್ಲೆ

ಎಷ್ಟೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಅಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದಲೇ ಬಾಬು ಮರೆಯುತ್ತಾರೆಂ
ಬ ಭರವಸೆ ಇತ್ತು, ಅಂದರೆ ಖಟ್ಲೆಯ ಕಲಸದಲ್ಲಿ ತುಂಗಿದ್ದರೂ ಬಾಬು ಅನ್ಯೇಮಾರಿ
ಹೋರಾಡುಬರುತ್ತಾನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯೂ ಇತ್ತು, ಅಂದರೆ ಉದ್ದೇಶ: Divert the
attention" ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ನಿರತ ಪಾಲಿಸಿದ್ದರು, ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಕೀಲರಿಗೆ
ಹೇಗದ ಪತ್ರ ನೀಡುವಲ್ಲಿ, ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧ್ಯಾಪೂರ್ವಕ ಅಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಮಾ-
ಡಿರುವುದು ಸಹಜವೇ ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡಲು ಕಾರಣವಿಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ! ಭಗವಾನರು
ಸಾಚಿಸಿದರಾಜಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಬೆಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯ ಕಾದಲನ್ನು ಹೊರಹಾಕಿದಂತೆ ನ್ಯಾಯದ
ಕಾರ್ಯ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ಅಂದರೆ ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಬುದ್ಧ್ಯಾಪೂ-
ರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯೋಜಿಸಿದ್ದರೆಂದು ಊಹಿಸುವುದು ಸಹಜ.
ದ್ರೋಹ, ಮನಸಿನ ತುಂಬಾ ನಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಏಕೈಕ ವಿಷದ ಬೀಜವನ್ನೇ
ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ ಆದರೆ ಇದರ ಹಿಂದಿನ ಕಾರಣ
ಮಾತ್ರ ಗೋಚರವಾಗಿಲ್ಲ, ಅಂತೂ ಈ ಮನೆತನದ ಅವನತಿ ಯಾಗಲೆಂದು ಸಂಕ-
ಲ್ಪವನ್ನು ಅವರು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಎಂಬುದು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ನ್ಯಾಯ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಕೋರ್ಟುಗಳ ಮೆಟ್ಟಲನ್ನು ತುಳಿದು ಕೊನೆಗೆ
ಹೈಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಯಿತು ಅಲ್ಲಿ ದೇಸಾಯರ ವಿರುದ್ಧ ತೀರ್ಪು ಆಯಿತು. ಆ
ತೀರ್ಪಿನ ಪ್ರಕಾರ ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಗಿಸುವವರು ಯಾರಿದ್ದರು ಅದರ ಪ್ರಕಾರ
ದೇಸಾಯರ ಆಸ್ತಿಯನ್ನೇ ನೆಲವಗಿಯವರು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಕೋರ್ಟಿನ ನಿರ್ಣ-
ಯದ ಪ್ರಕಾರ ನೆಲವಗಿಯವರು 1936ನೇ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ 900. ಎಕರೆ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು
ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಪೈರು ಸಹಿತ (ಬೆಳೆ) ಕಬ್ಜಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು!

ಹೀಗೆ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹೊಲಗಳು ಕೈಬಿಟ್ಟಾಗಲೇ ದೇಸಾಯರಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾ-
ದ್ದು!! ಆಗ ಏಕೆ ಹೀಗಾಯಿತು ಬಾಳಪ್ಪನವರು ಒಂದು ಹಿಡಿಮಣ್ಣು ನಮ್ಮ ಕೈಬಿಡಲಾರರು
ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು ಆದರೆ ಈಗ ಮಾತ್ರ ನೂರಾರು ಎಕರೆ ಜಮೀನುಗಳೇ ಕೈಬಿಟ್ಟವು.
ಅಂತೂ ಎಲ್ಲಿಯೋ ತಪ್ಪಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕೆಲ ಅನುಭವಿ ವಕೀಲರು ಆ ಜಜ್ಜ್ಮೆಂ-
ಟನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತಿರುಗಿದ್ದೇ ತಿರುಗಿದ. ಆಗ 'ಒಬ್ಬ ನುರಿತ ವಕೀಲರು ಒಬ್ಬ-
ರಿಗೆ ಬೆಳಗಾವಿಯ ದಳವಿ ವಕೀಲರು ಇರಬೇಕು? ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ! ಪುಣೆಯ ಪೇ-
ಶ್ವೆಯವರು ಅಗಡಿಯನ್ನು ಇನಾಮು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ದಿನದ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಲು
ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ "ಗಡುಕ್ಕ, ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿದಾಗ ಬಾವಿ ತೋಡಲು ಹೊರಟರು" ಎಂಬ ಗಾದೆಯ
ಮಾತು ನೆನಪಾದಂತೆ. ದೇಸಾಯರ ವಾಡೆದಲ್ಲಿ ಗಡಿಬಿಡಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಬ್ರಿಟಿಶ
ರ ಆಳ್ವಿಕೆ Inam Commissioner office ಪುಣೆಯಲ್ಲಿತ್ತು ಈಗಲೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ.
ಆದರೆ ಹೆಸರು ಬದಲಿಯಾಗಿ "ಅಲಿನೇಶನ್ ಆಫೀಸು" ಎಂದು ಬದಲಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ
ಮರಾಠಿಭಾಷೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕಾಗದವನ್ನು ಹುಡುಕ-
ಬೇಕು. ಈ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲ ಜನಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಹಣಬೇಕು!

ನೆಲವಗಿಯವರ ಖಟ್ಲೆವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನೂರಾರು ಎಕರೆ ಜಮೀನುಗಳು ಒಂದೇ
ದಿನದಲ್ಲಿ ಹೋದದನ್ನು ಕಂಡು ಜನ ಹೌಹಾರಿದ್ದೇ ಅಲ್ಲ - ದೇಸಾಯಿಯವರೆಲ್ಲರೂ

ಸೌಜನ್ಯ ಭಾವನೆಯೂ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಧಣಿಯರ ಕಡೆ ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಬದಲಾಯಿತು, ಮೊದಲು ಬೇಕೆಂದಾಗ ಕೈತುಂಬ ಹಣ ತಂದು ಕೊಡುವ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಈಗ ಕರೆ ಕಳುಹಿದ ಮುಖ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಶುರುವಾಯಿತು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿಬಗ್ಗೆ ಕನಿಕರವಾಯಿತು ಆದರೆ ಹಣವಿಲ್ಲವೆಂದು ಸೋಲೊಪ್ಪಿನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದೂಡುವಂತಿಲ್ಲ ಈ ನಿರ್ಬಂಧಿತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹಣ ಹೊಂದಿಸುವುದು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸವೇ ಆಯಿತು!

ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನೆತನ ಎಂದರೆ ಧಣಿಗಳದು ಛತ್ರದವರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಒಂದು ರೀತಿಯ ದಿವಾನರಿದ್ದಂತೆ ಇದ್ದರು ಹಾವನೂರ ಸಂಸ್ಥಾನ ಇದ್ದಾಗಲೂ ಕೂಡ ಹಾಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು. ಬಾಬಾಸಾಹೇಬರು ಹೇಳಿಕಳುಹಿ ಭೀಮರಾಯರನ್ನು ಕರೆಯಲು ಹೇಳಿದರು ಆ ಮೊದಲೇ ಬಾರ್ಕಮಲ್ಲಪ್ಪ ಕರಿಮೋಲದಿನ ಸಾಬ ಹಾಗು ಕೆಂಪುಮೋದಿನಸಾಬ ಅವರೂ ಬಂದಿದ್ದರು ಈ ಭೇಟಿ ಚಾವಡಿಯ ಬದಲು ಆಪ್ಪನ ಖೋಲಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿತ್ತು

ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧ ವಾತಾವರಣ ಒಬ್ಬರ ಮುಖದಲ್ಲೂ ಉಲ್ಲಾಸದ ಕಳೆಯಂತೂ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ ನಿಸ್ತೇಜ ಕಳೆಯೊಂದು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು----

ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಪಲ್ಲಂಗದ ಮೇಲೆ ಏನೋ ಕೆಲವು ಭಾಂಡಿಸಾಮಾನುಗಳಂಥ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದರು ಅದರ ಮೇಲೊಂದು ಬಿಳಿಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊದಿಸಿದ್ದರು.

ಭೀಮರಾಯರು ಬಂದು ಕುಳಿತರು.

ಧಣಿಯರು ಆಪ್ಪನಿಗೆ ಕೈಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ ಹೊದಿಸಿದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೆಗೆಯಲು ಹೇಳಿದರು ಬಟ್ಟೆ ತೆಗೆಯುತ್ತಲೇ ಕಾಪಿನ ತುಂಬ ತುಂಬಿದ್ದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಸಾಮಾನುಗಳು ಅವುಗಳ ಕಡೆ ಧಣಿಯರು ಒಂದು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರ ನೋಡಿದರು. ನಂತರ ದೊಡ್ಡ ದನಿ ತೆಗೆದು ರೋದಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು------ ಅವರ ರೋದನದ ಜೊತೆಗೆ ಆಪ್ಪ ಮೊದಲು ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ದುಃಖಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು---

ಈ ರೋದನವೆಂದರೆ ದೇಸಗತಿಯವರು ಮೆರೆದ ವೈಭವದ ಕಣ್ಣೀರೆಯನ್ನು ಹೇಳುವಂತಿತ್ತು, ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿದ ಸರೋವರ ಬರಿದಾದ ನೋವನ್ನು ಬೀರುವಂತಿತ್ತು--- ಹೀಗಿದ್ದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಾಯಿತಲ್ಲ! ಎಂಬ ವಾತಾವರಣ ಆ ಖೋಲಿಯಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ರೋದನ ಸೆರಗು ಹೊರಗೂ ಕೇಳಿಸಿತ್ತು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡವರೆಲ್ಲರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಜಿನುಗಿತು ನೀರು ಯಾರೂ ಧ್ವನಿ ತೆಗೆದು ರೋದಿಸಲಿಲ್ಲ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು ಆ ನೋಟವೇ ಸಾವಿರದ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರೋದಿಸಿದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಸೂಸುತ್ತಿತ್ತು---.

ಕ್ಷಣ ಕಾಲದ ನಂತರ ಧಣಿಯರೇ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟರು--.

ಭೀಮಣ್ಣ ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಪತಿ ಮಾರಿ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ--- ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಧಣಿಯರ ಕಂಠ ಬಿಗಿದು ಬಂದಿತ್ತು ಆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಂತೂ ನಿಷ್ಠೆಯ ಆಳಿದರು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮತ್ತ

ಮಕ್ಕಿ ರೋದಿಸಿದರು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಕಂಡ ಯಾರ ಕರುಳೂ ಹಿಂಡಿ ಬಂದಂತಾಗಿರಲೇ ಬೇಕು -.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧನಿಯರಿಗೆ ಭಗವಾನರ ಮಾತು ಮೀರಿ ಎಂಥ ಪ್ರಮಾದ ಮಾಡಿದೆವಲ್ಲ ಎಂದೆನಿಸಿದ್ದರೆಲ್ಲೂ ಬಹುದು ? ? ?

ದೇಸಾಯಿಯ ಅವನತಿಯು ಎರಡನೇ ದೃಶ್ಯವಿದು. ನೂರಾರು ಎಕರೆ ಜಮೀನುಗಳು ಹೋದದ್ದೇ ಪ್ರಥಮ ಸಂದರ್ಭ. ತ್ಯಾಗಿಯಾದ ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗಳು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬರತೊಡಗಿದವು.

ಬೆಳ್ಳಿ ಭಾಂಡಿಗಳನ್ನು ಮಾರಿದ್ದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಹಣದ ಕೊರತೆ ನೀಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಯಾವ ಹೊಲಗಳನ್ನು ಅಡಾವ ಲಾವಣಿ ಹಾಕಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹುಡುಕಲು [illegible]ವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಗುಮಾಸ್ತನಿಗೆ ಆದೇಶ ಹೋಯಿತು!

ವಾಡೆ(ದಲ್ಲಿಯೆ) ೬ ಎಕರೆಯ ಒಂದು ತೋಟವಿದೆ. ಆ ತೋಟಕ್ಕೆ ಮೂರು ಕಟ್ಟೆ ಬಾವಿಗಳು. ದೇಸಾಯಿಯ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಆದರೆ ಈ ತೋಟವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಆಗುವ ಆಸ್ತಿಯ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಆಸ್ತಿ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಬಾಳೆದಾರನಿಗೆ (ನಾದಿವಾಲಕ) ಉಳಿದಿರಬೇಕೆಂಬ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದ ರೂಢಿ. ಕೋಟೆಯ ಒಳಗೇ ವಾಡೆಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಒಳಗಿನ ತೋಟವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ತೋಟವನ್ನು ಧಾರವಾಡದ ಒಬ್ಬ ಮಾರವಾಡಿಗೆ 19 ವರ್ಷ ಅಡಾವ ಲಾವಣಿ ಹಾಕಿದ್ದರು ಎಂಬ ನೆನಪು. ಅದನ್ನು ಅತಿ ಅಲ್ಪ ಬೆಲೆಗೆ ಲಾವಣಿ ಹಾಕಿದ್ದರು ಎಂದು ಊರವರ ಬಾಯಿಂದಲೇ ಕೇಳಿದ ಜ್ಞಾಪಕ ?

ಸಾಂ ವಕೀಲರ ಆದೇಶ ಸಲಹೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಸಿಂಮಾಡಗೊಂಡು ಖಟ್ಲೆಯನ್ನು ನೆಲವಿಗೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ಕಲೆಕ್ಟರ ಮೇಲೆಂದೇ ಕೇಸು ಹಾಕಿದರು. ಕೇಸಿನ ಮುದ್ದಾ ಹೀಗಿತ್ತು "ಗ್ರಾಮದ ದಫ್ತರದಲ್ಲಿ ಈ ಆಸ್ತಿ (ದೇಸಾಯಿ ಆಸ್ತಿ) Service ಇನಾಮು ಅಂತ ಕಾಣಿಸದಿದ್ದುದೇ ಸರಕಾರದ ತಪ್ಪು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದ ಮೇಲೆ ಕೇಸ ಹಾಕಿದರು. ಅಂದರೆ ಈ ಆಸ್ತಿ ಪರಾಯಿ ಆಗಬಾರದಂಥದಲ್ಲ ಎಂಬ ಯಾವಾಗಲೂ ದೇಸಾಯರಿಗೆ ಉಳಿಯುವಂಥಾದು ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯವರು ನೀಡಿದ [illegible]ದಿನಲ್ಲಿ ನಮೂದ ಆದುದನ್ನು ಸರಕಾರದ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಕೋರ್ಟಮುಖಾಂತರ ತಂದ ಮೇಲೆ ಗ್ರಾಮದ ರೆಕಾರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಆದವು - - -

ಆದರೇನು ಈ ಕೇಸಿನ ಜಜ್ಜಮೆಂಟ ಬರುವದಕ್ಕೂ ಮೊದಲಿನವರ ಬಾಳುವವನೆ ಒಡೆಯ ರಾಯರೇ ಬರುವದಕ್ಕೂ ಸಮವಾಯಿತು! - ನಿಜ ಈ ಜಜ್ಜಮೆಂಟ ಹಾಜರಪಡಿಸಿ ದೇಸಾಯಿಯ ಕೆಲ ಅಕ್ಷಲತೆಯಿಂದರು ಪರಾಯಿ ಆಗಾ ಆದದ್ದ ಆಸ್ತಿ ಮರಳಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು ಆದರೆ ಆಭಾಸ್ಯ ಮೂಲ [illegible] ಬಾಕಿದಾರನಾಗಿದ್ದ [illegible] ~~[illegible]~~ ವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದ್ದೇನು [illegible] [illegible] ಅಂತೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಅವನತಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಹೋಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆಸ್ತಿ ಕರಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮರ್ಯಾದೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಮಾನ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ನಡೆಯಿತು [illegible] ವಂಶಾವಳಿಯ [illegible] ತಂದೆ ತಾಯಿ [illegible] ವಾಸಸ್ಥಾನದ [illegible] ಇರದಿದ್ದ

ದ್ದು ಹಿಂದುತ್ವಲಿಯಲ್ಲಿ ದೈಹಿಕಲಿಯ ಮಾನ ಹಾನಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗು ಅವರು ಕೆಳವರ್ಗದ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹ ಸಲುಗೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಸಹಜ, ಸಲುಗೆ ಅರ ಬಿಟ್ಟಂತೆ. ಅವರೆಲ್ಲ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ದೇಸಾಯರ ವಾಸಿಸ್ತ ಇದ್ದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ಮನೆ ಎಂದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯಿಂದಿಟ್ಟರೆ ಅವರ ಮನೆ ದೇಸಾಯರ ಮನೆಯಲ್ಲೇ. ದೇಸಾಯರ ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಹತ್ತುಸಲ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಅಂಥಲ್ಲಿ ದೇಸಾಯರ ಮನೆಯು ಪ್ರವೇಶ ಬಹುಸುಗಮ ವಾಯಿತು. ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಕೋಳಿ ಪ್ರೀತಿಯ ಸಾಕು ಪಕ್ಷಿ ಅಲ್ಲವೆ? ಬಿಂದಿಷ್ಟು ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿದರೂ ಅಲ್ಲದೆ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕದ್ದು ಊರಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಕೂಡ ನಡೆಯಿತು. ಈ ವ್ಯವಹಾರ ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ಜನರು ಒಳಗೆ ಬರಲು ಅನುವಾಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಅವರು ಮಕ್ಕಳು ಕೂಡ ಬರತೊಡಗಿದವು - ಆ ಹುಡುಗರಿಗಾ ಬನಾಬಾಯಿ ಮಕ್ಕಳಿಗಾ ಸಹಜವಾದ ಸ್ನೇಹ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ದೇಸಾಯರ ಮನೆಯ ಅಂಗಳ ಈ ಹುಡುಗರ ಆಟದ ಬೈಲಾಯಿತು! ಈ ಹುಡುಗರ ಪ್ರವೇಶ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯಕವಾಗಿ ಅಂಗಳದ ಸೊಬಗನ್ನು ಕೆಡಿಸಿತು ಹೂಬಿಡುವ ಗಿಡಗಳು ಕಂಟೆಗಳಾಗಿ ತೋರಹತ್ತಿದವು. ಆಟದ ಹುಡುಗರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ದನಗಾಯಿ ಹುರಿಕಾಯಿಯುವ ಹುಡುಗರೂ ಸಮಾವೇಶವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಯಾವ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಇಂಥ ಜನ ಕಾಲಿಡಲೂ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದರೋ ಅಂಥಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಯ ಭೀತಿ ಇಲ್ಲದೇನೆ ಜನ ಬಳಸುತ್ತಿದರು, ಇದನೆಲ್ಲ ನೋಡಿಯೂ ದೇಸಾಯರು ಅದಕ್ಕೆ ಸುಮ್ಮನಿರುತ್ತಿದ್ದರೋ ತಿಳಿಯದು ಆದರೂ ಅಯೋಗ್ಯರಾದ ಯಾರು ಒಳಗೆ ಕಾಲಿಡಬೇಕಿದ್ದರೂ - ಇದ್ದಲ್ಲಿಂದಲೇ ಗುಡುಗು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರ ಧ್ವನಿ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಜನ ನಡುಗಿ ಚದುರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ದೇಸಾಯರು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿಯೇ ಶಕ್ತಿಹೀನರಾದಂತಾಗಿದ್ದರು. ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಪೆಟ್ಟುಗಳು, ಆರ್ಥಿಕ ತೊಂದರೆ. ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಆ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿತೋ ತಿಳಿಯದು? ಅಂತೂ ಮೊದಲು ಆ ಗಡಸು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮಾಯವಾಗಿತ್ತು -

ಬನಾಬಾಯಿಯ ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವಂತಹುದೇನಿದೆ ನಾನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಹುಡುಗರ ನಡತೆಯಿಂದಲೇ ಯಾರೂ ಊಹಿಸಬಹುದು. ಇದ್ದ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಗಂಡು ಹುಡುಗರು ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಾತ್ರ ಮೆಟ್ರಿಕ್‌ವರೆಗೆ ಕಲಿತನು. ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಎಂಟಿಹದಿಗಾ ಕಷ್ಟಪಡೆದುಕೊಂಡು ನರ್ಸ್ ಕೋರ್ಸ್ ಮುಗಿಸಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನರ್ಸ್ ಅಂತ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ.

ಇಂಥ ಹೀನಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ಆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಸ್ತಿ, ಪಾಲುಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆ ತಂದೆಯವರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಅದು ಅನೈತಿಕ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಬನಾನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಾನು ಏನನ್ನೂ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಅವರು ಬೆಳೆದವರು ಏನೆಂದಾರು ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಒಂದು ಕಡೆಯಾದರೆ ಏನೂ ಆಸ್ತಿ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರ ಗತಿ ಏನು ಎಂಬ ಆತ್ಮೀಯ ವಿಚಾರ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಮಾಡಲು ಆಸ್ತಿ ಹಿಮದ ಗಡ್ಡೆಯಂತೆ ಕರಗಿ ಹೋಗಿದೆ, ಆದರೆ ತಂದೆಯ ವಿಚಾರ ವರಲ್ಲಿ ಬಲವಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಉಳಿದಿತ್ತು?

"ಉಳುವವನೆ ಒಡೆಯ" ಕಾಯದೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾರುವಂತಿಲ್ಲ ಖರೀದಿ ದಾನ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ ಇದ್ದುದನ್ನು ಕೆಡುವಂತಿಲ್ಲ ಮುಂತಾದ ~~ಕಠಿಣ~~ ಕಟ್ಟಳೆಗಳು ಆ ಕಾಯದೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿದ್ದವು, ಹೀಗಾಗಿ ಬೇಕಾದಲವಂತೆ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಹಗುರವಾಗಿ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕಿದ್ದರೆ ಕಾಯದೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಿರುಕು (ಲೂಪ್ ಹೋಲ್ಸ್) ಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲೇ ಬೇಕು.

ವಾಡೆದಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಎದುರಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮನೆ ಇತ್ತು. ಆ ಮನೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಾಗಿಯೇ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿರುತ್ತ ನಡುವೆ ರಾಜಕೀಯ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಅದು ಬೆಂಕಿಗೆ ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಅರ್ಧಮರ್ಧ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗಿತ್ತು, ಅನಂತರ ಕೋರ್ಟಿನ ತೀರ್ಪಿನ ಪ್ರಕಾರ ಆ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಹರಾಜಾಗಿ (ಲಿಲಾವ) ಸ್ವಾಮಿಯರ ಕೈ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು, ಆದರೆ ಸುದೈವದಿಂದ ಆ ಮನೆಯನ್ನು ಹರಾಜಿನಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದವರೊಬ್ಬರ ಕೈವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿತ್ತು (ಅಥವಾ ಆ ಕೈಲಿಯ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತೋ ನೆನಪಿಲ್ಲ). ಅಂತೂ ಆ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಕೊಂಡವರು ಆ ಕೈಲಿನಿಂದ ಬಸುಬಾಯಿ ಹೆಸರಿಗೆ ಖರೀದಿಸಿದ್ದರು. ತ್ರ್ಯಂಬಕರಾಯನ ಬಸುಬಾಯಿಯ ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಋಣವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿದ್ದರು. ---

ಮೂವರೂ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದ್ದ ಎಂಗಿಸ್ಸಾಗಿ ಕೊಳ್ಳಿಯನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಮೂವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಬಂಧು ಈಗ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದಿನ ಬೆಳಗಾದರೆ ನಗು ಕೊಳ್ಳಿಗಳ ಕೂಗು ಮುಂಡದಿಂದ ಬೈಗುಳ ಕೇಳುತ್ತದೆ - ಕಾಲಾಯ ತಸ್ಮೈ ನಮಃ!

ದೊಡ್ಡವ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಎರಡನೆಯವನು ದನಗಳ ದಲಾಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಕಿರಿಯವನಾಗಿದ್ದವನು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ಅವನ ವಿಷಯ ಇಲ್ಲಿಗೇ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದು ಇದೆ ಮುಂದೆ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

× × ×

ನನ್ನ ಮದುವೆ

1945-46ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಕನ್ಯಾಪಿತೃಗಳು ತಂದೆಯವರೆಡೆ ಅಡ್ಡಾಡತೊಡಗಿದರು ನಿಜವಾಗಿ ಇದು ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ವಿಷಯ - ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಇದ್ದು ಬದ್ದ ಆಸ್ತಿ ಕ್ಷೀಣವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುವುದೋ ಏನೋ ಅಭಿರುಚಿಯ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಇನ್ನು ಬರುವ ನಾನು ಯಾವ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಲ್ಲ, ಯಾವ ನೌಕರಿಗೂ ಅರ್ಹನಲ್ಲದವನು ಇಂಥ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ಯಾಪಿತೃಗಳು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಕೆಲವರು ಕನ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದರು ಇನ್ನು ಕೆಲವೆಡೆಯಿಂದ ಕನ್ಯಾ ನೋಡಲು ಆಮಂತ್ರಣ ಬಂತು.

ನಿಜ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಕನ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹಿರಿಯರು ಮರಾಠಿ ಸಮಕ್ಷಮ ನೋಡುವುದು ಓದಿಸುವುದು ಹಾಡಿಸುವುದು ಒಗಟ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನಡೆಸುವುದು ಇದೆಲ್ಲ ಮಾಮೂಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಆದರೆ ಇದರಿಂದೆದ್ದ ಮುಜುಗರ ಕಡಿ

ಮಕ್ಕಳಿದ್ದದ್ದು ದೃಷ್ಟಿ ಕಾಣಿಸಿದರೆ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಬಂದರೆ ಓಡಲು ಬರುತ್ತದೆಂದೇ ಮುಂತಾದ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ರಮ. ಹೀಗೆ ಹತ್ತೆಂಟು ಕನ್ಯೆಗಳನ್ನಾದರೂ ನಾವು ನೋಡಿರಬಹುದು ಯಾವ ಕನ್ಯೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ನಾವು ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ನನಗೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ!

ಇನ್ನು ಪರ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕನ್ಯಾ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನಾಡಬೇಕೆ. ಅಂಥ ದೂರದ ಊರಿನ ಕನ್ಯೆಗಳು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಮೈಲಿಗಳೊಳಗಿನವರೇ ನನಗೆ ಕನ್ಯೆ ಕೊಡಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದರು

ಇಂಥ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಚಕ್ಕಡಿಯೇ ನಮ್ಮ ವಾಹನ. ಹೀಗೆ ಹೊರಡುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾದರೆ ಸಾಕು, ಕಮತದ ಆಳುಗಳು ಓಡಿಬರುವ ಹುರುಪೇ ಬೇರೆ ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ನೀಡುವ ಸಂಗತಿ. ಹೀಗೆ ಹೊರಟರೆ ಕನಿಷ್ಠ ಹತ್ತು ಚಕ್ಕಡಿಗಳಾದರೂ ಹೊರಡಬೇಕು, ಚಕ್ಕಡಿಗೆ ಕೊಲ್ಲಾರಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು, ಚಕ್ಕಡಿಗೆ ಹೂಡುವ ಎತ್ತುಗಳ ಕೊಂಬಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಕೋಡಿಗೆ ಕೊಂಬಣಸು ಕುಣಿಯ, ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಝೂಲ ಈ ರೀತಿಯಾದ ಶೃಂಗಾರವಾಗಲೇಬೇಕು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆಳುಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ಸಂತಸ, ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗಲೂ ನಮ್ಮದು ನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ದೇವಸ್ಥಾನ ಇವೆಲ್ಲ ಬಿಕೆ ಮಾಡುವದೆಂದು ಧನಿಯರಾಗಲೀ ಆಳುಗಳಾಗಲೀ ಗತ-ವೈಭವವನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕೆಲ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿಬಂದದ್ದಾಯಿತು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಒಂದು ಸೂಚನೆ ಬಂತು. ಈ ಸೂಚನೆಯ ವಿಷಯ ಕೇಳಿದರೇನೆ- ಇದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಮಾತು. ಎಂದು ಊರೊಳಗೆ ಒಂದು ಚಕ್ಕಂದವು ಹೇಳಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ-.

ಕೆಲವರ ಹಟ್ಟಿಯ ಕೆಂಚಪ್ಪ ಬಸೇಗಲ್ಲ (ಕೈತ ಕೋಡಿಗೆ ಸೇರಿದವನು) ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸಿಂಗಪ್ಪ ಅಕ್ಕ ಎಂಬುವ ~~ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ~~ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದರೂ ವ್ಯವಸಾಯವೇ ಅವನ ಮೂಲ ವ್ಯವಸಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಕೇವಲ ಒಂದು ಸ್ವಾರ್ಥದ ಉದ್ದೇಶವಿಟ್ಟುಕೊಂಡೆ ಕರಾಕ್ಷಿದಿದ್ದರು ನನಗೆ ಕನ್ಯ ಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದಾದರು 'ಬ್ಯಾಡಗಿಯ ಜೋಡೆ ಊರ ಹಿರೇತನದ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಹೊನ್ನತ್ತಿ ಭೀಮಾಚಾರ್ಯ, ಹೊನ್ನತ್ತಿ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯ ಇಬ್ಬರು ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ಮೂಲತಃ ಅಗಡಿಯವರೇ ಆದರೆ ದಾಯಾದರ ಕಡೆಯಿಂದ ಅಪಮಾನವಾದುದೇ ಕಾರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಗಡಿ ಊರನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ತೆರಳಿದವರು. ಧಾರವಾಡ ಸೇರಿ ಒಬ್ಬ ನಾಮಾಂಕಿತ ವಕೀಲರಲ್ಲಿ ಕಾರಕೂನಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಪಜೀವನ ನಡೆಸಿದ್ದರು, ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳು ನಂತರ ಪತ್ನಿ ತೀರಿಕೊಂಡರು ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು ಮರುಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲ್ಲ. ಮಗಳ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದರು ಅಲ್ಲಿ ವಿಧಿ ತನ್ನ ಕೈಚಳಕ ತೋರಿಸಿತು ಮಗಳು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಿಧವೆಯಾದಳು. ಅವಳು ತಂದೆಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದಳು.

ಒಂದು ಗಂಡು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಾದ ಮೇಲೆ ಭೀಮಾಚಾರ್ಯರ ಪತ್ನಿ ತೀರಿಕೊಂಡರು, ಆದರೆ ಭೀಮಾಚಾರ್ಯರದು ತಮ್ಮನಂತಹ ಸ್ವಭಾವವಲ್ಲ ಮತ್ತೊಂದು ಮದುವೆಗೆ ಅಣಿಯಾದರು ಮದುವೆಯೂ ಆಯಿತು, ಎರಡನೆ ಪತ್ನಿಯಿಂದ ಎರಡು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಅವಳ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಆನಂತರ ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ತಂದೆಯೂ ಆಗಿದ್ದರು (ಎರ

ಸಲ್ಲಿಯಿಟ್ಟ. ಜನ್ಮವಿತ್ತ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮಗಳನ್ನ ನನಗೆ ಕನ್ಯೆಯಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಡಿದ್ದರು.

ನಿಜ, ಹೊನ್ನತ್ತಿ ಬಂಧುಗಳಿಗೆ ದೇಸಾಯರಿಗೂ ಪ್ರೇಮವನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದಾತ ಬೀಗತನದ ಸೂಚನೆ ಬಂದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ~~ಎಂಬ~~ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂದದ್ದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಎಂಬುದು ಯಾರನ್ನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡಿಸುವಂಥದು! ಆದರೆ ಆ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ನಿವಾರಣೆಯಾಗಿತ್ತು! ನನ್ನ ತಂಗಿಯು ಅನುಪಮಾವ ಹಾವನೆಲ್ಲನವರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಅವಳು (ಸ್ವರ್ಗ) ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಭ್ಯಾಸವಾದುದಾಗಿ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನತ್ತಿಯವರ ಮನೆಯ ಎದುರಿನ ಬೀಗಲಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು ದೂರದ ಆಪ್ತತ್ವವೇನೋ ಇತ್ತು, ಸಂಪರ್ಕದ ಅಭಾವದಿಂದ ಸಂಬಂಧ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ ಈಗ ಅದು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂತು, ನನ್ನ ಬೀಗ ಶಾಮರಾಯರು ಒಬ್ಬರೇ ಇರುವದನ್ನು ಕಂಡ ಹೊನ್ನತ್ತಿ ಕುಟುಂಬದವರು ಅವರನ್ನು ಆಗಾಗ ಊಟಕ್ಕೆ ಆಮಂತ್ರಿಸುವದು, ಹಬ್ಬಹುಣ್ಣಿಮೆಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಂತೂ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿಯೇ ಶಾಮರಾಯರು ಅವರಲ್ಲಿ ಹೋಗುವದು ನಡೆಯಿತು, ನನ್ನ ತಂಗಿ ವಿದ್ಯೆಯಾಗಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ಅವಳೂ ಹೊನ್ನತ್ತಿಯವರ ಪ್ರೀತಿ ಪ್ರೇಮಗಳಿಸಿದಳು. ಆಗಾಗ ಹೋಗುವ ನಾವು ಕೂಡ ದೂರ ಆಗದಲ್ಲಿ ಸಂಪರ್ಕ ಸುತ್ತೂರೆದುಕೊಂಡಿತು.-

× × ×

ಪ್ರೇಮನ್ನಿನ ಕಾರಣ ಆಗಿರುವ ಆತುರವಾಗುವದು ಸಹಜ. ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ದೊಡ್ಡವಾಡ ಗಾಳಿಪ್ಪ ರಂಗಪ್ಪರು ಬರುತ್ತಾರೆ!

ಹೊನ್ನತ್ತಿ ಕುಟುಂಬದವರು ದೇಸಾಯರಿಗೇನೂ ಅಂಥ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ! ಆದರೆ ದೊಡ್ಡವಾಡದವರಿಗೇನಾದರೂ ಆಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಹಾಗೇನಾದರೂ ಆಗಿದ್ದರೆ ಅದರ ಸೇಡನ್ನು ದೇಸಾಯರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೋ ಏನೋ. ಅದೊಂದು ದಿನ ಓಲೇಕಾರರು ಹೊನ್ನತ್ತಿಯವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ "ನಿಮ್ಮನ್ನ ದೇಸಾಯರು ಕರಕೊಂಡು ಬರಲು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುವದೇ ತಡ ತಡಬಡಿಸುತ್ತಲೇ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರು ಓಲೇಕಾರರೊಡನೆ ಹೊರಟರು, ಅವರು ಗ್ರಾಮದ್ವಾರದ ಕಟ್ಟೆಯ ಬಳಿ ಬರುವದೇ ತಡ, ಇಪ್ಪತ್ತು ಜನ ಓಲೇಕಾರರು ಕೂಡಿಕೊಂಡರು ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೋಲುಗಳು- ಮೊಟ್ಟುಗಳು ಕೂಡ ಇದ್ದವು ಆ ಎಲ್ಲ ಓಲೇಕಾರರು ಸೇರಿ ಅವಾಚ್ಯ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಹೊನ್ನತ್ತಿ ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಬೈಯುತ್ತ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ದೇಸಾಯರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಎಳಕೊಂಡು ಬಂದರು, ~~ಈ~~ ಈ ವಿಷಯ. ಈ ಸಂದರ್ಭದ ಕೈವಾಡ ಗಂಧವೇ ಆರಿಯದ ಧನಿಯರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು ಹೊಡೆಯಬೇಡಿ ಬಿಡು, ಬಿಡಿದು ಎಂದು ತಡವರಿಸಿದಾಗ ಬಾಳಪ್ಪನವರು "ಏ ಬಾಬು ಸುಮ್ಮನಿರು ಆಮೇಲೆ ನಾನೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದರು, ದೊಡ್ಡವಾಡ ಬಂಧುಗಳಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಅವಮಾನಿಸುವದೇ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಅಸಹ್ಯಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಸಿಕೊಂಡ ಹೊನ್ನತ್ತಿ ಬಂಧುಗಳು ಅಂದಿನಿಂದ ಊರನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದರು. ದೊಡ್ಡವಾಡ ಬಂಧುಗಳು ಇಂಥ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಆಡಿಸಿದ್ದರು ಅವರು ಊರು ಬಿಟ್ಟರು. ದೇಸಾಯರೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಹೊಡೆಸಿದರು, ನಮ್ಮನ್ನು ಅವಮಾನಗೊಳಿಸಿದರು ಎಂದು ಅವರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ವಿಚಾರ ಎಂದಿಗೂ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ವಿಚಾರ ಹೊತ್ತೇ ಊರು ಬಿಟ್ಟರು. ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೇಡಿನ ಹುಸುಸು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದರು.

ನೆಲವಿನಿಂಯು ಮತ್ತೆ ವಿರುದ್ಧವಾದಮೇಲೆ ಮುಂದೆ, ಆಸ್ತಿಯಗಳ ವಿನಾಶವಹೋ ಎಂಬ ಅಭದ್ರತೆ ದ್ಯಾವಾಯರ ಮನವನ್ನು ಕೊರೆಯತೊಡಗಿತು, ಉಳಿದಿದ್ದುದನ್ನಾದರು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣವೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು ಆ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉಪಾಯ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ವಕೀಲರ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ನಂಬಿಗಸ್ಥರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ "ವಿಶ್ವಾಸ ಖರೀದಿ" ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು, ಈಗ ಆನಂದವನ ಇದೆಯಲ್ಲ ಅದರ ಹಿಂದಿನ ವಿಶಾಲವಾದ ತೋಟವನ್ನು ನಮ್ಮ ಪುರೋಹಿತರಾದ ಸ್ವಾಮಿರಾಚಾರ ರಾಜಪುರೋಹಿತ ಎಂಬುವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಖರೀದಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಈ ವಿಷಯವು ಹೊನ್ನತ್ತಿ ಬಂಧುಗಳ ಗಮನದಲ್ಲಿಯೂ ಇತ್ತು. ಆಗ ಖರೀದಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿರಾಚಾರರು ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರ ವಾರಸುದಾರರಾದ ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯರು ಹೊನ್ನತ್ತಿಯವರಿಗೆ ಪರಿಚಿತರು. ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕರೆಸಿ ದ್ಯಾವಾಯಿಂದ ಜಮೀನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಲು ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದಾವಾ ಮಾಡಲು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಲು ಆರ್ಥಿಕಬಲವಿರಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೆಂದು ಹೊನ್ನತ್ತಿ ಬಂಧುಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಈ ಬಂಧುಗಳು ಸರಿ, ನಿನ್ನ ಪರವಾಗಿ ನಾವು ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸುತ್ತೇವೆ ಆಮೇಲೆ ಬಂದ ನಂತರ ಬಂದ ಆಸ್ತಿಯ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಧಪಾಲ ನಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಕರಾರಿಗೆ ಒಪ್ಪುವದಾದರೆ ನಮಗೆ ಪಟ್ಟಮುಕ್ತಾರ ಪತ್ರ ಕೊಡಿರಿ ನಾವು ಕೇಸು ನಡೆಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದರು ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯರು ಅದಕ್ಕೊಪ್ಪಿದರು, ಸದ್ಯ ಜೇಬಿನಿಂದ ಹಣವನ್ನಂತೂ ಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ ಆಸ್ತಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಬರುವಂತಿದ್ದರೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿಡಬೇಕೆಂದು, "ಯಾರದೋ ದುಡ್ಡು ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆ" ಎಂಬ ತತ್ವದ ಮೇರೆ ಒಪ್ಪಿದರು. ದ್ಯಾವಾಯಿಗೆ ಶನಿಗ್ರಹ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು - ಈ ನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಜಮೀನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು.!

ಈ ವಿಶ್ವಾಸ ಖರೀದಿ ಇದೊಂದೇ ಅಲ್ಲ ಇನ್ನು ಕೆಲವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶ್ವಾಸ ಖರೀದಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು ಅದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ನಾಯಕರ ಮನೆತನ, ಆಗಿದ್ದವರ ಹೆಸರು ಹನುಮಂತನಾಯಕ ಎಂದು, ತಂದೆಯವರು ಅಂಥಿಂಥವರ ಜೊತೆ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡುವವರಲ್ಲ ತಮ್ಮಂತೆಯೇ ಇರುವ ಸಂಭಾವಿತ ಜನರೊಡನೆ ಮಾತ್ರ ಸ್ನೇಹ, ತಂದೆಯವರಿಗೆ ವೇಳೆ ಕಳೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ದಿನದ ಕೆಲಸಮಯ ಇಸ್ಪೀಟು ಆಟದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು, ಆ ಆಟ ಹನುಮಂತನಾಯಕರ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ನಡೆಯುವದು ಆಟದಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗಾರರಾಗಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ರಾಮಣ್ಣ, ನಗರ ಶೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು ತಾಳಿಕೋಟಿ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಮುಂತಾದ ಕೆಲವರೇ ಭಾಗಿಗಳು.

ತಂದೆಯವರು ಹನುಮಂತನಾಯಕರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸ ಖರೀದಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹನುಮಂತನಾಯಕರು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣವನ್ನು ತೀರಿಕೊಂಡರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವರು ತೀರಿಕೊಳ್ಳುವದೇ ತಡ ಅವರ ಮಗ, ಈ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಘಾತಮಾಡಿದ, ಅವನೇ ತಾನು ಪಡೆದ್ದೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದವನಂತೆ ಕೂಡಲೆ ಆ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಮಾರಿ, ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಈಗ ಅವನೂ ಇಲ್ಲ ಮುಂದಿನವರಿಗೆ ಕೂಡ ಒಂದು ಅಂಗುಲವಷ್ಟು ಜಮೀನು ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಆ ಹನುಮಂತನಾಯಕ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋ

ಹರಟುತಿವಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ವಿಶ್ವಾಸ ಅವಿಶ್ವಾಸದ ಆಗಾಗಿನ ಪರಿಚಯಿಸಿವೆ. -----!

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹ್ರಾನ್ಸಲ್ತ್ರ ಬಂಧುಗಳು ರಾಜಕೀಯ ನೇತಾರರ ಮೂಲಕ ಹೊರಟ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರು.

ಈ ಸಂದರ್ಭ ಹ್ರಾನ್ಸಲ್ತ್ರ ಬಂಧುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು, ಕೋರ್ಟ್, ಕಚೇರಿಗಳ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಅನುಭವವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ನೆರವಾಗಿಯವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅವರಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹ ಬೆಳೆಯಿತು!

ಬಸೇಗೆಣ್ಣೆ ಶಂಕ್ರಪ್ಪ ಮತ್ತು ಅಕ್ಕನಿಂಗಪ್ಪಗಳ ವಿಚಾರವೇನೋ ಸರಿಯಿತ್ತು ಆದರೆ ಅದರ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಉಭಯತರಲ್ಲಾ ಯಾರು ಮಾಡಬೇಕು? Who will Bell the cat" ಎಂ ಕೆಲ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ ಆ ಸಂದರ್ಭ ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಎದುರಾಯಿತು. ~~ಈ ಸಂದರ್ಭ~~ ಆಗ ನಿಂಗಪ್ಪ ಶಂಕ್ರಪ್ಪರಿಗೆ ನೆನಪಾದುದು ರಾಮರಾಯರು (ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಅನುಜಮಾವರು) ಈ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ನಡೆಯಲಿ ಎಂದಾಗ, ಊರಿನವರು ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಕೆಲ ಜನ ನಂಬದವರಾದರು, ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಎರಡು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿಯ ಬಹುಕಾಲದ ವೈಷಮ್ಯ ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಈಗಾಗಲೇ ನೋಡಿದ ಕನ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಬಂದೆರಡನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಪಾಸುಮಾಡಿರುವುದಾಗಿ ಹಬ್ಬಿದ ಸುದ್ದಿ!

ಪ್ರಸ್ತಾಪವೇನೋ ನಡೆಯಿತು, ಮಾತುಕತೆಗೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತೇನೋ, ಆದರೆ ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕಾದ ನನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಶಂಕ್ರಪ್ಪ ನಿಂಗಪ್ಪ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲ ಊರವರು, ಆಪ್ತರು, ಗುರುಗಳು ಮುಂತಾದವರು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುತುವರ್ಜಿ ವಹಿಸಿದರು. ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ದಿನ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವಾಟಾಘಾಟಿ, ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೇರಬಹುದಿಲ್ಲ. ನಿಶ್ಚಯದ ದಿವಸವನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದರು ಅದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು ನಿಶ್ಚಯವೂ ಆಯಿತು ಮದುವೆಯೂ ಆಯಿತು. ಮುಂಜಿವಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಯಾವ ಗಾಯಕಿಯಾಗಲೀ ಬಾರದವರನ್ನಾಗಲೀ ಆಮಂತ್ರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ 1947 ಇಸ್ವಿ ಮೇ ೨೮ಂದು ಮದುವೆ ಆನಂದವನದ ಬಂಗಲೆಯಲ್ಲೇ ನಡೆಯಿತು, ಆದರೆ ನಿಂಗಪ್ಪ ಶಂಕ್ರಪ್ಪ ಯೋಜಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಮಾತ್ರ ಸಾಧಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ, ಇನ್ನೇನು ಶಂಕರಾ ಬಲಮಾತ್ರ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಿಯಾಗಿತ್ತೇನೋ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕನ್ಯೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ನೋಡದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಸಂಸಾರ ನೌಕೆಯಾ ಹಬ್ಬ ಹಾರತೆಗಾಡಗಿದೆವು).

<u>ನನ್ನ ಇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು</u>

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ನಡೆದಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಕುಂದ ಶಿವರಾಯರು (ನಿರಂಜನರು) ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿದ್ದರು "ಜನಶಕ್ತಿ" ಎಂಬ ಹೊಸ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು "ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷ" ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಮೇ ೧-1947 ರಂದು ಪ್ರಥಮ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದರು. ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಾನು ಮುಗಿಸಿ ನನ್ನ ಮುಂದಿನ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸ ತೊಡಗಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೆ, ಜನಾಂಗದ ಮಗನ ಕೈ ಚನ್ನಾಗಿದೆ ಚಿತ್ರ ಚನ್ನಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆಂದು ಜನ ಅನ್ನ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಬೇಸಾಯ

ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ಮುಗಿದು ಬಿಟ್ಟ ಮೇಲೆಯೂ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುವುದೇ ನನ್ನ ಕಸುಬಾಯಿತು ಇಂಥದೇ ಚಿತ್ರ ಎಂದೇನು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುವ ಕೆಲಸ, ಈ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಆಕರ್ಷಣೆ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ ನನ್ನ ಹಣ್ಣಿ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಬಹಳ. ಶ್ರಾವಣಮಾಸ ಬಂದಿತೆಂದರೆ ಆಯಿತು, ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೆ ನೂರಾರು ಮಡಿಕೆಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ನಾವು ಗೌರಿಯ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಚಿತ್ರ ಸಿದ್ಧವಾದ ಮಡಿಕೆಯನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರಲ್ಲಿ ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಶುಕ್ರವಾರದ ದಿನ, ನಾವು ಬರೆಯುವಾಗ ಆಸಕ್ತಿಯಿದ್ದವರು ಬಂದು ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಾನು ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಕುಂಚ ಮತ್ತು ವರ್ಣವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡೆ

ಇಂಥದಿಲ್ಲದಾಗ ಮತ್ತೇನಾದರನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಶನ್ನಿನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸರಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದರು 'ಚೆನ್ನಿ' ಎಂದು ಅವರ ಹೆಸರು ಅದ್ದೇ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿದೆ. ಡಾ|| ನಾ. ಸು. ಹರ್ಡೀಕರ ಅವರು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ "ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಗೆಜೆಟ್" ಎಂಬ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ, ಕಾರ್ಪೋರೇಶನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಏನೇನು ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಅದೇ ಮೊದಲಿನ "ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಗೆಜೆಟ್" ಎಂಬ ತಲೆಬರಹದ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆದು (Mast head) ಅಂಚಿಗೆ ಕಳುಹಿದೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹರ್ಡೀಕರರಿಗೆ ಸಹಾಯಕರಾದ ರಾ. ವಿ. ಕರಗುದರಿಯವರು ತ್ರೈಮಾಸಿಕದಲ್ಲಿ ಸಂಭಾವನೆ ಕಳುಹಿದರು, ಅದೇ ನನ್ನ ಪ್ರಥಮ ಗಳಿಕೆ.

ಈ ಚಟುವಟಿಕೆ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಗೆಜೆಟ್ ಕೆಲತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರತರಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಅದರ ಹೊದಿಕೆಯ ಚಿತ್ರನ್ನ ತಯಾರಿಸಲು ನನಗೊಪ್ಪಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ನೇತಾಜಿ ಸುಭಾಷಚಂದ್ರ ಭೋಸರ INAದ ಚಟುವಟಿಕೆ ಜೋರಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಜನರ ಮನದ ಮೇಲೊಂದು ಅಪಾರ ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡಿತು ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಗೆಜೆಟ್ ಪತ್ರಿಕೆ "ಜಯಹಿಂದ" ಎಂದು ಹೊಸ ನಾಮಕರಣ ಪಡೆಯಿತು, ಹಾಗು ಅದರ ಪ್ರಥಮ ವಿಶೇಷಸಂಚಿಕೆಗೆ ಹೊದಿಕೆಯ ಚಿತ್ರ ನನ್ನದು ಆಗ ತ್ರಿವರ್ಣ ಚಿತ್ರ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು ಬಹು ಅಪರೂಪ ಆ ಭಾಗ್ಯ ನನಗೆ ದೊರಕಿತು ಹಾಗು ಅದೇ ನನ್ನ ಪ್ರಥಮ ವರ್ಣ ಚಿತ್ರವು ಹೌದು. ಏನಾದರೂ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಹಾಯ ಬೇಕೆಂದಾಗ ಪಾಠಕ ಎಂಬುವರು Ideal Blocks ಎಂಬ Blockmaking ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಿದ್ದರು ಅವರು ನನಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅನುಭವ ಪಡೆದವರಾಗಿದ್ದರು. ಅದರ ಲಾಭ ನನಗೆ ಬೇಕೆಂದಾಗ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು

ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಂದ ಬಂದ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಸಲಕರಣೆಗಳು

ಆಗ ಟಿ. ಪಿ. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ, ಮಹಾರಾಜರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ[illegible] [illegible] ಯ ನೆರವಿಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನ 'ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಟೆಕ್ನಿಕಲ್ ಸ್ಕೂಲ್' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಶಿಲ್ಪ, ಬಡಿಗತನ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಲು ಏರ್ಪಾಡು

ಮಾಡಿತ್ತು. ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಅಮ್ಮನನ್ನು ಆ ಶಾಲೆಗೆ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಕಳಿಸು
ತ್ತೇನೆ ಅವನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಕಲಿಯುತ್ತಾನೆಂದು ಬರೆದುದಕ್ಕೆ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವ
ಗ ಕೂಡಲೆ ಕಳಿಸಿ" ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದರು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು
ಆದರೆ ಏನು ಅಡಚಣೆ ಬಂತೋ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ
ಲ ತಿಂಗಳುಮಾತ್ರ ಮೈಸೂರಲ್ಲಿದ್ದನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ, ನನ್ನ ವಾದೆ, ನನ್ನಮನೆ, ನನ್ನ ಜೀವನ
ಲ್ಲ ಬಿಡಿಸ್ಲಾದಾವ್ನೋ ಎಂದೆನಿಸಿತೋ ಏನೋ ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಕಾಲ್ತೆಗೆತ್ತು ಊಗಡಿಗೆ
ಮರಳಿದರು, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಮರಳುವಾಗ ಉಳಿದಿದ್ದ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಜೋಲಿಯಲ್ಲಿ
ತಂದಿದ್ದರು ಅವೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಮಡಿಲಿಗೆ ಬಿದ್ದವು! Blessings in disguise
ಎಂಬಂತೆ, ಬಹು ಅನುಕೂಲವಾದ ಸಮಯಕ್ಕೇನೆ ಆ ಸಲಕರಣೆಗಳು ನನ್ನ ಕೈಸೇರಿದವು
ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಕುಲದೈವಕ್ಕೆ ಕೈಮುಗಿದೆ! ಅತಿ ಉತ್ತಮ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ನ
ನಿ ಪ್ರೀತಿಸಿದೀ ಕಾರ್ಯಮುಂದೊರೆಸುವ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ನೀಡು" ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದೆ
ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಕುಲದೈವಕ್ಕೆ ತಲುಪಿತೋ ಏನೋ. ಮುಂದೆರಡು ದಿನ ಕಳೆದಿರಬಹುದು.
ಒಂದು ಆನಂದವನದ ಕಾರುಬಾರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿ ಪೂಜ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರಿಂದ ಕರೆಬಂತು.
ನಾರಾಯಣ ಭಗವಾನರ ನಿರ್ಯಾಣದ ನಂತರ ಆನಂದವನದ ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ
ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರು (ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು) ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.
ನಾನು ಅವರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆ- "ಧರ್ಮರ ಸಾಗರದ ಮಂದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲು ದೊಡ್ಡಸ್ವಾಮಿ ಹಾಗು. ನಾ
ರಾಯಣ ಭಗವಾನರ ಎರಡು ತೈಲಚಿತ್ರಗಳು ಬೇಕು ಆ ಕಾರ್ಯ ನಿನ್ನಿಂದ ಆಗಬಹುದು ಎಂ
ು ಹೇಳಿದರು ನಿಜ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನೇನೋ ಮಾಡಿದ್ದೆ ಆದರೆ ತೈಲಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಇದುವರೆಗೆ ಮಾಡಿ
ಲ್ಲ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮೈಸೂರಿಂದ ಮರಳಿ ತಂದ ಸಲಕರಣೆ ಬರುವದಕ್ಕೂ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರ ಬೇಡಿಕೆ-
ಬರುವದಕ್ಕೂ ಸಮಯಾಯಿತು ತೈಲಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ವರ್ಣಮತ್ತು ಇತರ ಸಲಕರಣೆಗಳೇನೂ ಸೇರಿ
ಷ್ಟು ಜ್ಞಾನವಾಸ ಇರಲಿಲ್ಲ ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದೆ.

(ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರು ಮೂಲತಃ ಭಾರಂಗಿಯವರು ಆ ಊರು ಲಿಂಗನಮಕ್ಕಿಯ
ಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಡೆ ಆಯಿತು, ಅದರಿಂದ ಪರಿಹಾರಧನವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಾಗರದ
ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ನಾರಾಯಣಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದ್ದರು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕಾಗಿಯಲ್ಲಿರಿಸಲು
ಚಿತ್ರಗಳು ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಿದ್ದವು. ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟೆ ಅವೇ ಚಿತ್ರಗಳೇ ಇಂದಿಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಇವೆ!

ನಾರಾಯಣ ಭಗವಾನರ ನಂತರ ಆನಂದವನದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ
ರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ (ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರೆ, ಶೀಪ್ರಾಂತಕಲೇಶ್ವರನ ಶಿಲಾಮಯ ಗರ್ಭಗುಡಿ ಮಾತ್ರ) ನಿರ್ಮಾಣ-
ವಾಗಿತ್ತು, ಶಿಖರ (ಗೋಪುರ) ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ ಅದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರು ಯೋಜಿ
ಸಿದರು. ಆಗ ಮತ್ತೆ ನನಗೆ ಕರೆ ಬಂತು. ಶೀಪ್ರಾಂತಕಲೇಶ್ವರನ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ
ಗೋಪುರ ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅದಕ್ಕೊಂದು ನಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲ? ಎಂದು
ಕೇಳಿದರು.-ಈ ಕೆಲಸವಾತ್ರ ನಾನು ಕೂಡಲೇ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ! -ಈ ಕೆಲಸ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂದ ಆಗು
ವದೇ ಸರಿ ಎಂದು ನಾನು ಸೂಚಿಸಿದೆ. ನೀ ಹೇಳ್ತ, ಹೇಳುವದು ನಿಜ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ
ಬರೆದ ನಕ್ಷೆಯನ್ನಂತು ಅನುಸರಿಸಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹೆಗಾಗಿ ಇಂಜಿನಿಯರರನ್ನು ನೋಡೋ
ಣ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ಒಪ್ಪಿದೆ ಹಾಗು ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ನಿಲುಕಿದಂತೆ- ನಕ್ಷೆ

ಕರಡುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರು ಇಂಜಿನಿಯರಿಗೆ ನಕ್ಷೆಯ ಬಗೆ ಹೇಳ
ಬೇಕು ಬೇಡವೆಂದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದ ಕೆಲ ಇಂಜಿನಿಯರುಗಳಿಂದ ನಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಸಿದ್ದ
ನನ್ನವು ಸಿದ್ಧವಾದ ಮೇಲೆ ಆನಂದವನದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಕೆಲ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಕರೆದು
ಇಂಜಿನಿಯರು ತಯಾರಿಸಿದ ~~ಸು~~ ನಕ್ಷೆ. ಹಾಗು ನಾನು ಗೀಚಿದ ಕರಡುಗಳನ್ನು
ಎಲ್ಲರ ಸಮಕ್ಷಮ ತೋರಿಸಿದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾದ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು
ಕಟ್ಟಡ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕಾದ ಕೆಂಡಿ ಮಹಡಿವಷ್ಟು ಕೂಡ ಇದ್ದ. ನಾನು
ಹಿಡಾ ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಹಾಳೆಯ ಮೇಲೆ ಇಂಡಿಯನ್ ಇಂಕಿನಿಂದ ಕರಡುಗಳನ್ನು ತಯಾ
ರಿಸಿದ್ದೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯ ನಾನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ನಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಕೂಡಿದ ಜನ ಆರಿಸಿದ
ರು. ನನ್ನ ಕಣ್ಣು, ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಾನೇ ನಂಬದವನಾದೆ! ಆ ಅಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ
ಆ ನಕ್ಷೆಯ ಕಲ್ಪನೆ ಹೇಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು ಎಂಬುವ ಮಾತು ಇಂದಿಗೂ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹುಡು
ಕುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಎಂಟು ಕಮಾನುಗಳು ಕಮಾನಿನ ಇಬ್ಬದಿಗೂ ಸೊಂಡೆ ಎತ್ತರಿಸಿದ
ಆನೆಗಳು ಮೇಲೆ ಅರಳಿದ ಕಮಲ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕೊನೆಯ ಚಿಕ್ಕ ಗೋಪುರ ಅದರ ಮೇ
ಲೆ ಕಳಸ. ನಾನಾಗ ಬರೆಯುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನೇನೋ ನಿಜ ಆದರೆ
ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿರುವ, ಆವಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರು ಧನ್ಯೋರ ಹೇಳಾ
ತಾವೀಗ ಯಾವ ಕೆಲಸದಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ ಅದು ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಅನುಕೂಲ
ಇನ್ನು ನಿಮಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಭಾಗ್ಯ, ಗೌಂಡಿ ಕೆಲಸದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಈ
ಮಹಾದೇವಪ್ಪ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಅವನೇ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಹಾಯಕರುಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ
ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಬುಡನ್ ಸಾಬ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಸುಟ್ಟುಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ, ಉಳಿದ
ಸಾಮಗ್ರಿ ತರುವ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ನಗರ ಭೀಮಾಚಾರ್ಯರು ವಹಿಸಿಕೊಂ
ಡಿದ್ದಾರೆ ನೀವು ಕಾರ್ಯದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದು ಏನಾದರೂ ತಾಂತ್ರಿಕ ತೊಂದರೆ-
ಗಳೇನು ಬಂದರೆ ಅವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸ್ವಾಮಿ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗುತ್ತಾ
ನೆ ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು, ಸ್ವಾಮಿಯ ಸೇವೆ ಅಂದರೆ ಸಾಕು, ~~ಸೇವೆ~~ ಸೇವೆ
ಎಂಥದ್ದೇ ಇರಲಿ ನನ್ನ ರಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಬಲದ ಶಕ್ತಿ ಇಮ್ಮಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಈ ಸೇವೆಯಿಂದ ತಾ
ತ್ವಿಕವಾದುದು, ನೈತಿಕವಾದಿಯ ಶಕ್ತಿ ಹಾಗು ಮಾನಸಿಕ ಬಲ ನೂರರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿತು
ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಮುಹೂರ್ತ ನೋಡಿ ಗೋಪುರದ ಕಟ್ಟಡ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿತು

ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿ, ಆಳುಗಳು, ಅಂಥ ಏನೇ ಕೆಲಸವಿದ್ದರೂ ನಗರ
ಭೀಮಾಚಾರ್ಯರ ಹೊಣೆ, ಆಳುಗಳಿಗೆ ಗೌಂಡಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತಿತರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಗೆ ಹಣ ನೀಡಿ
ಲೆಕ್ಕ ಇಡುವ ಕಾರ್ಯವೂ ಅವರದೇ. ನನ್ನದು ಸೇವಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಡೆಯುವ ಕೆಲಸ
ಮಾತ್ರ. ಉದಾಹರಣಾರ್ಥ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳು ೨೪ ಘಂಟೆಯಾದರು
ನೀರಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದ ನಾನು ಆ ಸೇವೆಯ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಲೇ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿ
ದ್ದೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಕಟ್ಟೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವ ಗೋಪುರದ ಅಂದ ಕೆಡದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ
ನನ್ನ ನೈತಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಹೊಣೆ ಇಂಥ ಜಾಗರೂಕತೆಯಲ್ಲೂ ಕೆಲವು ಅಪಘಾತ ನಡೆದು
ಹೋಯಿತು. ಅದು ನಡೆದದ್ದು ನನ್ನ ಗೈರು ಹಾಜರಿಯಲ್ಲಿ. ಸಾಮರಾಯರಿಗೆ ನಾನಾಗಲ್ಲ
ಕೊಳ್ಳಿ ನನ್ನ ತಂಗಿ ಬಾಣಂತಿಯಾಗಿದ್ದಳು ಗಂಡು ಮಗು ಆದರೆ ಆ ಹಬ್ಬದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ

…ಮಾಲೀಕದಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಹನಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು, ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಾಯಿ ಮೊದಲೇ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದರು, ಈ ದುರ್ಘಟನೆ ನಡೆದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾದ ನಾನು, ಕ್ಕೋಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಂದು, ಗೋಪುರದ ಕೆಲಸ ಮುಕ್ತಾಯ ಹಂತದಲ್ಲಿತ್ತು. ಕಳಶವನ್ನು ಕ್ರೇನ್ ಚಿತ್ರ ಗುಂಬಜದ ಮೇಲಿರಿಸಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ನನ್ನ ತಲೆ 'ಬಂದ್' ಎಂದಿತು. ಮಹದ್ಭಾಗ್ಯ ನನ್ನ ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಿರಂಗದ ಆಕಾರವನ್ನು ಆ ಗುಂಬಜದ ಮುಕ್ತಾಯದ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವದಾಗಲಿಲ್ಲ, ಮಹಾದೇವಪ್ಪನನ್ನು ಕರೆದೆ, ಆಗಿದ್ದ ತಪ್ಪನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದೆ. ಆ ಸೂಚನೆಗೆ ಅವನು ಒಪ್ಪಲಾರದವನಾದ, ಆ ತಪ್ಪನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಬಿಂಬಿಸಬೇಕಾದ ಸಾಕು ಬೇಕಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ತೋರಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ತಪ್ಪಿನ ಅರ್ಥವಾಯಿತು.--

ಆದರೆ ಭೀಮಾಚಾರ್ಯರು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲು ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕಾದ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಆಗಿದೆ, ಸಾಂದಿಗಳು ಅದರ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಅವರ ಕಾಲಾಯವನ್ನು ಕೆಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅದನ್ನು ತಿದ್ದಲು ಹೋದರೆ ಈ ಅಧಿಕ ಹಾನಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭೀಮಾಚಾರ್ಯರ ವಾದ. ಅದು ಬದಲಿಯಾಗಲೇ ಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಹಠ. ಈ ಜಗ್ಗಾಟ ನಡೆಯಿತು, ಇದರ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರು ಊರಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಏನೇ ಆಗಲಿ ಆ ಆಗಿರುವ ತಪ್ಪನ್ನು ತಿದ್ದಲೇಬೇಕು ಅಧಿಕ ಹಾನಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎಂದರೆ ಗುರುಗಳಿಗೆ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದು ವಾದಿಸಿ ಕೆಲಸಗಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದೆ. ನಂತರ ನಾನು ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತು ಆ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದೆ, ಅದು ಆಗದಿದ್ದರೆ ಕಲೆಯ ವಿಷಯ ಅಲ್ಪ ಜ್ಞಾನವಿದ್ದವರೂ ಕೂಡ ನೋಡಿ ನಗುವಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ತಿದ್ದಿಯಾದ ಮೇಲೆ - ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕ ಕಳಸದ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಗದ ಕತ್ತರಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದೆ. ಕಳಸವನ್ನು ತಾಮ್ರದ ತಗಡಿನಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಹೊರಮೈಗೆ ಚಿನ್ನದ ಗಿಲೀಟು ಮಾಡಲಾಯಿತು, ಈ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರಾದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಎ.ವಿ. ಸುಬ್ಬರಾಯರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಅದು ಸಿದ್ಧವಾದ ಮೇಲೆ ಸುಬ್ಬರಾಯರೆ ಸ್ವತಃ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಅವರು ನಾನು ಶ್ರೀಯಂತ್ರ ಗೋಪುರದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಇಂಚಿನ ಪೀಠ ಹಾಗು ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಒಳಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆವು, ಕೆಲದಿನಗಳ ನಂತರ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಕಳಸಾರೋಹಣವಾಯಿತು!

ಹಾವೇರಿಯ ಶಂಕ್ರಪ್ಪ ಮೋಟೆಬೆನ್ನೂರ

"ಮೋಟೆಬೆನ್ನೂರ" ಅಡ್ಡಹೆಸರಿನ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗರ ಮನೆತನ ಒಂದು ಹಾವೇರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಆಗಿನ ಹಿರಿಯರು ಕೀರ್ತಿಶೇಷ ರಾಚಪ್ಪ ಎಂಬುವರು [illegible] ಅವರನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಅವರ [illegible] [illegible] ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಅವರ ಮಗ [illegible] ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು [illegible] ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು. ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗರು [illegible] [illegible] ಕಲೆ [illegible] [illegible] [illegible]

ಬರುವಂತ ಮುಂತಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿಯೇ ಕೈಗೊಡುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ದ ಅಂಕಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗಿತ್ತು. ಸಂಸ್ಕೃತ ತಂದೆಯ [illegible] ಮುಂದುವರಿಸಿಲ್ಲ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಏನೇನೋ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲ ಅವನು ಆ ಸ್ಥಳ ನಾಡಿನ ಆದ್ದ.

ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾದರು ಹೇಗಿನ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆಂದರೆ ಅವರು ದಿನ್ನ ಹೈಸ್ಕೂಲಲ್ಲಾದರೂ ಕಲಿಯುತ್ತಾರು, ನಮ್ಮ ಊರವರು ಕೆಲವರು ಹಳ್ಳಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿದ್ದರು ಇದ್ದವರು ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರಲ್ಲಾದರೂ ಮನೆಪಾಠ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯಾಸ [illegible] ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದು ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲದವರು ನಡೆದುಕೊಂಡೇ [illegible] ಆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮುಂದುವರಿಸಿತು.

ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನ [illegible] ಹೈಸ್ಕೂಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ [illegible] ಮಾಡುವಾಗ [illegible] ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು [illegible] ಅಂದರೆ ಶ್ಲೋಕವೃತ್ತದಲ್ಲಿ [illegible] ಬರೆಯುವುದು ಆಗ ಭಾರ ಆದಲ್ಲ [illegible] ಅವರಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ (?) [illegible] ಹಾಗೆಂದು [illegible] ವೃತ್ತಕ್ಕೆ [illegible] ಇದ್ದರು, ಅದಕ್ಕೆ [illegible] ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ್ಳಿ [illegible] ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು, ಆ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು [illegible] ವವರು ಬೇಕ [illegible] ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ [illegible] ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇ [illegible] ಆ [illegible] [illegible] ಸಂಸ್ಕೃತ [illegible] ನಮ್ಮೂರ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರಲ್ಲಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು [illegible] ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ನಾವಲ್ಲ [illegible] ಎಂದು ಹೇಳುವರು [illegible] ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು ಸಂಸ್ಕೃತ ನನ್ನ ಕೆಲವು [illegible] ನೋಡಿದರು [illegible] ಆ [illegible] ಪದ್ಯಂಗಳ [illegible] ಹಾಗು [illegible] ಪದ್ಯಗಳ [illegible] ಮಾಡಿ [illegible] ? ಎಂದರು ಕೇಳಿದರು. ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ [illegible] ನಾನು [illegible] ಪದ್ಯಗಳನ್ನು [illegible] ಮನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ [illegible] [illegible] ಬಂದರು [illegible] ಅಂಥ ಪದ್ಯಗಳು [illegible] [illegible] ಹಾಗೆ ಅವರು [illegible] ಪದ್ಯ ತರುತ್ತಲೇ [illegible] ನಾನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಲೇ [illegible] ಕೆಲವು [illegible] ಬಗೆ ಅವರು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ನಾನು ಅದರ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ -- ಬಹಳ ಕಾಲ ಹೀಗೆ ನಡೆಯಿತು, ಒಂದು ದಿನ [illegible] [illegible] ಶಾಸ್ತ್ರಿ [illegible] ಕಾಲು [illegible] ಅವರ [illegible] ಮಾಡುವ [illegible] ಅದು. [illegible] ಮನೆಯಲ್ಲೇನೋ [illegible] ಯಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ [illegible] [illegible] ಎಂದು [illegible] ಮಾಡಿದ್ದಾಯಿತು ಅದು [illegible] ಆ [illegible] ಸಂಸ್ಕೃತ [illegible] ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ [illegible] ಎಂದು [illegible] ಇತ್ತು ಮ ನಾನು [illegible] ಅದು [illegible] ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ [illegible] ಜ್ಞಾನವನ್ನು [illegible] ಲಾಭ [illegible] ಎಂಬ ಶಂಕೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ [illegible].

[illegible] ವಿಷಯದ [illegible] ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ

ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಮಾಸ್ತರರು ಗುಡಿಗಾರರಿಂದಲೂ ಕಲಿತದ್ದು. ಗುಡಿಗಾರರ ಮಾಸ್ತರರು ತಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಟೀಚರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ... ಮಗನನ್ನು ಟೀಚರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಾಯಂ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅಂದರೆ ಆ ... ಸಂಸ್ಕೃತದವರಿಗೆ ನೀಡುವುದು ದುಃಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಆ ಸಮಯ ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೂ ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಟೀಚರ ಅಲ್ಲದೇ, ಕ್ರಾಫ್ಟ್ ಟೀಚರ ... ಇರಬೇಕೆಂಬ ಬಂದಿತು. ಒಂದು ಕಾನೂನು ಮಾಡಿ, ಮೊದಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತದವರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ... ಆದರೆ ಆ ಶಿಕ್ಷಕರ ಅರ್ಹತೆ ... ಕ್ರಾಫ್ಟ್ ಟೀಚರ್ಸ್ ಕೋರ್ಸ್ ಮುಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ಶಿಕ್ಷಕರು ಇತ್ತು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಂಬೈ ... ಮಾತ್ರ ಅದರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂಬೈಗೆ ಹೋಗಲು ... ಸ್ಥಳವನ್ನು ಪಡೆದ ಸಂಸ್ಕೃತದವರು! ಇನ್ನು ಆರ ಕೆಲವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂ... ಮುಂಬೈ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾದರು ಸಂಸ್ಕೃತದವರು!

ಅವರು ಮುಂಬೈಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಅವರ ಮೊದಲ ಕಾಗದ ನನ್ನ ಕೈಸೇರಿತು! ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯ ಏನೂ ಬರೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂಬೈಯ ವಸತಿಯ ತೊಂದರೆ ಅನುಭವಿಸ ಪ್ರಾರಂಭದ ದಿನದ ... ಮುಂದಾದ ವಿಷಯ ... ಆಗಿದ್ದರು ... ... ದಾಮೋದರರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದಾಗಿ ... ತು.

ಸೋಮನಾಥ ಹನುಮಂತರಾವ್ ಕುಲಕರ್ಣಿ:

ಇವರು ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯಸ್ನೇಹಿತರು ದತ್ತಾತ್ರೇಯರ (ಸಾಧು ...) ... ಬಳಿಯ ಮನೆ ಕ್ರಾಫ್ಟ್ ... ಊರಿನವರು ... ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ... ಮುಲ್ಕಿ ... ಸೋಮಣ್ಣ ತಮ್ಮ ... ಇದ್ದರು. ಸೋಮಣ್ಣ ... 'ಬಾಪೂಜಿ' ... ಅವರು ... ಕನ್ನಡ ... ಸೋಮಣ್ಣ ಹೆಚ್ಚಿನ ಓದುವ ... ಹೋಗಲು ಅನು... ಇರಲಿಲ್ಲ - ಸೋಮಣ್ಣನ ... ಇದನ್ನರಿತು ... ಅಲ್ಲಿಯ ... ಎಂಬುವರು ಸಹಕಾರದಿಂದಾಗಿ ಮುಂಬೈಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಮೊದಲು ... ಅವರು ಅವ ಹನುಮಂತರಾವ ... ಆಗಲೇ ಮುಂಬೈ ... ಕುಮಾರರು ಮುಂಬೈಗೆ ಹೋಗಲು ಅವರು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದರು. ... ಅವರು ... ಬಂದಾಗ ಸೋಮಣ್ಣನಿಗೆ ಮುಂಬೈಗೆ ಹೋಗಿ ಏನಾದರೂ ಸಹಕರಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ... ಹೇಳಿದ್ದರು. ಇರಲು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ... ಭರವಸೆಯನ್ನು ... ಸೋಮಣ್ಣನಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಆದವು. ಮುಂಬೈಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಸೋಮಣ್ಣನ ... ಆಗಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಅನ್ನ ... ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಕಡೆಗೆ ... ಯೋಜನೆಯಾಗಿತ್ತು - ಅಂದೇ ... ಇದರಲ್ಲಿ ಕೂಡಿತ್ತು.

ಅಂತೂ ಸೋಮಣ್ಣ ಮುಂಬೈಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ... ಮೊದಲು ... ಸೋಮಣ್ಣನಿಗೆ ... ಹೇಳಿದ್ದರು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ... ನೆಂದು, ಸೋಮಣ್ಣ ಅದರ ... ಭರವಸೆಯನ್ನು ... ದನು.

1A

SRMotebennur (SRM) ಅವರಿಗೆ ಸೋಮಣ್ಣನ ವಿಳಾಸವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ ಅವ
ರೀರ್ವರಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಪರಿಚಯವಿತ್ತು ಸೋಮಣ್ಣನನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬಂ
ದ ವಿಷಯವನ್ನು ಒಂದು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದರು - ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೆಲವು
ಬೇಕಾದ [illegible] ಕಲಿಸುವ ಶಾಲೆಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ನಂತರ ಅದರ ವಿವರ ಕಳಿಸುವ ಪತ್ರ
ಬರೆವ ಅಲ್ಲದೆ ಚಿತ್ರಕಲೆಗೆ ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಬೇಡಿಕೆಯಿದೆ ಹಾಗಿದೆ ಎಷ್ಟು
ಮಹತ್ವವಿದೆ ಎಂಬ ವಿವರವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಜನರ ಪರಿಚಯ ಹೆಚ್ಚು
ತ್ತ ಹೋಗುವದು ಸಹಜ ಹಾಗು ಬೇರಬೇರೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವವರ ಸಂಪರ್ಕ ಬರುವುದೂ
ಸಹಜ ಇವರು ಇದ [illegible] ಕನ್ನಡಿಗರಾಗಿದ್ದು ಒಂದು ಜಾಹಿರಾತು ಕಂಪನಿ
ಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವಾಗುವವರು ದೇಶಪಾಂಡೆ (?) ಎಂದು ಅವರ ಹೆಸರಿತ್ತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.
ಅವರ ಪರಿಚಯದ ವಿಷಯಬರೆಯುತ್ತ ನಿಮ್ಮಂಥವರು ಮುಂಬಯಿಗೆ ಬಂದರೆ ಕೆಲಸ
ಸಿಗಲು ತೊಂದರೆಯಾಗಲಾರದು ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆಂದು ಬರೆಯುತ್ತ ನಾನ್ಯಾಕೆ ಒಬ್ಬ
ಮುಂಬೈಗೆ ಬಂದು ಹೋಗಬಾರದೆಂದೂ ಸೂಚಿಸಿದ್ದರು - ಈ ಪತ್ರ ನನ್ನನ್ನು ಮುಂಬೈಗೆ ಆಮಂ
ತ್ರಿಸುವ ಮೊದಲನೆಯ ಪತ್ರವಾಯಿತು

ಮುಂದಿನ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರು ನಿಮಗೆ ನೌಕರಿ ನೋಡಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ
ಎಂದೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದರು! ಹೀಗಾಗಿ ನನಗೆ ಪ್ರತಿ ಪತ್ರದಲ್ಲೂ ನಾನೇಕೆ ಮುಂಬೈಗೆ
ಹೋಗಬಾರದು ಎಂಬ ಸೂಚನೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ
ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಮುಂಬೈ ಸಂಪರ್ಕ - ಅಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಅದರಲ್ಲೂ ನನ್ನಂಥ ಆಲ್
ರೌಂಡರ ಕಲಾವಿದರಿಗಿರುವ ಕೆಲಸಗಳ ಅನುಕೂಲತೆ ಇವೆಲ್ಲ SRM ಅವರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿ
ಸಿದ್ದರೆ ತಪ್ಪಲ್ಲ, ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಕಳಕಳಿಯಾಗಿತ್ತು ನಾನು ಮುಂಬೈ ಬಿಡು
ವ ಮುನ್ನ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಬನ್ನಿ ಎಂದೂ ಅವರ ಬಿನ್ನಹವಾಗಿತ್ತು

SRM ರ ಒತ್ತಾಯ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡತೊಡಗಿತು ಇಷ್ಟೊಂದು
ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಅವರು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಒಮ್ಮೆ ಏಕೆ ಹೋಗಿಬರಬಾರದು ಎಂಬ ವಿಚಾರ ನ
ಡೆಯುತೊಡಗಿತು. ಈ ಮಧ್ಯ ಮತ್ತೊಂದು ಪತ್ರಬಂತು, ಸರಕಾರದ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು ಈಗ
ಮುಗಿಯುತ್ತಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವದರಿಂದ ಕೆ.ಎಫ್. ಪಾಟೀಲರು ಕುಟುಂಬ ಸಮೇತ ಮನೆಯನ್ನು
ಪುಣೆಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅವರ ಮನೆ ಖಾಲಿಯಿದ್ದುದರಿಂದ ನಾವು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಲಕಾಲ ಅಲ್ಲಿ ಆರಾಂ
ಇರಲು ಅನುಕೂಲವಿದೆ, ಇದೊಂದು ಉತ್ತಮ ಸಂಧಿ ನೀವು ಬೇಗ ಬನ್ನಿ ಎಂಬ ಒತ್ತಾಯವೂ
ಬಂತು.

ಅಂದಿನ ಮುಂಬೈಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಮೊರಾರ್ಜಿದೇಸಾಯಿಯವರು ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು
ಅವರ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯೆಂದು K.F ಪಾಟೀಲ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು
ಅವರು ನಮ್ಮ ತಾಲೂಕಿನಿಂದ ಆರಿಸಿಬಂದಿದ್ದ MLA ಆಗಿದ್ದರು!

ಸರಿ, SRM ಹೇಳಿದರೆಂದು ಕೂಡಲೇ ಹೊರಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ---

ಕೆಲದಿವಸಗಳು ಕಳೆದಿರಬೇಕು ಸೋಮಣ್ಣ ಕೆಲದಿನಗಳ ರಜೆಯ ಮೇಲೆ ಊರಿ
ಬರುವದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ, SRM ಗೆ ವಿಷ್ಯ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ, ಮರಳಿ ಬರುವಾಗ ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರನ್ನು
ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ತಾಕೀದು ಮಾಡಿದ್ದ, ಅಲ್ಲದೆ ವಿಷಯವನ್ನು

ನನ್ನ ತಂದೆಯವರಿಗೂ ತಿಳಿಸಲು, ಅವರು ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಹೇಳಿದ್ದರು, SRMಗೆ ಹೋಗುತ್ತ, ಸೋಮಣ್ಣ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಸೂಚನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅದನ್ನು ಅವರು ನಿರಾಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು, ಕೇಳಿಸಿದ್ದ ಪತ್ರ ನನಗೆ ಬಾರದ್ದು ಇರುತ್ತದೆಯೇ ನಾನು ಮುಂಬಾಯಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಮಿಂಚಿದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಈಗ ರೆಕ್ಕೆ ಪುಕ್ಕ ಬಂದಿದ್ದವು. ಸೋಮಣ್ಣ ಬರಲಿ ನೋಡೋಣವೆಂದು ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿಕೊಂಡೆ.

ನನ್ನ ಪತ್ನಿ ಬಸುರಿ

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನವಳು ಬಸುರಿ, ಚೊಚ್ಚಲು ಬಸುರಿ ಎಂದರೆ ತವರಿಗೆ ಹೋಗುವುದು. ತವರುಮನೆಯವರು ಬಡವರು ಇದ್ದ ಅರುವತ್ತೆಲ್ಲ ಮದುವೆಯಾದ ಕೆಲ ತಿಂಗಳ ನನ್ನವ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಆರಿಸಿಕೊಂಡರು (ಅಂದೆ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು) ಮನೆತನದ ಜೊತೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಉಮ್ಮಕ್ಕನದೆ (ಅಂದರೆ ಇವಳ ಅಕ್ಕ) ಇವಳ ತಾಯಿ ಮನೆತನದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳೆಲ್ಲ ಹೊರಲು ತಯಾರಿರಲಿಲ್ಲ ಅಪ್ಪಂದಿರಿಬ್ಬರು ಇನ್ನೂ ಅಲ್ಪವಯಸ್ಕರು. ಉಮ್ಮಕ್ಕ ತಂದೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ (ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆ) ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು ತಾಯಿ ತಮ್ಮಂದಿರ ಸ್ವತ್ತರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ಮನೆಯಲ್ಲಿರು ತ್ತಿದ್ದರು ಸಮ್ಮಿಳಿತವೇ ಹೋದ ಆಸ್ತಿಯನ್ನ ಉಳಿದ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು ಕೋರ್ಟ್ ತಾಬಾಮಾಡಿದ್ದ ಕಾರಣ ಇವಳ ತಾಯಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಬಡ್ಡಿಹಣ ಕೋರ್ಟಿನಿಂದ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ. ಆ ಹಣ ಮನೆತನ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಉಮ್ಮಕ್ಕ ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟ ಹಣ ಸೋರಿಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು, ಅವ ಸು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದರಿಂದ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಮತ್ತು ಅವಳ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಲಹಿದ್ದಳು ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಉಮಕ್ಕನ ಕಡೆಯಿಂದರೆ ಪರೋಪಕಾರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಹ್ಯಮಾಡಿ ಕೊಡುವ ಜೀವ.

ಬಸ್ರೀಕಣ್ಣ ಶಂಕ್ರಪ್ಪ ಅಕ್ಕನಿಂಗಪ್ಪ ಸ್ವಾಮಿ ಹೊನ್ನಪ್ಪ ಮುಂತಾದವರೊಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಪರಿಚಯ ವಾಗಿ ನನ್ನ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸುವಾಗ ಆಗಿದ ಉಮ್ಮಕ್ಕನ ಪಾತ್ರ ದೊಡ್ಡದು. ಅವಳು ಮುಂತುವರ್ಜಿ ವಹಿಸದಿದ್ದರೆ ಈ ಸಂಬಂಧವು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಮೊದಲು ನಾಕೆಂಟು ಕನ್ಯೆ ಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಾಯಿತು ಈ ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಯವಾದಮೇಲೆ ನನ್ನ ಹಬ್ಬದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವೀಕಾರ ಆಗಿತ್ತು ಅದೇ ಸಮಯ ಕೆಲ್ವರೊಂದ ಕೆವರಾಯರ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷ "ಜನಶಕ್ತಿ" ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರಕಟನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ತೊಡಗಿರುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಈಗಿನ 'ಹನಿಮೂನ' ನನ್ನ ಮದುವೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಹ ರದಲ್ಲಿನಾದರೂ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿತ್ತೋ ತಿಳಿಯದು, ಆ ವೇಳೆ ಮದುವೆಯಾದಮೇಲೆ ಕೆಲಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಕಡಿಮೆ ಕೊಂಡ ಹಣವೆಲ್ಲವನ್ನು ತರಿಸುವ ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೇ ಹುಟ್ಟಿರುತ್ತಿದ್ದವು

ಇವಳು ಬಸುರಿ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುವದು ಆದ 3ನೆ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ 'ಕೈಸಮಸಿ' ಎಂದು ಹಾಡಿದರು 7ನೆ ತಿಂಗಳು Official Announcement of the pregnancy ಆ ತಿಂಗಳು ತೌರುಮನೆಯವರು ಬಸುರಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಸೀಮಂತ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ನಂತರವೆ ಯಾರುಬೇಕಾದರೂ ಆಮಂತ್ರಿಸಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಮಾಡಬಹುದು ಇನ್ನು ಅತ್ತೆ ಮನೆಯವರು ಮಾಡುವ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ "ಸೀಮಂತ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆದವು. ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಮುತ್ತೈದೆಯಾಗಿ ಇದ್ದು ನನ್ನ ತೊಡೆ ಮೇಲೆ ತಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದವಳ ಬಯಕೆ ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುವದು.

ಅದ್ವೈತಾ ಈಗಲು ನನಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಿರುವವಳು ಬಸಿರಿ ಎಂದು ತಿಳಿದಮೇಲೆ ಅವಳಿಂದ ದೂರವಿರಲು ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅವಳ ತವರು ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದಾಗಲೂ ನಾನು ಅವಳಿಂದ ದೂರ ಹೋಗದೆ, ಈ ಸಂದರ್ಭ ನನ್ನವನಿಗೆ ಅನುಭವ ವಾಗಲ್ಲಿ ನನ್ನಂತೆಯೇ ಅವಳು ಕೂಡ ನನ್ನ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿಯೇ ಬಯಸಿದಳು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ನಾವಿಬ್ಬರು ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡೆವು.

ಅವಳ ತಾಯಿಯಮನೆ ಚಿಕ್ಕೋಡು ಬಾಗಲಕೋಟಕ್ಕೆ ಯಾವ ಹೆರಿಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಾ ಹೆಸರನ್ನು ನೊಂದಾಯಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. 1948-ಗೋಕುಲಾಷ್ಟಮಿಯ ದಿವ ಹೆರಿಗೆ ಆಯಿತು ತಂದೆ ತಾಯಿ ಬಂದು ಮೊಮ್ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋದರು, ಗೋಕುಲಾಷ್ಟಮಿಯ ದಿನ ಹುಟ್ಟಿದವನೆಂದು ಅವನಿಗೆ "ಕೃಷ್ಣ" ಎಂಬ ನಾಮಕರಣ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ 'ಬಾಳ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ "ಬಾಳ" ಎಂದೇ ಕರೆದರು.

ಸೋಮಣ್ಣನ ರಜೆ

ಈ ಮಧ್ಯ ಸೋಮಣ್ಣ ಯೋಜಿಸಿಕೊಂಡ ರಜೆ ಪಡೆದು ಊರಿಗೆ ಬಂದನು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ನಾನು ಮುಂಬೈಗೆ ಹೋಗುವಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದ ಒಮ್ಮೆ ಹೋಗಿ ಬರುವದೆಂಬ ವಿಚಾರದಿಂದಲೇ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ ತಂದೆಯವರ ಪರವಾನಗಿಯೂ ಹಾಗು ರೂ-೫೦/-(ಐವತ್ತು) ಕೂಡ ನನ್ನ ಕೈಸೇರಿದ್ದವು. ಆಗ ನಾನು ಪೂರ್ಣ ವಿಚಾರಮಾಡಲಿಲ್ಲ ೫೦/- ಹೇಗೆ ಸಾಕಾದೀತು? ಎಂದು ಅಂತೂ ಹೊರಡುವನಿರ್ಧಾರವಾಯಿತು ಸೋಮಣ್ಣ ಮರಳುವ ದಿನವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಬಂದಿದ್ದ, ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಅನಂತನ ವ್ರತ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಆ ವರ್ಷ ಸೋಮಣ್ಣನಿಗೆ [illegible] ನೋಂತಿತ್ತು ಅವನು ಚತುರ್ದಶಿಯ ಪೂಜೆ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಊಟವಾದ ತಕ್ಷಣ ಹೊರಡುವದೆಂದು ಅವನನಿರ್ಧಾರವಾಗಿತ್ತು.

ನಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣ ಅಗಡಿಯಿಂದ ಹಾವೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ರೈಲು ಹಿಡಿಯಬೇಕು ಮಧ್ಯ ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಟ್ರೇನು ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕು ಈಗಿನಂತೆ ಆಗ ಸ್ಲೀಪರ ಕೋಚ ಮುಂತಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳೇನು ಇರಲಿಲ್ಲ ೨೦೦ ಮೈಲಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರವಾಸಮಾಡುವವರಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಬೋಗಿ ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತಿತ್ತು ಅದು, ಹೆಸರಿಗ ಮಾತ್ರ, ಉಳಿದ ಬೋಗಿಗಳಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ತುಂಬಿರುತ್ತಿತ್ತು ಆಗ ಮುಂಬೈ ಪ್ರವಾಸ ನರಕವೇ ಎನಿಸಿತ್ತು

ಸೋಮಣ್ಣನಿಗೆ ನಾನು ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಂಡೆ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಮುಂದೆ ಹೋಗೋಣ ಎಂದು ಅಂದರೆ ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವದೆಂಬ ಉದ್ದೇಶವಿತ್ತು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ - ನೇರ ಹೋಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟೆವು ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಡಿ ಬದಲಾಯಿಸಿದೆವೆಂದು ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಯಾಸದ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು ಹಮಾಲರ ಉಪ್ಪಟಳ

ನೋಟದ ನಡೆದೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು

ಅಂತೂ ದಾದರ ತಲುಪಿದೆವು, ತಲುಪಿದಾಗ ಪೈಕಿ ಎಷ್ಟಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ನೆನಪಿಲ್ಲ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟವನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿದೆವು. ದಾದರಿನಿಂದ ಹವಾಲ್ದಾರ್‌ಪೋಲ್ ರೋಡು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿಕೊಂಡೇ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆವು, ನಾವು ನೇರ ಹೋದದ್ದು ಕಪೂರ್‌ಕಿತಾಪಟ್ಟಣ ಮನೆಗೆ. ಅಂದರೆ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಯ್ಯನ ಅಕ್ಕನ ಮನೆಗೆ ~~ನನ್ನ~~ ನಾವು ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಕಾಲಿರಿಸಿದು ಕಪೂರರ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ

ಇದು ಮುಂಬಯಿಗೆ ನನ್ನದು ಪ್ರಥಮ ದರ್ಶನ ಇದುವರೆಗೆ ಇಷ್ಟು ಎತ್ತರದ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟು ಬಸ್ಸು ಕಾರುಗಳನ್ನು ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು.

ನಾವು ಬರುವ ವಿಷಯವನ್ನು SRM ಗೆ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದೆವು, ಆದರೆ ನಾವು, ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಭೆಟ್ಟಿ ಎಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದೆವು, ಎಂಬ ನೆನಪಿಲ್ಲ. ಈ ಮೊದಲೇ ನನ್ನ ಸೋದರಮಾವ ಮುಂಬೈ ಸೇರಿಯಾಗಿತ್ತು State Bank ನಲ್ಲಿ ನವಕರಿ ಇರುವದು ಮಾಟುಂಗದಲ್ಲಿ ಅವನ ಅಕ್ಕನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗಾ ನನ್ನ ಬರುವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಹೋದ ದಿನವು ಸಾಯಂಕಾಲ SRM ರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದೆವು. ಮರುದಿನ ಆವರು ತಾವು ಕೆಲಸ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲೇಜನ್ನು ತೋರಿಸುವದಲ್ಲದೆ ನನಗೆ ನವಕರಿ ಕೊಡಿಸುವದಾಗಿ ಹೇಳಿದವರನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿ ಮಾಡಿಸುವದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರು Times of India ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದ Classifide Advt ನಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ ಒಂದು ಜಾಹೀರಾತನ್ನು ಆರಿಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದ ಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವದು ಆ ಜಾಹೀರಾತು. ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರು ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು, ಅದೊಂದು Film Producing Co Indian National films (?) ಎಂದು ಆ ಕಂಪನಿ ಹೆಸರಿತ್ತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅದೇ ತಾನೆ 'ಡಾಕ್‌ಬಂಗಲೊ' ಎಂಬ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ್ದರು (x).

ಆ ಕಂಪನಿಯ ಕ್ಯಾಮರಾಮನ್ ~~A~~. ಮೇಜರ್ ಮ್ಯಾಟ್ಜನರ್ ಎಂದು ಹೆಸರಿತ್ತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಜರ್ಮನ್ ಜ್ಯೂ ಇದ್ದನು ಸಧ್ಯ ಚಿತ್ರ ತಯಾರಿಕೆ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ- ಅಂಥಿಂಥ ಜಾಹೀರಾತು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ - Atalrai ಹಾಗು ಜಯನಂದಾ ಖೇರಾ ಇಲ್ಲದೇ ಇನ್ನು ಕೆಲ ಚಿಕ್ಕ ಕಂಪನಿಗಳ ಜಾಹೀರಾತು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ನೆನಪು,

ಬಹುಶಃ ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ SRM ಜೊತೆ ಕೆ. ಎಫ್. ಪಾಟೀಲರ ಮನೆಗೆ ಇರಲು ಹೋದೆನೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವರೇ ಇದ್ದ ಒಂದೆರಡು ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಬಿಕಲವ್ವನ ಮನೆಯಿಂದ ಕೈಚೀಲದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದೆವು. ಕೆ.ಎ.ಫ್. ಪಾಟೀಲರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ ಮರೀನ್ ಲೈನ್ಸ ಸ್ಟೇಶನ್ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತು, ಚನ್ನಾದ ಮನೆ, ಲಿಫ್ಟ್ ಕೂಡ ಇತ್ತು

~~ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು~~ (x) ಆ ಕಂಪನಿಯು ಕೊಲಾಬಾದಲ್ಲಿ ತಾಜ್ ಮಹಲ ಹೋಟೆಲ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿತ್ತು ಟಿಲರ್ ರೋಡ ನ್ಯಾಶನಲ್ ಹೌಸಿನಲ್ಲಿತ್ತು

ಆ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದಿನ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಮೇಜರ್ ಮ್ಯಾಟ್ಜನರನಿಗಾ ಕಂಪನಿ ಸ್ವಂತ ಸ್ಟೂಡಿಯೋ ವಿನಗೇ ಜಿಹ್ವೆಬಂತು ಮಾಡ್ಬೇಕೆನ್ನುವ ಹೋಗಬೇಕು, ಆದರೆ ಅವನು ನನ್ನಕ್ಕೇ ಬಿಡೆ- ಅವನ ಮನೆ ಜುಹುದಲ್ಲಿ Palmgrove ಎಂಬಲ್ಲಿತ್ತು ಅವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವನೆಂದು

ಕ್ರಿಶ್ಚನ್ ಶಾಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವರು Palmgrow ದಲ್ಲಿ ಇಂದುಗುರುವಿನ ಆರ ಅವರ ಮನೆ. ನಾನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕೇಳಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹಾಗು ಹೀಗಾ ಕಲಿಸುವುದು ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ----

ಈ ಮಧ್ಯೆ SRM ನನ್ನ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿದೆ ಈ ತಿರುಗಾಟದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಲಾಗುರು ದಂಡಾವತಿಮಠರ ನೂತನ ಕಲಾಮಂದಿರವನ್ನು ಕಾಣುವದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಭವಿಷ್ಯದ ವಿಷಯವಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ನಿಜ ಅನುಭವಿಸಿಬಿಟ್ಟು ಸೋಮಣ್ಣನ ಜೊತೆ ಮುಂದಿನ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಇಂಬುಕೊಡದೇ ಕಾರ್ಯಮಾಡಬೇಕು ಕಲಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಮುಂತಾದ ಯಾವ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ - ಅಂದು ನನ್ನ ಆಸಕ್ತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕಲಾಶಾಲೆಯನ್ನು ಸೇರಲು ಕೂಡ ಕನಿಷ್ಠ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಕಲ್ಪನೆಯಿತ್ತು, ಅಂತೂ ನೂತನ ಕಲಾಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು ಆ ಶಾಲೆಯು ಒಪೆರಾ ಹೌಸ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬ್ಲಿಬೆಸ್ತಿ ಲಾಜ್ ಎಂಬ ಕಟ್ಟಡದ ಎರಡನೇಯ ಮಾಳಿಗೆಯಲ್ಲಿತ್ತು ಆ ಕಟ್ಟಡದ ಮೊದಲನೇ ಸೇರ್ಪಡಿಸುವ ಮಾಳಿಗೆಯಲ್ಲಿತ್ತು ಕೆಳಗಿನಿಂದಲೇ ಕೇಳುವ ಅನೇಕ ಹಾಲುಗಳನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತೂ. SRM ನನ್ನನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕರೆಕೊಂಡುಹೋದರು ಗುರುಗಳಿಗೆ ನಮಿಸಿ ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆ: ಚಿತ್ರಕಲಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಅರುಹಿದೆ ಹಾಗು ನಾನು ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪರೀಕ್ಷೆ ಆಗಿಲ್ಲ, ಕಲಿಯಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯೊಂದೇ ಇದೆ ಎಂದು ಗುರುಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಅವರು ನನ್ನ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು, ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಆಗಿರಲೇಬೇಕೆಂಬ ಕಟ್ಟಳೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ನೀನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಕೆಲ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು J.J. School ಗೆ ಕಳಿಸಬೇಕು ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಅಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮನಸ್ಸಿಗೊಂದು ನೆಮ್ಮದಿ ಎನಿಸಿತು. ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಅಂತಾ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಭರವಸೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ಹೋದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಕನ್ನಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದೆ.- ಹಾಗು ಪ್ರವೇಶದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಟಿ. ಮುಟ್ಟ ಸಲಕರಣೆಯಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ವೆಚ್ಚವಾಗಬಹುದೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಗುರುಗಳಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ ನಾನು ಹೋರಾಡುವಾಗಿನ ಮಾಸಿಕದ ರೂ 30/- ಎಂದಾಗಲೇ ತಿಳಿದುಹೋಯಿತು. ಆನಂತರ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತಗೆ ವೆಂಕಟ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಚಿತ್ರ ದುಡಿದ ಹಣದಿಂದಲೇ ದಿನ ಸಾಗಿತ್ತು, ಪ್ರವೇಶ ಖರ್ಚು ಹಣವೆಂಬುದನ್ನು ಅಂದಿನಮಟ್ಟಿಗೆ ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ್ದೆ ಹಾಗು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ನನ್ನ ಹಂಬಲವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದೆ.....

ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿ ಆಗ ದಿನೋವಿಶಾಲ - ಧಿರೋಜಶಹಾ ಮೆಹತಾ ರೋಡನಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲಾಶ್ರಮ ಎಂಬುದೊಂದು ಹೋಟೆಲ್ ಇತ್ತು, ಅಲ್ಲಿ 0-50 ಪೈಸೆ (ಆ ಆಣೆಗೆ ರೈಸ್ ಪ್ಲೇಟ ಊಟ ಸಿಗುತ್ತಿತು, ಅಷ್ಟು ಕೊಡಲು ಆಗದ ಇಲ್ಲವೆಂದಾರೆ ಇನ್ನು ಹಲವು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಹೋದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹೋಟೆಲ್ ಇತ್ತು, ಅಲ್ಲಿ ಆರು ಆಣೆಗೆ ಊಟ ಆದರೆ ಅನ್ನದಲ್ಲಿ ನೊಣ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆರೆಸುತ್ತಿರುತ್ತಿದ್ದರು, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಉಳಿದವರಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲಾಶ್ರಮದ ಮಧ್ಯಲ. ಅಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಆರಾಣೆಯೂ ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ಎರಡಾಣೆಯ ಬ್ರೆಡ್ ತಾಜಾ ತಂದು ಇನ್ನೊಂದು ಲೋಟ ನೀರು ಜೊತೆಗೆ ಕುಡಿದು ಹೊಟ್ಟೆಯಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತ ದಿನದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುವುದು.

ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ

ಕೆಲವರ್ಷಗಳ ಮುಂಚೆಯೇ ನನ್ನ ಸೋದರಮಾವ (ಎನ್. ಆ. ಆರ್. ನ- ಮಿನ್ಹಾಲ್ ಎಂದು ಹೆಸರು) ಮುಂಬಯಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು ಅವನು ಕೂಡ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ನ ತೀರ್ಗಡೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಆಗಿನ ಯುದ್ಧದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಿಲ್ A/s ಕೌಂಟರ್ ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಇದ್ದು - ಮಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಅವನಿಗೆ Imperial Bank ನಲ್ಲಿ ನೌಕರಿ ದೊರಕಿತು ಅದೇ ಬ್ಯಾಂಕು ಈಗ State Bank of India ಎಂದು ಕರೆಯಲಡುತ್ತದೆ.

ಹೋದ ತಕ್ಷಣ ಅವನಿಗೆ ವಾಸಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಕನ ಮನೆ ಇತ್ತು ಅಕ್ಕನ ಗಂಡ ದ್ಯಾಮಪ್ಪ ಎಂದು ಜಮಖಂಡಿಯವರು ಮಾಟುಂಗಾದಲ್ಲಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಾಡಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ರೂಮಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಯುದ್ಧದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮುಂಬೈ ನಗರದ ಮೇಲೆ ಯಾವಾಗ ಬಾಂಬು ಬಿದ್ದೀತೋ ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಫ್ಲ್ಯಾಟ್ ಇದ್ದು ಕೊಂಡವರನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಊರುಗಳಿಗೆ ಯುದ್ಧ ನಿಂತಮೇಲೆ ಮರಳಿ ಕೊಡುವದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿದ್ದರು ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಮನೆಯವರು ಕೂಡ ಅದೇ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಮಾದರಿ ದೊಡ್ಡ flat ನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಾಡಿಯಲ್ಲಿನ ಸಿಂಗಲ್ ರೂಮಿನ ಮನೆ ಹಿಡಿದು ಸದ್ಯ ನಿವಾಸ ಇಡಲೆಂದು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಆ ಚಿಕ್ಕ ಖೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಾ-ಮಾನುಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಬ್ಬರೇ ಉಳಿದರು, ದುರ್ದೈವ ಕೆಲವರು ದ್ರೋಹ ಮಾಡಿ ಒಳ್ಳೇ ಮನೆ-ಯನ್ನು ಅಲ್ಪ ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ಭಾಡಿಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮುಂದಿನ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಿದ್ದರು. ಈಗಲೂ ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಮೊದಲ ಮನೆ ಹೋಯಿತು ಈ ಸಿಂಗಲ್ ರೂಮಿನ ಖೋಲಿಯೊಂದೇ ಉಳಿ-ದು ಈಗಲೂ ಅದೇ ಮನೆಯೇ ಎಲ್ಲಾ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಿಗೆ ಆಧಾರ! ಉಳಿದವರು ಬೇರೆ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋದರು, ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಸಹ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದ. ನನ್ನ ಆ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಿಗೆ 3 ಗಂಡು 3 ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ತಂದೆ ತಾಯಿ ಹಾಗು ಕೆಲವರ್ಷ ನನ್ನ ಸೋದರಮಾವ ಇಷ್ಟು ಜನ ಒಂದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು (ಒಂದೇ ಖೋಲಿಯ ಮನೆ)

ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಾನು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನನ್ನು ಕಾಣಲು ಹೋದಾಗ ಅವ್ವನೊಂದು ವಿಷ್ಯ ತಿಳಿದದ್ದು ಅವಳ ಪತಿ ದ್ಯಾಮಪ್ಪರ ಅಬಚಿ (ಮಾಂಸಿ) ಯ ಮಗ ಒಬ್ಬನು ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ, ಪ್ರೀಮಿಯರ್ ಅಟೋಮೊಬೈಲನಲ್ಲಿ ನೌಕರಿ ಇರಲು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆ ಇನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾಗಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಅವನಿಗೆ ಕಂಪನಿಯು Staff Quarter ಕೊಟ್ಟಿದೆ ನೀನು ಬೇಸಿಗೆ ರಜೆಗೆ ಕೆಲಕಾಲ ಇರುವಂತಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆಂಬ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದಳು ನಾನು ಅವಶ್ಯವಾಗಬಹುದು ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸೂಚಿಸಿದೆ ಮರುದಿನ ಕ್ಕೆ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸೋಮಣ್ಣನ ಜೊತೆ ಚರ್ಚಿಸಿದೆ, ೫-೬ ತಿಂಗಳಾದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವದರ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ ವೆಂದು ಸೋಮಣ್ಣನ ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸೂಚಿಸಿದ, ಕ್ರಾಂತಿ ಯ ನಾನು ಬಿM ಜೊತೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ!

ಮರುದಿನ ಅವನನ್ನು -ಅವನ ಹೆಸರು, ರಾಯಬಾಗಿ" ಎಂದು - ಕರೆಸಿ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿ ಅವನು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಕರೆಸಲು ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲ ೫/೬ ತಿಂಗಳು ನಾನು ಅವನಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಯಿತು

ನೀಡಿದಾಗ, ಈ ಎಲ್ಲ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಯಮ್ಮನ ಜೊತೆ ತೋರಿಸಿದಂತೆ, ನನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಆಲಿಸಿ ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನೂ ಸ್ವೀಟ್ ಹೇಳಿದ್ದಳು.

ಸರಿ, ನಾವು ಅಡಿಗೆ ಬರೆದು ಆಂದೆಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಮುಂಬೈಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಬರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರೆ ಉತ್ತಮ ಎಂದೂ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಆಂದೆಯವರಾದ ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು ನೋಡುವ ಆತುರ, ಉತ್ಸಾಹ, ಅವನನ್ನು ಬೇಗ ನೋಡಬೇಕು ಎತ್ತಿ ಮುದ್ದಾಡಬೇಕು ಎಂಬುವ ಆಸೆ ಆರಂಭಿಸಿತ್ತು-

ಆಂದೆಯವರು ತಡಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಮುಂಬೈಗೆ ಹೊರಡುವ ದಿನಾಂಕ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಬರೆದರು ಮತ್ತೆ ನಾವು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸಿದ್ಧ ನಡೆದ ಕಾರ್ಯದ ವಿವರ ತಿಳಿಸಿದೆ ಆ ಪ್ರಕಾರ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಚಿತ್ರಗಳ ತೋರಿಸಿಯಾಯಿತು ಅವರು ಈ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಂತೋಷವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು----!

ಬಹುಶಃ ನಾವು ನೋಯಮ್ಮ ಬಂದಾಗ ಆಂದೆಯವರು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ್ದರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ, ಆಗ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸಮಯವಾದದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದ ನೋಯಮ್ಮನನ್ನು ನಾನು ದಾದರ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದೆ ಗಾಡಿ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ ತಲುಪುವದೇ ತಡ ಇಳಿಯುವ ಗಡಿಬಿಡಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು, ನೋಯಮ್ಮ ಡಬ್ಬಾಲರನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದ ಆಂದೆಯವರು ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದ ಸಾಮಾನುಗಳೆಲ್ಲವ ಇಳಿಸಿಕೊಂಡಾಗಿದೆಯೆ ಎಂಬ ತಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು ಮನೆಯವಳು ಮಗುವಿನೊಂದಿಗೆ ಕೋಂಟಾದಾರ ವಿದ್ದಳು ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅದನ್ನೇ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದವು, ಬಂದ ಜನರು ತಂದ ಸಾಮಾನುಗಳು ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ ಮೊದಲು ಮಗುವನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಿತ್ತು, ಮಗುವಿನೆಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿದೆ, ಮಗು ತಾಯಿಯ ಕಂಕುಳದಲ್ಲಿತ್ತು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೆ ಬಹುದಿನದ ಪರಿಚಯವಿದ್ದವರನ್ನು ಕಂಡಂತೆ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ನನ್ನೆಡೆಗೆ ಚಾಚಿತು, ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಆಂದೆಯವರು ನೋಡುತ್ತಲೇ ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಹೇಳಿದರು ನೋಡು ಅಪರಿಚಿತರಾದವರಿದ್ದರೆ ಹೋಗದ ನಿನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗ ತನ್ನ ಅಪ್ಪನತ್ತ ಹೇಗೆ ಓಡಿದ ನೋಡು ಎಂದು ಟೀಕಿಸಿ ಮಾಡಿದರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆ ದೃಶ್ಯ ನನಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನೇ ಮಾಡಿತು. ಆಂದೆಯವರು ರದ್ದು ಮಾಡಿದ ಅವರ ತಾಳಿಯಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆಯ ದಟ್ಟಕದಿಂದ ಹೊಲಿಸಿದ ಕುಲಾಯಿ ಮತ್ತು ಅಂಗಿ ಮಗುವಿಗೆ ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಸಿದ ವರ್ಣವಾಗಿತ್ತು ಮಗುವಿನ ವರ್ಣಕನಾದ ಬಿಳುಪಿನ ಸೊಂಪ ಮಾಡಿದಂತಿತ್ತು ಆ ನೀಲ ಅಂಗಿಯ ಮೇಲೊಂದು ಬಂದೇ ಎಳೆಯ ಚಿನ್ನದ ಸರ ಬಹು ಅಂದವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು- ಅಂತು ಈ ಮುದ್ದಾಟದಲ್ಲಿ ಕೆಲನಿಮಿಷಗಳು ಕಳೆದವು, ನಂತರ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೆವು! ಪ್ರಯಾಣ ಊರಿನಿಂದ ಕಳುಹಿಸಲ್ಲ ಚೀಲವನ್ನು ಪಾರ್ಸಲ್ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿಂದೇ ಬಿಟ್ಟು ಸಾಯಂಕಾಲ ಬಂದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಂಚಿದೆವು

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ರೈಲಿನಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬಂದೊಡನೆ ಊರಿಂದ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಂದ ರೊಟ್ಟಿ ಪಲ್ಯ ಕಲಸನ್ನು ಬುತ್ತಿಯನ್ನೇ ಸೇವಿಸಿದರು ಪ್ರಯಾಣದ ಆಯಾಸವಾದ್ದರಿಂದ ಮುಂದಿನ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಆಂದೆಯವರು ತಾಯಿ ಇಬ್ಬರೂ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೆಂದು ಮಲಗಿದರು, ಪ್ರಯಾಣದ ದಣಿವಿನಿಂದಾಗಿ

...ರಿಗೆಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗಿ ನಿದ್ರೆಯೇ ಹತ್ತಿತ್ತು, ಸೋಮಣ್ಣ ಎಲೆಅಡಿಕೆ ಅಂಗಡಿ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ...ಹೇಟಿನ ಬಳಿ ನಡೆದನು ಊರಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಅವನಿಗೆ ಆಂಬಾಸದ ಗಿರಾಕಿಯಿತ್ತು.

ಊರಿಂದ ಮನೆಗೆಂದು ತಂದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಮನೆಯವಳು ಜೋಪಾನವಾಗಿಡು-ವ ಸನ್ನಾಹದಲ್ಲಿದ್ದಳು ನನಗೆ ಬಂದ್ರೆ ಕೆಲಸ. ಮಗುವಿನೊಂದಿಗೆ ಆಟ, ಮಗುವಿಗೂ ಅವ-ನೇಕೆ ~~...~~ ತ್ರಾಸವೋ ಎಂಬೆನಿಸುವಂತೆ ಖುಷಾಲವಾದ ಆಟ. ಆಭರದಲ್ಲಿ ನನಗೂ ಜೊಂಪು ಬಂ-ದಂತಾಯಿತು, ಮನೆಯವಳೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಡಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೋ ತುಂಬುತ್ತಲೇ ಆಕ-ಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಮಗು ನಿದ್ದೆ, ಆಕಡೆ ಹೊರಳುತ್ತಲೇ ತೂಕಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನವಳ ಜೀವ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಸರಿದಿತ್ತು. ಆ ನಿದ್ದೆ ಮಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ದೇಹಗಳು ಒಂದಾಗಿದ್ದವು. ಅವಳು ಬೆಚ್ಚಿ ಬಿದ್ದು ಆಡಿವರಿಗೆ ಎದ್ದವಳಂತೆ ಛೀ! ಇದ್ಯಾಕೆ, ಹಗಲೆಲ್ಲ ರಾತ್ರಿಯಿಲ್ಲ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಜನ ಇದ್ದಾರೆಂಬ ಖಬರು ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಏನೇನೋ ಕನವರಿ-ಸುತ್ತ ಹೊರಗೆ ಹೋದಳು ----? ಅಂದು ಜೂನ ತಿಂಗಳ ೧೧ನೆಯ ದಿನಾಂಕವಿತ್ತೆಂಬ ನೆನಪು. ---- ಆನಂತರ ಇವಳು ಮುಟ್ಟಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ!

ಇವಳು ಚಹಾ ಮಾಡುವ ತಯಾರಿ ನಡೆಸಿದ್ದಳು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗಾಯಕವಾಡಿಯವ-ರೆಂದರು ನಾನು ಸೋಮಣ್ಣ ದಾದರ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪಾರ್ಸಲ್ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಕೈಯ-ಲ್ಲಿದ್ದ ಚೀಲವನ್ನು ತಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಚ್ಚರಿ ಹಂಚಿದ್ದಾಯಿತು. ಸೋಮಣ್ಣ ಮತ್ತೆ ಬ-ರುವದಾಗಿ ಹೇಳಿ ದಾದರಿಗೆ ಮರಳಿದನು...

ಈಗ ವಾಸ್ತವ್ಯದ ಸ್ಥಳ ಬದಲಾಯಿತು, ಗೋಪಾಲಾಶ್ರಮದ ಬದಲಾಗಿ ಮನೆಯ ಊಟ ಸಿಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಆದರೆ, ಗಾಯಕವಾಡಿ ~~...~~ ಇರಲು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಹಿಡಿದ ಮನೆ ಕಾರಖಾನೆಯ ಆವಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟವನ್ನು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಊಟ ಮಾಡಿ ಹೋಗುವಷ್ಟು ಹತ್ತಿರ, ವೇಳೆಗಾಗಿ ರೈಲಿನ ಬಸ್ಸಿನ ಪ್ರವಾಸವಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಳಾಂತರ ಆತಿಥ್ಯ ತೋರಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರೀಮಿಯರದಲ್ಲಿಯೇ ನೌಕರಿಯನ್ನೇಕೆ ದೊರಕಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಾ-ರದು ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಸುಳಿಯ ತೊಡಗಿತು!

ಆಗ ಪ್ರೀಮಿಯರ ಅಟೋಮೋಬೈಲ್ಸದಲ್ಲಿ Dy Gen Manager ಎಂದು ಒಬ್ಬ-ರು ಮಗನಲಾಲ ಶಹಾ ಎಂಬುವರು ಇದ್ದರು ಅವರು ಇಂಡಿಯಾದಿಂದಲೆ MLC ಎಂದು ಆರಿಸಿ ಬಂದವರು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬಲ್ಲ, ಕನ್ನಡ ಮಾತಾಡಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರಲ್ಲದೆ ಕಟ್ಟಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗರಾಗಿದ್ದರು ನೌಕರಿಗಾಗಿ ಅವರ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯುವದೆಂದು ವಿಚಾರ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಿರಿಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮುಖಂಡರನ್ನು ಅವರು ಚನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು ಆ ಸಂ-ಬಂಧದ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದೆಂದು ಈಗಾಗಲೇ ನನಗೆ ಪರಿಚಯ ಹಾಗು ನನ್ನ ಕೆ-ಲ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಡಾ|| ನಾ. ಸು. ಹರ್ಡೀಕರ ಅವರ ಪರಿಚಯದ ಲಾಭ ಪಡೆಯುವದೆಂದು ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಬರೆದು ಪ್ರೀಮಿಯರ್ ಮೇನೇಜಮೆಂಟಿಗೆ ನನಗೆ ನೌಕರಿಗೆ ಶಿಫಾರಸ್ ಮಾಡಲು ಹರ್ಡೀಕರರಿಂದ ಒಂದು ಪತ್ರ ಕಳಿಸಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಪ್ರಕಾರ ತಂದೆಯವರು ಪತ್ರ ಕಳುಹಿದರು, ಡಾ|| ಹರ್ಡೀಕರ ಅವರು ನೇರ ಕಂಪನಿಯ ಚೇರಮನ್ ರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಲಾಲಚಂದ ಹೀರಾಚಂದ ಅವರಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆದಿದ್ದರು, ಆ ಕಾಗದ ಶ್ರೀ ಮಗನ-ಲಾಲ ಶಹಾರವರಲ್ಲಿ ಬಂದಿತ್ತು, ನಾನು ನೌಕರಿಗೆ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದೆ, ಹೀಗಾಗಿ -

ಪ್ರತಿಬಿಂಬಪುರದಲ್ಲಿ ನೌಕರಿ ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನದ ಬೇಟೆಯಾಟಕ್ಕೆ ಬಹು ಜೋರಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಇತ್ತೀಚೆಗಷ್ಟೇ ರಾಯಬಾಗಿಯವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ 3/4 ತಿಂಗಳು ಆಗಿರಬೇಕು.

ರಾಯಬಾಗಿಯವರ ಸಂಕುಚಿತ ಸ್ವಭಾವ

ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಶಿಫಾರಸಿನ ಪ್ರಕಾರ ರಾಯಬಾಗಿಯವರು ನಮಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲು ಸ್ಥಳವನ್ನೇನೋ ದಯಪಾಲಿಸಿದ್ದರು, ಅವರ ಸ್ವಭಾವದ ಪರಿಚಯ ಮಾತ್ರ ಒಳ್ಳೆಯದ್ದಾಗಿ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಗೊಡವೆಗೂ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದವಳು ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನೇ. ದಿನಗಳೆದಂತೆ ಆ ಮನುಷ್ಯ ಬಹು ಸಂಕುಚಿತ ಸ್ವಭಾವದವರು, ತೀರ ಸಣ್ಣಮನಸ್ಸಿನವರು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಉದ್ಭವಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯ್ತು. ನಾನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಪುರದಲ್ಲಿ ನೌಕರಿ ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆಗೆ ಬಹಳ ಬಹು ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂದು ನನಗೆ ಹೊಳೆದಿರಲಿಲ್ಲ!-----

ಅದೊಂದು ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅವರು ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೊರಡುವಾಗ ಇವತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ನನ್ನ ಅಣ್ಣ-ಮುದ್ದಣ್ಣ ವಿಜಾಪುರದಿಂದ ಬರುವವನಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು ಬರಲಿ ಸಂತೋಷ ಎಂದ್ಹೇಳಿ ನಾನಾ ಸಾಯಂಕಾಲ ಬೇಗ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದೆ! ಹಾಗು ಅವರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆದರಾತಿಥ್ಯ ಮಾಡುವೆದೆಂದು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಹಾಕುತ್ತಲೆ ಹೊರಬಿದ್ದೆ.--

ಸಾಯಂಕಾಲ ನಾನು ಮರಳಿದಾಗ ಅವರ ಅಣ್ಣ ಒಂದು ಖುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು ವೆಂಕಣ್ಣ ಅವರ ಹಿಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದ- ನಾನು "ನಮಸ್ಕಾರ ಬಂದು ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಯಿತೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ದೊರೆತ ಉತ್ತರವೇನು ಗೊತ್ತೆ, ಮನುಷ್ಯನಾದ ಯಾವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಉಂದಿ ಅಂಥ ಉತ್ತರ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಅತಿ ಅನಾಗರಿಕತೆ ಉತ್ತರವದು. ಆ ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ "ಇಲ್ಲ ನೀವು ಮನೆ ಯಾವಾಗ ಖಾಲಿ ಮಾಡುವವರು ಎಂಬುದೇ ಆ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿತ್ತು ವೆಂಕಣ್ಣನಿಗೆ ಏನೇನೋ ಕೇಳಬೇಕೆನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಆ ಮಾತೆಲ್ಲ ನುಂಗಿಕೊಂಡು ಉತ್ತರವಾಗಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದೆ- "ಇನ್ನೆರಡು ನಿಮ್ಮ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುತ್ತೇವೆ----" ಎಂದು

ಆ ವೆಂಕಣ್ಣ ಅಣ್ಣನನ್ನು ತಂಗಲು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಾವು ಮನೆ ತೆರವು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆ ಮೊದಲು ಒಂದು ಶಬ್ದವನ್ನೂ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣ ಆ ಆದೇಶವನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ವೆಂಕಣ್ಣ ಪೆಚ್ಚುಮುಖ ಮಾಡಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಮೊದಲೇ ಪೆಚ್ಚುಮುಖ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚುಚ್ಚಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು.

ನನಗೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಬಂದ ಆಘಾತ ದಿಕ್ಕು ತೋಚದಾಯಿತು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯದಾಯಿತು! ಕೂಡಲೆ ಹೊರಹೊರಟೆ ನನ್ನ ಸೋದರಮಾವನಿಗೆ ಫೋನ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿ, ಕೂಡಲೆ ನನಲ್ಲಿ ಬರಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡೆ, ಒಂದು ಘಂಟೆ ಕಳೆದಿರಬೇಕು ಮಾವ ಬಂದ ಬರುವಾಗ ತನ್ನೊಬ್ಬ ಗೆಳೆಯನನ್ನೂ ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ. ಅವರು ಬಂದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಬ್ಬುಗತ್ತಲು ಕವಿದಿತ್ತು

ಮಾವನ ಜೊತೆ ಬಂದಿದ್ದ ಗೆಳೆಯನ ಹೆಸರು ರಾಘವೇಂದ್ರ ಘೂಳಿಕರ ಎಂದು

ಮಾಲತಿ: ಶ್ರೀ ಬೆಳ್ಳಿಯವರು ಪೂನಾದಲ್ಲಿ ಮಿಲ್ಟ್ರಿ ಅಕೌಂಟ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾವನ ಜೊತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರು, ಅವರು ಸಧ್ಯ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ Institute ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಮನೆ ಘಾಟಕೋಪರನಲ್ಲಿತ್ತು, ನಾವಿದ್ದ ಟ್ರಾಂಬೆಯ ಕಾಲನಿಗೆ ಹತ್ತಿರವೇ ಇತ್ತು, ಸಧ್ಯ ಘಾಟಕಾರರ ಕುಟುಂಬ ಅವರು ಮನೆಗೆ ಬಾಣಂತನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ಘಾಟಕಾರ ಒಬ್ಬರೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು ಅದನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ನನ್ನ ಮಾವ ಅವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು ಹಾಗು ಸಧ್ಯದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿದ್ದರು.- ಪೂರ್ಣ ಮಾನವೀಯ ವಿಚಾರವಂತರಾದ ಶ್ರೀ ಘಾಟಕಾರರು - ನಾವು ಅವರಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಏನೂ ಅಡಚಣೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಆಪ್ತರಾಗಿ ಆ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು- ಹೋಗಲು ತುಂಬಾ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು

ನಡೆದ್ವೆ ಪ್ರಯಾಣ

ಆಗ ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸುಗಳು ಸಾಯನ್‌ವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಓಡುತ್ತಿದ್ದವು - ಘಾಟಕೋಪರಿಗೆ ಇನ್ನು 10 km ಮೊದಲೇ ಮರಳುತ್ತಿದ್ದವು- ಘಾಟಕೋಪರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಆಗ ಸ್ವಾಮಿ Transport ಎಂದು ಖಾಸಗಿ ಬಸ್ ಸರ್ವೀಸ್ ಇದ್ದವು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಎಂದರೆ ಅದೊಂದು ಪ್ರಯಾಸವೇ ಎನ್ನಬೇಕು.

ಸರಿ ಘಾಟಕಾರ ಅವರ ಮನೆಗೆ ತೆರಳುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾದದ್ದೇ ತಡ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅಂದರೆ ನಾನು, ನನ್ನ ತಾಯಿ ತಂಗಿ ರತ್ನ ಮನೆಯವಳು ಹಾಗು 7 ತಿಂಗಳ ಮಗ, ಜೊತೆಗೆ ನನ್ನ ಸೋದರಮಾವ ಮತ್ತು ಘಾಟಕಾರ ಅವರು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೆ ಊಟದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೊರಟೆವು, ಕಾಲನಿ ದಾಟಿ ಮೇನ್‌ಗೇಟ್ ನಂತರ ಆಗ್ರಾರೋಡ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ನಾವು, ಘಾಟಕೋಪರ ತಲುಪಬೇಕು, ಯಾರಾರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದೆವು ಎರಡು ಘಂಟೆಯ ನಡಿಗೆಯ ನಂತರ ಘಾಟಕಾರ ಅವರ ಮನೆಗೆ ತಲುಪಿದೆವು, ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಮನೆ ಸಾಮಾನುಗಳೆಲ್ಲ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದವು, ಆಗ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿಡುವ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಬೇರೆ ಅಡಿಗೆಯನು ಮಾಡುವ ಗೋಜಿಗಾ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಇದ್ದದ್ದನ್ನೆ ಕೆಡುತ್ತಿನಂತೆ ಎಲ್ಲರು ಹಂಚಿಕೊಂಡು ತಿಂದೆ. ನನ್ನ ಮಗನ ಆಟ ನಡೆದಿತ್ತು ಅದನ್ನು ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ನಮಗಾದ ಸಂತೋಷ ಹನಿವೆರಸು ಮರೆಸಿತು.

ಅಗಡಿಯಿಂದ ತಂದ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕೈಚೀಲದಲ್ಲಿ ತರಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ ಗಾಡಿಯಲ್ಲೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು ಕುಂದಾಪುರದವರೊಬ್ಬರು ಗಣಪತಿ ಭಟ್ಟ ಎಂಬುವರೊಬ್ಬರು ಕಂಪನಿಯ ಡ್ರೈವರ ಆಗಿದ್ದರು ಮರುದಿನ ಅವರನ್ನು ಕಂಡೆ, ಅವರು ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಘಟನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಂಡಿದ್ದರು ಅವರು ಡ್ರೈವರ್ ಆಗಿದ್ದರು ಸಹ ಮಗನಲಾಲರ ವಿಶ್ವಾಸಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದರು ಅದೊಂದೇ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕೇಳದೇ ಒಂದು Station Wagon ತಂದರು ಅದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಹೇರಿಕೊಂಡು ಘಾಟಕೋಪರಕ್ಕೆ ಬಂದೆವು,

ಅಲ್ಲಿಂದು ಎರಡು ದಿನ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಸೋತ್ತೆವು ವೆಂಕಣ್ಣನ ಅಣ್ಣ ಮಾಧವರಾವ್ ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ, ಮುಂದಿನ ದಿನ ನನ್ನನ್ನು ಮನೆಯವರನ್ನು ಕರೆತ್ತರ ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ

ಹುಸ್ತ್ರವ್ರೆ "ನಾನೂ ಬರಲ್ವೇನು ಗಾಡ್ತ್ಯಾಗ?" ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ, ಎಂಥ ನಾಚಿಗ್ಗೇಡಿ ಮನುಷ್ಯ ಇವ' ಎಂಬ ಮುನಿಸು ಹುಸಿ ಅದ್ರೆ ನಕ್ಕಳು" ನನ್ನ ಮುಖದಿಂದಲೂ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ನಗೆ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು ಆಗ ಘಟಾನುಘಟಿಗಳಿಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಗಣಪತಿ ಶಿಬಿರ ಟಿಪ್ಪಣಿಯ ಹೇಳಾದಲಿದ ಪ್ಪಯಂಡ್ರೆವರು ಆಗಿದ್ದರು ಅವರು ನಾಡಿ ಯುಗ್ಗಲಿಯ ನೀವನಾಮ ಗಳನ್ನು ಇಳಿಸಲು ಅವನ್ನು ಕಿರಣವಾಗಿ ಇಡಲು ತುಂಬಾ ವಿಹಾರಿಯು ಮಾಡಿದರು ಪೆಂಕಣಾವ ಅಣ್ಣ ಮಾಧವರಾಯ್ರು ಅಂಥ ಸಂದಿಗ್ಧ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ಕಷ್ಟ ಜಾಹಿರಾಡಲು ನಂದೇಯಲ್ಲಿ, ಕೂಡಿದ್ದು ಬಂದ ವ್ಯಾನನಲ್ಲೇ ಮರಳಿದರು ಮಾಧವರಾಯರು ಹೀಗೆ ಪಿಶಾಚಿಕೆ ಬಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕಳುಹಿದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಜಟಿಲ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗೇ ಆಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ವಿಷಯವನ್ನು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಿಗೆ ಅಳಿದ ಅವರ ವಿವರ ಕೇಳಬಾರದಾಗಿಯೂ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಿಗೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡೆ. ಅಂತೂ ಇದು ಜೀವನದಲ್ಲಿಯ ಕಟು ಅನುಭವ ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಂತಾ ವಿಚಿತ್ರ ಅನುಭವ. ಮಾಧವರಾವ್ ಕಪ್ಪೇಣ ಹಿಡಿದವರು ಶಹರದಲ್ಲಿದ್ದವರು ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಗಂಧವೇ ಇರದಿದ್ದರೆ ಜೀವನ ಏತಕ್ಕೆ ಬಂತು? ಅಂತಾ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಿಟ್ಟೆ ಅದರಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಪ್ರೀಮಿಯರ್‌ದಲ್ಲಿಯೇ ನವಕರಿ ಸಿಕ್ಕೀತಲ್ಲ ಬಿಡ್ರೆಂಬ ಹಂಬಲಕ್ಕೆ ಈ ಘಟನೆ ಪ್ರಚೋದನವಾಯಿತು - - - -

<u>ಪ್ರೀಮಿಯರ್‌ನಲ್ಲಿ ನವಕರಿ ಪ್ರಯತ್ನ</u>

ಹಿರಿಮೇಲಿನ ಘಟನೆಗಂತೂ ತಿಲಾಂಜಲಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತ, ಮುಂದಿನಾಗುವ ಜೀವಿ ಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಿವಿನಾಯಕನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅದ್ವೆ ಪ್ರೀಮಿಯರ್‌ನಲ್ಲಿ ನವಕರಿ ದೂರಕಿರುವದು!

ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಬರೆದು ಡಾ|| ನಾಡು ಹರ್ಡೀಕರರಿಂದ ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ದೊರಕಿ ಪ್ರೀಮಿಯರ್ ಕಂಪನಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನನಗೊಂದು ನವಕರಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಆ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಮಗನಲಾಲ ಶಹಾ ಅವರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಶೇಲಾಲಚಂದ ಹೀರಾಚಂದ ಅವರಿಗಾಗಲೇ ಪತ್ರದೊರಕಿಸಿ ಕಳಿಸಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ ಅಂತು ~~ತಂದೆ~~ ತಂದೆಯವರು ಆ ಕಾಗದ ದೊರಕಿಸಲು ಎಷ್ಟು ತೊಂದರೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೋ ಪರಿಚಯ ಪತ್ರಗಳು ಬಂದವು)

ಅವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಗನಲಾಲ ಶಹಾರನ್ನು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಚಿತ್ರಕಾರ ಅವನಿಗೆ ಸರಿಹೋಗುವಂತಹ ನವಕರಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು! ಶಹಾ ಅವರ ಆ ಚೀಟಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಎಂಪ್ಲಾಯಮೆಂಟ್ ಆಫೀಸರ್ ಆಗಿದ್ದ ಬಿಬ್ರೀ ಪಾಂಡೆ ಯಂಬುವರನ್ನು ಕರೆದು ನನ್ನ ಪರಿಚಯಮಾಡಿ ಇವನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ನವಕರಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು ಅವರೊಂದು ಫಾರ್ಮ್ ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಶಿಪಾಯಿ ಜೊತೆಗೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಒಳಗಡೆ ಟೀಪೇರ ಶಾಪ್ ಎಂಬ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿದರು ಅಲ್ಲಿಯ ಮುಖ್ಯ (ಹೆಸರು ಮರೆತು ಹೋಗಿದೆ) ಸ್ಥ ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಕರೆದು ನನ್ನ ಟೆಸ್ಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿದರು ಅವರು ನನಗೊಂದು ನಂಬರ್ ಪ್ಲೇಟ ಬರೆಯಲು ಹೇಳಿದ. ಅದು ನಾನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ- ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ ನಾನು ಆರ್ಟಿಸ್ಟ್ ಇದ್ದೇನೆ ಇದು ಪೇಂಟರನ ಕೆಲಸ ಎಂದು

ತಿಳಿಸಿದ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿಭಾಷೆಯ ಒಂದಕ್ಷರವನ್ನೂ ಬಳಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹರಕು ಮುರುಕು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿದೆ ಹಾಗು ನೇರ ಶಹಾ ಅವರಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅರುಹಿದೆ ಹಾಗು ಅವರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ ನಾನೊಬ್ಬ ಚಿತ್ರಕಾರ ನಾನು ಪೇಂಟರ ಅಲ್ಲ ಅಂಥ ಕೆಲಸವನ್ನೇನಾದರನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಉಪಕಾರ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಬಹುಶಃ ನಾನು ನನ್ನ ನಾಚಿಕೆ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು ಇದ್ದ [illegible]?

ನನ್ನ ಈ ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತಲೆ ಶಹಾರ ಮುಖ ಕೆಂಪಾಯಿತು ಕೋಪದಲ್ಲಿಯೇ ಪಿಯೂನ್ನು ಕರೆದು "ಏ ಬಂಡೇನಾ ಬುಲಾವ" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಏ ಬಂಡೆ ಬಂದರು ಅವರನ್ನು ನೋಡುವದೆ ತಡ ಮೊದಲೆ ರೇಗಿದ್ದ ಅವರ ರೋಷ ಇಮ್ಮಡಿಸಿತು ಧ್ವನಿ ಇನ್ನೂ ಜೋರಾಯಿತು ಆ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಹೊರಡುವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೆ ಅವರ ಕೋಪವನ್ನು ಅಳೆಯಬಹುದಿತ್ತು: ...ನೀನು ಯಾರನ್ನು ಯಾವ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇ ಇಷ್ಟು ವರ್ಷ ಸರ್ವಿಸ ಆದರೂ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಆರ್ಡರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಏನು ಮಾಡುವದು, ಅವರೊಬ್ಬ ಆರ್ಟಿಸ್ಟ್ ಅವರನ್ನು ಸೈನ್ ಬೋರ್ಡ ಬರೆಯಲು ಕಳಿಸುವದೆ ಎಂದು ರೇಗಾಡುತ್ತ ಮರಾಠಿಯಲ್ಲೇ ಕೂಗಾಡಿದರು. ಈ ಸಂಭಾಷಣೆಯು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಶಹಾರ ಚೇಂಬರನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು ಅವರನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದೆ ಗುಂಡಾಗಿ ಮನೆಯ ತಿನ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿಯೆ ಅವರು ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಸರು ಶಿಂವಳಕರ ಎಂದು. ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು Industrial Relations officer ಆಗಿದ್ದರು. ಏ ಬಂಡೆ ಹೋದಮೇಲೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದರು ಶಹಾರ ಚೇಂಬರಿನ ಹೊರಗಡೆಯೆ ಅವರ ಟೇಬಲ್ ಇತ್ತು, ತಮ್ಮ ಎದುರು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿದರು ಹಾಗು." ನಾವು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಕಂಪನಿಯ ಒಂದು ಡಿಸೈನ್ ಸೆಕ್ಷನ್ ತೆರೆಯುವವರಿದ್ದೇವೆ ಆವಾಗ ನಮಗೆ ಆರ್ಟಿಸ್ಟರ ಕೆಲಸ ಅವಶ್ಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದೀರಾ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರು ನನ್ನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ, ನಂತರ ಪಗಾರ ಮುಂತಾದ್ದರ ವಿಷಯ ಕೇಳಿದರು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವಾಗ ಮಾತ್ರ ನಾನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದೆ ಹಿಂದಿನ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಪಗಾರ ಎಷ್ಟಿತ್ತು ಕೇಳಿದರು ನಾನು ನಿಜವಾದ ಅಂಕಿಯನ್ನು ಹೇಳಬಾರದಿತ್ತೆಂದು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಹೊಳೆಯಿತು ಕೆಲವು ತಿಂಗಳಾಗಿ ಅಲ್ಲದೆ ಆಗ ನನಗೆ ಎಂಥದೋ ಒಂದು ಸಂಕೋಚವಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅದು ಕೇವಲ ಕೆಲ ತಿಂಗಳಾಗಿ ಮಾತ್ರವಿತ್ತು ಹೀಗಾಗಿ ಅದು ಅಲ್ಪ ಪಗಾರಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಯಿತೆಂದ ನಂತರ ಆಗಿನ ಆದರೆ "ಶಾರ್ಟ ಮುಗಿದು ಹೋಯಿತು" ಅಂತೂ ಆವತ್ತೇ appointment letter ಕೊಡ ಕೊಟ್ಟರು ಸದ್ಯ [illegible]/ಘಾಟಕೋಪರ್ [illegible] ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳ ಬಹುದು ಅಲ್ಲಿಯೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ಇನ್ನೊಂದು ಅಚ್ಚರಿ ಎಂದರೆ ನನಗೊಂದು ರೂಮು ಕೂಡಾ ಅಲಾಟ್ ಮಾಡಿದರು ಆದರೆ ಅದು ಸಿಂಗಲ್ ರೂಮು ಆಗಿತ್ತು.

ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು 'ಶಿಂವಳಕರ'ರನ್ನು ಕೇಳಿದೆ ಅಲ್ಲಿಗಾಯಿತೇ ನಾನು ಕುಟುಂಬಸ್ಥ ಎಂದು [illegible] ನಾನು [illegible] ಆ ಒಂದು ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಇರುವುದು ಹೇಗೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಡಬಲ್ ರೂಮ ಕೊಡಲು ಬರುವಂತಿಲ್ಲ ಕೆಲ ತಿಂಗಳು [illegible] ಕೊಡಿಸಲು

ಪ್ರಯತ್ನ ಮತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದರ

ನನ್ನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಲು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದರೋ ಏನೋ ಆ ಬಗೆ ನಾವು ಆರ ಮನಸ್ಸು ಗೊಂದಲ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ, ನಮಗೆ ನಿಶ್ಚಿತ, ನಿನ್ನೆ ದಿ ಆದರೂ ಆತಂಕವೇನೋ ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು ಸಾರು ಇಂಬಿತು ಮುಂದಿನ ವಿಚಾರ ಮುಂದೆ ನೋಡೋಣ ಎಂದು ಕೊಂಡು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಸಾಗಿದೆ.

ಈ ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನನ್ನ ಮಾನವನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಕ್ಕೇ ಅಲ್ಲ ಮುಂದೇನು ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಮರುದಿನ ಕಳೆದೆವು, ಸಾಯಂಕಾಲ ನನಗೆ ಆಲೋಚನೆ ಆದರೂ ಚಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ನೋಡಿದೆವು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರ ಸೋದರರ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆವು ಅಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಊಟ ಮಾಡಿದೆವು ಕೆಲ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿ, ಮನೆಯ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸುವುದು ಸದ್ಯ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಇದು ಡಬಲ್ ಸೀಟ್ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವೆಂಬ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿದೆವು, ಆ ಪ್ರಕಾರ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆವು,

ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಾನೇ ಹೋಗಿ ಕರೆಸಿ ಬಂದೆನೋ ಅವರೇ ಹೋದರೋ ಎಂಬುದು ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಈ ಸಮಯ ಕಾಗಲೇ ಬಂಗಲೆಯ ವಾಸ್ತವ್ಯವನ್ನು ಬಂದುವಾಗಿ ಅಗಡಿಯ ಓಣಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಸವಣ್ಣ ಕಾಂಟೋನ್ಮೆಂಟಿನೊಂದಿಗೆ ತಂದೆಯವರ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು ~~[illegible]~~ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾದ ವಿಶಾಲವಾದ ಮನೆಯೂ ಆಗಿತ್ತು, ಸದರಗಟ್ಟಿ ಎದುರಿನ ಕಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟೆಗೆಯಾಗಿತ್ತು ಸದರಗಟ್ಟಿ ಗಳದಿ ಮನುಗಳನ್ನಿಡುವ ಸ್ಥಳವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಕುದುರೆ ಕಟ್ಟುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆಮನೆ ಬಂದಿತ್ತು, ಧಮಣಿ ಟಾಂಗಾ ಬಿಡುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯಬಂಧುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೇಷ್ಠಿಗಾಡ ಎಂ. ಬಹದ್ದೂರ ದ್ವಾರಾಯಿಯವರಿಗೆ ಮಾರಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲವ್ವನ ದರ್ಬಾರ ಇನ್ನು ಹಬ್ಬ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಡೆಸಿದ್ದು ಊರ ಕಾಳಗಿನ ಬರಹೋಗುವ ಹಳ್ಳಿಗರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು ಬಾಡದ ಗಿರಿಮೆ ಇವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ, ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಇಳಿದಿತ್ತು ಹಿಂದೆ ದೇಸಾಯರ ವಾಡೆಕ್ಕೊಂದು ಭಂಗದ ಭಾವನೆಯಿದ್ದುದು ಈಗ ಯಾರಿಗೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಬಳಬರಲು ಹಿದರಿಕೆ ಎಂಬುದೇ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ತಾಯಿ ಚಿಕ್ಕ ತಂಗಿ ಮಗ ಈ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡೇ ಹೋಗಬೇಕಿತ್ತು! ನಾನು ಮನೆಯ ಜನರಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟಾಗಿನ ವಾತಾವರಣದು

ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಾಸಮನೆ

ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದ ಒಂದೇ ಖೋಲಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅನುಕೂಲತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಅನ್ನವನ್ನು ಬೇಯಿಸುವುದು ಗೊತ್ತಿತ್ತು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹುಳಿ, ಚಟ್ನಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡೆ ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿಯಂತೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಊಟ ಮಾಡುವುದು ಬೇಡೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮ ಕಾರಣ ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಎರಡನೆಯದು ಆರ್ಥಿಕದ. ನನ್ನ ಪಕ್ಕದ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ವಿಜಾಪುರದ ಅರವಿಂದ ಮುದ್ದಾಪುರ ಎಂಬುವರಿಗೆ ಅಲಾಟ್ ಆಗಿತ್ತು, ಅವರಿಗೆ ಅಡಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಕ್ಯಾಂಟೀನಿನಲ್ಲಿ ಆರು ಆಣೆಗೆ ಊಟ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು ಆದರೆ ಮೊದಲೆ ಅವರು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೋಗ

ಹೋದಾಗ ಊಟದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಾವು, ಅಡಿಗೆ ಮಾಡು
ವುದು (ಪ್ರತಿದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ) ಸ್ಟೋವ್ ಮೇಲೆಂದೇ ಮುಸುರೆ ಭಾಂಡೆಗಳನ್ನು ನಾವೇ ತೊಳೆದು
ಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ನಮ್ಮ ಅಂತೇವಾಸಿ ಮಿತ್ರರಲ್ಲೊಬ್ಬ ಪ್ರೇರ
ಕರಾದ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಹುಲಗೆಪ್ಪ ಎಂಬುವರೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರು ಕಟ್ಟಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್
ಕಾರ್ಯಕರ್ತ ಹಾಗೂ ಗಾಂಧೀವಾದಿ ಅವರು ಕೂಡ ಮೋಹನಲಾಲ ಶರ್ಮಾರ ಸಹಾಯ ಪಡೆದು ಪ್ರಿ
ಮಿಯರ್‌ನಲ್ಲಿ ಓದುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬಂದವರು ಆದರೆ ಶರ್ಮಾ ಅವರ ಅವರನ್ನು ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ
ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಕಂಪನಿಯ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆಂದು ಒಂದು ರೇಶನ್ ಅಂಗಡಿಯಿತ್ತು ಆ
ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಉಳಿದ ಸೌ
ಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದರು ಆ ಸೌಲಭ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರಿಗೆ ಇರಲು ಜಾಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು
ಕೊನೆಗೂ ಅವರಿಗೆ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಅದು ಅವರಿಗೆ ಆಶಾಭಂಗವಾದಂತೆ
ಯಿತು, ಯಾವಾಗ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರೆಂಬುದು ನೆನಪಿಲ್ಲ ಅವರು ಆಗಾಗ ನಮ್ಮ ರೂಮಿಗೆ ಬಂದು ಸ್ವಂ
ತವಲ್ಲ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಮಾತ್ರ!

ಅಂತೂ ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬಂಟಿಗ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಜೀವನವನ್ನು ಹಸನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ
ಅದೊಂದು ದಿನ- ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹನ್ನೆರಡರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಮುದ್ದಾಪುರನು ಆನ್ನ ಡಿಪಾರ್ಟಮೆಂಟಿನಿಂ
ದ ನನಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಕೂಡಲೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಬರಲು ಹೇಳಿದ- ಹೋದೆ, ನನ್ನೆದುರಿಗೊಂದು
ಕಾಗದ ಹಿಡಿದನು ಅದು ಒಬ್ಬ ಕೆಲಸಗಾರನಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಮನೆ ಆತ್ನಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು
ಕೇಳುವ ಸಂದೇಶವಿತ್ತು, ಅದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ, ಇವತ್ತು ಈ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡು ಸ
ಬಂಧಿಸಿದ ಈ ಚಿತ್ನಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಡವೆಂದಾಗ ಮುದ್ದಾಪುರ ಹೇಳಿದನು ಲಾಟರಿಯ ಮೇಲೆ
ಮನೆ ಬದಲಿಸುವ ಅಥವಾ ಹೊಸ ಮನೆ ಅಲಾಟ್ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರಿಯ P.A. ರಜೆ
ಮೇಲಿದ್ದು ಅವನ ಜಾಗೆಯಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮವರೇ ಆದ ಮೈಸೂರಿನ M. ವಾ
ಸುದೇವ ರಾವ್ ಎಂಬುವರಿದ್ದರು ಮುದ್ದಾಪುರ ಆಡಮಾಡದೆ ಬಂದಿದ ಆ ಕಾಗದೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಿ
ರಾವ ಅವರಿಗೆ ದೈನಿಂದಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಹಳವಿದೆ ಅವನಿಗೆ ಈ ಮನೆಯನ್ನು
ಅಲಾಟ್ ಮಾಡಿದರೆ ಅನುಕೂಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ
ತಂದನು ರಾವ ತಡಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಆ ಪತ್ರದೊಂದಿಗೆ Adm officer ಆಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾ
ವ್ ರಿಗೆ ನನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ಈ ಮನೆಯನ್ನು ಅಲಾಟ್ ಮಾಡಲಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಬರೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂ
ದರು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಕೂಡಲೆ ತಾನೆ Order type ಮಾಡಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವರಿಗೆ ಪತ್ರದ ಪ್ರತಿಗ
ಳನ್ನು ಕಳುಹಿ ನೋಟೀಸು ಬೋರ್ಡ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಅಂಟಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆಫೀಸ್
ಬಂದಾಗಿಂದ ಮೊದಲೇ ಮಾಡಿಸಿದ! ಈ ಅವಸರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಅಂದು ರಜೆಯಮೇಲಿದ್ದ
P.A. ಹೆಸರು ನಾರಾಯಣ ಎಂದಿತ್ತು ಅವನು ಕೇರಳಿಗನು ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು, ದುಡ್ಡು ಪಡೆದು
ಕೇರಳಿಗರಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಅವನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಮುದ್ದಾಪುರ ತಿಳಿದಿದ್ದ
ಲ್ಲದೆ ಆ ಡಿಪಾರ್ಟಮೆಂಟಿನ ಮುದ್ದಾಪುರನ್ನೆ ಹೆಡ್ ಕ್ಲರ್ಕ್ ಆಗಿದ್ದ. ಮರುದಿನ ನಾರಾಯಣನು,
ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಆದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಏನು ಅಂದುಕೊಂಡನೋ? ಅಂತೂ
ಆಗಿಯೇ ಹೋಗಿತ್ತು. ಅವನೆ ಅಲಾಟ್ ಆದ ಮನೆ ಗ್ರೌಂಡ ಫ್ಲೋರ್ ಮೇಲಿತ್ತು ಆಗ
ನಾನು ಮುದ್ದಾಪುರನಿಗೆ ಮನೆ ಮೇಲಿನ ಫ್ಲೋರ್ ಮೇಲಿತ್ತಾದರೆ ಚಿನ್ನಾಗಿತ್ತು ಎಂದಷ್ಟೇ ಹಾಗೆ

ಆಗ ಅವನ ಕೋಪ ನೆತ್ತಿಗೇರಿತು. "ಕದ್ದು ಹೋಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರ ಬೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಅಂಬುವ--!"
ನೀನು ಎಂದು ನನನ್ನು ಟೀಕಿಸಿದನು ಏನೋ ಚಿಪ್ಪ ನನಗೆ ಬೆನ್ನಾಗಿತ್ತು ಮನೆ
ಬೇಡ ಎಂಬುವವನ ಅರ್ಜಿ ಬಂದಾಗ ನಾಗರಾಯರು ಇಲ್ಲದ್ದು ಅವ ನೈಕಾಲ ಗೇ
ರಾವ್ ಇದ್ದದ್ದು ಚಿಪ್ಪ ನಡೆದು ~~ಪ್ರಸಂಗ~~ ಅದನ್ನು ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತೆ ಮುಂದ
ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರಿಸಿದ! ಬಂದಿದ್ದು ಬರಲಿ ಬರುತ್ತ.
ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾದೆ, ಹಿರಿತ್ತವ ಕಮೆಂಟ್ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ!

ಇನ್ನು ಮನೆ ಬದಲಿಸುವ ಮೂರನೇ ಆಟಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭ. ಒಮ್ಮೆ ಗಾಯಬರಿ
ಮನೆ ಬದಲಿಸಿದ್ದು ನಂತರ ಘಟಕಾರರ ಮನೆಯಿಂದ ಊರಿಗೆ, ಊರಿನಿಂದ
ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಸ್ಥಿರ ಮನೆಗೆ (ಕಂಪನಿಯ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆ) ಬದಲಾಯಿಸುವದು ಇದಕ್ಕಾಗಿ
ಮತ್ತೆ ಹೋಯಿತು ನನ್ನ ಮಾವರಗಾಂದಿಗೆ ಮೀಟಿಂಗ್ ಬೇಡ!

ಈಗ ಚಿಕ್ಕ ಮನೆಗೆ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ವಾಸ್ತವ್ಯ
ಮಾಡಿದೆನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ವಿಷಯ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ----?

ಆದರೆ ಈ ಮಧ್ಯೆ ನಡೆದ ಘಟನೆಯೊಂದು ನನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು:

D4 ನಂ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಕೇವಲ ಶಾಕಾಹಾರಿಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಎಂದೊಂದು
ನಿಯಮವನ್ನು ಕಂಪನಿಯವರು ವಿಧಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಜಾಧ್ಯಕ್ಷ
ಎಂಬುವ ಪರ್ಸನೆಲ್ ಮ್ಯಾನೇಜರ ಆಗಿದ್ದ ಅವನು ಕಂಪನಿಯ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ
ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದ್ದವನು ಕೇವಲ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡಬಾರ
ದೆಂಬ ಭಾವನೆಯವನು ಅವನು. ಬಬ್ರು "ರಾಗಿ" ಎಂಬುವವನಿಗೆ ಈ ಶಾಕಾಹಾರಿ ~~ಜನರಿದ್ದ~~
ಜನರಿದ್ದ D4 ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ 3ನೇ ಮಾಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಅಲಾಟ್
ಮಾಡಿದ - 3ನೇ ಅಂತಸ್ತಿನ ಮನೆಗಳಿಗೆ 4(ನಾಲ್ಕು) ರೂ. ಬಾಡಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ರಾಗಿಗೆ ಈ ವಿಷ
ಯ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೆ- ಮೇನೇಜಮೆಂಟಿಗೆ ಬರೆದು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ನನಗೆ ನೆಲಮಾಳಿಗೆ
ಯ ಮೇಲಿನ ಮನೆಯನ್ನು ಅಲಾಟ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಈ ಅಲ್ಲ
ಕ್ಷೀರಸಾಗರ ಅವರ (Asst) ಆಫೀಸರರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅಷ್ಟರಾತ್ರಿಗೆ ರಾಗಿಯವರಿಗೆ ಯಾರು
ಹೇಳಿದ್ದರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ಮೇಲಿನ ಅಂತಸ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಗಾಳಿ ಬೆಳಕು ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆಂ
ದು ಅದು ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ರಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಬರೆದುಕೊಂಡು ಕೊಟ್ಟ
ಅಲಾಟ ಆದದ್ದೇ ಇರಲಿ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ತಂದನು ಆಗ ಕ್ಷೀರಸಾಗ
ರರ Asst ಆಫೀಸರ ಅವರ ಹೆಸರು ಪ್ರೇಮಾ ಎಂದು ಅವರು ಜೈನರು ಶುದ್ಧ ಶಾಕಾಹಾ
ರಿಗಳು. ಈ ಮೊದಲಿಗೆ ನಾವು, ಎರಡು ಮೂರು ಜನ ಸೇರಿ ಈ ಶಾಕಾಹಾರಿ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ
ಮಾಂಸಾಹಾರಿಯವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಜಾಗ ಕೊಡಲಾಯಿತು ಎಂದು ಕೇಳಿಯೂ ಆಗಿತ್ತು ಆಮೇ
ಅವರ ಮನಕ್ಕೆ ತಾಕಿದ್ದವು. ರಾಗಿಯ ಎರಡನೆ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಗಿಯವರಿಗೆ
ಹೇಳಿದ್ದರು ಇದು ಶಾಕಾಹಾರಿಗಳಿಗಾಗಿ ಮೀಸಲಿಟ್ಟ ಕಟ್ಟಡ ಕಣ್ರೀ ನಿಮಗೆ ಅಲಾಟವಾಗಿದೆ
ಕ್ಷಮಿಸಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಅಲಾಟಮೆಂಟ್ ರದ್ದು ಪಡಿಸಿ ಅದೇ ಮನೆಯನ್ನೆ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟರು
ಅದು D4/12 ಅದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ 30 ವರ್ಷಗಳಕಾಲ ನಾವು ವಾಸವಾಗಿದ್ದೆವು.

ಈ ಪ್ರಸಂಗ ಅಲಾಟ್ ಆದಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಮುಖ ಬಂದು ಟೀಕಿಸದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ!

ಹೊಸಮನೆಗೆ ಸುಣ್ಣ ಬಣ್ಣ

ಮನೆಯವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೊರಗುವ ಅವಸರವನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟರಾತ್ರಿಗೆ ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲ ಮುಗಿದಿತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜನರ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು, Construction Dept.ನಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯವಾದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಎಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳಿದ್ದರು ಅವರ ಜೊತೆ ನಮ್ಮ ಕಾಲೋನಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಒಂದು ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪರಿಚಯವೂ ಹೊಸದಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆವು.- ಅವರಿಗೆ ನನಗೆ ಹೊಸಮನೆ ಆಗುತ್ತಿರುವುದು ಅದಕ್ಕೆ ಸುಣ್ಣಬಣ್ಣ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡೆ, ಇಂಥ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತಾವುಗಳು ತಮ್ಮ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಅವರ ಒಂದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರ ಅರ್ಥ ಸುಣ್ಣ-ಬಣ್ಣವೇಕೆ. ಏನೇನು ಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಒಂದು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇವೆಂದರು.

ಆ ರೂಮಿಗೆ (ಎರಡನೇ ಕೋಣೆ) Cooking Platform ಇರಲಿಲ್ಲ ಮುಂದಿನ ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು wooden Partition ಹಾಕಿದರೆ ಅಷ್ಟೇ Privacy ಸಿಗುವುದೆಂಬ ವಿಚಾರ ಬಂತು, Cooking Platform ಮೇಲೆ ಬಿಳಿಯ tiles ಹಾಕಿದರೆ ಅಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ- ಕಂಪನಿ ಖರ್ಚಿನಿಂದ ಆಗದಿದ್ದರೆ, ಟೈಲ್‌ಗಳನ್ನು ನಾವೇ ತಂದು ಕೊಟ್ಟರಾಯಿತು ಎಂದು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ನಾವು ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸ್ವತಃ ಮುತುವರ್ಜಿ ವಹಿಸಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟರು

ಮನೆ ಅಂದವಾಯಿತು, ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಗ ಬೇಗ ಬರಬೇಕೆಂಬ ಆತುರ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಈ ಆತುರ ಮೊದಲಿರಲಿಲ್ಲ ಈಗ ಅದು ಇಮ್ಮಡಿಯಾಯ್ತು, ಬಹುಶಃ ಈಗ ಮನೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಗಿದೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ "ಹೊರಟು ಹೋಗು" ಎಂಬುವರಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದೇ ಅಡಗಿರುವ ಮಾನಸಿಕ ಸಮಾಧಾನವೇ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತೋ ಏನೋ ---

ಮನೆಯವರನ್ನೆಲ್ಲ ನಾವೇ ಹೋಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದೆವೋ ತಂದೆಯವರೇ ಬಂದು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರೋ ಎಂಬುದು ನಿಖರವಾಗಿ ನೆನಪಿಲ್ಲ ಬಹುಶಃ ತಂದೆಯವರೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ_?

ಮನೆಯವಳು ಬಹುಶಃ ಇನ್ನು ಕೆಲ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಬಾಣಂತಿ ಆಗುವವಳಿದ್ದಾಳೆಂದು ಖಾತ್ರಿಯಾಗಿತ್ತು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಬಾಣಂತಿಯಾಗುವುದನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೂ ಹಾಗೂ ಆಯಿಯವರ ಸೂಚನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಒಂದು ತಾಮ್ರದ ಬಂಬು ಖರೀದಿ ಮಾಡಿರು ಆಸೆಯಾಯಿತು, ಅದಕ್ಕೆ 42/- ರೂ. ಕೊಟ್ಟಿದೆವು ಎರಡು ಕೊಡ ನೀರು ಹಿಡಿಯುವಷ್ಟು ಇತ್ತು ಆ ಬಂಬು.

ನನಗೆ ಸ್ವಂತ ಮನೆಯ ಕಟ್ಟಡದ ವಿನ್ಯಾಸ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ್ದು [illegible] ಕಟ್ಟಡದ [illegible] [illegible] ಮನೆಗಳು ಕೆಲ ಕಟ್ಟಡಗಳು [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ಮನೆಗಳನ್ನು [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ಆಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ, ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ೮ ಮನೆಗಳ ಬಾಡಿಗೆಗಳು ಮೂರು ಸ್ಥಾನಗಳ
ಹಣವು ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದವು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಹಾಗೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದವು
ಕೆಲವು ಬಾಡಿಗೆದಾರರು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಂದೆಡೆ ಎಲ್ಲ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ನನಗೆ ಮನೆ ಕೊಟ್ಟಾಗ ನನ್ನ ಅಕ್ಕಭಾವನವರ (ನನ್ನ ಸೇವೆಗೆ ...) ಹೆಸರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಡಿಗೆದಾರರು (2) T.M. Shah (3) ಗೆಟ್ಟಿ ಗಲಿ, S.N. Shah – ಬಿಲ್ಡರ್ (1) R.K. Shah ಡಿಪ್ಲೋ, ಪಿಂಪ್ರ್ಯರ (ಸ್ವಾಮಿ) ಇವರೆಲ್ಲರು ಮೊದಲಿನಿಂದ ಇರುವವರು - ಅದು ನಮಗೆ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲ, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಪೊಲೀಸ್ ಕೋರ್ಟಿನವರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು ನಾವು ಇವರನ್ನು ಖಾಲಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು

ಇವರು ಕೊನೆವರೆಗೆ ಬಾಡಿಗೆ ... ಸಂಬಂಧಿಕರಾಗಿ ... ಗಳು ಆಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು

ಪಿಂಪ್ರ್ಯರ್ (ಸ್ವಾಮಿ) ಎಂಬುವರು ತಮಿಳರು ಪಿಂಪ್ರ್ಯರಾಗಿದ್ದು ಸ್ಮಾರ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿದ್ದರು ಮನೆಯೊಡತಿಯ ಹೆಸರು ಕಮಲಮ್ಮ ಎಂದು, ತಮಿಳರಾಗಿದ್ದರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿದ್ದರಿಂದಲೂ ಸಂಸ್ಕಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನಾವು ಹತ್ತಿರದವರಾಗಿದ್ದೆವು, ತಿಂಡಿ ಊಟ exchange ಆಗುತ್ತಿದ್ದವು ಅವರಿಗೆ ಎರಡೇ ಮಕ್ಕಳು ಒಂದು ಗಂಡು, ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಆ ಮಕ್ಕಳು ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ವಾರಿಗೆಯವರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಸಹಜವಾದ ಸ್ನೇಹ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿತ್ತು

ಆ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಗವಿಯಪ್ಪ ಎಂಬುವರು ಅಕ್ಕಲಕೋಟೆಯವರು, ಅಂತೂ ಮೊದಲು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಮಲ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು ಇದ್ದ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಮಾರಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅವರು ಬಳ್ಳಾರಿ ಎಂದು ಹೇಳಲಡಿಯಿಲ್ಲ ಬಹುಶಃ ಊರಲ್ಲಿ ತಂದೆ, ಬಡ್ಡಿ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೇನೋ ಆ ಸ್ವಭಾವ ಮಗನಿಗೂ ಬಂದಿತ್ತು ಸಹಜವಾಗಿ ಮದುವೆಯಾದ ಹೊಸದರಲ್ಲೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತ್ತು ಅವರು ನಮಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಮನೆತನದ ಖರ್ಚಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಲ್ಲದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಊರಿಂದ ಕಳಿಸಿಬಂದರೆ ಅದನ್ನೇ ದಿನಗಳ್ಳೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬದುಕುವ ಸ್ವಭಾವ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಮೊದಲೇ ಹುದುಗಿದ್ದ ಲೋಭಿಯಾದ ಸ್ವಭಾವ ಇನ್ನು ಜಾಗೃತವಾಗಿತ್ತು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಪತ್ನಿ ಇವರೊಡನೆ ಇರಲು ಬಂದನಂತರವಂತೂ ಬಡ್ಡಿ ವ್ಯವಹಾರ ಹೆಚ್ಚು ಆಯ್ತೇನೋ ತ್ತು- ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಅಡಚಣೆ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಮನೆ ಖರ್ಚಿನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನಗಳಿಂದಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಬಳ ಸಾಲದೇ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಬದುಕಲು ಬಂದ್ದವಾರಿ "ಸಾಲ" ಈ ಗವಿ ದಂಪತಿಗಳು ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಕೊಟ್ಟಸಾಲವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಕೆಲಸಗಾರರಲ್ಲಿಂತು ಕೆಲವರನ್ನು (ತನ್ನ ಹಿಂಬಾಲಕರು ಆದವರನ್ನು) ಸಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಇಂದಿಗೂ ಅವರ ಮನೆ ಖರ್ಚು ಮತ್ತು ಇನ್ನು ಇತರೆ ಖರ್ಚು ಈ ಬಡ್ಡಿಯಿಂದಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತೆಂದು (ಅಂದಾಜು (?)) ಅಂತೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ನನಗೆ ಏನಾದರೂ ಅಡಚಣೆಯಾಗಿ ಅವರು ನಮ್ಮ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು, ನಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆನ್ನು ಖರ್ಚಿಗೂ ತಾಳೆ ಮೇಳವು ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಕೊರತೆ ಕೊರೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು, ಗವಿಯವರೂ ನಮ್ಮಿಂದ ಬಡ್ಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಬೇಕೆಂದಾಗ ಹಣ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರಿಗೆ ಬೇಕೆಂದಾಗ ನಾವು ಮರಳಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆವು, ಶ್ರೀ ಗವಿಯವರ ಸೇವೆ ಕಥೆಗಳ ಮುಗಿದಿರಲಿಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಕಂಪನಿಯ ಬಾಜುಕೆ ನವ ಕೆಲ ನಮ್ಮ ಕರೆದು ನಿಲ್ಯಾನಂದ ಕೋ. ಹಾಸಿಂಗ ಸೊಸೈಟಿಯಾದರು ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನೆ ಖರಿ

ದಿ

ಇತ್ತು

ಗಂಡಿಯವರು ಅಲ್ಲ ಪ್ರೀಂವರು ಅದು ಹತ್ತಿರವೇ, ಮನೆ ಬೇರೆ~~ಬೇರೆ~~ಯಾಗಿದರೂ ಕೌ
ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹಾಗೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಂಬಂಧ ಕೆಲವೆ ರೊಡನೆ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು, ಅದು ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿಯಿತು ಇವತ್ತಿಗೂ ಕೆಲವರೊಡನೆ ಆ ಸಂಬಂಧ ಉಳಿದು ಬಂದಿದೆ, ಆದರೆ ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವಂಥ ಸ್ನೇಹಿತರು ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ~~ಮಾತ್ರ~~ ದುರ್ಲಭವಾಗಿದ್ದರು.